COLEGII
VASILI AXIONOV

VASILI AXIONOV

COLEGII

În romîneşte de
ANDREI IVANOVSKI şi CONSTANTIN TOIU

EDITURA TINERETULUI

Titlul lucrării în original:
В. АКСЁНОВ
Коллеги
СОВЕТСКИЙ ПИСАТЕЛЬ
Москва
1961

Coperta de
ANGI PETRESCU TIPĂRESCU

Capitolul I

CINE SÎNT EI ?

Iată cum îşi completau ei fişele personale : anul naşterii : 1932 ; originea socială : fiu de funcţionar (Karpov : fiu de muncitor) ; apartenenţa politică : membru al U.T.C.L. al U.R.S.S din 1947 ; dacă a luat parte la război : nu ; dacă a suferit vreo condamnare : nu ; dacă are rude în străinătate : nu ; în continuare, urma un şir de „nu", pînă la rubrica „starea civilă", în care scriau toţi : „necăsătorit". Autobiografiile lor începeau într-o jumătate de pagină ; iată ce mai adăugau, verbal, la ele :

Alexei Maximov : Se zice că, odată şi odată, toţi am fost copii. Mama mea învăţătoare. Tata a murit. Unde am locuit ? Păi noi ne-am mutat din loc în loc. De născut m-am născut la Novgorod. La şcoală am învăţat bine. Ce obiect mi-a plăcut mai mult ? Caligrafia. La şcoală am jucat fotbal, iar la institut, volei. Joc şi acum volei şi am să joc întotdeauna. De ce am intrat la medicină ? Te interesează ? A, te interesează ! Ei, dintr-o neînţelegere. Medicina ? Nu, nu pot să trăiesc fără ea. Dar ce naiba mă tot descoşi de parcă ai fi şef de cadre ? Vorbesc urît ? Ştii ce, ia cară-te !...

Vladislav Karpov : Băieţi, dacă n-aţi văzut Marea Neagră, atunci n-aţi văzut nimic. Taică-meu e pescar. Vă place scrumbia afumată de mare ? Dar cîntecul ăla îl ştiţi ?

Sărută-mă, Perepetuio,
Te iubesc cu foc !

Scrumbie afumată de-ţi place,
Un vagon ţi-aduc pe loc...

Da, sigur, îmi plac sporturile. Ce, nu se vede ? Toate sporturile. Ce prefer ? Biliardul. Dar dumneata ? Facem o partidă ? Şi de unde eşti de fel ? Dar să dansezi îţi place ? Îţi place. Bun, bravo, eşti băiat de viaţă. Vino pe la noi, n-o să-ţi pară rău. Şi Marea asta Neagră cum e ? Ia spune ! Un poem. Deci, pe curînd !

Alexandr Zelenin : Da, sînt leningrădean get-beget. Ia hai cu mine în sufragerie. Vezi pe perete dagerotipiile alea vechi ? Sînt strămoşii mei. Uite, ăsta era magistru de filozofie la Universitatea din Petersburg ; ăsta, un călător cu renume ; iar ălălalt de colo a fost închis la Schlüsselburg pentru un atentat. Nu-i urît din partea mea dacă îţi declar că sînt oarecum mîndru de ei ? Urmaşii lor s-au făcut cam toţi medici. Şi taică-meu, şi maică-mea, şi eu, precum se ştie, sînt la un pas de acest nobil titlu. Da ; nu numai că iubesc medicina, dar consider profesia de medic drept cea mai utilă din lume. Şi ce orizonturi largi îţi oferă ! Ştii, eu simt că, an de an, încep să înţeleg mai bine oamenii, şi din punct de vedere fiziologic, şi din punct de vedere psihologic. Sînt foarte mulţumit de meseria mea. Numai că, iată, curînd va trebui să părăsesc Leningradul. Nici nu-mi pot închipui că n-am să mai hoinăresc pe Bolşoi Prospekt şi pe chei, că n-am să mai admir apusul soarelui, cînd, ştii, toate ferestrele Ermitajului se aprind şi ard purpurii. Dar ce să-i faci ? Asta-i, cum se zice, datoria noastră. Ei, Alexei, ce te umflă rîsul ? Ah, Alexei ăsta, aşa-i el mereu...

Din partea autorului : Alexei Maximov este ursuz şi răstit. Mereu face pe grozavul. Vladislav Karpov e din categoria de oameni pe care poţi să-i caracterizezi în două cuvinte : „Bun băiat", uneori adăugîndu-se : „Bun să-l pui la rană, nu alta". Este chitarist ; mor fetele după el. Alexandr Zelenin e puţin

cam caraghios, o fire iute ; altfel, un băiat foarte politicos, foarte sincer, foarte plăcut.

Prietenia lor a început în anul I de facultate. Uneori lumea se miră de prietenia dintre oameni cu totul deosebiți ca fire ; de fapt însă, numai firile care se deosebesc unele de altele sînt capabile de o prietenie adevărată. În cazul oamenilor cu caractere și temperamente asemănătoare, ciocnirile violente sînt de neînlăturat și ruptura este inevitabilă. În această trinitate, mintea profundă a lui Zelenin și sinceritatea sa plină de înflăcărare echilibrau parcă cinismul destul de prefăcut al lui Maximov și firea cam ușuratică a lui Vladislav Karpov.

Așadar, aceștia sînt eroii noștri. Și acum iată-i în primăvara anului 1956, mergînd tustrei împotriva vîntului și gîndindu-se la unul și același lucru : la r e p a r t i z a r e.

REFLECȚIILE LOR ÎN LEGĂTURĂ CU REPARTIZAREA

— De unde, Saşka, la tine, frazele astea pompoase ? întrebă mînios Alexei Maximov. Auzi ce-a născocit ? Examenul sufletelor noastre !

— Păi chiar așa e ! exclamă Zelenin.

— Aiurea, pe dracu ! Repartizarea e un act de constrîngere și, în mod firesc, fiecare om cult își face socoteala cum să scape de traiul în străfund de țară pentru a nu ajunge o brută, un animal.

— Mofturi ! Geologii petrec ani de zile, hoinărind prin taiga, și nu se transformă în animale.

— Geologii ! Geologii o duc straşnic. Ei pleacă în echipe întregi, numai tineret și veselie. Pe cînd noi, ce ne așteaptă ? Crezi tu că mi-e frică de lipsa luminii electrice și de W.C.-ul fără apă curentă ? Toate astea-s fleacuri ! Sînt gata să mă împac... Dar, uite, închipuie-ți un spital de circumscripție.

Un sătuc pierdut în stepă ori pitit în vreo pădure, în jur vîntul şuieră, iar tu stai singur, singur cuc. Ai făcut ce-ai avut de făcut, ai mîncat, ai mai umblat de colo-colo prin odaie şi... la culcare. Trec anii, te îngraşi, te prosteşti, începi să primeşti plocoane de la pacienţii recunoscători ; gîndul ţi-e mereu la găinuţe, scrofiţe, şi nu-ţi mai trebuie nimic altceva ; şi iată că-ţi aduci aminte de convorbirea asta de acum şi un zîmbet îngăduitor ţi se întipăreşte pe faţă.

— Br-r ! Vladka Karpov se scutură, schimonosindu-se groaznic. Du-te dracului, Max ! E oribil !

— Şi ţie, fecior de pescar, ţi-e frică de sat ? întrebă Zelenin.

— Mai rău ca de război. Karpov rîse. Dar ce să-i faci ? Aşa ne-a fost soarta. Funestă. Vrei, nu vrei, vorba ceea, pune-ţi, băiete, la punct geamantanul, care nu-i tocmai prea încărcat.

— Dar, la urma urmelor, tu ce vrei ? se răsti Maximov.

— Eu ? Eu, băieţi, vreau să văd mereu fetele noastre şi mutrele voastre, de care mi s-a acrit, să bat şi mai departe caldarîmul acestui oraş istoric, să mă duc la concerte de estradă şi la circ, ba vreau să mă produc chiar şi singur la circ : „Solo-clovn şi muzicant excentric Vladislav Karpov"... Da ; printre altele pot spune că n-aş refuza postul de internist la clinica lui Kruglov.

— Dar tu, Alexei, ce vrei ? se interesă Zelenin.

— Eu vreau să trăiesc o viaţă agitată ! răspunse Maximov, cu un aer sfidător. Nu importă în ce loc, dar în aşa fel, ca să storc tinereţii tot ce poate ea să-mi dea. Ori viitorul îmi oferă numai perspective cenuşii. O soartă de doftor de ţară. Să fim cinstiţi. Pe noi ne-au învăţat să privim adevărul în faţă. Lasă-l pe Tarhanov şi pe cei din tagma lui să ciripească despre înalta noastră vocaţie, despre datoria patriotică ; să ţipe Civilihin că pe noi, tinerii romantici, greutăţile nu ne sperie. Toată lumea ştie că tocmai el şi-a asigurat un locşor de internist la clinică. Ei, ce fel de romantism ne aşteaptă ? Uite,

dacă mi s-ar spune : „Ia bagă-te-n racheta asta, să te lansăm în Cosmos", ei bine, să știu că mă fac pulbere, în mod sigur, în numele științei, n-aș răspunde decît printr-un „ura !" Iar dacă mi se sugerează că vocația și datoria mea este să mă transform într-un Ionîci [1], atunci, nu, vă rog ! Fără vorbe frumoase ! O accept însă ca pe ceva inevitabil.

— Dar la bolnavii care te-așteaptă nu te gîndești ? întrebă Zelenin.

— La bolnavi ?

Maximov arăta cam încurcat.

Vladka întregi :

— Mai țineți minte ce spunea Gușcin, cînd făceam vizitele la spital ? „M-da, dragii mei, în ciuda tuturor eforturilor noastre, bolnavii uite că se îndreaptă"...

— Alexei, chiar nu te gîndești la nimeni, la nimeni ? întrebă Zelenin.

— Iar tu te gîndești numai la alții ! strigă Maximov.

— Of, of, Alioșka, Alioșka, tare greu o să-ți fie !

— Nu te frămînta pentru mine, suflet caritabil, nu te frămînta, te implor !

— Haidem la cinema, băieți ! propuse Karpov.

REPARTIZAREA

Această zi rămîne vie în memorie toată viața. E ziua absențelor nemotivate, practicate în masă, a picăturilor de valeriană, a rîsetelor și a lacrimilor... În prima zi sînt repartizați zeci de inși, de față cu sute de suporteri : părinți, soții, logodnice, cunoștințe și simpli curioși din anii inferiori de studii.

[1] Tip negativ de medic într-o nuvelă de A. Cehov. (n. t.)

Maximov, Karpov şi Zelenin stau pe o canapea, pe coridorul de la etaj. Maximov şi Karpov îşi aşteaptă rîndul, iar Zelenin îi aşteaptă pe ei. El va fi repartizat mîine. În dosul uşii de sticlă a laboratorului de fiziologie patologică se văd figuri calme de oameni purtînd tichii şi halate albe. Pentru ei ziua nu pare neobişnuită. Pentru ei este doar joi 29 martie. Ba nu, nu chiar pentru toţi.

— Să vorbim serios, Vladka : ce-i de făcut ? întrebă Maximov, cu o surdă îngrijorare în glas.

Azi, Karpov e posomorît.

— Nu voi semna ! trînteşte el.

— Ce-i cu tine ? Nu cumva... — Maximov îşi roteşte degetul la tîmplă. N-au să-ţi elibereze diploma.

— Înţelege-mă, Max. Cum pot să plec undeva, la mama dracului, o dată ce ea va rămîne aici ?

— Ea ? Maximov îl priveşte mirat. Cum ? Chiar şi acum... — îşi întoarce obrazul, tresare şi adaugă în şoaptă : Ia uite, e de ajuns să pomeneşti de ea...

O fată înaltă trece pe coridor. Toculeţele pantofilor ei ţăcănesc zgomotos. Zîmbeşte, e radioasă. Merge cu un aer cam sfidător — privită de zeci de ochi, poate că se sileşte să pară calmă. Deschide uşa laboratorului ; dar, deodată, zărindu-şi prietenii, se opreşte.

— N-o lua în seamă — spune Maximov repede, în şoaptă.

Scoate un ziar, se adînceşte în lectură. Fata se apropie agale de canapea, ca atrasă de un magnet.

— Noroc, băieţi ! rosteşte ea cordial.

Unul care ar fi văzut-o pentru prima dată n-ar fi simţit în vocea ei nici o nuanţă de falsitate.

— Respectele noastre ! răspunde Karpov.

— Hello ! mormăie Maximov.

— Bună ziua, Verocika ! o salută Zelenin.

Vera îl priveşte pe semeţul Vladka, pe independentul Zelenin, (pe Alexei, aproape că nu-l bagă în seamă), cu un aer degajat, prietenos. Totuşi, ce o atrage spre ei ? Prietenia de pe vremuri, ori simţămîntul acela vechi, tainic şi care, după cît se

vede, n-are nici un fel de leac ? Ah, toate acestea nu sînt altceva decît reminiscențe ale copilăriei ! Ea se uită în jur ; studenții care umblă pe coridor îi aruncă priviri curioase. Colegii ei de an țin minte, cum nu se poate mai bine, cum ea l-a concediat pe neașteptate pe Vladka Karpov și apoi s-a măritat cu docentul Veselin, de la catedra de fiziologie patologică. A fost o bombă. Vera zîmbește :

— Cum, nu vă interesează cum a fost cu repartizarea mea ?

Maximov își mijește ochii, ironic :

— Ba știm... Acțiunea s-a desfășurat cam în felul următor : ea a intrat, gingașă și suavă ca adierea zefirului... m-m-m... scurt, ca o adiere oarecare. „Vera Veselina este cea mai bună studentă a noastră", a zis decanul. „Veselina ? a întrebat Tarhanov, cu mirare. Nu cumva e soția stimatului nostru ?... A, chiar așa e ! Perfect ! Cred că, în cazul Veselinei, totul e limpede. Drum bun pe calea științei ; te rog s-o sprijini, pentru ca, împreună cu stimatul"...

Vorbele lui, Vera le simte ca niște palme. Într-adevăr, lucrurile s-au petrecut aproape aidoma. Acum nu știe ce-i rămîne de făcut : să se aprindă de mînie, să ia totul în glumă ori să izbucnească în plîns ? Situația e salvată de cel care o scapă întotdeauna din situații dificile : soțul. El iese din laborator și o conduce pe Vera.

Piotr Stolbov, un băiat zdravăn, chicoti strengărește :

— Vla-adka ! Ce face, mă, Veselina noaptea cu bărbatu-său ?

Sosesc Edik Ambarțumian și poetul Igor Pirogovski, cel simpatizat de toți colegii de an.

— Ascultați, băieți ! rostește Pirogovski. Eu și cu Edka ne-am hotărît să fim vecini. Eu, la Olmeakon, iar el, la Orotukan. A promis să mă trateze cu sașlîk din carne de urs. Credeam că o să mă întorc de acolo cu un geamantan de versuri. Și cînd colo, poftim : sînt repartizat pentru aspirantură, la terapeutică. Acum, adio versuri, adio carne

de urs ! Omul propune, iar comisia de repartizare dispune.

— Mi se pare că o să cer şi eu să fiu trimis în Iakuţia — spune Maximov. Acolo măcar ai unele avantaje : ciumuri [1], aerosănii...

— Aerosănii, spiritus vini [2] — îl susţine Karpov. Just, Max, hai să ne cărăm de-aci, la toţi dracii !

Un om în vîrstă, cu palton de postav cam ros, se apropie de canapea :

— Ei, vulturilor, încotro vă zboară gîndul ?

— Spre Rio de Janeiro ! glumeşte Karpov.

Necunoscutul îi răspunde calm :

— Nu-i nimic comic. Se poate şi la Rio de Janeiro. Am nevoie de medici de vas. Doreşte cineva ? Să vă explic. Sînt şeful Direcţiei medicale a Serviciului de navigaţie maritimă din Flota Mării Baltice. Angajăm medici pe vase. Condiţii excelente. În cursă, retribuţie dublă, plus valută. Masa gratuită. Ca să vă familiarizaţi, veţi lucra cîteva luni în port, apoi plecaţi în cursă.

— Încotro ? întreabă Maximov.

— La alegere : India, Argentina ; avem rute mai puţin îndepărtate : Londra, Anvers, Hâvre. Ei ?

— S-a făcut ! exclamă într-un glas Maximov şi Karpov.

Ceilalţi rămîn îngînduraţi.

—Băieţi, e o descalificare totală — se pronunţă Zelenin. Vă spun : este o descalificare totală !

— Greşeşti — obiectează omul, cu un aer supărat. Pe vas trebuie să fii un medic priceput şi cu prezenţă de spirit. Se pot ivi fel de fel de cazuri. Iată, nu demult, un medic de al nostru a operat un pacient de hernie strangulată pe timp de furtună în Atlantic. Vă daţi seama ? Apoi aveţi posibilitatea să desfăşuraţi şi activitate ştiinţifică. Să nu vă miraţi. Iată de pildă : aspectele fiziologice ale muncii marinarilor, în condiţiile schimbării spontane a zonelor climaterice. Nu-i ăsta un subiect de

[1] Corturi din piei de animale folosite în regiunile polare. (n. t.)

[2] Alcool. (n. t.)

disertație? Un domeniu neexplorat. Dacă-l abordați cu puțină înflăcărare, vă promit ajutorul meu pe toată linia.

— Locuințe dați? întreabă Piotr Stolbov.

— Pentru început, la cămin. Viză permanentă pentru Leningrad. Dar, în perspectivă, și o locuință.

— E clar. Sînt de acord.

Necunoscutul își deschide carnetul:

— Ei, vulturilor, numele dumneavoastră? Așadar: Maximov, Karpov, Stolbov și... Mai trebuie unul.

— Înscrieți-l pe Zelenin! strigă Maximov, amenințîndu-l cu pumnul pe tăcutul Saşka.

Omul pleacă. Studenții tac. Zelenin tace și fumează de zor. Stolbov tace, face socoteli. Maximov și Karpov tac, privind absenți înaintea lor. S-a decis! Și cu soarta aia de Ionîci cum rămîne? Cu traiul îndestulat, vegetativ, într-un fund de țară? Asemenea unui vrăjitor dintr-un spectacol pentru copii, omul cu palton de postav parcă dăduse la o parte o perdea, lăsînd să se întrezărească priveliștea unei ape netede, sclipitoare. O viziune de miraj: palmieri, zgîrie-nori, cupole, piramide. Ați visat la o viață neobișnuită, plină de miez și interesantă? Credeați că visurile nu se împlinesc? Vă înșelați. Luați-vă biletele de intrare și avîntați-vă în goană către un viitor atrăgător și ușor ca un film de cinema. India! Argentina! Salarii duble! Disertații! Furtună!

Sioma Fischer, un tip meditativ, clatină din cap, sceptic. El nu-și închipuie viața de medic fără pereți de spital, fără vizitele de dimineață și gărzi de noapte, fără meditații chinuitoare asupra evoluției bolii. Igor Pirogovski se gîndește cu invidie la situația de medic pe vas. Ambarțumian nu știe dacă e cazul să fie invidios, ori ba. „Om de lume", Ghenka Bondar zîmbește cu superioritate. Kostea Gorkușin își exprimă indignarea: „Ce nerozi! De exotism le arde lor acum! Oameni neserioși. Vladka Karpov și cu Lioha Maximov sînt niște snobi, niște caraghioși. Stolbov nu se gîndește decît la b u s i n e s s. Dar

Saşka Zelenin ce-o fi vrînd ? Uite la el cum stă şi tace !"

În cele din urmă, Karpov e acela care lansează cuvîntul de ordine :

— Ei, băieţi, cineva tot trebuie să colinde oceanele lumii...

O SEARĂ DE NEBUNII

În acest an, primăvara a sosit vertiginos. Pe la mijlocul lui martie, străzile se transformaseră în pîraie. A intrat în acţiune trustul care răspundea de curăţenia oraşului. Din zori şi pînă seara tîrziu, tot felul de mecanisme răzuiau şi măturau străzile, iar portarii, făcînd uz de procedee moştenite din moşi-strămoşi, aruncau de zor zăpada de pe acoperişuri, bombardînd trotuarele. Ce bombardament vesel în Leningrad ! Spre seară, soarele, coborînd spre zidul clădirilor de pe insula Vasilievski, scălda în razele lui şirul de troleibuze şi de automobile de pe Bolşoi Prospekt din raionul Petrogradski. Apoi, cerul la asfinţit începea să devină verzui, trezindu-ţi în minte primăvara, tabăra de pionieri, vise şi doruri de ducă spre ţări depărtate. Prin scuaruri umede se iveau perechi şi grupuri zgomotoase, cu chitare. Începea noaptea de primăvară, cu zdrăngănit de strune, cu ţipete înăbuşite, cu foşnete, rîsete, sărutări.

Seara, după repartizare, Maximov şi Zelenin au pornit pe Kirovski Prospekt, spre Neva. Karpov dispăruse : dăduse pesemne fuga să le anunţe fetelor fericitul eveniment.

Uite Neva ! Pulberea de aur a amurgului învăluia Coloanele rostrale, Muzeul Marinei de război. Automobilele se scurgeau pe Splaiul Palatului ca printr-o rigolă, asemenea unor bile sclipitoare. Pu-

nea stăpînire pe ei starea sufletească obişnuită. Le plăcea să colinde tăcuţi prin Leningrad. Cineva a spus că prietenia este arta de a tăcea în doi. Cînd oraşul se descoperea înaintea lor şi venea clipa aceea abia perceptibilă ce-i apropia de constructorii şi visătorii de mult plecaţi dintre cei vii, cuvintele n-aveau nici un rost. Traversară Neva şi o luară pe chei. Zelenin, îngîndurat, fredona ceva ; Alexei îi privi obrazul slab de sub pălăria cu boruri largi şi se înfurie : „Uite la Saşka, fredonează". Acest obicei al lui Zelenin îl irita întotdeauna pe Alexei. Deodată, Zelenin zîmbi cu un aer de înstrăinare şi începu să fredoneze ceva, cine ştie ce cîntecel nerod. În astfel de clipe, gîndurile lui rătăceau pe căi necunoscute lui Maximov.

— Totuşi, asta-i cea mai bună variantă — vorbi Maximov, cu glas tare.

— Ce zici ? tresări Zelenin.

— Ziceam că e cea mai bună variantă de repartizare. Şi pentru tine, la fel. Ştiu că nu-ţi vine să pleci nici mort din Piter. Ori aşa, îl vei regăsi aici între două curse. Să nu uiţi să-i aduci mîine aminte şefului de existenţa ta.

— Da, da — replică Zelenin — fără doar şi poate, neapărat, în mod irevocabil.

„Iată, aşadar, examenul sufletelor noastre" — se gîndi Maximov, mulţumit.

— Ne oprim niţel ?...

— Să ne oprim.

Se opriră. Rezemaţi de parapet, contemplau fluviul. Acum, în numeroase locuri, răsăreau lumini purpurii. Vîntul ce bătea dinspre Baltica învolbura apa. Peste puţin timp, Maximov începu să privească lung după fetele care treceau.

— Măăă, ce fete drăguţe !

— Da ! exclamă Zelenin, vesel. Eu aş dansa cu toate, una după alta !

— Şi crezi că nu se poate ? Îi tragem cîte o sticluţă de „777" şi o să ţi se pară că dansezi cu toate femeile din lume. Un festival întreg, garantat ! Aşadar, mergem să bem ?

— Pentru ocean, pentru pînzele umflate în bătaia vîntului ? întrebă Zelenin.

— Pentru cazane şi turbine — zîmbi Maximov.

— Nu, eu zic că pentru pînze. Mi-e gîndul numai la mare. Parcă aud uvertura la „Copiii căpitanului Grant". Ce muzică genială !

— Hai ! Gata ! i-o reteză Maximov. S-o luăm din loc.

Întorcîndu-se, văzură că erau priviţi de doi inşi : de un invalid grăsuţ, rotofei, cu cîrja în mîna dreaptă, şi de un alt bărbat, înalt, îmbrăcat în haine ponosite. Amîndoi erau afumaţi bine.

— Ia stai niţel, Mişa ! spuse invalidul şi li se adresă celor doi prieteni : Băieţi, îmi permiteţi să vă deranjez puţin ?

— Vă rog. Ce doriţi ? îl înfruntă Zelenin.

Invalidul îşi plimbă privirea nesigură peste ei ; un zîmbet blajin, de om beat, îi apăru pe faţă :

— Doresc să vă pun o serie de întrebări. Arătaţi ca doi tineri culţi, după haine, şi aşa, în general... Studenţi ? Şi eu am făcut ceva studii, dar nu le-am terminat. Războiul, asta-i. Egorov mă cheamă, Serghei Egorov. Îşi strînse cîrja la subsuoară, îi întinse lui Maximov mîna şi exclamă : Din ce trăiţi voi ? Da, voi, tineretul ? Încotro vi se înclină indicele, mai exact, lipsa de interes pentru un anume ţel ? Noi, la vîrsta voastră, ştiam ce avem de făcut şi ne ţineam bine, nu ne dam bătuţi...

— Dar acum, după cum văd, vă ţineţi mai mult de asta — şi Alexei se pocni uşor, elocvent, cu degetul peste gît.

Invalidul îşi sumeţi capul şi înfipse în ochii tînărului privirea lui devenită brusc limpede :

— Noi, combatanţii, ştim şi acum ce avem de făcut ; pe cînd voi... mi se pare că nu sînteţi buni decît să bateţi bulevardele, atît şi nimic mai mult.

— Care noi ?

— Păi voi, indivizi ca de-alde voi !

— Ia vezi-ţi de drum, Egorov ! Habar n-avem cine eşti.

Pe Maximov îl cuprinse furia. Înhăţîndu-l pe invalid de umeri, începu să-l răsucească binişor pe loc.

— Jos labele ! ţipă amenințător cel înalt. Obrazu-i osos i se schimonosise de parcă ar fi ţinut în gură o felioară de lămîie. Îmbrăţişîndu-l pe Egorov, îi spuse în şoaptă : Seriojka, nu-ţi pierde vremea cu ei. Sînt nişte filfizoni, nişte haimanale. Şi mai îndrăznesc să jignească un invalid, un erou ! Tovarăşi, prieteni — continuă el, adresîndu-se unor trecători care se opriseră lîngă el — ia uitaţi-vă, filfizonii ăştia insultă un invalid de război...

— Noi nu sîntem filfizoni ! exclamă Zelenin. Şi nici nu l-am insultat.

— ...un invalid de război care şi-a vărsat sîngele pentru ei şi care şi-a jertfit piciorul drept. Chiar în faţa mea i-a sfărîmat piciorul un obuz, în 1941, lîngă Rostov. Ţii tu minte, Serioja, prietenul meu făr' de noroc, mai ţii tu minte tranşeea aia de acolo ? Tu stăteai culcat, cu A.A.T. [1]-ul în mînă, iar eu, cu pistolul automat, la vreo zece paşi de tine. Şi atunci te-a trăsnit. După aia au pornit tancurile.

— De tancuri nu-mi mai aduc aminte — spuse Egorov.

Trecătorii adunaţi stăteau tăcuţi în jurul lor. Maximov îi făcu lui Zelenin cu ochiul şi rîse sarcastic :

— Bătrînii ostaşi îşi amintesc de zilele lor din trecut. Piciorul, pesemne, i l-a tăiat tramvaiul. O fi adormit pe şine, beat criţă...

Îşi curmă vorba. Lunganul îl privea tăcut. Parcă înghiţise, în sfîrşit, felioara de lămîie ; zbîrcituri adînci, calme îi brăzdau faţa ; doar în ochii săi, Alexei citi o expresie de total dispreţ. Alexei îşi scoase puţin umărul înainte. Pe neaşteptate, cineva din spate îl apucă de cot : era un colonel de aviaţie :

[1] Armă antitanc. (n. t.)

— Băieţi, să nu vă bateţi joc de asta. Ce dacă-şi amintesc de zilele din trecut ? Dar şi tu, amice, ce te legi de oameni ? Nu-i cunoşti şi-i faci filfizoni.

— Nu sîntem filfizoni, sîntem medici — spuse Zelenin, silindu-se să rostească aceste cuvinte cu un aer demn ; dar glasul îi tremură.

— Ce te tot dezvinovăţeşti ? se răsti la ei Maximov. Hai să mergem !

Se plimbară pe chei pînă la căderea nopţii. Ajungînd la podul Locotenentul Schmidt, o luară înapoi. Vîntul năvalnic făcea ca petele de lumină să joace pe apă. Petele dănţuiau, fiecare în felul ei, săltînd de-a lungul malului, ca şi cum le-ar fi fost frică să se avînte în întunericul de nepătruns, spre masivul negru al fortăreţei Sf. Petru şi Pavel. Maximov şi Zelenin îşi ridicară gulerele.

— Sigur, eu sînt de vină — zise Maximov. Nu se cădea să-l întărît pe invalidul acela. Alcoolicii reacţionează violent în asemenea împrejurări.

— Dar ce te face să crezi că erau alcoolici ? Or fi sărbătorit şi ei vreun eveniment...

— Oamenii normali nu se vîră aşa în sufletul tău, fără să te cunoască.

— Şi totuşi, cum spune Walt Whitman ? „De vezi un om în mulţime şi simţi dorinţa să te opreşti şi să intri în vorbă cu el, de ce să nu te opreşti şi să nu intri în vorbă cu el ?“ Ştii, o clipă i-am văzut aievea pe ei doi, stînd culcaţi acolo, în mica lor tranşee, la Rostov. Erau de vîrsta noastră şi dornici de viaţă, nu voiau să moară, nici să fie schilodiţi ; stăteau acolo şi trăgeau şi nici prin gînd nu le trecea să fugă. Iar dîrzenia asta nu cred că se datora numai curajului ori respectului pentru disciplină. Probabil se simţeau datori faţă de toate generaţiile de ruşi şi erau conştienţi de răspunderea pentru generaţiile viitoare. Oare noi, generaţia noastră, am fi capabili de fapte vitejeşti şi de jertfe ? Tu ce crezi ?

— De jertfe ? Aiurea ! Asta-i barbarie ! Ce sîntem păgîni ?

— Ei, dacă nu de jertfe, cel puţin de datorie... E clar ?

— Care datorie ?

— Păi datoria, frăţioare, datoria noastră cetăţenească. Sentimentul micii noastre tranşee.

Lui Maximov i se stinsese ţigara. Cu toate străduinţele, nu izbutea s-o aprindă din pricina vîntului. Scăpăra chibrit după chibrit, vorbind printre dinţi.

— Eu m-am săturat pînă în gît de toate astea ! De moftologia, de toate dictoanele astea sublime. Le debitează puzderie de idealişti cu suflet frumos ca al tău ; dar şi mii de ticăloşi. Pesemne că şi Beria făcea apel la ele atunci cînd înşela partidul. Acum, cînd au ieşit la iveală atîtea, chestiile astea nu mai ţin. Hai să lăsăm pălăvrăgeala. Îmi iubesc ţara, regimul şi, fără să stau pe gînduri, sînt gata să-mi dau braţul, piciorul, viaţa pentru ele, dar nu sînt răspunzător decît în faţa conştiinţei mele, nu în faţa unor fetişuri. Ele ne împiedică să vedem realitatea. E limpede ?

Zelenin izbi vîrtos cu pumnul în granit, dar parcă nici nu simţi durerea :

— N-ai dreptate, Alioşka ! Noi sîntem răspunzători nu numai faţă de conştiinţa noastră, ci faţă de toţi oamenii : şi faţă de cei din Piaţa Senatului [1], şi de cei de pe Cîmpul lui Marte [2], şi faţă de contemporani, dar mai cu seamă răspundem în faţa posterităţii. Cît priveşte vorbele mari... Ni s-au deschis ochii asupra celor ce ne împiedică să mergem înainte, deci lucrul acesta trebuie să ne bucure, aşa că să nu debităm baliverne cum faci tu. Acum privim cu ochi limpezi toate acestea şi nu vom îngădui nimănui să speculeze lucrurile care pentru noi sînt sfinte.

---

[1] Eroii evenimentelor revoluţionare din 1825 (decembriştii). (n. t.)

[2] Cei căzuţi în Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie. (n. t.)

Maximov trase, în sfîrşit, un fum adînc în piept şi spuse cam enigmatic :

— Da, fire de cavaler, eşti înţelept !

...Doi inşi stau în bătaia vîntului, cu gulerele ridicate. Deocamdată nu sînt bogaţi în ani ; din cînd în cînd se simt încă băieţi în toată puterea cuvîntului ; dar, tot din cînd în cînd, în frenezia revărsării puhoaielor de primăvară, ei se uită îndărăt, privesc în lături şi înainte, privesc înainte, căutîndu-şi cărarea.

Capitolul II

CEA DIN URMĂ VACANȚĂ

— Hai sălbaticii !

— Arde-i, nu-i lăsa !

— La circ cu ei ! La circ ! Bă, mototolule !

Degeaba urlau suporterii. Echipa „sălbaticilor" — Lioșka Maximov, Saşa Zelenin şi alţii — îi băteau la un scor ruşinos pe voleibaliştii casei de odihnă „Pantofarul". Maximov îi pasă mingea lui Zelenin. Acesta ţîşni în sus şi mingea căzu ca o bombă în linia întîi. Cu lovitura aceasta, jocul se încheie. Bineînţeles, lui Saşka îi picaseră de pe nas ochelarii. Îi cădeau ori de cîte ori sărea la minge, dar acum, după o „razantă" atît de strălucită, i se părea cel mai firesc lucru din lume ca totul în jur să fie aşa cum vedea el fără ochelari : feţele cam nelămurite, iar coroanele teilor puţin aplecate.

Maximov îl bătu zdravăn pe spate :

— Bravo, Saşka !

— Unde, unde-i ? bolborosi Zelenin.

— Care ? Blonda aia mititică ?

— Da. Unde-i ?

— Culege-ţi de pe jos dioptriile şi-ai s-o reperezi.

O fată zveltă, cu pantaloni gri, strîmţi, stătea sub un brad. Văzînd expresia buimacă a lui Saşka, izbucni în rîs şi o luă din loc, ducînd de ghidon o bicicletă bărbătească. Maximov cîntă cu un aer trist :

— „Odată, în vîltoarea unui meci zgomotos"...

— Just ! exclamă Saşa. Mi-ai ghicit dispoziţia. Pe cinstea mea dacă nu e Kern [1].

— Dar Puşkin purta pe-atunci frac — mormăi Maximov. Hai să facem baie !

Plaja era pustie. Pînă şi cei mai încăpăţînaţi înotători se înapoiaseră la vilele lor. Cei doi prieteni se duseră pînă la capătul digului şi stătură acolo o bucată de vreme, contemplînd asfinţitul. Soarele, ca o cupolă de palat din basme, se ridica deasupra orizontului scînteietor. O dungă roşie, tremurătoare brăzda toată întinderea mării, aidoma unei plesnituri de bici.

— Asfinţitul e o privelişte malefică — spuse Maximov.

— Eu, dimpotrivă, o găsesc plină de frumuseţe.

— Iar eu susţin că e malefică. Te face să-ţi pierzi siguranţa, asta-i. Ţi se pare că dincolo de orizont se întinde o ţară necunoscută, minunată, unde toată lumea vorbeşte tare, unde toţi sînt emoţionaţi şi foarte fericiţi. Or, în realitate, ea nu există.

— Hai să pornim înot, să vedem...

Săriră amîndoi în apă. Înotau craul prin fîşia de soare. Stropii ce zburau de pe braţele lor păreau picături de sirop de vişine. Maximov îşi roti privirea asupra arcului de conifere de pe Istmul Careliei, tivit la poale de fîşia galbenă a plajei. Pe malul acela bătut de soare, la ora asta, mii de oameni îşi pregăteau cina.

— Oho-ho-ho ! Ce bine e să trăieşti ! zbieră Alexei.

Saşka reapăru din apă lîngă el, cu ochii holbaţi şi cu gura căscată.

— Rubine din ţara basmelor ! strigă el, izbind cu palma în apă.

Se întoarseră la dig şi se aşezară pe scara de fier.

— Peste două zile plecăm la lucru, iar Vladka tot nu s-a întors — spuse Alexei.

---

[1] Anna Kern, scriitoare, prietenă cu A. S. Puşkin. (n. t.)

Saşa scoase un suspin :

— Iar eu, poimîine, trebuie s-o pornesc către un colţ de ţară uitat de lume. Adio, cea din urmă vacanţă ! E trist.

— Păi de ce să te duci acolo ? Nu te du.

— Cum se poate ?

— Uite cum : Zelenin-tatăl îşi pune haina lui neagră, dă fuga la Secţia sanitară orăşenească, se duce la cutare, telefonează lui cutare, şi gata, s-a făcut. O săptămînă de mustrări de conştiinţă într-o familie eminamente principială, apoi viaţa îşi urmează cursul. Şi cu asta, basta !

— Alioşka, lasă prostiile !

— Da' ce, ţie îţi arde de plecare ?

— Nu ! i-o reteză înciudat Zelenin.

— Te cred ! Doar eşti orăşean pînă-n măduva oaselor, un mic intelectual din născare. Uite, Kostea Gorkuşin se va simţi bine oriunde.

— Kostea se visa pe Volga şi a plecat în Iakuţia.

— Fiindcă în Iakuţia salariile sînt duble, plus prima.

— Ba nu, nu de asta — răspunse Zelenin cu hotărîre.

Maximov se întoarse spre prietenul său. Acesta şedea pe scara de fier şi apa îl cuprindea pînă la mijloc, aşa cum era el bălan, osos şi foarte agitat.

— Ia mai coboară puţin pe pămînt, puiule ! Da, da, pe pămînt există salarii obişnuite şi duble şi, pe deasupra, viza permanentă a miliţiei. Cei ce pleacă în Iakuţia îşi păstrează măcar viza. Tu spui că postul de medic pe vas ţi l-a suflat altcineva ; dar mai rămîne Iakuţia.

— Puţin îmi pasă de viză ! De ce să tremur la gîndul c-o pot pierde ? Asta e înjositor.

— Bine, fie. Doar ştii că nu m-am gîndit numai la asta. Tu vei sta în mijlocul unei sălbăticii absolute, deşi nu prea departe de Leningrad. Orice ai zice, Iakuţia îţi oferă măcar elemente exotice, spaţii vaste...

— Să-ţi spun drept : nu mi-a suflat nimeni postul. Pur şi simplu, la repartizare, am auzit că în

cătunul acela, de doi ani, nu există nici un medic şi am cerut să fiu numit acolo.

— Bravo ! exclamă Maximov. Numele tău va fi înscris cu litere de aur în filele glorioase ale istoriei...

— Cătunul se află la douăzeci şi patru de ore de Leningrad, mergînd cu trenul, şi n-are medic. Mai mare ruşinea ! Să plec acolo, este datoria mea cetăţenească.

Maximov nu-şi dădea seama de ce provocase o astfel de discuţie tocmai acum, în preajma despărţirii, şi ce anume îl tot îmboldea să-l contrazică pe Saşka.

— Naiba să te ia ! replică el. Mi-e silă să te-ascult ! Eşti mai catolic decît papa.

— Lasă ironiile, Alioşka ! Ţii minte ce discutam noi despre cît valorează vorbele mari ? M-am gîndit mult la asta şi...

— Şi eu m-am gîndit, şi am înţeles că toate sînt un *bluff*. Există o viaţă clădită din bolovanii de piatră frumos şlefuiţi ai vorbelor, şi mai există încă una, cea adevărată, în care eroii fac scandal pe stradă, iar fetele romanţioase se culcă cu gentlemeni foarte prosperi. Ce de coţcari şi de arivişti mai mişună în jur ! Tipii ăştia vor pufni de rîs în spatele tău şi-şi vor aranja afacerile. Crezul meu e să fiu cinstit, dar nici n-o să mă las tras pe sfoară, prins în mrejele idealismului.

— Dar, Alioşka, odinioară visai şi tu la o altă viaţă, visai să lupţi...

— Păi lupta asta e : să lupţi pentru locul tău sub soare.

— Şi la alţii nu te gîndeşti ?

— Iar începi ? La cine ? La strămoşi ? La urmaşi ?

— Da, la ei.

— Şi ce pot face eu, Alexei Maximov, pentru ei ?

— Să continui opera strămoşilor, în numele urmaşilor. Noi sîntem cu toţii verigile unuia şi aceluiaşi lanţ.

— Iar eu vreau să-mi iau partea mea din viață. De fapt, nici nu știu ce va fi după moartea mea. Poate că nimic, dracu știe ! Poate că lumea e doar un vis al meu ?

— Tîmpitule ! Faci pe grozavul ! țipă Zelenin, într-un acces de furie. Solipsismul tău nu face nici cît o ceapă degerată !

În clipa aceea avură impresia că un bolid se prăvălise în mare, la un metru de ei. O trombă de apă se năruí deasupra lor. Cînd cercurile se împrăștiară, zăriră la fund un trup zvîrcolindu-se.

— Pe ăsta zău că l-aș cotonogi — zise Maximov. Ce glumă idioată !

O cască roșie, un cap ars de soare, pe doi umeri bronzați, se iviră la suprafață.

— Vladka ! strigară într-un glas.

Vladka se apropie înot și se cățără pe dig. Era frumos meridionalul ăsta de Karpov, cu fizionomia lui de mulatru. Mușchii îi jucau ca niște pești sub pielea lucioasă. Iar zîmbetul său strălucitor avea ceva proaspăt, lucios ca o imagine de afiș.

— Practicați sportul, gem consumați și voinici o s-arătați ! exclamă Maximov.

— Uf-uf, dragii mei colegi, nu v-ați schimbat de loc — spuse Vladka, răsuflînd zgomotos.

— Ei, cum te-ai distrat ?

— Grozav. Dar voi ?

— Așa și-așa.

— Saşka e cam gălbior la față, mititelul...

— Păi ce, ai uitat ? E Saşka al nostru, tînărul veșnic palid și distins. Un suflet zbuciumat, plin de nobile năzuințe. Și, pe deasupra, l-a mai răpus și amorul tocmai acuma cînd trebuie să plece să-și îndeplinească datoria civică.

— Amorul ? ! exclamă Karpov. Fraților, am avut la Odesa o întîlnire cu o actriță...

Maximov scoase un oftat și-și înălță brațele într-un gest de implorare. Doar n-avea de gînd să le împuieze iar capul cu „întîlnirile" lui. Karpov spuse : „Domol, domol !" și-l rugă pe Zelenin să-i povestească el despre „întîlnirea" lui. Dar Saşa,

murmurînd ceva, își căută cu mîna ochelarii prin grămada de haine, pradă reveriei ; Maximov schiță un gest măreț :

— Întîlnirea a fost fugitivă, efemeră... ca o adiere de... m-m-m... mereu dau chix cu adierile astea...

— Ca o adiere de primăvară — mormăi Zelenin.

— Exact ! Comparația e inedită. Ea a sosit cu o bicicletă bărbătească, să vadă cum ne băteam vitejește cu „pantofarii", și pe urmă a dispărut. Nu te necăji, băiete : o să apară diseară la dans !

— Ea ? La dans ? Aiurea !

— Facem pariu ?

— Tai eu, tai eu ! se repezi Vladka.

Soarele scapătă și băieții merg pe șosea. Ca-ntotdeauna, în pas cadențat. Din difuzoare se revarsă peste acel loc vilegiaturistic o voce tunătoare și murmurul grăbit al chitarei. În vara aceea, asemenea unei epidemii, melodia „Mișka, unde ți-e surîsul ?" străbătuse victorioasă tot litoralul. Maximov zbieră :

— Ah, îmi vine să înnebunesc ! Dacă aș pune mîna pe autor, l-aș strînge de gît.

— Întinde pasul, întinde pasul ! comandă Karpov. Cine face gălăgie în front ?

„Totu-i în regulă — se gîndește Maximov. Ne ținem de glume. Mergem împreună la dans. Avem nouăsprezece ani. Ehei, care nouăsprezece ? Avem douăzeci și patru bătuți pe muchie. Și ne aflăm împreună pentru ultima oară."

În stînga și-n dreapta, pe unde pădurea-i mai rară, sclipesc luminile unei vile. Cei trei își văd de drum ca-ntotdeauna, lăsînd în urma lor scene de viață tihnită, îndepărtate. Un elan plin de hotărîre le însuflețește mișcările. De unde le vine ? O, nu : pur și simplu, băieții se duc la o serată dansantă ; pur și simplu, n-au decît douăzeci și patru de ani și, pur și simplu, sînt veseli !

Patru becuri luminau platoul de dans, făcîndu-l să semene cu un ring de box. Cei trei tineri se opriră într-un colț, la intrare. Deodată, un duduit de motor se auzi în spate, în apropiere. O „Pobedă"

trase drept la marginea platoului. Din ea coborî Ghenka Bondar, însoţit de o blondă : era chiar ea. Se urcară pe ring.

— Fraţilor ! se trezi ţipînd Maximov. Uite-o pe Kern !

Ghenka le zîmbi şi, făcîndu-le semn cu mîna, strigă :

— Salut, muşchetari ! Salut, Zelenin !

— Praful s-a ales de iluziile tale ! mîrîi Maximov la urechea lui Zelenin.

— Da, da — şopti Zelenin. Ei, şi ?

— La primul vals, s-o inviţi rapid. Ghenka, din principiu, nu dansează vals — îi sugeră Karpov în şoaptă.

— Nu, n-o invit — mormăi Saşa şi, coborînd de pe ring, se aşeză alături, în umbră.

Privind stelele, îşi aprinse o ţigară. „Kern — se gîndi el. A venit cu Ghenka. Sigur, dacă băiatul are maşină ! Asta contează ; Vladka e un băiat chipeş, şi nici Alioşka nu-i urît. Dar eu ? Cavalerul Tristei Figuri ! Şi totuşi, acolo, la meci, parcă se uita la mine într-un fel oarecum deosebit. Să nu-ţi faci iluzii. Zău, prea eşti absurd. Cu bicicleta asta pe nas, ochelaristule !"

Cînd se întoarse, lucrurile se petreceau chiar aşa cum bănuise el. Karpov şi fata se roteau în vals, iar Maximov stătea lîngă balustradă şi-şi bătea joc de Bondar, care era tare necăjit.

— Nu te da bătut, copile ! Capul sus ! „Mercedes"-ul duduie la scară.

Muzica tăcu. Fata, zîmbitoare, şi Karpov se strecurau prin mulţime spre ei. Ea purta o rochie de culoare deschisă, strînsă pe talie şi largă jos ca un clopot. Zelenin vedea pentru întîia oară o astfel de rochie.

— Inna, îţi prezint pe prietenii mei.

Ce individ ! Abia s-au cunoscut şi o şi tutuieşte. E chiar penibil. Şi apoi, de iubit, el n-o iubeşte decît pe Vera Veselina.

— Alexei Maximov.

— Alexandr Zelenin.

— Evgheni — aruncă Bondar.

— Asta ce mai e ? Am crezut că vă cunoaşteţi de cînd aveaţi trei ani şi vă jucaţi împreună în nisip pe plajă ?

— Nu — răspunse Inna. Evgheni s-a oferit să mă aducă pînă aici, atîta tot.

— Splendid ! Maximov izbucni într-un rîs zgomotos. Bondar e pe calea cea bună. Încrederea este totul.

— Dar cum, riscam ceva ?

Inna zîmbi.

În difuzor prinse a vui ceva, a plesni, lăsînd să curgă apoi melodia tangoului „Comparcita".

— Mergem, nu ? întrebă Bondar, cu o mutră jalnică.

Vladka zîmbi semnificativ. Maximov îşi lipi tocurile cu un ţăcănit.

— Ba nu, scuzaţi ! spuse Zelenin şi, cu un aer hotărît, o luă pe fată de cot.

Ea îşi înălţă spre el ochii miraţi şi porni înainte către ring. „Ce am ? se gîndi Zelenin. Ce se petrece cu mine ?" Ochii ei albaştri, întunecoşi ca amurgul primăverii, îl priveau întrebători şi încurajatori în acelaşi timp. El începu să vorbească repede şi turuia aşa într-una, ca şi cum s-ar fi temut că ea va fugi de îndată ce el va tăcea. Se învîrteau, se strecurau prin mulţime, uitîndu-se unul la altul, şi din cînd în cînd vedeau brazii uriaşi pierind sub cerul înstelat ; iar vîntul, arar, răzbea dinspre golf pînă la ei, tainic, aducînd cu el efluviile de parfumuri ale mulţimii ; şi numai din cînd în cînd îşi dădeau seama de importanţa deosebită a acestor clipe. Dansară aşa de mai multe ori în şir, dans după dans ; apoi coborîră de pe ring şi se făcură nevăzuţi.

— Cu Saşka m-am lămurit. Ei, aţi văzut ce cavaler e ? constată Alexei cu satisfacţie.

El şi Vladka şedeau pe balustrada platoului de dans. Maximov se distra, imaginîndu-şi-l pe Zelenin în aceste clipe.

— Pirogovski mai stă la Komarovo? întrebă Vladka.

— Da, tot acolo. Am fost la el de multe ori.

— Ei, şi? se tulbură Karpov.

— Nimic. Ce să fie? Am jucat ping-pong... Ii părea rău de Vladka. Nici Sudul, nici „întîlnirea" cu actriţa nu i-au ajutat s-o uite pe Vera. Şi iată, acum, aceste manevre penibile. Vrea să întrebe şi n-are curaj. Vera era şi ea acolo. Cu soţul, bine-înţeles. Nu, nu, mi-am dat drumul la gură. Las-o naibii!

— Şi ţie ce-ţi pasă? întrebă Vladka cu răceală.

Adevărat, lui ce-i pasă? Ce-l priveşte pe Maximov că Vera a plecat din viaţa lui Vladka? Lui, personal, ea îi este indiferentă. Există fetişcane şi mai frumoase, şi mai sincere. Ce-l privesc toate astea?

— Tu ce crezi? întrebă Vladka cu durere în glas. Crezi că ea s-a măritat numai pentru a obţine o repartizare bună?

— Nu cred asta.

— Nu cumva crezi că îl iubeşte?

— Tot ce se poate. Ori a fost pasionată de ideea convieţuirii dintre doi oameni de ştiinţă. Maria Sklodowska şi Pierre Curie... Verocika este capabilă de un asemenea paralelism. Pe cînd tu, din acest punct de vedere, eşti un tînăr lipsit de perspective.

— Aşa crezi tu? se răţoi Karpov.

— Ba aşa crede ea. Mai exact, aşa cred eu că aşa crede ea.

— Ei, altă treabă n-ai decît...

Noaptea, în jurul orei unu, amîndoi se aflau în vilă, stînd culcaţi pe întuneric şi fumînd, cînd scara de la fereastră scîrţîi ca sub paşii unui hoţ şi silueta lui Zelenin se ivi pe fondul cerului adînc, transparent. Lumina stelelor se răsfrîngea în ochelarii săi.

— Aceiaşi plus Don Juan! mormăi Maximov.

— Ce fată! Ah, ce fată! rosti Zelenin, cocoţat pe fereastră.

— Ia treci la culcare, Panikovski [1] !

— V-aţi pupat ? întrebă Vladka, încercînd să-şi ascundă invidia.

— Ce, ai căpiat ? În ziua celei dintîi întîlniri ? Am stat de vorbă. Despre multe, despre toate. Dar, vai ! Ea este moscovită şi învaţă la MGU [2], iar eu plec la Kruglogorie. Ce păcat !

EI ÎŞI IAU RĂMAS BUN

Soţii Zelenin, tatăl şi mama, stăteau lîngă fiul lor. Cu înfăţişarea lor de savanţi, excesiv de amabilă, puţin cam ceremonioşi, se învîrteau stingheri în mijlocul mulţimii agitate de pe chei.

— Ţine minte, fiule ! rosti tatăl.

— Da, da...

— Saşenka, să ne anunţi numaidecît cum te-ai aranjat. Modul de viaţă, oricum ar fi, este ceva foarte important — spuse mama, cu aer de prefăcută siguranţă care îi ascundea tulburarea.

Ceva mai la o parte stăteau prietenii. Tăceau, trişti.

Inna se ivise pe puntea motonavei. Cu un interes subconştient, Zelenin privea cum fata zveltă, cu sweaterul albastru, se strecoară prin mulţime. Deodată, ochii îi scînteiară de bucurie ; ea se repezi la Saşa, dar se opri încurcată, zărindu-i părinţii. Vladka şi Alexei se grăbiră să-i vină în ajutor.

— Saşa vine numaidecît — spuse Vladka — acum ascultă ultimele poveţe.

— Şi va obţine şi o sticluţă cu balsam — adăugă Maximov.

— Şi o sumă de galbeni — întregi Inna.

---

[1] Aluzie la un personaj comic negativ din „Viţelul de aur", de Ilf şi Petrov. (n. t.)

[2] Universitatea de stat „M. Lomonosov" din Moscova. (n. t.)

Tinerii rîseră fără chef. Inna se simţi admisă în societatea lor. Tinerii aceştia îi plăceau şi ea le înţelegea cum nu se poate mai bine umorul şi tristeţea. Dar uite că ei sînt trişti pe cînd ea se bucură. Pentru ea, despărţirea asta de pe chei este doar începutul poveştii cu acest Saşa comic.

— Precum vedeţi, băieţi — rosti Zelenin, apropiindu-se de ei — eu plec în cursă înaintea tuturor.

— O să venim la tine, să schiem — zise Karpov. Am auzit că sînt acolo nişte pante grozave de schi.

— Vai, aşa e ! se bucură Inna. Să mergem acolo în vacanţă !

— N-o să mai avem vacanţă — obiectă Maximov. O să ne scriem disertaţiile, pe vijelii şi furtuni...

— Inna, îţi telefonez la Moscova — făgădui Zelenin.

Sirena motonavei sună pentru prima oară. Debarcaderul se legăna uşor şi cei care rămîneau aveau impresia că, în clipa următoare, vor porni şi ei la drum pe urma vasului.

— Saşenka, să te alimentezi în mod raţional ! strigă mama. Te implor, alimentează-te în mod raţional !

Şi izbucni în hohote de plîns. Tata, tulburat, îi atinse umărul :

— Ţi-aduci aminte de vorba aceea : „Băiatul e făcut a naviga, iar mama, acasă, a-l aştepta"...

Inna era numai ochi. Băieţii începură să cînte imnul institutului. Erau convinşi că Zelenin, la pupa navei, intona şi el imnul lor.

Iar Zelenin, cîntînd la pupa navei, îşi spunea în gînd : „Totuşi a venit, deşi mi-a făgăduit doar aşa, în treacăt. Adio, băieţi, adio ! Ce buni sînteţi voi, dragii mei ! Da, măicuţă, mă voi alimenta în mod raţional. Da tată... sigur !"

Motonava, cioplită parcă dintr-un bloc alb de marmură, zăbovi puţin în mijlocul fluviului, apoi lunecă repede spre răsărit, învăluită în lumina amurgului.

Cineva tuşi timid în spatele Innei.

— Iertați — spuse Zelenin-tatăl — aș vrea să ne cunoaștem.

Un grup de „iakuțieni" plecau din Gara Moscova. Toți stăteau lîngă vagon : Klara, Kostea Gorkușin, Ambarțumian, Sioma Fischer și alții ; în scurte impermeabile și cu bocanci grei în picioare, aveau mai curînd aerul unor turiști decît al unor medici. Și ei cîntau imnul institutului. Se gîndeau la călătorie și la cele ce-i așteptau la capătul drumului. Le strigau celor veniți să-i petreacă :

— Hei, sîntem cu toții prinși în obiectiv ? Eu n-am rămas pe dinafară ?

— E caraghios — rosti Maximov — tocmai noi, care plecăm cel mai departe, îi conducem pe toți, și pe noi n-o să ne conducă nimeni.

Pete de lumină uleioase se întindeau pe Fontanka. Vuietul de pe Nevski ajungea pînă la ei ba ca un tunet mereu crescînd, ba în răbufniri sincopate, dese, absurde. Karpov scuipă în Fontanka.

— Îmi pare rău de Saşka ! oftă el.

— Babalîcule ! îl apostrofă Maximov. Ce te tot văicărești ? Mare lucru : a plecat omul, că așa a fost repartizat, și are să se întoarcă în curînd. O să-i vină mintea la cap, vlăjganul naibii ! O să vezi...

— Dar noi ?

— Cum noi ? Păi noi, tot după repartiție... Numai că noi am avut noroc, atîta tot.

— Ești sigur că n-am făcut-o din lașitate ?

— Știi ceva, Vladka ? Ia mai lasă-te de chestiile astea...

— Mă înțelegi... — Karpov arăta grozav de serios. În aparență, totul e-n ordine : și conștiința, și logica, și totuși uneori mi se pare că m-am strecurat într-o sală de cinema cu un bilet cu cotorul lipsă. Zău, prea ne merg toate pe roate.

— Ia uite ce fete ! exclamă Maximov.

— Unde ? se învioră pe loc Vladka. Oho ! Așa, da ! Formidabil ! Salutare, puicuțelor ! Încotro ? Da ? Și noi tot acolo. Max, atenție !

Prima zi de lucru. Prima zi de activitate. Prima zi de viaţă independentă. O zi de august obişnuită, caldă. În văzduh nu răsunau fanfare, şi nici copacii groşi, obosiţi nu se clinteau de fel. Ziua începu prin audienţă la şef.

Maximov, Karpov şi Petea Stolbov stau pe canapea. Linoleumul negru din cabinetul acestuia o fi el arătos, dar are ceva deprimant. La masa de lucru, şeful arată altfel decît atunci, la repartizare. E aspru şi puţin cam rece.

— Dificultăţile sînt inevitabile — rosteşte el. V-o spun, ca să nu vă faceţi iluzii că vă aşteaptă o viaţă uşoară, iar apoi să scînciţi şi să vă gîndiţi la plecare. Avem nevoie de cadre călite şi nu de artişti în turneu. Şeful rupe o filă din carnet şi scrie ceva pe ea. Deocamdată vă trec la dispoziţia Secţiei sanitare de carantină. Am acolo specialişti cu experienţă. Ei o să vă iniţieze în tehnica sanitară a vaselor şi a instalaţiilor igienice de la noi. Cum? Doriţi să vă ocupaţi de chirurgie? Nu e admis nici un fel de cumul de funcţiuni! Asta nu-mi place, tovarăşe Karpov. Ca medici curanţi, nu vă pierdeţi calificarea. Puteţi să v-o ridicaţi în mod periodic la clinica noastră. Dar în materie de medicină navală, profila-xia e lucrul principal. E clar? Ei, asta este. Acum duceţi-vă la serviciul de cadre, să vă completaţi dosarele de naviganţi. Fişele, vă rog să le completaţi citeţ: tata, mama etc. În prezent nu mai trebuie să faceţi menţiuni despre bunicuţă. Veţi locui în port, la Staţia de carantină. Şi acum, prieteni, la treabă!

Fişe, autobiografii, referinţe şi caracterizări, discuţii la contabilitate, convorbiri telefonice, cunoştinţe noi, strîngeri de mînă — şi iată că ziua de muncă ia sfîrşit. Maximov, Karpov şi Petea Stolbov se îndreaptă spre port. E cald. Ca întotdeauna pe la mijlocul lunii august.

La poarta principală, un ostaş care sta de pază le explică :

— Luaţi-o de-a dreptul pînă la frigorifer, apoi faceţi la stînga, spre rada de cherestea. După ce ajungeţi la Ceastaia Pila, mergeţi mereu înainte pînă la casa galbenă. Acolo-i „Carantina". Dacă-i departe ? Păi vreo cinci kilometri şi mai bine.

— Ce distracţie ! bombăni Petea Stolbov, îmbufnat. Hai s-o luăm din loc.

— Duceţi-vă, băieţaşi, duceţi-vă ! Bătrînul soldat rîse : Aveţi o bucată bună de drum pînă acolo, o să vă faceţi ceva poftă de mîncare şi, ca să vă spun drept, cînd o să ajungeţi la ţintă, n-o să prea găsiţi de-ale gurii.

— Nu fi răutăcios, taică Cerber ! Maximov îl pocni peste umăr : *Au revoir !*

— *Good bye !* răspunse bătrînul pe neaşteptate.

Maximov şi Karpov schimbară între ei o privire. O vorbă adusă de peste mări, trecută prin gura paznicului mustăcios, le dădea parcă a înţelege că, în clipa aceea, ei pătrundeau într-un colţişor aparte al pămîntului, accesibil vocilor din ţări depărtate, fantastice, că în secunda următoare, parcurgînd ultimii metri de uscat, vor păşi pe teritoriul portului, unde steagurile diferitelor naţiuni se zbat fîlfîind în bătaia vîntului şi unde se rostesc în chipul cel mai serios expresii din cărţile pentru copii : „Slăbeşte odgonul ! Viteză redusă ! Vira ! Maina ! Carramba ! Donnervetter !"

Din partea opusă vin oameni îmbrăcaţi în vestoane, salopete, sacouri. Nu cumva există printre ei vreunul cu botfori, cu pumnal şi pistoale la brîu ? Nu : toţi sînt muncitori, oameni ca toţi oamenii, care trec de-a lungul antrepozitelor cenuşii. Dar deodată, catargele unui vas cu pînze răsar deasupra unui acoperiş. A, în dosul antrepozitelor se ascund danele. Iar mai încolo — cerul suspendat deasupra

braţelor înalte ale macaralelor şi catargelor. Tot mai intens se simte în jur viaţa clocotitoare a portului. Semnalizatoare luminoase nu există, aşa că fii cu ochii în patru ! O garnitură de tren trece cu un huruit violent, tunător, doar la un pas de băieţi. „Hei, la o parte, mama... mama voastră !" Camioane-auto, încărcătoare boante se rotesc încoace şi-ncolo, bărbaţi în vestoane aleargă agitaţi, hamalii păşesc fără grabă, însă cu forţa impunătoare a unor locomotive. Maximov, Karpov şi Stolbov s-au pomenit chiar în mijlocul operaţiilor de descărcare. Ceva colosal, alb ca zăpada, se iveşte înaintînd de după colţul depozitelor frigorifere şi creşte, creşte...

— Ce vapor e ? îl întreabă Maximov pe un hamal care tocmai trece pe lîngă ei.

— Vapor !... rînjeşte omul. Păi, tinere, asta-i motonava electrică „Baltica", cu diesel. Cursa regulată : Leningrad-Londra.

„Baltica" lunecă prin faţa lor, sclipind cu geamurile ei de cristal şi scoţînd fuioare subţiri de fum prin coşul conic, în larma glasurilor amplificate de difuzoare, cu neputinţă de deslușit din pricina distanţei. Pe punte stau nişte străini cu ochelari fumurii şi gesticulează. Vin direct de la Londra, Londra cea înceţoşată !

Capul Ceastaia Pila [1] este poreclit astfel, deoarece pe ambele maluri se înşiruie, aidoma unor dinţi de ferăstrău, rezervoarele paralelipipedice cu apă ale serviciului de pompieri. Aici e mult spaţiu, aerul este proaspăt, cu adieri plăcut mirositoare. Miroase ba a scînduri, ba a alge putrede. În jur se întinde micul bazin de şlepuri, de un albastru-închis. Pescăruşii scot ţipete stridente, rotindu-se deasupra plutelor.

La extremitatea promontoriului se află o casă galbenă cu două etaje şi cu foişor. Este „Carantina". Clădirea e folosită periodic ca hotel pentru repatriaţi şi pentru echipajele navelor trecute la dezinfectare ; dar, în cea mai mare parte a anului, loca-

[1] *Pila,* ferăstrău în limba rusă. (n.t.)

tarii permanenţi sînt porumbeii, curenţii de aer şi şuierul vîntului ce suflă la toate etajele. În cele patru odăi ale foişorului se află serviciul de gardă al carantinei. Noaptea, casa se înalţă părăsită, solitară. Luminile portului trec plutind peste ferestrele ei întunecate, iar rafalele vîntului zgîlţîie acoperişul şubrezit de ani, cu un zăngănit aproape sinistru.

Maximov şi Karpov se instalară într-o cameră din colţ. O fereastră enormă dădea spre vest, alte două spre sud. Şirul de geamuri era întrerupt de pereţi despărţitori înguşti. Fără să te scoli din pat, puteai observa activitatea macaralelor de pe digul dinspre apus, de pe digul de cărămidă, precum şi circulaţia vaselor din radă. Stolbov declară cu dispreţ că asta nu era o cameră, ci o butelie. Şi, pe deasupra, fără dop.

— Aici vîntul zburdă ca la el acasă. Nu m-aş mira dacă într-o zi o să ne-auzim şi oasele zdrăngănind!

— În numele atracţiei fireşti spre nesfîrşitele spaţii acvatice, Petenka, trebuie să acceptăm orice sacrificiu — răspunse Karpov.

— Ascultă, Stolb, dacă tu eşti adeptul hidrogenului sulfurat, apoi să ştii că noi apreciem ozonul — adăugă Maximov.

Stolbov drăcui şi se duse în căutarea unei camere încălzite. Puţini băieţi de la institut îl înţelegeau pe Stolbov. Petea era chibzuit, dădea bani cu împrumut şi-şi executa datornicii cu străşnicie la expirarea termenului ; nota cu punctualitate toate prelegerile, îşi trecea binişor examenele, rîgîia cu semeţie după ce isprăvea de mîncat şi sforăia de te asurzea; din cînd în cînd se îmbăta şi agăţa cu grosolănie fetele.

— Stolb, la ce-ţi mai trebuie cel de al doilea sistem de semnalizare ? îl descosea Maximov în asemenea cazuri. Cum ai tu labele lungi şi eşti păros, ai putea să te legeni pe lianele din junglă, fără nici o aspiraţie la studii superioare.

Stolbov riposta flegmatic, prin înjurături.

Maximov se duse la magazie să ia un ceainic. Magazinera şedea la masă. Karpov, cu un gest de june-prim de operetă, se aplecă şoptindu-i ceva la ureche. Apoi, cu un aer neglijent, dădu din cap spre Maximov:

— Ridică mobilierul, Max!

„Butelia" căpătă un aspect de cameră locuită. Două mese de scris cu tăblie din placaj lustruit şi aparatul de radio „Neva" îi dădeau o înfăţişare confortabilă. Pătura luxoasă a lui Vladka şi o lampă de masă o făceau să pară şi mai atrăgătoare. Tabloul „Urşii în pădure" dădea ambianţei o notă calmă, prevestitoare de schimbări apropiate. Pe pereţi fură atîrnate lozinci de actualitate : „Mai mult Bach, mai puţin jaz" şi „Pentru activizarea metabolismului, munceşte !"

Noaptea, pete de lumină străbăteau odaia. Luna, reflectoarele, luminile de bord ale vaselor, fulgerele de la electrosudură, creasta purpurie a uzinei, toate îşi împreunau razele, creînd acea efervescenţă tainică a nopţii portuare. Aerul marin pătrundea prin ferestre, dens, plin de miresme. Vuietul îndepărtat, ritmic, ţipetele scurte ale sirenelor, plescăitul undelor alcătuiau fondul sonor al nopţii. Lui Alexei, de cînd se ştia, îi plăcuse să stea culcat pe spate şi să privească stelele. Acum se simţea aproape ridicol, încercînd un simţămînt de tulburare şi sfială inspirat de această priveliştе, care uneori îl ameţea în aşa măsură, încît ajungea să-şi piardă conştiinţa „eului". Începuse mai de mult, din copilărie. Cînd stai culcat, pe acoperiş ori pe iarbă, cu faţa la stele, te cutremuri subit, simţind că, uite, încă o clipă şi te prefaci într-un firişor de pulbere, te dizolvi în lumea ameţitoare a stelelor, încetezi să mai existi. Găsise chiar de pe atunci un remediu : trebuia să-şi scuture capul şi să-şi aducă aminte de ceva banal (niscaiva probleme de aritmetică ori de „Roşcatul" din „curtea aia") şi, în mod vag, şi-a dat seama că tocmai în asta consta adevărata bărbăţie. Pe cînd acum ? Acum teama îi dispăruse. E limpede : nu toate vor merge ca pe roate, totuşi, noaptea, privind

stelele, el zîmbea şi i se părea că patul, legănîndu-se uşurel, zboară către abisuri calde, dătătoare de viaţă.

Dimineaţa. Zbierete de măgar scoase de şalande cu aburi — „mîzgălitele" care cară mîlul de pe fund ridicat de dragă. Huruit şi scrîşnet de hidromonitor. Ce melodie de marş ! Maximov şi Karpov sar în picioare. Începe „activizarea metabolismului". Podeaua se cutremură de sărituri. Greutăţile şi fiarele de călcat se avîntă în aer. Proaspăt bărbieriţi, cei doi prieteni se urcă în birourile funcţionarilor. Karpov, cu binoclul în mînă, se repede numaidecît la balcon :

— Cine trebuie să sosească azi în port, Tamarocika ? îi strigă el telefonistei.

— Vasul german „Haparanda", polonezul „Gliwicie", un vas englezesc cu un nume foarte dificil şi două de-ale noastre : „Belostok" şi remorcherul „Kotelşcik", cu şlepul „Dvina" — enumără Tamara la iuţeală, cu vocea de toate zilele, fără să bănuiască ce răsunet au aceste cuvinte în urechile tinerilor.

Aici, totul îi place lui Karpov : şi panorama, şi pescăruşii care spintecă văzduhul, chiar şi aerul îmbibat cu miros de alge, de cărbuni, pin şi fier. Vladka a crescut într-o aşezare de pescari de pe malul mării. Acum a regăsit simţămîntul uitat al fericirii, fără motiv. Şi lui Maximov îi place mediul. Barca cu motor se avîntă în goană, drept în strălucirea orbitoare a soarelui, de parcă ar vrea să se topească în ea, apoi manevrează în preajma giganţilor sosiţi de pe mările îndepărtate. Vom naviga şi noi pe bordul lor !

Munca. Inspectarea navelor, controlul cambuzei, verificarea condicilor sanitare, dresarea proceselor-verbale cu foi de indigo — proceduri plictisitoare. In schimb, după aceea, înapoi la barca cu motor.

Nişte femei vin în fugă la debarcader. Ele aleargă tăcute, în acelaşi pas, ca un pluton de soldaţi la instrucţie. Vin să întîmpine o motonavă, care timp de şase luni n-a văzut ţărmurile patriei. Se apropie bordul motonavei şi femeile aşteaptă pe chei —

tușici grăsune, tinerele elegante, tot felul de femei, legate prin aceeași soartă : neveste de marinari. Iar pe bordul motonavei, bărbații, tăcuți, zîmbesc cam bizar. Parcă n-ar crede în realitatea celor ce văd : că acolo, la douăzeci de metri depărtare, stau femeile care le-au născut copii, le-au dăruit iubirea. Sînt clipe inevitabile de sumară analiză a sentimentelor ; iar după aceea se aud țipete, rîsete, începe forfota pe pasarelă, răsună sărutări.

În cinci zile, motonava își debarcă încărcătura, primi alta și, într-o seară, plecă spre India. Privindu-i silueta sumbră mistuindu-se în amurg, Maximov văzu aievea femeile de pe debarcader, cu batista la ochi, îndurerate, buimăcite ca după beție.

— Iată un leac sigur contra saturației — îi spuse el lui Vladka. Așa ar trebui să te-nsori, ca să ai sentimentele încordate ca niște strune ; să visezi timp de o jumătate de an revederea, să te gîndești la nevastă ca la o amantă fermecătoare...

— Iar după mine — replică încet Karpov — e singurul lucru care te poate determina să renunți la mare. Eu însă... Dacă eu și cu ea... Crezi oare că m-aș mai afla aici ?

Maximov îl privi țintă în ochi și preferă să tacă. Era a nu știu cîta oară cînd își dădea seama că, pentru Vladka, chipul Verei era indestructibil legat de idealul „iubirii adevărate". Iată ceva uimitor ! Vladka, fire ușuratică, băiat vesel, frumos, atlet. Ai impresia că trece în goană prin piață, hohotind de plăcere. De fapt, chiar așa e. Poate că, pe vremuri, oamenii se ofileau din cauza iubirii înșelate, pe cînd Vladka, la fel ca în trecut, își cultivă mușchii, poartă cravate în culori vii, sărută fetele. Doar puțini îl iau în serios, și tot puțini cunosc cele două pasiuni ale sale : Vera și chirurgia. Vladka visează de mult la „Marea Chirurgie", visează să lucreze într-o clinică cu faimă mondială. Toate astea s-au soldat printr-un eșec stupid. Dintr-o dată a pierdut totul.

Maximov scutură din cap. Îi vine greu să-și amintească amănuntele, deoarece ține mult la Vladka. Asta e : ce-a fost s-a dus. Acum chirurgia cedează

locul călătoriilor pe mare, iar Vera... ce să-i faci, timpul va vindeca şi asta. Timpul vindecă totul. Ai înţeles, Maximov ?

Stăteau la fereastră, pe coridorul „Carantinei". Era oarecum neplăcut să simtă vidul scîrţîitor al casei mari în spatele lor. Deodată se auzi tropotul unor paşi pe scară, şi un om nu prea înalt, cu un impermeabil albastru, cu şapcă de marinar şi cu un geamantan, îşi făcu apariţia pe coridor.

— Hello ! strigă el. Băieţi, unde există aici o cabină liberă ?

— Toată nava vă stă la dispoziţie — răspunse Karpov, politicos.

Omul se apropie :

— Să facem cunoştinţă : Kapelkin Veniamin. „Olandezul zburător".

Izul de votculiţă era neîndoielnic. Noul venit era îndesat la trup, cu obrazul rotund. Avea un zîmbet şăgalnic care ţi-l făcea îndată simpatic. Se duse cu cei doi tineri în „butelie", scoase din geamantan o sticlă de coniac franţuzesc „Martel" şi turnă din ea în cele două pahare existente şi în ceşcuţa pentru ras.

— Să fim sănătoşi, aşa cum ne-o doresc mamele noastre ! spuse el.

Dădu pe gît pe nerăsuflate, după obiceiul rusesc, băutura fină, care se cerea a fi savurată plescăind din limbă ; apoi se mulţumi cu „manufactură" în loc de mîncare — adică îşi adulmecă mîneca pardesiului. Pe urmă se porni să turuie. Maximov şi Karpov îi prindeau din zbor fiece cuvînt. Kapelkin le dădea poveţe, le împărtăşea cîte ceva din experienţa lui de viaţă, le povestea despre femei, vapoare, băuturi spirtoase, covoare, stofe ; despre Hamburg, Londra, Bombay, şi-l ponegrea pe ofiţerul secund de pe vasul pe care navigase în ultimul timp.

— E un om cenuşiu, băieţi, e cenuşiu ca pantalonii de pompier. N-a fost în stare să înţeleagă înălţarea sublimă a sufletului meu.

Kapelkin plăcu lui Alexei şi lui Vladka. Le părea bine că-l au de vecin pe tînărul acesta „de viaţă",

medic devenit marinar, destituit de pe navă, pentru motivul că, cu prilejul „înălţărilor“ din ce în ce mai frecvente, începuse să atingă înălţimi nepermise.

Luna august era pe sfîrşite, dar soarele continua să încălzească cu puteri sporite golful Finic al Mării Baltice. Doar noaptea, vîntuleţul răutăcios făcea aluzii la detaşamentele înaintate ale toamnei ce veneau pe urmele lui. Maximov compunea o scrisoare adresată lui Zelenin :

„...Uneori mă trezesc din somn, cu sentimentul că un ghem masiv de energie trece pe lîngă mine. Mă ridic într-un cot şi privesc : chiar prin faţa ferestrelor noastre, un vas mare, încărcat trece lunecînd prin beznă. Două-trei luminiţe licăresc la bord ; o siluetă străbate agale puntea. Vasul se întoarce cu pupa, cineva scapără un chibrit, un altul aruncă un muc de ţigară în apă. Adio pămînt, pînă la viitoarea întîlnire ! Saşka dragă, nu voi înceta niciodată să te consider un prostănac. De ce nu ne vesteşti faptele tale de vitejie pe ogorul rural ? Semeni tu, oare, acele lucruri raţionale, bune, eterne ? Seamănă-le, dragă, fă semănături după metoda cuiburilor dispuse în pătrat. Nu, serios, scrie-ne, afurisitule ! Noi îţi ducem dorul.“

Capitolul III

ÎNTRE PATRU OCHI CU HENRIC AL IV-LEA

Ajuns pe şosea, „Moskvici"-ul secţiei sanitare raionale clipi de cîteva ori din luminiţele-i roşii, luîndu-şi parcă rămas bun, apoi se avîntă în goană şi pieri după o cotitură. În pădure se întunecase de-a binelea : şoferul aprinse farurile. Un nor alburiu de lumină plutea peste brazi. În curînd dispăru şi el. Zelenin mai privi o vreme drumul. Arăta albicios prin amurgul dens şi părea să fie neted şi uşor. Dar Zelenin mai avusese prilejul să-i simtă pe pielea lui calităţile, iar în clipa aceasta se gîndea cu tristeţe că, la iarnă, ăst drum monstruos de desfundat avea să devină unicul fir de legătură între Kruglogorie şi lumea dinafară : gara, centrul raional, Leningrad. Era o şosea pe cinste : iarna — înzăpezită, primăvara — inundată, iar vara reuşea de minune să-ţi facă zob măruntaiele !

Ai fi zis că pe lac rătăcesc prin întuneric vietăţi electrice : licuricii palizi ai şlepurilor, proiectoarele de pe remorchere, luminile dragelor. Vasele se grăbeau să plece spre miazănoapte, spre canal. Căsuţele sumbre din Kruglogorie erau pentru ele o privelişte efemeră, care se perindase la iuţeală, întocmai ca o secvenţă de film, în drumul de la Leningrad spre Marea Albă. Zelenin coborî din maşină şi o luă agale prin curtea spitalului, spre casa izolată în care se afla locuinţa lui de medic. Această locuinţă era nespus de vastă şi pustie. Ani în şir, înainte de revoluţie, fusese ocupată de un medic de zemstvă, cu căţel şi cu purcel. După cum

aflase Zelenin, acest medic întreținea legături cu organizațiile revoluționare din Petersburg, iar în timpul războiului civil, împreună cu alți membri ai sovietului sătesc, fusese împușcat de albi. În ultimii doi ani, încăperile rămăseseră pustii. În ajunul sosirii lui Zelenin, cineva încercase să le dea un aspect de casă locuită : la ferestrele sufrageriei se vedeau niște perdelițe de pînză, de un alb înduioșător.

Zelenin privi pereții sufrageriei îmbrăcați în lemn de stejar și încercă să-și imagineze pe foștii stăpîni ai casei. La această masă monumentală, probabil lumea se așeza la ceai, citea cu glas tare din Korolenko, discuta cu aprindere destinele Rusiei. Soseau din Petersburg conspiratori bărboși, însuflețiți, și manifestele treceau dintr-o cizmă într-alta. Apoi Saşka oftă, deschise geamantanul și, dîndu-și seama că săvîrșește un sacrilegiu, trînti pe masă un salam afumat, tare, cu aspect de ghioagă, o pîine lunguiață și cuțitul. Mînca privind țintă în perete ; știa că are în spatele lui o ușă care dă într-o cameră la fel de spațioasă, iar acolo, încă o ușă și încă o cameră, la fel de goală ca primele două. N-ar fi crezut niciodată că va încerca un sentiment neplăcut din cauza spațiului locativ excedentar. Ce va face aici de unul singur ? Nici o nădejde să înjghebeze o familie : Inna e la Moscova. Să vină ea aici ? Nici pomeneală ! De la Moscova, aici ? De la Moscova, unde sînt atîția băieți interesanți, artiști, pictori, poeți ; unde, la anul, se va desfășura Festivalul mondial ? Nu, Zelenin, frate, caută-ți o frumusețe nordică, ceva în felul Dașei...

Azi, cînd a coborît din mașina secției sanitare raionale, o fată foarte tînără, cu un păr uimitor, ca inul, sora medicală Daşa Gurianova, a ieșit pe scara spitalului.

„Asta nu poate fi decît Liubava“ [1] ! — se gîndi Zelenin, predispus să facă asemenea comparații. Astfel de femei însoțeau luntrele novgorodenilor, torceau in, îngînau cîntece de jale, iar pe vremuri de

[1] Personaj poetic din folclorul rus. (n. t.)

restrişte cărau sus, în turnuri, pietre şi smoală clocotită."

Seara, cînd Daşa îşi termină serviciul şi îşi scoase halatul, el văzu pe pieptul ei o floare de muşama neagră, din cele care, în urmă cu cîţiva ani, erau la modă în Leningrad.

„Civilizaţia capătă uneori forme de coşmar" — îşi zise el; cu toate acestea zîmbi, strînse firimiturile de pe masă, se ridică, păşi pe podeaua scîrţîitoare şi privi pe geam. Drace! Dar tot trebuie să se vadă măcar ceva! Se repezi la comutator şi-l răsuci. Fereastra răsări din întuneric ca un pătrat cenuşiu. În schimb, un foşnet slab se auzi din spate. Saşa tresări şi începu să răcnească:

— „Pe vremea lui Henric al patrulea"...

Noaptea, în locuinţa lor din Leningrad, domneşte întotdeauna o atmosferă plăcută: dincolo de perete, tata scrie cu un condei scîrţîitor, iar jos, pe podea, tremură luminile de pe stradă. Pe cînd aici... De ce întunericul se îngroaşe într-un chip atît de suspect acolo, în colţ? A ieşit cineva din camera aia? Cineva care nu seamănă de loc cu noi, ceilalţi... Ha-ha, viteazule, pare-mi-se că a început să-ţi fie teamă de întuneric!

Zelenin strînse pumnii şi răcni şi mai tare:

— *„Şi mai iubea femei,*
Avea succes la ele,
De izbînzi încoronat
Era mai fericit ca toţi.
Tra-la-la-la, bum-bum, tra-la-la-la, bum-bum"...

Bum! Bum! se rostogolea ecoul sub tavan. Cînd îţi aduci aminte de femei, parcă-ţi mai piere frica.

Nu aprinse focul pînă nu termină tot cîntecul despre veselul rege francez. Apoi, călcînd zgomotos şi apăsat cu tocurile pe podea, trecu în dormitor.

Saşa stătu culcat mult timp în întuneric, cu ochii deschişi, şi avea impresia că se gîndeşte cu încordare

la ceva. La ce anume ? De fapt i se perindau necontenit prin minte imagini din ultimele două zile : debarcaderul fluvial şi „Moskvici"-ul secţiei raionale, luminiţele de pe mal şi el, Zelenin, stînd singur pe puntea lungă a motonavei, iar mai încolo, tata şi mama privesc cu atîta „stăpînire de sine" de ţi se rupe inima ; şi prietenii, care cîntă, ai dracului !... Şi Daşa. Inna zîmbeşte şi-şi îndreaptă părul. Daşa zîmbeşte şi-şi îndreaptă floarea neagră de pe piept. Lioşka Maximov stă pe dig, stacojiu ca un indian, perorează despre o ţară necunoscută şi nu vede această ţară în jurul lui. Iar el, Zelenin ? Iată-l sosit aici, cu toate că putea să... Ba nu ! N-o să devină niciodată un Ionîci. Datoria cetăţenească... E caraghios ? Inna, vei rîde oare şi tu ? Uite ce fete mai sînt pe pămînt ! Dar Daşa ? Nici asta nu e rea. Liubava... Inul... Luntrele... Florile... Jos cu florile negre ! Ferestrele sînt negre. Jos ! „Mîine încep istoricul bolilor" — se gîndi el, limpede, şi adormi.

PRIMA ÎNCERCARE

Zelenin n-avea de gînd să se abată de la deprinderile lui de orăşean. Dimineaţa deschise toate ferestrele şi începu să facă gimnastică. În timpul „săriturilor pe loc", nişte paşi uşori se apropiară fulgerător, uşa se deschise şi Daşa apăru în prag.

— Vai ! ţipă ea, zărindu-l pe doctor încremenit într-o atitudine caraghioasă.

Se priviră timp de o secundă cu ochii holbaţi. Pe urmă, Zelenin prinse să facă nişte mişcări iuţi, prosteşti, iar Daşa o zbughi pe uşă afară. Saşa se simţi dureros de ruşinat, văzîndu-se cu ochii Daşei : un lungan cu ochelari, osos, cu chiloţi lungi, înlemnit într-o poză de cocor ! Culmea ghinionului : azi nu-şi pusese chiloţii albaştri de volei, se răzgîndise.

Silindu-se să-şi stăpînească tremurul genunchilor, strigă :

— Ce este ?

— Au adus un bolnav, tovarăşe doctor — i se răspunde cu voce slabă de după uşă.

— Vin îndată.

Trăgîndu-şi grăbit pantalonii, privea pe fereastră. Daşa, străbătînd în fugă curtea, tot pufnea de rîs în palmă.

Bolnavul, mai exact rănitul, zăcea pe canapea în camera de lîngă sala de operaţie. Obrazul lui alb ca o coală de hîrtie era acoperit de broboane de sudoare. O mînă grea, noduroasă îi atîrna în jos, atingînd duşumeaua. Zelenin îi luă pulsul : filiform. Îi ridică pleoapa : pupilele reacţionează slab la lumină ; se îndreptă şi abia atunci zări un pansament enorm, complet muiat de sînge, pe şoldul drept. Şocul !

— Ce-a păţit ?

— A fost atins de ferăstrăul electric. Este Petea Işanin de la fabrica de cherestea.

— Camfor, cofeină ! Pregătiţi aparatul de transfuzie. Începem îndată să-i facem toaleta rănii.

După ce Zelenin se spălă pe mîini şi intră în sala de operaţie, văzu că pansamentul fusese scos de pe şoldul accidentatului. O rană enormă, din care sîngele curgea într-una, se căsca la şold. Într-un loc atîrnau fîşii de piele tăiate egal de ferăstrău. Daşa, cu un aer concentrat, cu buzele strînse, îi întinse seringa.

— Poţi stabili grupa de sînge ? o întrebă Zelenin în şoaptă.

— Da, am învăţat asta — răspunse ea, tot în şoaptă.

— Fă-o şi arată-mi ; iar eu, deocamdată, voi încerca să opresc hemoragia.

Făcu grăbit injecţii cu novocaină în jurul rănii, apoi începu să pună clame. Urmărea cu coada ochiului mişcările precise ale surorii. Sîngele era din grupa a treia. Daşa împinse spre masă aparatul de transfuzie şi-i întinse lui Zelenin acul. El îl intro-

duse în venă şi privi obrazul pacientului. Omul sta cu ochii deschişi, aţintiţi spre tavan.

— Ei, frate, ce mai zici ? întrebă Zelenin, pe un ton de îmbărbătare doctoricească.

— În regulă ! răspunse cu voce domoală flăcăul.

Zelenin începu să netezească cu bisturiul marginile rănii şi se calmă cu desăvîrşire. La drept vorbind, nici nu fusese cuprins de tulburare : nu avusese nici o secundă liberă pentru aşa ceva. Dar acum, cînd rănitul începea să iasă din starea de şoc, iar toaleta rănii decurgea cu succes, se simţi asemenea unei maşini-unelte trecută la un regim cu turaţie redusă. Ba chiar începu să fredoneze încetişor. Pozînd un pic înaintea Daşei, făcu grav ultimele cusături, se îndreptă de spate şi oftă adînc. Abia acum îşi dădu seama că procedase cu o precizie matematică, aproape în mod automat, fără să se îndoiască o clipă de iscusinţa sa. Ce-i drept, institutul le ajutase să-şi însuşească temeinic experienţa şi priceperea medicilor cu practică îndelungată.

— Mă-ntorc peste douăzeci de minute — îi spuse surorii.

Ieşi pe scară, cu un sentiment de bucurie, dar tresări ca lovit de trăsnet. Serul antitetanic ! Doar el trebuie administrat în primul rînd ! De cîte ori nu li s-a repetat aceasta la cursul de traumatologie ! Se repezi înapoi, deschise larg uşa camerei de gardă şi-şi înfipse privirea în ochii liniştiţi ai Daşei.

— Eu... ţi-am spus să administrezi serul antitetanic ? Prima parte a acestei fraze răsună jalnic, iar sfîrşitul, cu o intonaţie severă. Totodată simţi o repulsie faţă de el însuşi : „A, ticălosule, vrei să dai vina pe fata aceasta ?“ Deschise gura...

— Da, Alexandr Dmitrievici, mi-aţi spus — răspunse Daşa. L-am administrat. Iată şi seria, am notat-o.

Zelenin se rezemă de pervazul uşii. Ei îşi zîmbiră cu înţelegere, iar el pricepu că ea nu va spune nimănui în ce situaţie caraghioasă l-a văzut de dimineaţă. Şi că, în general, se poate bizui pe ea.

Zelenin începu să fie cuprins de tulburare doar cînd începu vizita bolnavilor. Erau cîteva cazuri foarte complicate. Cu neputinţă să te descurci fără analize de laborator, iar laboratorul nu funcţiona din lipsă de laborant. Deci va trebui să-şi însuşească tot el tehnica de laborator ; or, el a uitat chiar şi cum se calculează formula leucocitară. Ce de material va avea de studiat, negreşit ! Şi n-ai cu cine să te consulţi : doar n-ai să faci apel la erudiţia felcerului !

Pe Zelenin îl apucă frica. Cum o să-i trateze el pe oamenii aceştia ? Vrînd să-şi alunge tulburarea, începu să practice din plin blocajele novocainice. Cînd lucra cu seringa sau cu bisturiul, era întotdeauna calm. Ai în mînă ceva concret şi poţi vedea rezultatul pe loc. Dar terapia fără analize... În anul trei, profesorul Guşcin le spusese odată studenţilor : „Chirurgia este obscura, terapia — obscurissima".

Atunci, vorbele acestui medic bătrîn, cam cinic, îi uimiseră. Tomografele, electrocardiografele, aparatele pentru cercetarea metabolismului bazal, utilajul cel mai complicat şi mai modern făcea parte din dotaţia institutului lor. Li se părea că e de ajuns să stăpînească această tehnică splendidă, şi toate tainele le vor fi dezvăluite. Acum însă Zelenin se simţea aidoma unui străvechi corăbier care abia trecuse de coloanele lui Hercule. Oceanul vast şi necunoscut îşi tălăzuieşte valurile în faţa ochilor săi, iar el trebuie să-l străbată cu corabia. Aici, la Kruglogorie, se simţea ca unul care se strămutase undeva, în trecut, transformîndu-se pe potriva oamenilor de acum cîteva decenii.

De trei ani şi mai bine, felcerul Makar Ivanovici se descurca cu succes fără roentgen şi laborator. Spre el se îndreptau numeroşi bolnavi : brigadieri silvici din îndepărtate sectoare, oameni de la fabrica de cherestea, bolnavi din sate, matrozi de pe vasele în trecere. Makar Ivanovici administra tratamente fără teamă şi fără nici un dubiu. La secţia sanitară raională era vestit prin îndrăzneala diagnosticelor sale. Răsfoind vechile fişe ale diferitelor cazuri, Ze-

lenin dădea la tot pasul de perle ca de pildă : „Comoţia generală a organismului în urma căderii din căruţă".

...La sfîrşitul săptămînii, Zelenin convocă o şedinţă de lucru. Veniră cu toţii : cinci surori medicale, felcerul, infirmierele, contabilul, intendentul şi vizitiul Filimon. Toţi aceşti oameni, uniţi în mod temeinic între ei prin legături de rubedenie şi cumetrie, se uitau cu ironie ascunsă, cu curiozitate şi neîncredere la acest străin, la tînărul plin de neastîmpăr şi osos care le devenise şef. În cei doi ani de la moartea Klavdiei Nikiticina, ultima doctoriţă care funcţionase la Kruglogorie timp de mai mulţi ani, personalul se obişnuise cu tihna şi cu liniştea. Bolnavii erau puţini la număr, fiindcă cei mai mult sau mai puţin în stare gravă erau trimişi la raion, la patruzeci de kilometri depărtare. Pentru a-şi îndeplini indicele de pat, Makar Ivanovici internase la spital nişte bătrînele, cunoştinţe de-ale sale, şi îşi exersa asupra lor iscusinţa-i de diagnostician. Daşa Gurianova şi Zina Petuhova, care în primăvară se întorseseră de la cursurile de surori, au trimis o scrisoare la secţia raională : „Ori ne daţi un medic, ori închideţi spitalul, dar să munceşti astfel nu e demn de oamenii sovietici".

Zelenin ştia cum merg treburile la spital, din cele auzite la secţia raională ; ştia că nu putea să se bizuie decît pe surorile comsomoliste şi că restul colectivului era un „mănunchi de sinecurişti". Cu toate acestea, acum, după o săptămînă, stînd la biroul lui, privea atent oamenii înghesuiţi în odaia strîmtă şi se gîndea că toate acestea ar putea să se schimbe. Se gîndea că ursul acesta bătrîn de Makar Ivanovici n-ar avea nevoie decît să fie olecuţă pus în mişcare, prin atingerea coardei sale sensibile ; că faţa vizitiului Filimon, stacojiu-albăstrie şi cojită de băutură, devine duioasă şi preocupată în clipele cînd el ţesală crupa tînărului armăsar al spitalului ; că expresia aparentă de îngîmfare şi suspiciune a contabilului se datorează faptului că omul se teme să

nu i se conteste chiar de la început calitatea de intelectual ; că fetele au un chip plăcut, luminos, iar al Daşei este pur şi simplu frumos... Ei, dar nu e copil să se gîndească la astfel de lucruri în timpul şedinţei de lucru. Zelenin bătu cu stiloul în masă şi vorbi cu o voce care, pe neaşteptate, deveni groasă :

— Linişte, tovarăşi ! „Con-du-că-tor, nu glumă" — se gîndi el şi îşi imagină în ce fel ar fi comentat prietenii săi această scenă. Îl cuprinse o veselie nestăvilită. Tovarăşi ! Spitalul nostru este cea mai mare instituţie sanitară de pe tot cuprinsul reţelei Kruglogorie. Aşezarea Kruglogorie, cheiul, fabrica de cherestea, cinci colhozuri, sectoarele cu brigadieri silvici, toţi aceşti oameni se află în sfera noastră de activitate. Pe lîngă acestea, după cum mi s-a spus, la şase kilometri de noi, lîngă Capul Stekliannîi, încep importante lucrări hidrotehnice. Pînă cînd se va construi acolo un spital, pînă cînd vor sosi medicii, noi trebuie să organizăm şi deservirea acestui şantier. Precum vedeţi, problemele care stau în faţa noastră sînt multe, şi noi, fiind unica instituţie sanitară, cu un staţionar de douăzeci şi cinci de paturi, trebuie să fim la înălţime. Dar, în momentul de faţă, tovarăşi, noi nu sîntem la înălţime ! („Ah, ce repede se însuşesc aceste cuvinte !") Mai mult decît atîta : Să nu vă fie cu supărare, dar noi sîntem un exponat, lucru de necrezut, într-adevăr, din secolul trecut. („Mai simplu, sir, mai simplu".) În secolul nostru, al televiziunii şi al electronicii, noi lucrăm orbeşte, fără laborator, fără roentgen. Or, există la noi şi un aparat roentgen, şi utilaj de laborator. Le-am văzut : totul e stricat, murdar. Care este explicaţia ? N-avea cine să se ocupe de ele ? Nu, tovarăşi ; explicaţia stă în indiferenţă şi în pasivitate. De pildă, dumneata, Makar Ivanovici...

Makar Ivanovici tresări uşor şi îşi mişcă imperceptibil degetele împreunate pe burtă. Cu o jumătate de ceas în urmă prînzise, iar acum pe creştetul său, sub boneta albă, alergau nişte omuleţi mititei, cu picioruşe iuţi, prevestitori ai dulcei piroteli. Exclamaţiile pline de emoţie ale tînărului medic zbu-

rau sîsîind, asemenea unor focuri de artificii, din ce în ce tot mai departe. În ochii săi, lucrurile îşi pierdeau contururile ; privirea îi devenea sticloasă.

„Ah, n-a ieşit bine — se gîndi Zelenin. Te pomeneşti că se supără bătrînul." Era însă prea tîrziu ca să bată în retragere.

— De pildă, dumneata, Makar Ivanovici, să ne spui cum aplici tratamentele, ce anume prescrii bolnavilor la consultaţii.

— Adică cum ?

— Vreau să spun cum procedezi...

— În funcţie de reacţiile individuale ale organismului — răspunse Makar Ivanovici şi, din obişnuinţă, se îmbăţoşă. Dacă-i doare capul, le dau piramidon ; dacă-i doare burta, talazol...

— Dar Makar Ivanovici mai are şi pasiunea clistirelor — adăugă Daşa, cu un zîmbet şiret.

— Makar Ivanovici ! exclamă Zelenin. Este inadmisibil. Păi nici pe vremea lui Cehov lumea nu se mai trata astfel ! „Pentru cap, pentru burtă..." Ia spune : de cînd n-ai mai citit această carte ?

Îi întinse un volum gros : „Manual pentru uzul felcerilor rurali".

Era o carte minunată a unui bătrîn profesor, celebru umanist. La Leningrad, Zelenin era sfătuit cu insistenţă s-o aibă întotdeauna la îndemînă, ca un îndreptar practic de neînlocuit şi, totodată, ca remediu împotriva faimosului „felcerism". Makar Ivanovici îşi şterse ochelarii şi citi titlul cărţii, ţinînd-o în mîna întinsă la extrem.

— Ti-ne-re — rosti el pe urmă, cu glas tremurător — eu practic de treizeci de ani aici, eu... eu... — se ridică şi, cu mişcări stîngace, începu să-şi dea jos halatul de pe umeri. Eu, pe front... ştii... E-eh, de-ai avea dumneata un pic de ruşine...

Greoi şi neîndemînatic, părăsi camera de gardă, strecurîndu-se cu un umăr înainte. Un minut mai tîrziu, Zelenin, stăpînit de un sentiment dureros de milă, văzu de la fereastră şi petrecu în tăcere cu privirea făptura caraghioasă, semănînd cu un boloboc, a felcerului, îmbrăcat jumătate civil, jumă-

tate militar, şi cu cizme de box în picioarele-i subţiri.

Alexandr se uită descurajat la cei rămaşi în încăpere şi nu-şi putu da seama ce părere aveau despre cele întîmplate. Numai Daşa îl privea cu un aer vesel şi încurajator. El se aştepta din partea ei la o asemenea reacţie, şi totuşi îşi zise că este o fiinţă destul de insensibilă. În acelaşi timp însă îşi dădu seama că acest gînd îi venise dintr-un instinct de autoapărare — căci prea îi era simpatică feţişoara ei, cu ochii prea vioi, şi linia gîtului prea desăvîrşită... Îşi întoarse privirea, şi chipul minunat de frumos al Innei, dar creionat parcă în grabă, răsări plutind în faţa sa. Ei, şi ce să mai spună acum ? Il compătimea pe Makar Ivanovici ; ar fi vrut să se justifice înaintea oamenilor ; dar, de teamă să nu-şi „compromită autoritatea", îşi continuă cuvîntarea ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat :

— Aşadar, tovarăşi, trebuie să ne punem serios pe treabă, să organizăm munca, şi va trebui să începem mai întîi cu cabinetul de roentgen şi cu laboratorul. E drept, pentru repararea aparatului va trebui să aducem un tehnician de la raion. Grigori Savelievici, îi vom putea plăti ?

— Găsim noi mijloacele...

— Apoi vom trimite pe careva dintre surori la cursurile de laboranţi de roentghenterapie. („Numai pe Daşa, nu !"). Vom face radiografii, tovarăşi ! In laborator voi lucra chiar eu împreună cu Daria Ivanovna. De acord, Daria Ivanovna ?

„DOCTORUL ZELENIN !"

A doua zi, la ora prînzului, Zelenin şedea la bufet şi privea pe geam nesfîrşita întindere a ţinutului. Era o vreme posomorîtă, cu vînt ; zarea plumburie,

zbîrlită se legăna în sus şi în jos necontenit. Pe ţărm, puzderie de pescăruşi ciufuliţi se adăposteau pe după bărcile răsturnate.

„Asta zic şi eu furtună!" se gîndi Saşa ; şi chiar în clipa aceea, priveliştea prinse să se destrame repede, fără zgomot, sub bicele oblice, subţiri ale ploii.

— Alexandr Dmitrievici, a început să plouă! strigă bufetiera. Mai staţi vreo jumătate de ceas, poate că se opreşte! Îi puse pe măsuţă o cană de bere garnisită cu un guler bogat de spumă. Vă plictisiţi la noi, Alexandr Dmitrievici! Vă înţeleg, după Leningrad... Eu, în locul dumneavoastră, cred că m-aş îmbolnăvi.

— N-am timp să mă plictisesc, tuşă Liuba ; am o groază de lucru.

— Dar atunci de ce sînteţi aşa de trist şi de tras la faţă?

El îşi ridică ochii din cană, îşi lăsă privirea să lunece în sus, spre ochii trupeşei bufetiere.

— N-am pace în suflet, tuşă Liuba!

— N-aveţi pace? Eh, tinereţe, tinereţe, sînge fierbinte! Mai bine aşa decît să mori de urît.

Zelenin nu numai că prînzea la bufet, dar mai trecea pe-acolo şi seara, aproape seară de seară. Obiceiul acesta şi-l explica prin „nevoia de a cunoaşte", dar îşi dădea seama că, de fapt, altceva îl atrăgea spre bufet. Această căsuţă, care nu se deosebea aproape cu nimic de celelalte căscioare din Kruglogorie, era luminată pînă la miezul nopţii. Fumul de mahorcă se legăna în spirale groase, albăstrii. Uşile se izbeau necontenit, armonica ţipa bezmetic prin larma vocilor şi a hohotelor de rîs. Acolo puteai să auzi şi discuţii domoale, şi vorbe de şagă, ba se mai iscau şi certuri. Dar, ceea ce era principal, în acest loc se adunau şoferii, oamenii cei mai veseli. Ieri au fost la Petrozavodsk, mîine vor pleca la Vologda, Arhanghelsk, Belomorsk, Leningrad. Alexandr zăbovea mult în preajma acelor maşini mînjite de noroi, apoi intra la bufet, se dă-

dea mai aproape de şoferi şi, lacom, trăgea cu urechea la discuţiile lor, de parcă ar fi vrut să se încredinţeze că, în afară de Kruglogorie, mai sînt pe lume şi alte aşezări omeneşti. Nu-şi putea însă mărturisi deschis că acest mic local gălăgios ajunsese pentru el un fel de fereastră ce dădea spre lume.

„Şiroaie sure de ploaie se preling pe geamuri, alcătuind desene ciudate... Berea n-are gust, e apoasă. Nu cumva tuşa Liuba o botează ? Nu prea îmi vine să cred ; o botează probabil cei de la aprovizionare. Azi, Makar Ivanovici n-a venit la lucru. Filimon zicea că bătrînul stă culcat pe un sipet, cu un prosop ud pus pe frunte, şi tace. A naibii fire mai am şi eu ! Sînt un egoist. Trebuie să mă duc la el, să încerc să-i vorbesc de la om la om. Ba nu ; trebuie să fiu ferm. E bătrîn ; ei, şi ? O dată ce munceşti, fă bine şi munceşte conştiincios. O, dar ce intransigent mai sînteţi, fire de cavaler ! Cereţi de la alţii o puritate de cristal şi noaptea vă văicăriţi ca un netot. Sau, iată, cazul Innei ! De ce nu i-am telefonat pînă acum ? Din timiditate, ori e altceva la mijloc ? Dar dacă spune : „Saşa ? Scuzaţi, care Saşa ? Ah, Sa-şa !..." Moscova, Moscova ! Kruglogorie la aparat. Ce caraghios ! Sînt curios să ştiu dacă voi rezista mult timp aici. Constat că e ceva mai groaznic decît mi-aş fi închipuit. Poţi să-ţi umpli ziua cu tot ce vrei, să te zbuciumi, şi totuşi vine, în mod inevitabil, clipa cînd rămîi singur-singurel, numai cu ochii negri, sinistri ai ferestrelor. Şi mîine, şi poimîine, şi răspoimîine... E drept, de n-ar fi fost meciul acela cu „pantofarii", apoi serata, dansul acela, nu m-aş simţi acum atît de trist, iar serile mi-ar fi pline de Daşa, chiar de ea însăşi, sau de gîndurile despre ea, fără să vreau. Să fie cu putinţă să-mi pară rău că am întîlnit-o pe Inna ? Este abject."

Simţi cu groază că nu mai era în stare să-şi reproducă în minte trăsăturile Innei. Chipul fetei

ivit fugitiv la hotarul vieţii lui din trecut, asemenea unei păsări călătoare, devenise vag şi îndepărtat ca personajul unei cărţi dragi, citită foarte demult. Nu mai poate să-şi reînvie în minte chipul celei de care este îndrăgostit! „Comparacita"... Tram-pa-pa-pam... Da! e de ajuns să-ţi aminteşti cîteva acorduri din acest tangou bizar, ca să-ţi revină limpede în minte amurgul siniliu ca de primăvară, ochii, buzele întredeschise aşteptînd parcă să fie sărutate, părul luminos şi niţel cam zbîrlit. Dar cum să opreşti această nălucă? Şi uite că nu are nici măcar o fotografie. Pe cînd Daşa e aici, în fiecare zi, alături, şi se simte atras spre ea, şi simte că şi ea e dispusă să se apropie de el. Să se consoleze cu imaginea fetei, care, cu siguranţă, l-a şi uitat? Ce-l împiedică să se cufunde cu totul în acest val al dragostei împărtăşite? Doar e atît de greu să priveşti de unul singur în ochii orbi ai nopţii!...

Zelenin oftă, se uită la ceas. Mai erau patruzeci de minute pînă la începerea programului de spital. N-avea chef să iasă în ploaie. Se gîndi să-i scrie lui Maximov.

Pe lac, furtuna bîntuia dezlănţuită, dar numai răbufnirile cele mai aprige şi mai năvalnice ajungeau pînă în cătun. La răstimpuri egale, o foaie de tablă desprinsă de pe acoperişul bufetului scrîşnea sălbatic. Afară nu se mai vedea aproape de loc.

„... în prima zi mi s-a servit un gulaş cu măruntaie, fala bucătăriei locale. Deşi mă ştii amator de elemente exotice, am refuzat cu prudenţă şi am rugat să mi se aducă o pîrjoală cinstită. Într-adevăr, pîrjoala s-a dovedit a fi cinstită: conţinea mai multă carne decît pîine. Ce ar fi să fie trimişi aici bucătarii de la noi, de la institut, pentru schimb de experienţă? Sînt îndrăgostit de localnici. Bărbaţii sînt cu toţii pescari şi vînători, oameni severi, zdraveni. Femeile... ei, sînt ca toate femeile, dar există şi unele de-a dreptul uimitoare. Dar copiii, Max! Treceam odată pe lîngă grădiniţa de copii; m-am

uitat peste gard şi am rămas uluit : numai secară coaptă, cu albăstrele prin ea. După cît se arată, lumea de aici este uimitor de cinstită. Se spune, e drept, că de sărbători se încing nişte beţii vîrtoase ; deocamdată n-am văzut încă nimic extraordinar. Un fenomen curios. Stau singur cuc într-o locuinţă uriaşă cu trei camere. Am propus să mă retrag şi să cedez cuiva două odăi — ce naiba, doar n-o să cresc şoareci în ele ? — dar toată lumea a sărit ca arsă : este locuinţa rezervată doctorului şi rămîne neatinsă. Ca un fel de Casă Albă : preşedinţii se schimbă, dar casa rămîne.

Alexei, pînă azi nici tu şi nici Vladka n-aţi catadicsit să-mi scrieţi. Or, tocmai acum am mare nevoie de scrisorile voastre — doar ştii şi tu de ce. Scrie-mi despre toate : despre munca voastră, despre sport, ce citeşti, la ce cugeţi, cui îi faci curte (Vika ?). Ai trecut pe la bătrînii mei ?

În prezent nu am altceva nimic de făcut în afară de munca mea. Zilnic îmi vin la consultaţii pînă la patruzeci de oameni. Împrejurimile vuiesc de faima „doctorului din Leningrad". Vin buluc şi ăi bolnavi, şi ăi care n-au nimic — aceştia ca să se controleze. Restaurez laboratorul şi roentgenul. Toate astea zăceau abandonate, într-o neglijenţă de te-apuca sila. Pe scurt, am atît de lucru, că nu-mi rămîne timp pentru îndoieli studenţeşti şi pentru melancolie..."

Cineva, afară, izbi o dată cu vîrful ciubotei în uşă, şi Filimon, vizitiul spitalului, se ivi în prag. Îşi dădu gluga pe spate, îşi şterse faţa udă, cojită, îi făcu vesel cu ochiul bufetierei şi, tropăind zgomotos, se îndreptă spre măsuţa lui Zelenin.

De vreo săptămînă Alexandr era în relaţii prieteneşti cu Filimon. Acesta se dovedise o fire simplă. Fiind cam deseori cu chef, socotea că lumea e populată de făpturi ca el, la fel de înţelegătoare şi nu prea ageamii în materie de băuturică şi de gustări. În cei patruzeci de ani de viaţă, cît împlinise, nu-şi pierduse această convingere,

— Auzi, Mitrici — îi spuse el lui Zelenin — te cheamă președintele noastru.

— Care președinte ?! se miră Zelenin.

— Ei, Samsonîci, președintele sovietului. Acuși a telefonat la spital. „Rog pe doctor, zice, să se prezinte la mine la ora cincisprezece fix." Mergem ?

Cinci minute mai tîrziu se opriră în fața unei case de bîrne cu etaj ; un steag decolorat fîlfîia pocnind sec deasupra acoperișului. Parterul era ocupat de tribunalul popular, iar la etajul întîi funcționau biblioteca, sala de lectură și sovietul sătesc. Zelenin nu dăduse niciodată pe-acolo. La drept vorbind, el, în general, nu văzuse cătunul : dimineața — vizita, lucrul la staționar, ziua — primirea bolnavilor la dispensar ; iar după lucru, tot felul de treburi la cabinetul de radiologie și în laborator. Uneori i se părea că își asumă atîtea sarcini pentru a nu se lăsa biruit de panică și a evita să se gîndească la alte lucruri „străine" de aceste preocupări, pentru a amîna cît mai tîrziu cunoștința cu acest mic cătun cenușiu, devenit acum lumea lui.

În dosul ușii cu inscripția „Președintele sovietului" stăruia o larmă de glasuri. Zelenin bătu de două ori și, fără a mai aștepta să fie poftit înăuntru, intră. Într-o încăpere mare, joasă, se aflau mai mulți bărbați, îmbrăcați în mantale de pînză cauciucată, la fel cu aceea a lui Filimon. Ei vorbeau tare și își agitau șepcile spre omul care ședea la birou. Omul acesta, cu veston verde-închis, cu părul negru și cu obrazul lat, bătea cu degetele darabana în tăblia biroului și se uita pe sub gene la toți, cu un aer plin de veselie. Observîndu-l pe Zelenin, izbi cu palma în masă :

— Liniște, tovarăși ! Apoi, zîmbind : Doctorul Zelenin ? și îi întinse mîna.

Zelenin îi strînse mîna lată — lui nu-i plăcea să strîngă mîini late — și, lăsîndu-se în fotoliul de mușama, fără a mai aștepta să fie poftit, se gîndi apatic : „Un obișnuit gigant de proporții raionale.

Nu s-a îndurat nici măcar să-şi ridice puţin şezutul lui plin de răspundere". Se mai uită o dată piezîş în ochii mici ai preşedintelui, mereu surîzători, şi-şi dădu perfect de limpede seama că-l mai întîlnise undeva pe acest om.

Oamenii aceia voinici, cu mantale de pînză cauciucată, părăsiră unul cîte unul încăperea. Cel din urmă se opri în uşă şi mormăi pe un ton aproape agresiv :

— Ei, Samsonîci, acum cunoşti poziţia noastră ?

— O cunosc, o cunosc, Ivan, cum să n-o cunosc ?! răspunse preşedintele, vesel. Las' că mai discutăm noi la raion. Îşi roti capul, rostind cu părere de rău : Ce oameni, ca să vezi !... Plutaşii... O să mai ai de-a face cu ei — şi îi întinse lui Zelenin o cutie de „Kazbek".

— Mulţumesc, fumez fără carton — răspunse Alexandr, rezervat, şi îşi vîrî mîna în buzunar după pachetul de „Aurora".

— Iar eu nu pot fuma ţigări fără carton : îţi intră tutunul în gură. Astea-s ţigările mele preferate — şi arată un pachet de „Priboi" — „Kazbekul" îl ţin aşa, pentru musafiri. Preşedintele izbucni într-un rîs zgomotos de parcă ar fi făcut o glumă foarte reuşită. Lui Zelenin îi deveni dintr-o dată simpatic. Drept să-ţi spun, doctore, n-am vrut altceva decît să te cunosc. Eşti la noi de o săptămînă şi mai bine şi n-ai trecut pe aici.

— Am foarte mult de lucru — zise Zelenin.

— Da, da, ai mult de lucru, ştiu. Şi uite, chiar am ceva de vorbit în legătură cu munca dumitale. Mi s-a semnalat ceva, ca să mă exprim astfel. Deveni grav şi începu să bată darabana în masă : Te rog să mă înţelegi just. E vorba de felcerul Zavidonov.

Zelenin tresări :

— Da, şi ?...

— Îţi vorbesc în mod cu totul neoficial, te rog să mă înţelegi. Ca un sfat amical. N-ai făcut bine că l-ai jignit pe bătrîn, de faţă cu toată lumea. A fost o ieşire lipsită de delicateţe.

Alexandr şedea cu bărbia ridicată, strîngînd în mîini braţele fotoliului, şi, treptat, roşea.

— Dumneata ne cunoşti încă prea puţin viaţa — urmă preşedintele. Aici, cel puţin un copil din trei îi zice lui Makar Ivanovici naş. La cîţi inşi n-a legat el buricul! Dumneata nu ştii asta. Dar aici toată lumea o ştie şi-l iubeşte.

Zelenin se întoarse brusc în fotoliu.

— Dar dumneata ştii în ce chip îşi trata el consătenii recunoscători? exclamă el. Greşit, stupid, ca pe vremea cînd era bunica fată. Doar văd şi eu că Makar Ivanovici este un om bun. Crede-mă, un om bun se cunoaşte numaidecît. Dar s-a anchilozat, a înţepenit, lucrează la nimereală. Iar eu nu pot să admit. Dumneata vorbeşti despre umanism, dar pentru mine sensul acestui cuvînt este altul. Da, l-am jignit pe acest bătrîn, l-am insultat, mă gîndeam însă la zeci şi sute de bolnavi...

— Da, umanismul... — spuse preşedintele, tărăgănat — e o noţiune complicată. Îşi privea interlocutorul, atent şi vesel.

Zelenin îşi stinse ţigara.

— Da, sigur — rosti el, redevenind calm — într-o privinţă, dumneata ai dreptate.

Şi pe cînd cobora scara, încerca în mod chinuitor să-şi aducă aminte unde îl mai întîlnise pe acest om.

TOT UNIVERSUL

La opt seara, Saşa veni la poştă şi ceru o convorbire cu Moscova.

— Spuneţi-mi, e voie să fumez aici? o întrebă el pe telefonistă.

— Poftim, fumaţi.

Se așează pe masă, într-o cameră goală, fără lumină, privind-o pe telefonistă cum înfigea și scotea una după alta fișele din tablou. „Probabil că e un sistem de tip vechi" — se gîndi el.

Ca să obțină convorbirea cu Moscova, era nevoie întîi și întîi să cheme raionul, raionul să cheme Leningradul și, prin el, Moscova. În cele din urmă o să vină la telefon mama Innei, care va spune: „Ah, ce rău îmi pare! Innocika este plecată la teatru". Și nu se știe cu cine a plecat.

Afară vîntul gonea pe cer crîmpeie mițoase de nori destrămați. Un șir de brazi zvelți, cu vîrfuri îndoite, se prelungea spre lac, pînă departe. Cel mai apropiat brad foșnea ușor, frecînd cu creanga lui de cetină sticla ferestrei. Amurgul se lăsa repede, tăciunii rari ai asfințitului păleau. Sașa fuma cea de a șaptea țigară. Treptat, emoția îl cuprindea, punînd stăpînire pe toată ființa lui. În dosul peretelui de placaj, telefonista înjura pe înfundate, dar nu se prea dovedea a fi pricepută. Deodată, ea bătu în perete:

— Ridicați receptorul!

Receptorul hîrîia, șuiera, cînta, tușea. Din depărtare, ca prin vuietul unei mări, răzbăteau acorduri puternice de pian, un crainic dicta, silabă cu silabă, un articol pentru presa raională; vorbind repezit, niște glasuri nedeslușite bombăneau ceva ca și cum s-ar fi certat, apoi se auziră zgomote, amintind de bătaia metronomului, și un fel de urlet cosmic crescînd în intensitate și care te asurzea. Și deodată, în mijlocul acestui haos, se făcu auzită o voce stinsă, venind parcă de pe altă planetă:

— Alo, alo, Sașa, Sașa!

Timp de aproape un minut, Alexandr, aproape înecîndu-se, zbieră în receptor. Pe urmă tăcu. O voce de fată, necrezut de îndepărtată, se strecura din ce în ce mai hotărîtă prin păienjenișul de fire: „Sașa, alo, Sașa..." Și cînd el pricepu că poate să nu mai zbiere, rosti cu jumătate de glas:

— Elio utara, Aelita [1] !

— Saşa ? Vocea dragă scoase un oftat de uimire chiar la urechea lui. Da, sigur — Inna rîse uşor răguşit. Nu ştiu cum, ciudat, şi mie mi se părea că zbor de pe Marte. De ce nu mi-ai telefonat pînă azi ? Stau tot timpul şi aştept.

Zelenin plăti treizeci şi cinci de ruble, coborî scara în goană, tropotind zgomotos, şi dădu buzna în mijlocul uliţei. Înălţă capul şi îşi desfăcu larg braţele ca şi cum ar fi vrut să cuprindă în îmbrăţişarea lui tot cerul nopţii. Se clătina ca beat şi privea constelaţiile care străluceau vesele prin spărturile norilor. Firele de telegraf vibrau ritmic în bătaia vîntului, deasupra capului său. Măreţele fire de metal care leagă între ei pe toţi oamenii de pe pămînt ! Firele, semnalele electromagnetice brăzdînd eterul, acorduri de pian tunătoare, glasul crainicului, glasul Innei.

Un şirag de lumini tivea malul lacului. Deodată, o rază albăstriu-fumurie ţîşni lunecînd de pe un remorcher, smulgînd din beznă turnul de semnalizare de pe debarcader. Zelenin respiră adînc, din tot pieptul. În clipa aceea simţi că lumea lui nu se mărginea la căsuţele de bîrne din Kruglogorie, că el îşi trăia viaţa în cea de a doua jumătate a secolului XX, în mijlocul uriaşului Univers modern. Oamenii au împînzit lumea de reţele, ca să menţină legătura unii cu alţii şi să se ajute între ei. Reţeaua de transport, telegraf, de învăţămînt, de deservire medicală, din care făcea parte şi el. Dacă s-ar prăbuşi, aici, întîmplător, un avion din Moscova, din Igarka ori din Guadelupa, accidentul ar fi semnalat imediat la locul cuvenit, iar el, Alexandr Zelenin, ar acorda asistenţă medicală aviatorilor şi pasagerilor.

Porni cu paşi mari pe trotuarul de scînduri, fredonînd una din „melodiile lui". Trecea vijelios pe

[1] „Eu sînt, Amintirea Stelei sclipitoare" (pe limba marţienilor — din romanul *Aelita* de A. N. Tolstoi). (n. t.)

lîngă garduri, grădiniţe, prin al căror frunziş răzbeau lumini slabe ; deodată, o siluetă neagră, nemişcată răsări în faţa lui. Zelenin făcu să bîzîie lanterna de buzunar şi, la lumina ei, zări un cap cărunt, tuns scurt, şi o pereche de sprîncene stufoase. Era Makar Ivanovici.

— Alexandr Dmitrievici — bolborosi bătrînul — ce-ar fi, frate, să... să-mi dai şi mie cărţulia aia... manualul... s-o citesc ?...

Capitolul IV

TOATE PAVILIOANELE ÎN VIZITĂ LA NOI

Maximov stătea pe chei lîngă rezervoarele de țiței. Alături de el umbla de colo-colo, țopăind, șoferul Petrov, cu zîmbetul lui ciudat care îi dezvelea gingiile. Acest zîmbet îi dădea un aer sinistru, deși Petrov era un om de treabă, foarte activ și agitat, cel mai isteț șofer al serviciului sanitar.

— Se pare, Lioșa, că va trebui să te sui pe scara de pisică — spuse el.

Priveau bordul negru, coșcovit, apropiindu-se din ce în ce mai mult, al motonavei „Novator", întoarsă din Cuba cu o încărcătură de zahăr. Parîmele zburară de pe vas pe chei și o voce tună la megafon :

— Doctore, poți să te cațeri pe scara de pisică ?

Maximov dădu din mînă : da, da ! Veni pînă la marginea debarcaderului și se uită în jos. Între bordul vasului și piloni, apa uleioasă se zbătea greoaie. Iar sus, matrozii cu fețele lor pîrlite de soare, rînjeau.

„Aștia sînt siguri că n-am să mă urc pînă ce motonava nu se va opri strîns lipită de dană. Și-or fi zicînd : «E un papă-lapte, un bleg de pe uscat.» Ei, fie ce-o fi !"

Făcîndu-și vînt cu putere, se desprinse de chei, zbură vreo trei metri prin aer și își înfipse mîinile în scara de frînghie. Petrov, în spatele lui, scoase un țipăt înăbușit. Maximov lăsă o clipă ochii în jos, zări sub el un interval negru, îngust, și se cutremură la gîndul că ar fi putut să se bălăcească

acolo, în apa rece, murdară, ca apoi să fie turtit asemenea unei foi de tablă.

„Sînt un idiot, cel mai mare idiot din lume. La ce bun ?"

Sărind pe bord, citi pe feţele marinarilor o expresie batjocoritoare.

— Unde-i ofiţerul secund ? întrebă el, sever.

— Aici, doctore !

Un tînăr înalt, îmbrăcat într-un veston albastru, tocmai cobora de pe puntea din faţă. Zîmbi prietenos şi îi întinse mîna.

— Petrov.

— Bine aţi venit ! Aveţi bolnavi pe navă ? rosti Maximov primele două fraze-tip, şi răspunsul îl miră.

— Da, avem doi bolnavi.

— Ce vorbeşti ! Şi ce au ?

— Ca să vezi, doctore : a sărit braţul macaralei şi l-a izbit pe unul peste picior. Cred că-i vorba de o fractură. Dar cu ălălalt nu ştiu ce-i : are temperatură mare. Vrei să mergem la infirmerie ?

Porniră să urce. Cineva din spate spuse încet :

— Tarzan !

Maximov se întoarse brusc. Marinarii zîmbeau în tăcere. Ofiţerul secund îl luă pe Alexei de braţ şi-l conduse de-a lungul punţilor, pasarelelor şi coridoarelor înguste, vorbind mereu cu însufleţire. Se vedea că e bucuros că are, în sfîrşit, de-a face cu un om nou.

— Cursa n-a fost prea plăcută. Pe ocean ne-a prins o furtună teribilă, cu toate că şi la noi, pe Baltica, toamna, doar ştii bine şi dumneata cum este. Mi se pare că ai navigat pe „Polzunov" ?

— Nu, abia acum mă îmbarc...

— Aşa ? Atunci vino la noi. Bătrînul nostru iese curînd la pensie. Vorbesc serios, doctore : cere să fii numit pe corăbioara noastră. Avem nişte oameni, unul şi unul. Stejari !

— Stejarul pe carapacea asta de fier ? glumi răutăcios Maximov, şi numaidecît se temu să nu-l fi supărat pe secund.

Dar acesta replică :

— Un lucru rar : un medic atît de ager...

Deschise o uşă şi-l lăsă pe Maximov să treacă înainte. Era infirmeria. De-a lungul peretelui se aflau patru paturi suprapuse, două cîte două. In dreptul lor, lîngă un perete înclinat, era încă unul pe care zăcea un bolnav, cu piciorul suspendat pentru extensie. Un om în halat alb, care sta cu spatele la uşă, se întoarse. Ţinea în mînă o seringă. „Probabil că-i face o injecţie cu penicilină" — se gîndi Maximov. Mirat, înregistră în sinea lui că aspiră cu plăcere mirosul familiar de spital şi că-i place să vadă dulăpiorul cu geam, cu medicamente, bisturiuri, sterilizatorul în clocot. Medicul de bord, un bătrîn vînjos, bronzat de soare, îl privea timid, stingherit.

— Iată, am făcut extensia — spuse el, cu o expresie de vinovăţie pe faţă, arătînd bolnavul cu piciorul suspendat. Nu ştiu dacă e bine ori nu. N-am mai fost la cursuri de mult ; ştii, toate se uită. Şi dumneata, colega, mi se pare că ai lucrat la clinica de pe Basseinaia ?

„Unul mă ia drept marinar, altul mă crede medic de clinică, iar eu nu sînt decît un ins oarecare. Ori poate că-şi bat joc de mine ?"

Alexei se apropie de pat, pipăi într-o doară piciorul şi spuse cu voce groasă :

— Dispozitivul de extensie e corect.

Bătrînul se arătă mai vesel :

— N-aţi vrea să examinaţi şi celălalt pacient ? I-am pus diagnosticul : pneumonie la plămînul drept ; dar, ştiţi, în condiţiile noastre, fără roentgen...

„E uimitor cît de nesigur de el poate fi un medic bătrîn, cu o practică probabil de vreo patruzeci de ani, şi cum mă linguşeşte pe mine, un ţînc. Des-

pre clinică pesemne că a pomenit doar aşa, ca să mă măgulească."

Cu celălalt bolnav era mai simplu : cu ajutorul stetoscopului se auzea clar hîrîitul.

— Amîndoi trebuie să fie duşi de urgenţă la spital — se pronunţă Maximov.

După infirmerie, tînărul medic, însoţit de ofiţerul secund şi de medicul de bord, vizită tot vasul, inspectă cabinele, sala maşinilor, magaziile, cambuza. Acolo cercetă îndelung şi minuţios butucul pe care se tăia carnea. Fiecare medic de carantină îşi avea calul lui de bătaie. Bătrînul Damppfer, profesorul lui Maximov şi Karpov, era deosebit de exigent faţă de butucii pentru tăiat carnea. Cerceta cu deosebită migală crăpăturile, zbiera la bucătar cînd găsea buşteanul fără un strat de sare presărat deasupra ; iar navele care nu-şi procuraseră acest articol de inventar util nu erau, pur şi simplu, autorizate să plece în cursă. Considerîndu-se reprezentant al şcolii Damppfer, Maximov răcni şi el la bucătar şi ordonă schimbarea buşteanului. Apoi trecu în cabina secundului pentru a întocmi şi completa fel de fel de acte. Secundul se arătă plictisit. Iscăli hîrtiile pe care i le întindea Maximov şi oftă :

— Cînd vii în port, zău dacă-ţi mai simţi mîna !

— Sper că v-aţi clorizat ultima oară cisternele de apă potabilă ? bombăni Alexei, pisălog. De unde v-aţi aprovizionat ultima oară cu apă ? Şi cîţi pasageri aveţi pe bord ?

— Cum ? făcu secundul, căscînd ochii mari. Ei, doctore, dar ştii că ai haz... Ha-ha-ha ! Păi n-avem decît un singur pasager : căţelul Billy. S-a pripăşit la noi, s-a căţărat pe punte, la Hull. Poate că o fi el vreun voiajor şi o fi vrînd să ajungă la Moscova, la Piaţa Canină, mai ştii ? Să ţi-l arăt ?

— Mai departe. Nu cumva ai observat, în timpul cursei, aşa... niscaiva şobolani dănţuind.

Secundul îi aruncă medicului de bord o privire năucă, apoi, uitîndu-se ţintă în ochii lui Maximov, murmură ameninţător printre dinţi :

— Ascultă, te rog, pe mine să nu mă iei peste picior...

— Cum ? se miră Maximov. Dar e o întrebare regulamentară, prevăzută în chestionar. Ce, nu ştii ? Şobolanii ciumaţi joacă, ţopăie, zici că dansează.

Secundul izbucni într-un rîs zgomotos. Rîdea ori de cîte ori se ivea prilejul.

— Scuză-mă, doctore, dar asta e prima mea cursă ca ofiţer secund, aşa că nu eram la curent... Şi zi aşa, dansează ? Ce caraghios ! Ei, şi ce dansează ? Rock-and-roll ?

— Cum rock-and-roll ?

— Nu ştii ? E un dans nou. În Anglia, toată lumea e înnebunită după el.

— Aşa... un fel de boogie-woogie ?

— Ce boogie-woogie, s-a dus ! Face să vezi un rock-and-roll, pe cinstea mea ! Curat balamuc ! Te strici de rîs.

Secundul trase sertarul mesei şi scoase dinăuntru o sticlă pîntecoasă, cu o etichetă viu colorată.

— Scotch-wisky ! declară el, solemn.

— A, nu, nu beau.

— Nu călca tradiţia, doctore. Doar un păhăruţ, să fim în regulă.

. . . . . .

— Ei, deocamdată, cu bine, Serghei ! Mi-a părut foarte bine de cunoştinţă.

— Cu bine, Lioşa ! Va să zică aşa să spui la cadre : „Îmbarcaţi-mă pe «Novator»“, şi gata.

— Fii pe pace !

Lui Maximov îi cam vîjîia capul. Străbătu cu paşi largi puntea, ridică mîna, salutînd matrozii cu feţele lor stacojii, şi se făcu nevăzut dincolo de bord.

Apoi plecă cu o maşină spre staţia „Karanntinaia“, sperînd să bea acolo un ceai şi să se odihnească pînă seara, cînd urma să sosească un convoi de vase. Dar cînd deschise uşa, telefonista îi înmînă pe loc o notă telefonică : vaporul englez „Duke of Normandie“ a intrat în Canalul Maritim. Trebuia să plece cu o barcă cu motor în întîmpinarea lui.

Şi iarăşi un bord de navă răsări înaintea lui — de astă dată cenuşiu şi în mişcare, aşa că trebuia să urce din mers scara de pisică. Sărind, trupul se răsuci în aer, apoi încercă din nou senzaţia aceea de vid şi hău ameninţător ce se căsca sub el. Şi Maximov îşi spuse în gînd : „Oamenii cumsecade stau prin dispensare curate, bine încălzite, ciocănesc spatele bolnavilor şi-şi încreţesc fruntea — semn de profundă concentrare intelectuală. Pe cînd tu te bălăbăneşti aici ca un cîrnat între cer şi apă". Gîndurile acestea erau împrumutate din scrisorile „bietei mame împovărate de ani", de care se cam făcea haz, dar care, totuşi, se aşterneau în suflet ca o povară apreciabilă.

Pe puntea „Ducelui de Normandia", la fel ca şi pe „Novator", matrozii, ieşiţi din cart, umblau de colo-colo. Un negru zvelt, numai fermoare de la glezne pînă la gît, îşi arătă dinţii albi ca zăpada într-un zîmbet larg şi salută ducînd două degete la frunte. Maximov îi dădu a înţelege că doreşte să-l vadă pe căpitan. Negrul pocni din degete şi-l pofti să-l urmeze. Încă doi vlăjgani se luară după negru. Şi-l arătau unul altuia pe Maximov şi-l băteau uşurel pe umăr, zicînd :

— O, student, student, haraşo !

Maximov le răspunse aspru că nu este student, ci medic, că absolvise de mult institutul de medicină. Se părea că marinarii nu pricepeau o boabă din ce spunea el ; rîdeau cu gura pînă la urechi şi-l pocneau şi mai vîrtos, pe urmă exclamau : „O student ! Very well [1] !". Căpitanul, un tip uscăţiv, ieşi în întîmpinarea lui, îi întinse mîna, îi vorbi îndelung ceva, din care Maximov nu desluşi decît „ia loc", „te rog" şi cuvîntul „sir", repetat de mai multe ori. Adică, el, Lioha Maximov, e „sir" ? Făcîndu-şi curaj, îşi clăti gura cu vreo două duzini de cuvinte englezeşti. Căpitanul îl asculta, cu faţa strîmbată ; apoi întrebă :

[1] Foarte bine ! (în limba engleză în text). (n t.)

— *Do you speak english ? French ? German ?* [1]

Iar lui Alexei începea să-i pară rău de timpurile cînd trăgea chiulul la orele de limbi străine şi copia cu neruşinare, de la fete, cuvintele uzuale.

Veni seara. Barca cu motor dănţuia prin bazin, în lumina proiectoarelor. Maximov se căţăra pe scări de frînghie, trăgea în piept aerul îmbîcsit al cambuzelor, întocmea procese-verbale, onora tradiţiile marinăreşti. Ici-colo, siluete imense de vase se iveau tot mai aproape din negura cu sclipiri pestriţe. Clipele rare, cînd în ochii lui Alexei apăreau stelele imobile şi liniile clădirilor portuare, îi reaminteau că el nu trăise niciodată o astfel de viaţă, sugerîndu-i ideea bizară că toate acestea puteau fi orice, numai realitate, nu.

A doua zi dimineaţă, Maximov îi predă medicului Kozlov serviciul, se duse la el în cameră şi dormi buştean. După douăzeci şi patru de ore de serviciu, medicii de port dispuneau de şaptezeci şi două de ore de repaos. Primele douăzeci şi patru de ore — în privinţa aceasta se şi resemnase — şi le petrecea dormind aproape fără întrerupere. De astă dată dormi vreo zece ceasuri. Deschise ochii, în amurgul molcom, brumăriu ; chibzui o clipă : „Unde sînt ?, apoi, cu un gest maşinal, luă o ţigară de pe prichiciul ferestrei. Patul fixat în peretele opus era gol. De mai multe zile el şi Vladka nu se mai întîlniseră. Karpov fusese definitiv răpus de civilizaţie. Se încurcase, în carneţelul lui, cu numere de telefon şi iniţiale misterioase, scrise cu mînă nesigură la lumina vreunui felinar. Astfel încît Maximov era nevoit să-şi omoare de unul singur timpul liber. În primele seri, îndată ce ieşise din serviciu, frecventase cu pasiune Biblioteca publică, unde, ceasuri întregi, răsfoise publicaţiile periodice pînă îl apucaseră ameţelile.

[1] Vorbiţi englezeşte ? Franţuzeşte ? Nemţeşte ? (în limba engleză în text). (n. t.)

Pe coridor se plimbau niște tineri prezentabili cu ochelari și cîteva fete slăbuțe. Ca întotdeauna, la ferestre ședeau mai multe perechi, uitîndu-se atent, pasă-mi-te, la șiragurile de lumini ce licăreau în bezna nopții de toamnă. Nu puține idile studențești s-au înfiripat aici, în clădirea Bibliotecii publice.

Maximov ieși pe coridor, avînd un teanc de reviste cu coperte colorate la subsuoară. Se uită ironic la perechile de la ferestre, își aduse aminte cum, în urmă cu cîțiva ani, visa ca orice adolescent să întîlnească acolo o fetiță subțirică, cu ochii mari și cu un volumaș de poezii de Block în mînă. Mai întîi ajunsese la concluzia că mult mai ușor și mai plăcut e să cunoască fete la serate dansante, unde nu-i nevoie să născocești pretexte și fraze istețe.

„Îmi închipui cam ce-i îndrugă acum blondei lui tipul ăsta cu coamă. Probabil că debitează ceva despre Picasso, dar în gînd se întreabă cum să facă să aibă cu ea o întîlnire într-un cadru cît mai intim." Blonda se întoarse și Maximov o recunoscu pe Vera. Era prea tîrziu ca să mai bată în retragere, așa că porni înainte, cu picioarele moi, ca de vată.

— Salutare! aruncă el, cu un aer degajat, dar Vera îi zîmbi și-i întinse mîna.

Fu nevoit să se apropie de ea, să-i privească ochii, gura care rîdea, spunînd ceva repede.

— ...Credeam că navighezi undeva pe Oceanul Atlantic. Ți-l prezint pe Foma Bah.

— Îmi pare bine — mormăi individul pletos, arătînd prin toată înfățișarea lui că-i e lehamite de tot și de toate.

— Ce-i cu tipul ăsta? întrebă Maximov, rămînînd între patru ochi cu ea. Pare un individ interesant.

— Foarte interesant. E student la o școală de arte. Discutam cu el despre neoimpresionism.

Maximov pufni în rîs. Vera ridică sprîncenele, mirată :

— Ce ai ?

— Nimic. Nu mă aşteptam să te întîlnesc aci.

— De ce ?

— Aici e dificil să te ocupi cu ştiinţa.

— Dar nu mă ocup cu ştiinţa, vin aici ca să...

— A, da, ştiu, ca să-ţi ridici nivelul cultural. Ca la Filarmonica, la concertele cu abonament, nu-i aşa ? Şi docentului nu-i e frică să te lase singură ? Doar pe-aici mişună fel de fel de neoimpresionişti.

Vera îl privi chiorîş şi-l întrebă încet, cu o nuanţă de mîhnire abia stăpînită :

— Lioşka, de ce eşti întotdeauna răutăcios ? De ce îţi baţi joc de mine ?

„Dar tu de ce nu mă dai dracului ? De ce nu-mi cîrpeşti una peste mutră ? De ce ai devenit atît de dezgustător de neputincioasă să te aperi, ca o păcătoasă pocăită ?“ se gîndea Alexei. Deodată, văzîndu-i ochii îndureraţi, îşi dădu seama, în sfîrşit, că Vera nu mai era aceeaşi fetişcană alături de care şezuse odinioară într-un car cu fîn cînd munciseră la colhozul patronat de ei, studenţii, în tovărăşia căreia, în anul întîi, se dusese la patinoar sau dansase la seratele improvizate. Pricepu că Vera îşi schimbase felul de viaţă : în faţa lui sta acum o femeie necunoscută, care se uita la el plină de năzuinţe necunoscute.

Vera înălţă capul, îşi potrivi părul şi zîmbi ca şi cum s-ar fi scuturat de gîndurile apăsătoare ce-o împovăraseră mai înainte şi totodată l-ar fi eliberat şi pe el de ele.

— Cît e ceasul ?

— Opt.

— Plec. Nu vrei... să mă conduci ?

— Un moment ! răspunse Maximov, grăbit, spre propria lui surprindere. Numai să predau revistele.

...Asfaltul ud era presărat cu frunze late de arţar. În lumina tremurătoare a felinarelor se părea că,

nu demult, un cîrd de gîşte neghioabe trecuse pe trotuar. Maximov şi Vera păşeau agale pe urmele labelor de gîscă ale toamnei. Alexei, cu capul plecat, îşi privea parcă picioarele încălţate în ghete grele şi pantofii de antilopă ai Verei, care păşea iute alături de el. Fata purta un palton nou : un sac, mai strîmt înspre poale. Vîntul umed îi flutura părul. Nu ploua, dar aerul era îmbibat de o umezeală densă. Ai fi putut să-l sorbi printre dinţi.

În pofida raţiunii sănătoase, vremea aceasta îi plăcea lui Alexei ; şi el ştia că şi Verei îi place.

— ...probabil, nu înainte de primăvară. E plictisitor ? Ţi se pare. Da, numai muncă sanitară şi igienă, în schimb, tradiţii marinăreşti. Ce-s acestea ? E un lucru ce nu se poate explica prin cuvinte. Da, toţi ai noştri sînt acolo. Şmecherul de Stolbov s-a aciuat la sectorul de alimentaţie, şi-a asigurat o bucăţică de pîine albă cu unt ; Vladka, la fel ca mine, e mereu de serviciu. Se simte excelent, se distrează. Dracu ştie pe unde o fi acum. Da, sîntem prieteni ; ei, şi ? Zici că Saşka e sociabil ? Ai dreptate, cu el am fost ca nişte fraţi siamezi. Acum e la Kruglogorie. Undeva, pe lîngă lacul Onega. Am primit de la el o scrisoare lungă. Munceşte de se rupe, n-are timp să se plictisească. Da, pentru noi e uşor să stăm aici, să discutăm, dar el, săracu', are o fată la Moscova. Da, da, chiar Zelenin... Ce ţi se pare caraghios ? O fată ca toate fetele, seamănă puţin cu tine ; numai că...

— Ce, numai că... ? îl întrerupse Vera, privindu-l drept în ochi.

— Ei... e cu vreo trei ani mai mică decît tine.

— Nu, nu asta ai vrut să spui.

— Ai dreptate.

Consimţiră în mod tacit să nu mai dezvolte această temă.

Pînă la Sadovaia, unde urmau să se despartă, nu mai era mult. Se opriră, privind piramida de conserve din vitrina magazinului „Eliseef". Vera scoase un suspin.

— Ce ai ? întrebă Maximov.

În clipa aceea, fără să-şi dea seama de ce, o simţi uimitor de apropiată. Ar fi vrut să-i pună mîna pe umăr, să intre împreună cu ea în magazin şi să cumpere ceva pentru cină.

— Nimic, mi-a venit aşa... — răspunse Vera. Tăcu o clipă, apoi adăugă pe un ton aproape afirmativ : În general, tu eşti mulţumit de viaţa pe care o duci acum...

— Dacă sînt mulţumit ? Nu ştiu, încă nu mi-am dat seama. Ieri mi se părea că mi-e dor de activitatea de terapeut. În schimb, am altceva în perspectivă : marea !

— După cît îmi dau seama, nici în timpul călătoriilor n-o să ai parte de cine ştie ce activitate de terapeut.

— Da, dar e altceva. Îţi închipui ce înseamnă să vezi toată lumea ? În copilărie colecţionam timbre, visam ţări îndepărtate. Insula Tasmania ! Timbre, petice colorate de hartă, cifre, cuvinte... Uneori îmi venea un gînd năstruşnic : dar dacă toate astea au fost născocite anume de cineva, numai aşa ca să provoace curiozitatea noastră ? Ei, şi acum mi se oferă posibilitatea să văd, să miros, să gust totul.

— Şi pe urmă ? Doar n-ai să călătoreşti toată viaţa ?

— Nu ştiu. Şi de ce nu ?

— Ai să te saturi, o să ţi se facă dor de o muncă adevărată.

— Păi asta nu-i muncă ?

— Ce fel de muncă ? ripostă ea energic.

El dădu din mînă :

— Tot aia-i. Eu n-am planuri cincinale. Sînt om, nu stat ; iar omul, în timpurile noastre, trebuie să se bucure de ziua de azi.

— Prostii ! replică Vera, răstit.

Maximov zîmbi :

— Şi tu, la fel ca mulţi alţii, te autoînşeli, cu asta te mîngîi. Oooo... planuri de viitor, muncă de

creaţie !... Rosteşti cuvîntul „muncă", cu un fel de tremur sacru. Dar pentru ce muncesc oamenii ? Aşa, de dragul muncii ? Mofturi ! Unii, ca să mănînce, să bea, să-şi apere trupul de frig, să se distreze, alţii din considerente mai înalte : titluri academice, renume, glorie. N-ai să descoperi decît vreo sută-două de oameni, nişte poeţi dezinteresaţi, care muncesc de dragul unor tainice clipe de creaţie. Da, sigur, e bine cînd munca e captivantă ; dar nu ea e lucrul principal în viaţa omului.

— Lioşka, n-ai dreptate — îl întrerupse Vera cu vehemenţă. Atunci, care-i lucrul principal : mîncarea ?

— Din păcate da, pentru mulţi oameni.

— Dar pentru tine ?

— Pentru mine ? A ! Şi Maximov dădu din mînă : Nu vreau să crezi că în faţa ta fac pe grozavul.

— Vrei să cunoşti cît de cît părerea mea ? întrebă fata pe neaşteptate.

El o privi cu mirare. Poftim, ce manevră dibace ! Observînd în ochii Verei licăriri ciudate, sclipitoare, uită de toate reflecţiile acestea.

„Nu, nu se poate. Şi adică de ce nu ? Ce, sînt un monstru, un cretin ? Doar am fost prieteni vreme de şase ani ; şi ea nu ştie că o iubesc. Dar de ce se uită la mine aşa de ciudat ?"

— Hai să mergem — spuse el şi, scoţînd o ţigară, o aprinse. Abia în clipa cînd ajunseră în staţia de autobuz, avu curajul s-o privească pe Vera drept în faţă. Fata avea o expresie tristă şi iscoditoare. Alexei nu prea se simţea în apele lui. Deodată ea scutură din cap, ca şi cum s-ar fi lepădat din nou de o povară apăsătoare, şi îşi redobîndi zîmbetul calm, prietenos.

— Ascultă, Lioşka, de ce nu mai treci pe la noi ? Tata întreabă mereu de tine. Ce-are a face că m-am măritat ? Ştiu : Vladka îmi poartă pică, doar îmi face curte. Dar noi, eu şi cu tine, sîntem prieteni, atît şi nimic mai mult. Nu-i aşa ?

— Perfect adevărat — încuviinţă Maximov cu răceală. Uite că-ţi vine autobuzul. Voi veni ca un

amic de-al casei. Salutări tatii şi... n-o să se supere docentul ?

Şiretenia Verei îl făcu pe Alexei să nu se simtă la largul lui. Pricepu că în ziua aceea se petrecuse între ei ceva care pe ea o ajutase să preia categoric iniţiativa. Şi, într-adevăr : Vera izbucni în rîs, îi atinse uşor cu palma obrazul la despărţire şi sări pe scara autobuzului.

Maximov rămase locului, petrecînd cu privirea silueta cocoşată, greoaie a maşinii care o ducea în raionul Petrogradski pe fata lui iubită. Apoi descoperi o urnă şi, ochind cu precizie, aruncă în ea mucul ţigării şi se duse să mănînce la un bufet automat.

ACEASTA ESTE CASA LOR

Acum portul nu le mai părea o lume haotică, bizară : dimpotrivă, intrînd pe poarta principală, ei se înstrăinau de viaţa agitată a oraşului, unde te pîndesc la tot pasul fel de fel de semne de întrebare mari şi mici şi pătrundeau într-o altă lume, bărbătească sută-n-sută, unde domnesc noţiunile exacte : combustibil, încărcătură, spirt. Din cînd în cînd, în tăcerea nopţii, locomotivele de manevră scoteau şuierături sacadate, ca-n vis, vîntul aducea de departe frînturi de melodii din difuzoare, paşii răsunau zgomotos pe asfalt. Maximov şi Karpov mergeau prin noapte, cu pas energic. Tăceau şi se gîndeau. Fiecare la ale lui.

Alexei Maximov : „Oi fi eu o haha leră ? În faţa Verei fac pe nihilistul şi totuşi o iubesc. Unde-i logica ? Chiar mîine am să mă duc la Vera să-i spun totul, să ştie şi ea. Dar dacă o apucă rîsul ? Ei, atunci se va isprăvi cu toate. Să-i povestesc lui

Vladka ? Nu, nu se poate să-mi pierd prietenul. In doi e mai uşor să mergi pe o beznă ca asta. Ca soldaţii, ca-n cîntecul acela al lui Yves Montand :

Bidonul zdrăngăne la brîu,
Să mergi în front e vesel, zău !...

Saşka oare cum ar proceda ? Da, Saşka ! Ce-o mai fi făcînd el acolo, la Kruglogorie ? Al dracului idealist ! Poftim ce-a mai născocit !... Sentimentul micii tale tranşee... răspunderea în faţa generaţiilor... Ce vorbe pompoase ! Să-l văd eu ce o să cînte peste un an ! Numai de n-ar cădea în patima beţiei. Ei bine, fie : mica tranşee. Dar de ce mica mea tranşee trebuie să se afle tocmai într-un mediu plictisitor, apăsător, scîrbos ? Aşa şi pe front : unii scormoneau pămîntul, iar alţii se avîntau în zbor, spre cer. Şi eu vreau să mă avînt în înălţimi, într-acolo unde doresc. La urma urmei nu sîntem decît nişte biete fiinţe efemere. Cum spune nu ştiu care poet : „Oaspeţi pe pămînt noi sîntem, oaspeţi numai de o seară !"... Şi-atunci, la drept vorbind, face oare să lupţi ? Da, face. Pentru dragoste, de pildă, pentru onoarea patriei tale ; şi pentru socialism. Sînt cetăţean ? Prin urmare, trebuie să am simţul datoriei... De-aş putea pleca mai repede în larg ! Acolo o să fie mai simplu : doar marea şi cerul. Atunci voi înţelege multe. Trebuie neapărat să cer să fiu numit pe „Novator". Pînă una alta însă mai lasă văicărelile, băiete, şi foloseşte-ţi timpul în mod raţional : citeşte cărţi interesante, inteligente, du-te la concerte, la expoziţii..."

V l a d i s l a v K a r p o v : „Pereţii de sticlă ai sălii de operaţie, pîrîitul aparatelor de electrocoagulare, vorbe scurte, cînd şi cînd aruncate... Cei cu tichiuţe albe îşi văd de treabă, mişcîndu-şi repede mîinile îndemînatice. Toate acestea, aproape de casa ei, la vreo trei sute de metri de chei. Apa oglindeşte malurile cu o precizie matematică, dublînd etajele ; arborii cresc în jos, oamenii stau cu capul în sus şi

în jos, ca niște cărți de joc. Eu sînt riga de tobă ; ea dama de tobă. Așa a fost. Acum ea a devenit dama de cupă. Eu am rămas același, numai că trăiesc pe alte meleaguri. În același oraș cu ea, și totuși parcă ne-ar despărți mări și țări. Tot ce a fost a trecut, a făcut deodată un salt uriaș în cel mai îndepărtat trecut. Ea nu m-a iubit niciodată, n-a crezut în mine. Poate că ne vom mai întîlni întîmplător peste cinci-zece ani. O doamnă savantă, corpolentă, și un lup de mare. De-aș putea pleca mai repede în larg ! Și ce larmă o să fie printre cunoștințe cînd o să mă întorc din prima mea cursă ! Precis că zvonul o să ajungă și la Vera. Voi aduce o crenguță de mărgean și... o voi dărui unei dulci și micuțe Margaret. Ce caraghios ! Sau poate că o să mă însor cu prima fată întîlnită în cale ! Face oare să mă sfătuiesc cu Lioșka în privința asta ? Salutare, Max, prietene drag ! Azi, Max e cam ciudat : ba-i vesel, ba posomorît, tulburat, nu știu cum. Ia uite-l ce milităros mai calcă ! «Un-doi, un-doi ! Răsună toba, frumoasele îi privesc, în suflete e primăvară și ostașii n-au decît douăzeci de ani»..."

Începu să cînte cu glas tare. Maximov tresări și se uită la el, mirat. Vladka cînta tocmai ceea ce fredona și el în gînd. I se mai întîmplaseră astfel de coincidențe cu Saşka Zelenin, cînd unul începea să cînte exact melodia care i se învîrtea în cap celuilalt.

— Creierele noastre se pare că lucrează pe aceeași lungime de undă.

— Ești un mistic, Lioha !

— Dar cum îți explici tu asta ?

— Lumea e plină de fenomene misterioase — observă Karpov și oftă din inimă.

Luminile rătăcitoare din sectorul trei al portului au rămas în urmă. În față, beznă. Și e liniște ca acasă. Iată, răsare din întuneric silueta clădirii unde locuiesc. O singură fereastră luminată atîrnă în noapte, ca o batisferă la mare adîncime. E casa lor. Uriașă, pustie, scîrțîitoare, puțin cam sinistră, ne-

încălzită, dar e casa lor. „Casa mea e cetatea mea“ — zic englezii. Maximov se gîndi la toate locuințele provizorii în care stătuse. Fiecare îi fusese dragă și din fiecare ar fi vrut să plece cît mai iute. Incotro ?

Raza unui proiector brăzdă cerul ca brațul unui compas gigantic. Prăbușindu-se în jos, smulse din beznă contururile portului. Departe de tot, orizontul sclipi. Ce frumos e să trăiești pe pămînt, avînd veșnic în față linia orizontului ! Ce bine că pămîntul e rotund !

Capitolul V

SAŞA

— Ei, mamă, ce tot vorbeşti anapoda ?

— Dacă îţi spun, Dario, că l-am văzut cu ochii mei : doctoraşul tău aleargă pe malul lacului numai în izmene şi bate mingea la rînd cu şcolarii.

— În chiloţi, mamă, în costum de antrenament. Da, ştiu, Alexandr Dmitrievici a hotărît să înfiinţeze o echipă de volei. Foarte bine : la noi, activitatea sportivă nu prea este la înălţime.

Mama îi trînti înciudată Daşei pe masă tigaia cu ochiuri.

— Nu e la î-năl-ţi-me ! Deşteaptă te-ai mai făcut şi tu, Daşka. Bagă de seamă să nu te ia el pe sus...

— Ce vrei să spui ?

— Ce-ai auzit. Se întoarse şi plecă în tindă. După un minut sosi cu o strachină de castraveciori muraţi şi, aşezîndu-se lîngă Daşa, începu să o mîngîie pe cap : Zău, fetiţo, mi-e frică. Muierile bîrfesc : cică ăla vrea să-ţi sucească capul. Dar să ştii că are la Moscova un fel de logodnică. Aproape în fiecare zi stă la taifas cu ea la telefon. Zoika de la poştă zice că deunăzi a dat vreo cincizeci de ruble pentru un fleac de convorbire.

Daşa se aprinse la faţă :

— Isprăveşte, mamă ! E din cale-afară ! Cu Alexandr Dmitrievici n-am decît relaţii de serviciu.

Şi ridicîndu-se numaidecît, îşi luă paltonul, geanta şi o zbughi afară în cerdac.

„A, va să zică așa stau lucrurile — își zise Daşa, trăgînd adînc în piept aerul rece — va să zică așa stau lucrurile : am ajuns să fiu rivala unei moscovite !“

Îi venea s-o rupă la fugă, dar, amintindu-și de autoritatea ei în lumea medicală, își înălță capul și porni dreaptă, păşind repede, cu un aer grav, peste podeț, și legănîndu-și geanta în contratimp cu pașii.

„Sînt frumoasă. Da, da ; sînt nu numai simpatică, ci chiar frumoasă. Tare aș vrea să știu cum o fi arătînd ea. Trebuie să fie o scoabă : moscovitele astea sînt toate niște pisici jigărite. Au atîta de alergat pe escalatoare !“

Fără să-și dea seama, maică-sa îi deschisese ochii. Nemulțumirea ei însă era doar prefăcătorie. Dimpotrivă, în adîncul sufletului simțea o bucurie și o curiozitate fără margini, ca la cinema înainte de a începe un film nou. Maică-sa pusese deci punctul pe i. Doctorul vrea să-i sucească capul, și uite că la Moscova el mai are una... Da, da, Daşa nu mai e o fetiță oarecare ! A crescut mult.

„Ce m-o fi apucat ? se întrebă ea deodată, rușinată. Doar nu m-oi fi îndrăgostit de el ? E adevărat, Alexandr Dmitrievici muncește cu tragere de inimă și, pe cît se pare, e un bun activist pe tărîm social, dar atîta tot. E, dar tocmai d-aia-mi place. Că altfel, nu dai doi bani pe el. Pe cînd Feodor... Ei, da, Feodor o fi el frumos, dar e antipatic. Asta înseamnă că nu iubesc pe nici unul. Dacă voi iubi vreodată pe cineva, apoi îl voi iubi cu toată patima, ca Vanina Vanini. Dar cine va fi oare ? În nici un caz Alexandr Dmitrievici. El îmi place numai așa, ca tovarăș de muncă.“

Absorbită de aceste gînduri, Daşa ajunse la spital și, intrînd pe poartă, îl văzu pe Zelenin, care, doar în cămașă, străbătea în fugă curtea, mestecînd ceva.

„Nebunule ! exclamă ea în gînd. Ai să răcești ! Vai, ce caraghios e. Cum să te îndrăgostești de unul ca ăsta ?“

Zelenin o zbughise afară, fără să-şi arunce măcar haina pe umeri. Fusese chemat la telefon.

„Să fie oare Inna ? Aşa devreme ?“ se întrebă el. Acum îşi telefonau cu rîndul, ca să împartă cheltuiala pe din două.

În camera de gardă, lîngă telefon, şedea contabilul. În fiecare dimineaţă îi aducea lui Zelenin un teanc de hîrtii „sosite de la centru“ sau ticluite de el însuşi. Zelenin deschidea plicurile pîntecoase, citea fel de fel de regulamente, instrucţiuni, rezoluţii şi, cu un aer trist, resemnat, le vîra în sertarul mesei. Cu o tristeţe şi mai adîncă examina calculele ameţitoare ale contabilului.

— Semnează, Alexandr Dmitrievici, deconturile astea — spunea contabilul.

— Grigori Savelievici, într-o zi, să ştii, ai să mă bagi la puşcărie.

Contabilul rîdea domol, mulţumit de puterea lui misterioasă.

Cînd văzu pe masă receptorul, în care poate vibra vocea Innei, Zelenin încercă un sentiment neplăcut în prezenţa acestui individ uscat, pretenţios, cu hîrţoagele lui sîcîitoare ca o durere de cap.

— Cine telefonează ? întrebă el, aşteptîndu-se, în loc de răspuns, la un zîmbet plin de înţeles.

— Vă caută preşedintele sovietului sătesc.

Zelenin ridică receptorul :

— Alo ! Zelenin la telefon !

— Salutare, tovarăşe Zelenin ! Am veşti proaste. Pe Stekliannîi gripa seceră oamenii. Din cauza ei, cincizeci la sută din efectivul parcului de buldozere este imobilizat.

— Da, da, ştiu. Chiar astăzi aveam de gînd să mă duc acolo.

— Azi mă duc şi eu acolo în legătură cu problema construcţiilor de locuinţe. Pot să te iau cu mine.

— Perfect.

— Vino chiar acum la bufet.

Plimbîndu-se pe mal, lîngă bufet, Zelenin îşi ridică gulerul paltonului, înfăşurîndu-şi mai strîns fularul în jurul gîtului. Umbla tot fără căciulă, spre marea uimire a localnicilor. Aici, pe mal, puteai să vezi cît de aproape era iarna. Înaintarea greoaie a norilor de zăpadă dinspre nord, din Karelia, apele sumbre, umflate de valuri, tufişurile golite de frunze, semănînd cu nişte reţele de sîrmă ghimpată, priveliştea aceasta era de ajuns ca să-ţi dea o senzaţie neplăcută de frig. Zelenin o luă spre uliţă. Uliţa era pustie. În depărtare se zărea silueta unui invalid ce mergea sprijinindu-se în cîrjă. Vîntul se căznea să doboare la pămînt palele brumării de fum ce fîlfîiau peste coşurile caselor. Invalidul, cu o manta de ploaie albastră, se apropia din ce în ce mai mult, călcînd apăsat. Văzîndu-i obrazul roşu, lat, Alexandr tresări. Brusc, două imagini ale acestui om se contopiră în mintea lui într-una singură. Splaiul Palatului. Obrazul rotund al invalidului, ochii înceţoşaţi... „Încotro vi se înclină indicele, mai exact, lipsa de interes pentru un anume ţel ?“

— Astea-s ţigările mele preferate — surîde prietenos omul cu veston verde, aşezat la birou.

„D-aia nu s-a ridicat el de pe scaun, ca să-mi strîngă mîna ! Oare cum nu mi-am dat seama de la început ? E nostim. Totuşi poate că nu este chiar ăla ? Cum ni s-a recomandat el atunci ? Serghei Egorov, da. Ei, să încerc ?“

— Salutare, tovarăşe Egorov !

— Salutare, doctore, încă o dată. Maşina se alimentează, vine acuşi. Pînă atunci o să respirăm puţin aer curat. Răsuflă adînc, de mai multe ori, ca la un exerciţiu de gimnastică, se uită înspre lac, apoi spuse : Tare mi-e drag ţinutul ăsta, parcă m-aş fi născut aici.

— Şi eu care te credeam băştinaş — răspunse Zelenin.

— Nu, eu mi-s de prin părţile Voronejului. După război m-am întors cu nevasta pe meleagurile ace-

lea ; în loc de casă am aflat doar pămîntul pîrjolit, nici n-am mai găsit mormintele părinţilor. Ei, şi m-a înduplecat nevasta să venim aici, la locul ei de baştină. Am venit, dar şi pe aici trecuse pîrjolul, nu rămăseseră decît coşurile cuptoarelor. Prin locurile astea s-au dat lupte aprige. Finlandezii tocau pămîntul cu aruncătoarele de mine. În apropiere aveau un fort subteran.

Sosi maşina, un „GAZ-69“ nou-nouţ, cu capota de pînză cauciucată. Se aşezară alături pe bancheta din spate. Egorov îi spuse că, deocamdată, un drum direct spre Capul Steklianníi nu exista, aşa că trebuia să ocolească aproape vreo douăzeci de kilometri.

Maşina mergea cu uşurinţă pe drumul nepietruit, spălat de ape. Pădurea străvezie, în veşmînt de toamnă, gonea repede îndărăt. Lăsaseră în urmă trei cătune, unul după altul. Izbe şubrede se înşirau strîmbe de-a lungul şanţurilor. Petice de placaj acopereau geamurile ca albeaţa la ochi. La alte ferestre se vedeau scînduri bătute cruciş. De vreo două ori, o puzderie de purceluşi ţîşniră de sub roţi, jigăriţi ca nişte căţei. Lui Zelenin nu-i venea să-şi creadă ochilor.

— Vai, ce mizerie ! murmură el în şoaptă. Cum se explică asta ?

Egorov smiorcăi din nas bătrîneşte :

— Colhozurile de la noi au sărăcit. Cum nu ştii ?

De unde să ştie el ? În naivitatea lui, socotea aşezarea de vile Komarovo drept o localitate rurală. Cele două-trei „campanii“ de recoltare a cartofilor nu avuseseră darul să-i descopere faţa satului. Acolo, „la cartofi“, era prea multă voie bună, prea multă lume, ca la studioul „Len-film“, în mijlocul decorurilor de placaj. Parcurgea cu indiferenţă articolele cu privire la situaţia alarmantă a economiei rurale, care apăreau din cînd în cînd în ziare în ultimii ani. Doar în magazinele Leningradului era atîta belşug de alimente ! Alexandr se simţea stingherit de parcă ar fi procedat fără tact. Dar Egorov privea din nou vesel şi puţin ironic.

— Ai auzit anecdota asta ? Nişte colhoznici au ţinut o consfătuire ca să rezolve problema cum să-i ajute mai bine pe studenţi la strîngerea recoltei ! Ha-ha-ha ! Păi cam aşa a fost şi pe la noi : nu ne ajutau cei ce ne patronau, ci noi pe ei, cu toată neputinţa noastră. Toată lumea a dat fuga la oraş. Ei, abia acum încep să se întoarcă, ba unii îşi fac chiar şi case.

Într-adevăr, în dosul izbelor şubrede, ici-colo, se zăreau schelele noilor construcţii.

— Ia uite, fraţii Ferapontov îşi durează o casă pe cinste, gen vilă — rosti Egorov cu voce întinerită. Mai aşteaptă un an-doi, ai să vezi ce viaţă o să fie la noi, aici !

Micul „GAZ" urcă cu îndîrjire dealul. Brusc, în faţa lor se desfăşură panorama unui şantier. Capul Stekliannîi se înfigea în lac ca un triunghi de cetină verde. Pe malul apei, la adăpostul unui colnic păduros, se tupilau cîteva barăci şi vreo duzină de căsuţe de tip finlandez. Din partea cealaltă veneau şiruri de autobasculante. În groapa fundaţiei, două excavatoare, rotindu-se-n loc şi aplecîndu-se, păreau că se salută reciproc.

La coborîre, maşina prinse să gonească nebuneşte. Cît p-aci să se răstoarne în şanţ, ferindu-se din faţa unui „MAZ" [1] — o adevărată dihanie — care ataca urcuşul, patinînd.

— Petka, ai înnebunit ? zbieră Egorov la şofer.

— Nu te speria, Egor Samsonîci ! răcni acesta. Am ajuns la finiş, ce vrei !

Maşina se opri lîngă o baracă. Egorov şi Zelenin intrară în biroul inginerului-şef. De-a lungul pereţilor şedeau înşiraţi oameni în pufoaice şi cu mantale impermeabile. Un om cu o frunte enormă, galbenă, care stătea la masă, îşi ridică ochii spre noii veniţi. Un smoc subţire de păr rar îl scutea de a trece definitiv în categoria pleşuvilor.

— Salutare ! rosti el. Să trăieşti, Egorov !

[1] MAZ (Moskovski Avtozavod — Uzina de automobile Moscova). (n. r.)

— Să trăiţi, tovarăşi ! răcni şi Egorov ca un mareşal la paradă şi, îndreptîndu-se şontîc-şontîc spre masă, îi strînse inginerului-şef mîna. Ei, mulţumiţi cerului : v-am adus un medic !

Oamenii rezemaţi de pereţi răspunseră cu un mormăit nedesluşit. Zelenin se strîmbă. Poftim, binefăcătorul ! Cică „le-a adus un medic". Ca şi cum medicul n-ar fi venit şi singur. De-al naibii, ca să-i facă praf, se apucă să strîngă mîinile tuturor celor de faţă. Gestul acesta, într-adevăr, părea că le e pe plac.

— E un băiat cu carte, da, da, se vede — auzi Zelenin o voce în spate.

Inginerul-şef îşi trecu peste gît muchia palmei :

— Uite, pînă aici ne-am împotmolit, doctore. Patruzeci la sută din oamenii noştri au fost doborîţi de cucoana asta nepoftită, de Coana Gripă. Dar, între noi fie vorba, bănuiesc că o parte dintre ei, pur şi simplu, se prefac că sînt bolnavi. Crede-mă ! Felcerul nostru e prea timid.

— Ce timid, Iuri Petrovici ! ripostă cineva din colţ, cu o voce groasă, supărată.

— Dacă îţi spun eu... Eşti timid, faci pe timidul. Noi, doctore, avem aici nişte flăcăi tare arţăgoşi : s-au strecurat printre ei şi nişte foşti deţinuţi. E o situaţie complicată, ce să mai vorbesc.

Inginerul-şef îi plăcu lui Zelenin. Era tipul cunoscut din cărţi şi din filme al conducătorului de şantier, un om foarte obosit, hotărît şi ironic, care vede ca-n palmă toate slăbiciunile omeneşti !

Alexandr îşi dezbrăcă paltonul, apoi scoase din geamantănaş halatul :

— Dacă n-aveţi nimic împotrivă, voi vizita barăcile chiar acum, să văd bolnavii.

— Te rog, doctore, să cercetezi cu deosebită atenţie baraca numărul trei. Sînt acolo nişte băieţi de viaţă... Kuzmici, eşti bun să-l conduci pe tovarăşul doctor ?

— Auzi întrebare ! exclamă vocea groasă, ofensată foc, şi un om cu o mutră acră şi nas coroiat,

cu o şepcuţă pufoasă şi un palton negru ieşi din ungherul unde stătuse pînă atunci.

— Timoşa ! strigă inginerul-şef. O namilă de flăcău răsări lîngă masă. Du-te şi tu cu dumnealor !

Zelenin înţelese că la baraca numărul trei avea să aibă de furcă, nu glumă.

Ieşind din birou, se îndreptară spre bараci. Timoşa mergea înainte, legănîndu-şi braţele îndepărtate de trup şi îndoindu-şi grumazul de taur. Era limpede că băiatul abia fusese eliberat de la marină.

— Iartă-mă, nu cumva ai făcut serviciul la Kronstadt ? întrebă Zelenin.

— Întocmai ! răcni Timoşa, uimit. Aţi fost p-acolo ?

— Da, cu o ocazie. Am făcut practica acolo. Mi se pare că te-am mai văzut.

Timoşa rînji :

— Păi şi eu stăteam şi mă uitam... Măi, de unde-l cunosc ?

Se priviră amîndoi şi hotărîră : „Bine, fie şi aşa ! Să zicem că ne-am întîlnit într-adevăr la Kronstadt".

În baraca numărul trei se aflau cel puţin patruzeci de paturi. O parte din ele erau frumos aranjate, cu cearşafuri albe ca zăpada, îndoite peste pături. Fumul de tutun plutea molcom, în spirale albastre, sub tavanul jos. După aerul curat de afară, aici stăruia un miros insuportabil. Mirosea a sudoare, a basamac, a cîrpe arse. Auzind uşa deschizîndu-se, o ceată de flăcăi care şedeau pe podea, lîngă sobă, se împrăştiară, repezindu-se spre paturi. Se lăsă o tăcere desăvîrşită. Zelenin, Timoşa şi felcerul porniră prin intervalul dintre paturi.

— Salutare, tovarăşi ! spuse Zelenin.

— Dar unde-a şters-o cutra aia ? se auzi o voce răsunătoare, tărăgănată.

— O fi dat fuga după ţigări.

— Poftim, să-i mai pui să ţină şestu !

Cineva dintr-un colţ îndepărtat zbieră :

— Hei, Timofei, ne-ai adus un profesor ? Băieţi, acuşi să vedeţi buclucu' dracului.

În baracă se iscă larmă. Flăcăii vorbeau unii cu alţii fără să se sinchisească de noii veniţi, zbierau, aruncau cu ţigări dintr-un pat într-altul. Unul scoase un şuierat.

— Linişte-e-e-e ! tună Timoşa şi toată lumea tăcu mîlc. Ei, puişorilor, cum o duceţi cu boala ? Tu, Feodor, ai ciupit ceva gologani ? Dar tu, Ibrahim ?

— Nu ştiu, habar n-am — răspunse grăbit Ibrahim. Mă doare capul. Şi închise ochii.

— Ei, acum o să vedem care dintre voi e om de omenie şi care-i o vită. La ordinele dumneavoastră, tovarăşe doctor !

— Tovarăşi, dar ce v-aţi îmbuteliat aşa ? întrebă Zelenin. Ăsta nu-i aer, e otravă curată. (Cineva din colţ nechează scurt) Eduard Kuzmici, împarte-le, te rog, termometrele.

— Degeaba — şopti felcerul — le freacă de pături, fac fel de fel de şmecherii.

— Fii cu ochii pe ei. Tovarăşi, vă rog nu mai fumaţi şi deschideţi imediat ferestrele. Gripei nu-i place aerul curat.

— Ce gripă — bodogăni Timoşa — ăştia sînt chiulangii !

— Om vedea, om vedea...

Se duse la patul cel mai apropiat, îi adresă bolnavului întrebările cuvenite, îl puse să-şi scoată cămaşa, îl ascultă, se uită în gîtul lui. Sub privirea vigilentă a lui Timoşa, flăcăii se mohorîră, îşi băgară ascultători termometrele la subsuoară. Ibrahim, slab şi oacheş, şedea pe pat, cu pătura trasă pînă la gură, se legăna şi cînta ceva trist, o improvizaţie vădită. O clipă, Zelenin îl ascultă cu atenţie :

— M-m-m-m... — îngîna Ibrahim —
Udarnic mă poftesc să fiu
Şi în brigada lor să viu...
Dar pentru asta, mulţumim !
Căci liber este Ibrahim...

Omul acesta cu ochii trişti, Ibrahim Enaleev, şi-a petrecut anii din urmă ca într-un fel de vis. In anul '53, cînd deţinuţii de drept comun amnistiaţi s-au împrăştiat prin ţară, el, împreună cu alţii, au încercat doar un sentiment de bucurie sălbatică. Rătăceau prin mulţimea de oameni liberi, se uitau iscoditori la viaţa normală a oamenilor şi nu ştiau ce trebuie să facă cu libertatea. Mulţi dintre ei şi-au găsit locul, au început o viaţă nouă, o parte din ei s-au întors tot acolo de unde au fost eliberaţi, fără să fi ajuns măcar în ţinuturi mai calde, iar unii, ca Ibrahim, umblau din şantier în şantier, din uzină în uzină, din oraş în oraş, fără să apuce iar pe căi greşite, dar şi fără să se decidă să renunţe la năravurile şi la apucăturile lor. Se înscriau pentru plecare, apoi dispăreau, după primirea ajutorului de strămutare ; se îmbătau prin cămine, jucau cărţi pe sume mari, iar la muncă „făceau pe proştii". Felcerul îi spuse lui Zelenin la ureche :

— Ăsta e capul răutăţilor. El şi încă trei dintre cei amnistiaţi cu care e prieten la toartă. Numai unul din ei este de fel din Kruglogorie. Un sălbatic, îţi spun eu. Uită-te numai la el.

Zelenin îşi îndreptă privirea spre cel indicat de felcer, întorcînd capul, şi tresări. Avea de mult impresia că cineva stă în spatele lui, gata să-l strîngă cu atîta putere, încît o să-i trosnească oasele. Se dumeri îndată de ce avea senzaţia asta : nişte ochi cenuşii, cumpliţi, îl priveau fix, fără să clipească. Aceşti ochi erau ai unui flăcău de o constituţie atletică, culcat peste pătură, cu braţele goale încrucişate pe piept. Braţe viguroase, tatuate, cu sferele bicepşilor rostogolindu-se alene sub piele întocmai ca un piton îndopat. De altfel se părea că, dacă flăcăul nu distrugea totul în jurul său, n-o făcea decît datorită faptului că în clipa aceea era sătul pînă în gît. Un zîmbet ciudat, foarte ciudat, îi stăruia în ochi, îi flutura pe buze. „Un asasin !" îşi zise deodată Alexandr şi picioarele i se muiară. Un sentiment dezgustător de slăbiciune şi neputinţa

de a se apăra puseră stăpînire pe el. Ca hipnotizat, se duse la flăcău şi-i spuse :

— Dă-mi termometrul.

— Poftim, doctore ! răspunse acesta cu o voce surprinzător de plăcută şi de politicoasă, şi abia atunci Zelenin observă că era foarte frumos : avea trăsături regulate, părul ca inul, lung şi ondulat.

Temperatura — normală. Zelenin îi ascultă inima. Inima îi bătea ca un motor nou, puternic. Plămînii — ca foalele.

— Ce te doare ?

— Nimic — şi flăcăul zîmbi larg.

— Capul, gîtul, burta ?

— E-n regulă. Sufletu' mă doare puţin.

— Dar de ce ?

— Păi iubesc şi eu...

Zelenin citi cuvintele scrise pe picioarele flăcăului : „Ele au obosit". Îi veni să rîdă. Răsuci fonendoscopul şi-l vîrî în buzunar. Simţămîntul acela ciudat, ruşinos dispăru — cum de l-a copleşit ? Işi recăpătă îndată stăpînirea de sine.

— Trebuie să-mi prelungeşti certificatul medical — rosti deodată flăcăul, încet şi răspicat.

— Dar pe ce motiv ?

— Un motiv foarte serios : sîntem doar un fel de rubedenii.

— Adică cum ? întrebă Zelenin, uluit.

— Păi amîndoi avem unul şi acelaşi idol : pe Daşutka Gurianova. Şi deodată răcni : Ai priceput, capsomanule ?

— Ia lasă-te de astea ! se răsti la el Zelenin şi se îndepărtă cu fruntea sus. „A, va să zică aşa stau lucrurile ! Daşa şi banditul ăsta !... E ceva monstruos, de neconceput. O fată simpatică, pură şi... Va să zică se bîrfeşte şi pe seama mea. Dar cum se poate ? Le-am dat oare vreun prilej ?"

— Ei, aţi făcut cunoştinţă ? întrebă felcerul.

— Cine-i ăla ?

— Feodor Bugrov.

Vizita îşi urmă cursul. Deodată uşa scîrţîi şi un om cu salopeta mînjită de noroi intră în baracă,

clătinîndu-se. Străbătu intervalul ca un orb şi se prăbuşi pe pat. Timoşa se repezi la el şi-l scutură de umăr :

— Vitka, dragul meu, ce-i cu tine ?

— I-am spus chiar ieri să stea în pat — interveni felcerul — şi el, uite, iar mi-a şters-o pe şantier. Ieri a avut $39,3^0$.

Timoşa îl dezbrăcă pe Vitka, în grabă şi grijuliu în acelaşi timp, îi vîrî un termometru la subsuoară şi-l înveli cu pătura. Apoi se îndreptă de spate, aruncă o privire lui Ibrahim, lui Feodor şi rosti încet, dar limpede :

— Ticăloşilor !

Patru inşi din doisprezece aveau febră ; ceilalţi, temperatură normală, dar toţi, în afară de Bugrov, se plîngeau de dureri de cap, de junghiuri şi ameţeli. Zelenin spuse :

— În prezent, gripa ia forme atipice, dintre cele mai neobişnuite. Ea poate decurge şi fără temperatură. Iată de ce nu pot spune în mod precis care dintre voi este cu adevărat bolnav şi cine se preface. Unul, ce-i drept — şi se uită înspre Feodor (acesta, zîmbind, îi arătă pumnul uriaş) — unul, ce-i drept, e un chiulangiu sadea. Vorbesc de Feodor Bugrov. A încercat să mă şantajeze. Pe cînd ceilalţi... Ei, asta e o chestiune de conştiinţă pentru fiecare dintre voi.

— Dar de ce nu ni se dau cizme de cauciuc ? strigă deodată Ibrahim.

Un flăcău ridică un bocanc deasupra capului :

— Ia încearcă şi tu, doctore, să munceşti în apă, cu ghetuţele astea. Te îmbolnăveşti de te ia dracu !

Timoşa ridică braţul :

— Tăcere, haimanalelor ! Ia priviţi unde a ajuns Vitka ! Şi de ce ? Pentru că e un adevărat comsomolist şi-l doare sufletul cînd nu poate să se ducă la lucru. Pe cînd voi — el dădu dispreţuitor din mînă — voi sînteţi nişte neisprăviţi, lua-v-ar naiba ! O să aveţi cizme, mîine vine şlepul.

Ibrahim sări jos de pe pat şi, desculţ, numai în chiloţi, veni în fugă spre Timoşa :

— Sînt un neisprăvit, zici ? Dacă am stat închis, asta înseamnă că nu-s om ? Doctore, de ce mă dispreţuiesc ei ? La adunare mă cheamă, dar de păzit îşi păzeşte buzunarul cu mîna de mine !

Timoşa zîmbi :

— Ce tot îndrugi ! Pe mine nu mă interesează trecutul tău. Dacă ai munci cinstit, te-ar socoti şi pe tine lumea om. Ia spune, Ibrahim, eşti bolnav ?

— Sănătos ! zbieră Ibrahim. Am plecat la muncă, dracu să vă ia !

Trecu în fugă turbată înapoi, spre pat, şi începu să se îmbrace.

— Ei, hai să mergem ! rosti Alexandr, deschizînd uşa. Fără să vrea, se uită pentru ultima oară la Feodor, iar acesta îi arătă din nou pumnul. Şi din nou, o clipă, îl cuprinse o teamă inexplicabilă. Pe scară, Timoşa îşi vîrî în gură o ţigaretă subţire şi strecură printre dinţi :

— Pe Fedka Bugrov o să-l scuturăm bine la adunare. O să pun chestiunea chiar mîine.

— Aşa-i tineretul de azi ! oftă felcerul.

— „De a-azi"... — i-o întoarse Timoşa, batjocoritor.

Era foarte iritat. Spunînd că oamenii din celelalte barăci sînt conştiincioşi, îşi luă rămas bun de la Zelenin şi sări pe scara unui autobasculant care trecea pe drum.

Zelenin lucră cîteva ore cu felcerul. Prescrise tratamente la toţi bolnavii şi dispuse trimiterea celor în stare mai gravă la spital. După ce terminară vizita, se duseră împreună la birou.

— Ei, cum stăm cu cei de acolo, de la numărul trei ? întrebă inginerul. Există simulanţi ?

— Sînt, desigur, dar...

— Nu ştiu unde le-au fost ochii celor de la cadre. Au angajat foşti deţinuţi de drept comun, ca Enaleev ăla.

— Mi se pare — rosti încet Alexandr — că, de fapt, acest Enaleev nu este un om rău. Poate că dacă va fi privit fără să se ţină seama de trecutul său...

— S-au făcut încercări. Pe ăştia nu-i mai speli nici cu aghiasmă.

— Nu-i just — se amestecă Egorov — doar ştii şi tu, Iuri Petrovici, că nu-i just. E adevărat că nu prea avem timp, dar nici nu ne omorîm cu firea ca să cunoaştem oamenii. Uităm, prieteni, că fiecare om îşi are lumea lui lăuntrică.

Zelenin se uită la Egorov, mirat. Inginerul-şef îl privi şi el, zîmbi şi-l întrebă apoi pe Zelenin dacă spitalul are nevoie de ceva — fie reparaţii, fie lemne de foc.

— Ţine minte, doctore : ai acum un unchi bogat.

Deodată, o voce puternică, supărată răsună după uşă, şi un tînăr cu scurtă de piele năvăli în cameră.

— Iuri Petrovici, ce-i cu cimentul ? zbieră el.

Inginerul-şef sări în picioare şi, timp de cîteva minute, ţipară unul la altul în gura mare, dar fără duşmănie. Faţa flăcăului cu haina de piele, gesturile lui i se părură lui Zelenin foarte cunoscute. Şeful semnă o hîrtiuţă, tînărul o luă şi o vîrî în buzunar, apoi se întoarse şi, scoţînd un fluierat de uimire, îi întinse lui Zelenin mîna :

— A, salutare !

— Salutare ! răspunse Alexandr, nedumerit, strîngîndu-i mîna.

— Ce, nu mă cunoşti ? Ei, nu e de mirare : nu m-ai văzut decît prin plasa de volei. Dar ţii minte cum ţi-am făcut un blocaj ? Ţi-ai pierdut şi ochelarii...

— Lisi ! exclamă Alexandr, bucuros, sărind în picioare.

Îl recunoscu pe voleibalistul din echipa Institutului de construcţii. Se îmbrăţişară. În săli uriaşe, inundate de lumină, îşi trăgeau „şuturi" irezistibile, iar după joc, se despărţeau fără să se cunoască. Dar aici, pe malul lacului, în această cameră murdară, cu duşumeaua plină de noroi, se socotiră ca doi membri ai aceleiaşi asociaţii de studenţi leningrădeni, ba mai mult, studenţi sportivi. Saşa jubila. Parcă ce, era puţin lucru ? Venise aici ca într-un deşert, şi deodată se întîlneşte cu voleibalişti cunos-

cuți ! Chiar dacă l-ar fi întîlnit pe Alioșa Maximov, bucuria lui n-ar fi fost cu mult mai mare.

— Ați avut o echipă bunicică. Mai ales unul din apărare, știi, unul mai arțăgos...

— Maximov ?

— Așa mi se pare. Pe unde-o fi acum ?

— A, frate, ăsta pleacă în curînd într-o cursă lungă : a fost repartizat în flota comercială. Ascultă : ce-ar fi să facem aici un pic de antrenament ?

— Ia valeriană, doctore ! Pe fundul lacului vrei să-l faci ?

— Stai că născocim noi ceva.

Numele tînărului era Boris. Acesta îl conduse pe Zelenin pînă jos, la intrare, și se înțeleseră ca, într-una din zilele următoare, „să-i calce pragul". Zelenin și Egorov se duseră la mașina lor.

— Ei, Serghei Samsonovici, dar cu construcțiile de locuințe cum rămîne ?

Egorov își propti cîrja în argilă, făcu un gest cu mîna stîngă și răspunse vesel :

— Aici se va întemeia un oraș, în ciuda vecinului fudul.

— Care vecin ?

— Avem aici, prin apropiere, un orășel nițeluș mai mare decît Kruglogorie. Un orășel tare îngîmfat !

EGOROV

Amurgul timpuriu învălui șantierul, lacul, ștergînd linia orizontului. Din adîncurile cerului sur se lăsau, plutind alene, fulgi rari de zăpadă. Nimerind în lumina farurilor, scînteiau ca stelele, se lăsau pe pămînt și piereau striviți sub roți.

Maşina urcă încet la deal : acum, pe întuneric, Petka este ceva mai prudent. Maşina înaintează ca un orb, întinzîndu-şi braţele lungi, galbene : cercetează parcă cu ele trunchiurile subţiri ale plopilor.

— Fumăm, doctore ?

— Mulţumesc, am ţigările mele.

— Ei, cum ţi-a plăcut la Stekliannîi ?

— M-a entuziasmat, pur şi simplu. Mi-am dat seama că numai la un pas de noi, de Kruglogorie, viaţa clocoteşte din plin.

— Da, da ! încuviinţă Egorov cu însufleţire. În curînd, şi în Kruglogorie se vor schimba multe ! Vom construi o şosea pe malul lacului, cu case de-a lungul ei, vom pune în circulaţie autobuze. Cătunul şi şantierul se vor contopi şi vor forma oraşul Kruglogorsk.

— Oare n-ar suna mai bine : New Moskva ? nu se putu stăpîni Zelenin, dar îndată îi păru rău : „De ce-am spus asta ? Omul visează, iar eu..."

Egorov rîse, apoi, după o clipă de tăcere, rosti deodată, fără nici o legătură cu cele spuse mai înainte :

— E tare bună lumea de pe aici.

Ar fi vrut parcă să-i ceară părerea lui Zelenin, dar, după ce chibzui puţin, îşi exprimă gîndul sub forma unui adevăr incontestabil.

— Sînt buni cu toţii ? întrebă Alexandr.

— Pe ăi răi nu-i cunosc.

— Dar pe Feodor Bugrov îl cunoşti ? Ce fel de om e ?

— Dar dumneata de unde-l cunoşti ? întrebă brusc Egorov.

— E un simulant de la baraca a treia.

— A, aşa ! Va să zică e aici. Îl credeam plecat din nou în călătorie. Scăpără un chibrit şi iar tăcu o clipă. Fedka e un fel de degenerat. Aici, la noi, apare o dată pe an, plin de bani. Spune că munceşte pe şantier : eu însă ştiu că minte. E un destrăbălat, un scandalagiu, un beţiv. Lumea-i necăjită cînd stă el pe aici.

— Are familie aici ?

— Nu. Maică-sa a murit acum doi ani. De la vîrsta de zece ani a fost crescut la Gatcina, de bunică-sa. Iar bunica, ştii, e o faimoasă neguţătoare de buruieni, putred de bogată, o zgripţoroaică bătrînă. Mi s-a spus la miliţie că, pe lîngă negoţul cu buruieni şi şarlataniile ei, i se mai pun şi alte isprăvi în cîrcă, dar ea face ce face şi iese mereu basma curată. Aşa că, încă şi azi, huzureşte la Gatcina.

— Dar de ce a venit Feodor aici ?

Egorov îi aruncă lui Zelenin o privire piezişă :

— Ei, întîi şi-ntîi are casa aici, şi apoi, iubita.

— Daşa Gurianova ? întrebă Zelenin, nepăsător.

— Chiar aşa... — făcu Egorov, privind semnificativ spatele şoferului. Da, este sora medicală de la voi, aia blondă.

— Şi cum, şi ea îl iubeşte ?

Egorov mormăi ceva scurt, nelămurit. Era încurcat. Neghiob mai e şi doctorul ăsta : se poartă ca o fată mare şi, pe deasupra, mai se şi fîstîceşte !

— Petea, tu ce crezi ? strigă el. Daşa îl iubeşte pe Fedka Bugrov ?

Şoferul tresări. Tot drumul fusese numai urechi.

— Daşka ? rîse el, răguşit. Daşka e mică, ce ştie ea...

Zelenin îşi dădu seama că în felul acesta Egorov îl avertizează prieteneşte. Atîta şi era de ajuns ca să-i arate că zvonuri surde se răspîndiseră prin eătun. Dar cum naiba ? În ultima săptămînă i se părea că între el şi Inna se stabiliseră legături strînse. Convorbiri telefonice, cel puţin o dată la două zile, scrisori lungi, schimb de fotografii. Acum Inna, numai ea îi domina măsuţa. Chipul surîzător, gîtul lung, linia claviculelor abia vizibilă. Încă o poză, mai mică, format şase pe nouă, îl privea drept în inimă, cu ochi mari, iscoditori. Zelenin era încredinţat că este îndrăgostit ; vocea care ajungea pînă la el prin receptorul răguşit al telefonului, colile de hîrtie azurii cu scris mărunt, fotografiile executate cu măiestrie, toate acestea la un loc sînt, de fapt, Inna, fata care, odată, în mijlocul mulţimii,

și-a pus mîna pe umărul lui și l-a privit de jos în sus, așa cum privești un copil care a îndrăznit să se suie pe masă. Totuși, în realitate, scrisorile și convorbirile lor telefonice erau doar niște încercări spasmodice de a salva seara aceea unică, de a reține, prinzînd de o aripă, pasărea albastră ce li s-a arătat ca în basm atunci, pe platoul de dans. Înainte de a adormi, repeta ca un „Tatăl nostru" cîteva cuvinte tainice, privea fotografia și adormea liniștit. Față de Dașa Gurianova căuta să se poarte ceva mai rece, mai oficial. Uneori reușea să nu vadă în ea decît „un tovarăș de lucru". Dar cele petrecute în cursul zilei, fără să știe de ce, îi tulburaseră calmul. Se cutremura închipuindu-și-o pe Dașa în brațele frumosului aceluia, care, îmbrățișînd-o, rîgîia îndestulat.

— Feodor e un nemernic — auzi el vocea șoferului.

— Dar tu de ce bei votcă cu el ? întrebă Egorov.

— Și de ce n-aș bea, dacă-mi face cinste ? De altfel e un băiat vesel, cu lipici.

— Auzi, doctore, ce om ?! Dă-i un pahar de băutură și vine tot pe fugă, deși știe că ești o puș-lama. Păi tu ai fi în stare să te cinstești și cu dușmanii...

— Degeaba vorbești așa ! protestă șoferul cu răceală. Umerii lui, strînși în pufoaică, și capul cu șepcuța dată pe ceafă se conturau clar în fața lor ca o siluetă de voinic. La soviet, ori acasă ? întrebă el.

— Acasă, Petea. Egorov îi șopti lui Alexandr : Uite-l cum s-a bosumflat. S-a supărat ca văcarul pe sat. E un băiat de treabă, dar, fiindcă veni vorba... e și asta o problemă importantă. Tare mai bea lumea la noi. Înțelegi, Alexandr Dmitrievici ; toate astea au rădăcini adînci, din vechime, din moși-strămoși. Odinioară așa se socotea : că leac mai bun ca votca nu se află pe lume. Uneori mă gîndesc și eu : nu cumva are ea, votca, vreun fel de vitamină în ea ? Că vezi niște moși pletoși, ajunși la o sută de ani, cum trag zdravăn la măsea

şi nu le pasă de nimic. Ba merg şi la vînătoare!

— Dar dacă n-ar bea, ar trăi şi cîte o sută cincizeci — obiectă Zelenin.

— Uite, şi eu socotesc tot aşa. Deunăzi au venit comsomoliştii la mine, vor să înceapă o campanie hotărîtă contra beţiei. N-ar strica să iei şi dumneata parte, să lămureşti problema, ca să zic aşa, sub aspect ştiinţific.

— Să ţin o conferinţă?

— Asta rămîne la aprecierea dumitale, poţi să născoceşti ce vrei.

Pe uliţa mare din Kruglogorie maşina se opri lîngă o căsuţă. Lumina farurilor îi cuprinse ferestrele cu chenare tăiate în chip meşteşugit. Acestea erau în contradicţie bizară cu severa lampă de birou cu abajur verde ce se zărea dincolo de geam. În dosul perdeluţelor de tul se ghiceau căldura, curăţenia şi o atmosferă primitoare. Zelenin n-avea de loc chef să străbată singur curtea spitalului şi să intre în locuinţa lui pustie.

— Doctore, n-ai vrea să vii puţin la noi, să faci cunoştinţă cu nevastă-mea? întrebă Egorov, cu o voce oarecum nefirească, ironică.

— Cu plăcere, Serghei Samsonovici.

Deodată, Egorov îl bătu pe Saşa cu putere pe umăr:

— Ei, bravo, aşa te vreau! Măcar o dată să ai parte de o cină ca lumea. Ţi s-a făcut lehamite, cred, să tot mănînci brînză topită.

— De unde ştii? se minună Alexandr.

— Păi, frate, aici, la noi, lumea ştie şi ce ai în oală.

Ekaterina Ilinicina, soţia preşedintelui, purta o basma legată ţărăneşte şi o bluză elegantă de lînă adusă din Cehoslovacia.

— O vişinată de Kruglogorie, Alexandr Dmitrievici? Garius afumat, vi-l recomand călduros.

— Harius [1], Katiuşa! o corectă Egorov.

[1] Lipan. (n. t.)

— Ei, fie şi aşa. Serviţi, vă rog ! Băgaţi zahăr în ceai, de ce nu băgaţi ?

— Puneţi, Katiuşa ! Nu „băgaţi", „puneţi" ! Iaca, Alexandr Dmitrievici, oricît mă căznesc, tot nu se prinde educaţia de ea. Vai de tine, Kruglogorie ! Şi o atrase spre el, mîndru şi drăgăstos. Ekaterina Ilinicina îl mîngîie pe creştet.

— Ştiţi, el e cam la fel cu dumneavoastră, om cu carte. În fiecare noapte stă şi citeşte pînă la ceasurile trei. Eu n-am învăţătură. Ea zîmbi, dar lui Saşa i se păru că surprinde în ochii ei o expresie de durere. Serioja îmi spunea : „Nemţii au pentru femei patru „K" [1]-uri. O fi adevărat ?

— Ei, Katia, ce tot vorbeşti ! Doar eşti activistă pe tărîm obştesc !

— Vai — exclamă ea deodată — organizaţia mea obştească face gălăgie ! Şi zîmbi, de astă dată veselă, arătînd uşa în dosul căreia se auzea larma stîrnită de copii : Mă duc la ei, iertaţi !

Egorov o petrecu cu privirea, oftă şi zise :

— Uneori stau acasă, citesc, nevasta croşetează, copiii se joacă liniştiţi, construind case, castele din cuburi, şi deodată mă cutremur şi mă apucă groaza : „Dar dacă toate vor pieri chiar acum, în clipa asta ?" Cred că şi alţii care sînt fericiţi în căsnicie trec prin astfel de momente. Pesemne că prea e mare durerea adunată în trecut, ca s-o putem da uitării. Pricepi ?

— Pricep, desigur. Sau poate că, totuşi, o dată cu celelalte însuşiri biologice, ni se transmite, din timpuri imemoriale, şi această neîncredere în trăinicia fericirii noastre. Aşteptăm parcă năvala unor forţe obscure, distrugătoare... Urmaşii noştri vor fi scutiţi de spaimele astea.

Cufundat în gînduri, Egorov învîrti păhăruţul între degete, zîmbi de mai multe ori în tăcere şi pe neaşteptate izbucni în rîs :

[1] Kűche (bucătărie) ; Kirche (biserică) ; Kinder (copii) ; Krieg (război). (n. t.)

— Doctore, uite, chiar acum îmi ziceam că, de-aș avea amîndouă picioarele tefere, poate n-aș duce viața asta tihnită de familie. Înainte de război îmi plăcea mult să dansez, eram o pramatie... Iar la dans, știi...

— Da, uneori și la dans... — murmură Alexandr și nu-și isprăvi fraza.

Egorov umplu iar păhărușele :

— Hai să bem, doctore, pentru lichidarea sută-n sută a alcoolismului de pe tot cuprinsul așezării Kruglogorie !

Zelenin dădu pe gît un păhăruț de vișinată foarte tare ; dibui cu furculița, cu ochii închiși, o ciupercă marinată tare și lunecoasă. Apoi își vîrî mîna în buzunar, după țigară. O larmă îndepărtată, ca de sărbătoare, îi umplu capul ; sîngele îi năvăli spre ochi și, ca o lună purpurie, se zări prin norii de fum un chip rotund, cu ochii înguști, binevoitori.

— Dar să știi că eu te cunosc — rosti deodată Alexandr, cu o viclenie prefăcută care nu-l prindea.

Luna purpurie făcu un salt, ochii mici, scînteietori se lărgiră :

— Ce, ți s-a urcat la cap ?

— Nu, totu-i în ordine. Ia încearcă să-ți amintești. Splaiul Palatului ; doi filfizoni antipatici insultă un veteran...

— Aoleu ! făcu Egorov și își acoperi fața cu palma. Va să zică dumneata erai ? urmă el cu voce surdă. D-aia, la început, îmi umbla prin cap : „Măi, unde l-oi fi mai fi văzut eu ?“ Dracu să mă ia ! Mor de rușine !

— Și eu — spuse Zelenin.

— Dumneata de ce ? Doar eu m-am agățat de voi. Mă crezi ? Niciodată nu mi s-a mai întîmplat să-mi pierd în halul ăsta busola. Și toate, din cauza lui Mișka Sazonov, hodorogul ăla. Nu ne mai văzusem de paisprezece ani, și-n ziua aceea, cînd am ieșit de la Palatul Cărții, hop, mă pomenesc nas în

nas cu el. Ce ghiniom şi pe omul ăsta ! Are o pată şi e greu s-o şteargă.

— Ce pată ? întrebă Alexandr, deşi nu asta îl interesa.

— Păi să vezi : în luptă, Mihail s-a purtat cum nu se putea mai frumos ; dar cînd cu execuţia s-a speriat. Fiind luat prizonier, i-au dus într-un crînguleţ de mesteceni şi s-au apucat să-i trieze. Evreii şi comuniştii, se ştie, la zid cu ei ; Şi atunci Mişka şi-a îngropat sub un mesteacăn carnetul de partid. Moartea băgase groaza în el. Ei, acum judecă şi dumneata : e un ticălos, ori ba ?

— Nu ştiu — răspunse Zelenin încet. Era o dilemă într-adevăr îngrozitoare. Poate că nu e un nemernic, dar nici comunist nu este. Un ins oarecare, atîta tot.

— Da-a-a... Ei, şi după război, s-a dus Mihail în crînguleţul cu pricina. Timp de o săptămînă, în fiecare noapte, a săpat, a săpat...

Pe Zelenin îl trecu un fior :

— Ei, şi ?...

— A scos o mulţime de oase şi fel de fel de obiecte de metal : nasturi, catarame, baionete. Pe atunci se cam scrîntise la minte. Iar în anii aceia, oamenii se purtau cu el ca faţă de cel mai josnic ticălos şi trădător. Egorov îşi turnă un păhăruţ şi îl goli încet. Privirea îi alunecă pe lîngă Alexandr, undeva într-un colţ. De, uite ce întîmplări mi-a povestit prietenul ăsta al meu ! Am de gînd să-l aduc încoa'. I-am şi găsit un post : căpitan de radă, la plutărit, adică. Doar amîndoi am plecat pe front de la Institutul de economie navală.

Cît de mărunte i se părură lui Zelenin îndoielile şi problemele lui şi ale prietenilor lui, în comparaţie cu cele care frămîntau mintea acestor bărbaţi de patruzeci de ani ! S-ar fi putut spune că aceştia fuseseră supuşi la proba de maximă rezistenţă, trecuţi prin foc, bătuţi cu barosul, încinşi şi băgaţi iar în apă rece. „Dar generaţia noastră ? Ar fi ea capabilă să treacă un asemenea examen de credinţă şi bărbăţie ? Ia stai, ce tot vorbeşti ! Gene-

raţia noastră... Timoşa, Viktor, iată-i ! Ce, parcă nu-ţi dai seama de forţa lor, de la prima vedere ? Dar oare noi, tinerii de la oraş, dispuşi să luăm în zeflemea totul, noi, amatorii de jaz, de sport, de ţoale la modă, noi, care uneori facem pe grozavii, dar nu umblăm cu intrigi, nu ne vîrîm în sufletul altora, nu comitem ticăloşii, nu trăim ca paraziţii şi, speriaţi de cuvinte mari, căutăm să ne păstrăm puritatea sufletească, sîntem noi oare capabili de aşa ceva ? Da, sîntem capabili ! Las' să facă Lioşka pe cinicul blazat, eu tot sînt sigur că şi el este capabil. Şi Vladka la fel."

— Serghei Samsonovici, îţi mai aduci aminte, cît de cît, de discuţia de atunci ?

Egorov se strîmbă şi dădu din mînă a lehamite :

— Aş, de unde ! A fost o ciorovăială stîrnită de nişte beţivani, asta-i. Ciudat lucru : Egorov nu mai ţine minte nimic. Pentru el e un episod absurd, supărător ; or, tocmai ciocnirea aceasta îl adusese pe Zelenin la Kruglogorie. Ba nu ; mi se pare că tot îmi aduc aminte ceva. Am văzut doi băieţi... Da, mi-am amintit ! Mi s-a părut că sînteţi niscai filfizoni, şi atunci nu ştiu cum mi-a venit să vă iau la întrebări. Precis însă, nu mai ţin minte ce-am pălăvrăgit.

— Dumneata doreai să afli „încotro ni se înclină indicele, mai exact, lipsa de interes pentru un anume ţel".

Egorov, uimit, căscă ochii mari şi se porni pe rîs :

— Ce vorbeşti ? Serios ? Păi asta era o glumă de-a noastră, de la institut. Probabil că am folosit-o aşa, ca să intru în vorbă.

— Iar eu eram convins că făceai paradă de erudiţie...

— Ei, vezi ce greu e uneori să se înţeleagă oamenii între ei !

— Dar, totuşi, cam ce te frămînta atunci ? Iartă-mi insistenţa : pentru mine este important să ştiu.

— Ce mă frămînta pe mine? Egorov îşi plimbă privirea de-a lungul pereţilor, ferestrelor şi tavanului. Seara aceea a fost ciudată chiar de la început şi mă simţeam năpădit de fel şi fel de gînduri. Gîndeşte-te: nu mai fusesem de mult într-un oraş mare. După război, de cînd am venit aici, n-am mai plecat nicăieri. Şi iată că pe-nserate ajung la Nevski, stau lîngă zid şi mă simt invalid, înţelegi? Un om schilod, cu un singur picior. Iar prin faţa mea trecea un torent de lume. Oameni sănătoşi, veseli, tineret, fete şi băieţi zvelţi, îndrăzneţi, bineînţeles sînt printre ei şi indivizi vulgari, nişte amărîţi, care umblă brambura. La un restaurant cînta muzica, şi eu stam şi mă gîndeam sau, mai precis, nu mă gîndeam, simţeam cu nu ştiu al cîtelea simţ suplimentar şi-mi ziceam: „Egorov, eşti un prost şi un idealist. Care dintre oamenii aceştia va afla despre măreţele fapte săvîrşite de tine pe ogorul ţării? Care dintre fete îţi va dărui un zîmbet? Tu n-ai cunoscut viaţa, n-ai avut parte de tinereţe. Ei, acum priveşte şi muşcă-ţi degetele!" Şi atunci, inima mea buimăcită şi speriată a ţipat: „Nu-i adevărat! Puşlamalelor! Voi nu veţi cunoaşte niciodată farmecul sărutărilor, cînd fiecare dintre ele ţi se pare cea din urmă; niciodată, în viaţă nu veţi simţi cît de ţepene sînt degetele morţii; şi niciodată, furtuna aceea juvenilă, lăuntrică n-o să vă înceţoşeze mintea, n-o să vă inunde pieptul! Îţi aminteşti? «Ne-arunca tinereţea-n vîltoarea de săbii, ne-arunca tinereţea pe gheaţa de la Kronstadt?» „Dar pe voi, unde v-a aruncat tinereţea, neam de şlefuitori de trotuare!" Raţiunea intervenea şi-mi ordona: „Stop, Egorov! Ce, n-ai văzut pînă acum tineretul de azi? Nu ştii cît poate el să muncească? Sînt ei veseli, hoinăresc pe Nevski şi se pupă, dar tot ei pleacă cu vagoanele de marfă, amenajate pentru oameni, în răsărit, aşa cum ai plecat tu cîndva în apus; şi tot ei cutreieră taigaua, se caţără pe furnale. Iar amărîţii ăştia de filfizoni... În primul rînd nu sînt chiar aşa de mulţi; iar în al doilea, poţi să ştii ce o fi şi-n sufletul

lor ?“ Ei, şi astfel se zbăteau în mine creierul, inima şi... simţul acela suplimentar. Iartă-mi, doctore, vorbele astea, care sînt un sacrilegiu adus anatomiei şi fiziologiei normale. Pe urmă m-am întîlnit cu Mihail.

Zelenin îl asculta pe Egorov şi fuma, trăgînd des, nervos fumul în piept. Aşadar, avusese dreptate, sesizase exact, şi anume că flecăreala omului cu chef ascundea de fapt un tîlc mult mai adînc. Lioşka n-a priceput asta.

— Şi acum, Serghei Samsonovici, ai găsit răspunsul ?

— Nu tocmai — zise Egorov.

Se răsuci pe scaun, deschise aparatul de radio, aşezat în spatele lui pe un piedestal. Alexandr îi privi ceafa puternică, tunsă pînă sus şi se gîndi că seri ca acestea îi ajută pe oameni să se împrietenească. Vuietul continuu al aparatului umplu încăperea. Egorov mînui butoanele, care se răsuceau ţăcănind, şi începu să parcurgă scala. Se auzeau pîrîiturile uşoare ale descărcărilor electrice ; o vioară scoase un ţipăt ; o voce grăbită bolborosi ceva cu ciudă într-o limbă necunoscută ; o orchestră simfonică izbucni în acorduri puternice, alarmante. Deodată, cotcodăcitul vulgar al jazului se strecură în simfonie, destrămînd-o : „Ce ne pasă, la naiba cu toate, ce ne pa-a...“ Apoi, în tăcerea ce urmă, răsunară limpede versurile calme ale melodiei cunoscute din copilărie : „Nesfîrşită-i ţa-ra mea iubită... E lar-gă ţa-ra mea dra-gă...“

— Serghei Samsonovici, dumneata crezi în comunism ? întrebă Zelenin.

Egorov se întoarse spre el, îl privi cu atenţie, apoi spuse :

— Doar sînt membru de partid.

Zelenin se fîstîci :

— Iartă-mă, altfel voiam să pun întrebarea. Sînt sigur că eşti marxist. Voiam să te întreb : îţi imaginezi dumneata comunismul în mod concret ? Ştii, la noi, mulţi ţipau : „Înainte, spre culmile strălucitoare ale comunismului !“ Sînt însă convins că

foarte mulți dintre oamenii aceștia erau departe de a pricepe concret că muncesc pentru comunism. Ce sînt culmile strălucitoare ? Sînt noțiuni abstracte ! Am impresia că, în prezent, multă lume a început să reflecteze la asta.

— Te-am înțeles — răspunse Egorov. E adevărat că unii își închipuiau comunismul în mod idilic, ca un fel de Arcadie, iar unii se mulțumeau doar să strige în gura mare, fără să se gîndească la miezul celor rostite. Azi oamenii sînt mai exigenți, mai atenți la vorbe, la fapte ; ei caută trăsături ale comunismului în mediul înconjurător și în ei înșiși. Și doar el se află lîngă noi, simplu, cald. Poate că am o concepție îngustă, îl văd prea legat de realitățile locale. Iată, de pildă, să vedem ce era aici înainte ? Un sătuc. Oamenii mergeau la vînătoare, la pescuit, pe urmă au făcu revoluția, i-au izgonit pe albi, au construit debarcaderul, uzina, case noi, au instalat lumina electrică, radio, și a apărut așezarea Kruglogorie. Între timp, oamenii munceau, mureau ; alții se nășteau, dar se nășteau de astă dată la lumina becului electric. Acum muncim și noi, aici și pe Stekliannii. Curînd se va înălța un oraș aici : Kruglogorskul, iar copiii noștri vor valorifica energia atomică, și lanțul acesta neîntrerupt va continua mereu în anii ce vor urma. Parcă văd case luminoase oglindindu-și ferestrele în apa caldă, palmieri legănîndu-se, automobile de sticlă trecînd în goană pe șosele betonate. Kruglogorie ! Ce, nu crezi ? Chiar așa va fi !

— Da, mi se pare că am înțeles. Principalul stă în lanțul acesta neîntrerupt. Străbunul meu a fost închis la Schlüsselburg. Ei, putea el oare să spere în răsturnarea țarismului, în timpul vieții lui ? Ori baza orînduirii noastre constă tocmai în faptul că majoritatea oamenilor are posibilitatea să muncească și să trăiască nu numai de dragul burții...

Stătură împreună pînă tîrziu. Capetele le erau limpezi, cugetele curate și fiecare se bucura că-și găsise un prieten.

Cînd Zelenin ieşi afară, fu surprins de luminozitatea ciudată a nopţii. Abia după cîteva clipe se dumeri : era zăpada. Norii care acoperiseră totul în jur cu un văl alb, împărţind pături pufoase şi căciuli uliţei, acoperişurilor şi coşurilor, punînd un guler de hermină şi la şuba boierească a bisericuţei vechi, lunecaseră departe spre sud. Luna plină strălucea pe bolta sinilie. Venise iarna.

Capitolul VI

PORTUL E UN LIMAN TIHNIT

Spre sfîrşitul lui noiembrie, într-o singură noapte, gheţurile au ferecat bazinul [1] portului. Straturi de ceaţă compactă venind dinspre mare învăluiseră oraşul. Din adîncul lor răsunau fluierături scurte, urletul sirenelor, trosnetele gheţii sparte. Convoaiele vaselor se îndreptau spre port pe pîrtia aburindă, făcută de remorchere.

Şalupa solidă a serviciului sanitar stătea de o săptămînă la ţărm, pe cala de lansare, arătîndu-şi ruşinată fundul roşu, plin de zgîrieturi. Medicii ieşeau în întîmpinarea vapoarelor, în calele remorcherelor, împreună cu vameşii, cu grănicerii, cu dispecerii de la „Inflot" şi cu inspectorii de produse agricole. Viaţa părea înăbuşită şi plină de fum, de tropote, strînsă între ceţuri şi gheaţă, în hotarele înguste ale nevoilor zilnice. Dar, pe lîngă factorii meteorologici, mai era ceva. Ceva ce nu îngăduia nici o abatere.

Într-una din serile amărîte de ajun de plata salariilor, Karpov dădu necăjit din mînă şi, în semn de capitulare totală, prinse cu o pioneză în perete ultima rublă, „irevocabil ultima". După aceea se vîrî sub pat şi-şi scoase vestitul său ceaunaş.

Dacă cei din conducerea institutului ar fi hotărît înfiinţarea unui muzeu, această ustensilă culinară a tovarăşului Karpov ar fi fost pusă, fără îndoială, la loc de cinste, şi pe bună dreptate. Cînd cu şase ani

[1] Suprafaţa apei lîngă un şantier naval. (n. r.)

în urmă şi mai bine, băiatul ăsta ciufulit, speriat, păşea greoi pragul căminului de pe Dragunskaia, ţinea în mîini un cufăr de lemn cît toate zilele, cu un lacăt mic atîrnat de el (mai tîrziu, cufărul acesta a fost poreclit „şalanda doldora de chefali"), iar într-o plasă de material plastic o chitară şi un ceaunaş. Timpul îşi urmase cursul, Vladka îşi însuşise ştiinţa medicală, învăţase cum să se poarte civilizat şi, totuşi, la sfîrşitul fiecărei luni, în uriaşa bucătărie a căminului, scotea la iveală faimosu-i ceaun. Oricine putea să vină şi să arunce în clocotul său tot ce avea : o cutie de mazăre conservată, un cartof, o bucată de salam, o bucăţică de zahăr, un castravete sau, mă rog, la nevoie şi o frunză de ficus. Iar apoi oricine putea să vină şi să-şi toarne în strachină puţină „ciorbiţă" (aşa îşi numea Karpov fiertura lui). Ceaunaşul stătea prins deasupra unui foc mocnit, din zorii zilei şi pînă noaptea tîrziu. Unora le plăcea acest mod de alimentare ; alţii îl socoteau extravagant, iar pentru unii, monstrul negru, veşnic învăluit în aburi, ce trona pe plită, era un simbol al frăţiei studenţeşti.

Pe cînd Vladka se ocupa de arta culinară, Maximov, retras la spălător, îşi spăla sub robinet „favorita" — cămaşa lui sinilie, chinezească. Turna apă fierbinte din ceainic peste ea, o freca duios, cu sîrg, o clătea, mormăind nu ştiu ce. Pe neaşteptate se îndreptă de spate şi, holbîndu-şi ochii în oglindă, se apucă să recite improvizînd :

Chinezi prieteni mi-au trimis
Cămaşa asta ca un vis.
O am de la „Universal"
Şi, zău, îmi place colosal !

Uşa era întredeschisă, aşa că vorbele se rostogoliră răsunătoare prin coridorul lung, la capătul căruia domnea întotdeauna un întuneric absolut. O uşă scîrţîi undeva, se auzi un zăngănit de placheuri călcînd pe parchet. Maximov se uită afară şi-l zări

pe Stolbov păşind grav, îmbrăcat într-un costum albastru nou şi cu ghete de un roşu aprins.

— Stolbule, ai chibrituri ? îl întrebă Maximov, paşnic.

Stolbov îi vîrî lui Alexei, drept sub nas, bricheta lui în chip de pistol.

— Ei, cum o duceţi cu viaţa ? întrebă el, îngăduitor.

Maximov îşi aprinse ţigara, se întoarse la chiuvetă şi mormăi :

— Dă în clocot, fierbe şi tot pe tine te-mproaşcă. Ţi-ai găsit ! Cu Petea, cu armăsarul ăsta obez, să discuţi despre viaţă ? !

Stolbov era puţin cam decepţionat că bricheta lui nu produsese cine ştie ce impresie asupra lui Maximov. Se duse la Vladka. Karpov şedea pe jumătate întors spre reşoul electric şi amesteca ceva în ceaunaş, iar în mîna dreaptă ţinea revista *Polşa* [1]. Cu un gest ministerial, îi arătă lui Stolbov locul : „Şezi" ! Stolbov se aşeză greoi pe masa de scris a lui Maximov şi-şi înfipse privirea în Vladka. Vladka îşi vedea de citit, fără să-i dea nici o atenţie. Stolbov nu-i înţelegea pe băieţii ăştia doi : pe Lioşka şi pe Vladka, de altfel, toată ambianţa lor, şi totuşi, din cînd în cînd, ceva îl atrăgea spre ei. Lioşka, Vladka sînt în stare să piardă o seară întreagă în odaia lor, cîntînd domol, acompaniaţi de chitară, ori recitînd într-una versuri ; după fete aleargă de se rup, dar parcă pe degeaba. Iar lui, lui Stolbov, îi place ordinea, el vrea ca toate să fie puse la locul lor. Îi place judecata sănătoasă. Rentabilitatea. E şi el în stare să-şi piardă un ceas-două cu o fetişcană, ba chiar să-i trîntească la nevoie şi un vers. („Iubirea să ştiţi s-o preţuiţi de două ori mai mult, căci anii trec"...) ; asta însă, aşa, numai dacă e convins că merită. Dar ăştia ?... Nu-s în stare nici să-şi echilibreze cheltuielile în raport cu salariul. Iar fac ramazanul. Nu, Stolbov detestă modul ăsta de viaţă. Lui îi place traiul chibzuit, confortul, căldura, hrana bună.

[1] *Polonia.* (n. t.)

— Ei, cum merge cu viaţa, tinereţe ? îl întrebă el pe Vladka.

— O, viaţa mea, te-am visat oare ? oftă Karpov şi, uitîndu-se la ceas, începu să arunce cartofi în ceaun.

Maximov se ivi în uşă. Strigă voios :

— Ei, Maşa, gata ciorbiţa ?

Porecla de „Maşa" era întotdeauna atribuită la cămin celor ce erau de serviciu pe cameră. Karpov trebăluia grăbit, punînd farfurii pe masă.

— Servesc pentru două persoane — declară el. Cred, *sir*, că dumneavoastră, în urma inspectării domeniilor dumneavoastră, nu veţi fi dispus să onoraţi modestul nostru prînz.

— Cred şi eu ! rosti Stolbov, mîndru, cu voce groasă. Azi, la a patra, m-au cinstit cu o tocăniţă, o grozăvie ! Numai şuncă. Şi, pe deasupra, am mai atacat cu administratorul şi o semiduzină de sticle de bere.

— Şi totul aşa pe gratis ? se interesă Maximov.

— Ei, dragul meu, dar eşti revoltător de naiv ! Dar cine-şi tratează şefii pe cheltuiala lor ? Or, eu, orice s-ar zice, sînt şef !

Rîse zgomotos, grozav de mulţumit. El, Petea Stolbov, nu crezuse niciodată că, după absolvirea institutului, va nimeri într-un locşor atît de plin de avantaje.

— Văd şi eu că ai pus ceva osînză ! remarcă Maximov. Dar tocmai de asta ai nevoie. Cu statura ta şi cu un burdihan frumuşel, ai să începi imediat să urci scara ierarhică.

— Ascultă, lasă chestiile astea ! mormăi Stolbov.

Lui Alexei îi era foame şi n-avea chef să se ia la harţă cu Petea. Se apucă să soarbă „ciorbiţa".

— Ei, cum e ? întrebă Karpov, emoţionat.

— Parcă-ar fi *harcea* [1] — răspunse Lioşka, serios.

Vladka se lumină la faţă :

[1] Mîncare gruzină (un fel de tocană cu sos picant). (n. t.)

— Păi chiar aşa a şi fost concepută. Dragă Max, sînt fericit că eşti cel mai rafinat gurmand de pe glob.

Pe cînd cei doi tineri mîncau, Stolbov şedea ţeapăn pe masă. Spre sfîrşitul mesei, Venea Kapelkin, bine ras şi dichisit, apăru în cameră.

— Hello, tovarăşi ! E voie să intru ?

Kapelkin venea în „butelie" aproape în fiecare seară. O poreclise cabina SPU, adică : „stăm, pălăvrăgim, ne uşchim". Povestea anecdote vechi şi cele mai noi bîrfeli din port. În prezent lucra în sectorul de educaţie şi îndrumare sanitară a serviciului sanitar de carantină şi se făcea luntre şi punte ca să-şi recîştige încrederea pierdută. În vîltoarea activităţii obşteşti, cutreiera odăi după odăi, rostea la fiecare adunare discursuri înfocate, scria articole pentru fiecare număr al gazetei de perete — de regulă, despre disciplina în muncă. Devenise cuminte, aproape că nu mai pomenea despre „înălţarea sublimă a sufletului său".

— Ei, băieţi, ce se-aude despre vize pe la voi ? întrebă Kapelkin.

Maximov dădu din umeri :

— Absolut nimic. Tăcere şi iar tăcere. Probabil că pînă la primăvară nu mişcă nimic.

— „Şi de atunci, cu vîntul primăverii"... — începu să cînte Karpov, asurzitor. Ei, sună bine ?

— Vladea, tu nu eşti tu, ci Leonid Kostriţa. Da, ca să spun cinstit, m-am săturat de chestiile astea sanitare. De-aş pleca mai repede în larg.

Karpov luă chitara agăţată pe perete şi se apucă s-o acordeze, apoi, ciupind coardele, începu :

Din vinul tău, Odessă, n-am să beau
Şi n-am să-mi rup pingelele prin pieţe...

— Dar mie mi-e totuna — spuse Stolbov — n-o duc prost nici aici. Nici nu mă sinchisesc de mare ! Ia judecă şi tu — i se adresă el lui Kapelkin — cu domiciliu stabil, cu hrană gratuită îmi rămîne

salariul întreg. La ce dracu să mă mai rup de civilizație ?

— Într-adevăr, Petenka, la ce-ți trebuie ție marea ? zise Maximov, maliţios. Ai răzbit pînă la plăcintă şi înfuleci cu toată pofta, după cît se vede. Ai grijă numai să nu-ți rămînă în gît !

— Ştii ceva ? Stolbov se îndreptă amenințător. Ştii, Alioşka, într-o zi ai să te rogi de mine mult şi bine ! Dar tu, ce, adică tu nu te-ai repezit „la plăcinte înainte", cum se spune ? La o viață uşoară ? Şi-o mai faci pe sfîntul, demagogule !

— Ba n-am nevoie de o viață uşoară ! exclamă Maximov. Eu vreau una interesantă, plină de primejdii !

— Primejdii ! făcu Stolbov şi izbucni în rîs. Păi atunci trebuie să te angajezi pe vreo caravelă. Mai bine întreabă-l pe Venka ce fel de viață plină de primejdii ne aşteaptă. Nu faci decît să te legeni ca în hamac, să sforăi şi să haleşti. Asta-i tot. E altceva decît să roboteşti undeva, la țară, ca amicul tău Saşka Zelenin. Se dădu jos de pe masă, se apropie de Maximov şi-l bătu pe umăr. Aşadar, frate, închide pliscul ! Sîntem de o seamă. Amîndoi murim după ciulama cu ierunci.

Maximov îl împinse îndărăt cu putere :

— Stolbule, nu te pot suferi ! Ştii asta ? Aşadar ia cară-te pînă nu te-ai înecat cu o tocană gătită chiar din limba pe care o ții în gură.

— Eşti dispus să facem un meci de box ? întrebă Stolbov, sinistru.

— Sînt ! declară Maximov.

— Oh, tînărul conducător de cai e dus de ei, purtat cu capul spart... — cîntă Karpov, cu un aer melancolic.

— Halal public ! Intelectuali ; Naiba să vă ia ! zbieră Stolbov şi se îndreptă spre uşă.

În urma lui izbucniră în ropot :

O, nu pleca, sînt cîntece atîtea,
Iar strunele vibrează-ncetişor...

Kapelkin urmărea atent scena, ca o încăierare între niște băieţandri. După plecarea lui Stolbov, spuse :

— Da, băieţi, Petea Stolbov e un om cenuşiu ca pantalonii de pompier. Se spune, printre altele, că trăieşte cu o responsabilă de cantină. Ea îl aprovizionează cu ceva bănuţi şi-i pune la dispoziţie şi restul. Într-un cuvînt, ca la Maiakovski : „Visează prostul un vis : stă parcă-n paradis şi haleşte la găluşte cu miile".

— E un urangutan — replică Maximov, liniştindu-se. Ei, ce vrei de la el ? Pe mine mă revoltă numai faptul că îi crede pe toţi făcuţi după chipul şi asemănarea lui. Dar, printre altele, uite ce este, Venea, mi-a spus cineva, ieri-alaltăieri, că medicul e privit pe vas ca un pasager fără bilet. O fi adevărat ?

— Mofturi ! Ce-i drept, nu te speteşti muncind, dar nu văd nici o nenorocire. Muncă uşoară ! Ce, ţi-e frică de aceste cuvinte ? Păcat ! Doar ai numai o viaţă, una singură, şi asta atît de scurtă. Pricepi ? Las-o să fie uşoară ! Atîta numai că oamenii concep asta în fel şi chip. Pentru Petenka e una, iar pentru mine şi pentru tine, o viaţă uşoară, frumoasă, atrăgătoare e altceva. Navigaţia, băieţi, ştiţi voi ce înseamnă navigaţia ? E-eh, copii ! Sări în picioare, îşi miji ochii mici, pocni din degete şi se întinse cît era de lung : Pentru mine, asta e viaţa ideală. Ia închipuiţi-vă : două săptămîni de tangaj istovitor, de chin sufletesc, dar iată că într-o noapte cerul prinde să se lumineze la orizont şi portul strălucitor răsare treptat din apă. Dar întoarcerea în patrie, la Piter ? Ai hoinărit, dracu ştie pe unde, un an de zile ! Şi iată-te întors în ţară. Tare frumos s-a spus : „Şi fumul patriei ni-i dulce şi plăcut". Iar aici, la debarcader, flori, zîmbete, prieteni, femei... Şi... în centrul atenţiei tuturor, tu care trăieşti într-un ritm vertiginos, arzi ca o torţă. Iar pe urmă, din nou tangajul ameţitor, valuri, pescăruşi, toată recuzita asta searbădă. Adevărat că la început şi astea au un farmec.

— Bine, dar ceva cazuri ai avut ? întrebă Karpov.

Kapelkin hohoti scurt :

— Ehei, şi încă cum ! Într-o zi, la Riga, ieşim noi de la restaurantul „Luna", adică eu şi cu secundul...

— Dă-te dracului ! rîse Karpov. Eu mă gîndeam la cazuri de ordin medical.

— A, da ! Sigur că au fost. Dar am avut noroc : am reuşit să mă descotorosesc prin porturi de toţi cei ce prezentau simptome grave. Bineînţeles, e riscant, în schimb... E-eh ! Şi izbi cu pumnul în palmă : Lasă că ies eu iar în larg ! Nu pot, băieţi, să merg la serviciu, să-mi fac orele de program, nu pot, şi pace !

— Ţi-am citit deunăzi articolul privitor la disciplina în muncă — spuse Maximov. Sau nu l-ai scris tu ?

— Tactica, băieţaş ! Nu trebuie să-mi fac o platformă ?

Maximov simţi cum îl cuprinde scîrba. Să scrii una şi să gîndeşti alta ? Oricum, el nu era în stare să accepte una ca asta. Dar raţionamentele lui Venka ? Ce, parcă sînt departe de vederile lui Stolbov ? În concepţia sa despre o viaţă „încordată, fericită, agitată", Maximov vedea altceva. Da, munca, desigur. O componentă indispensabilă. Cu condiţia să fie o muncă plăcută, interesantă şi nicidecum altfel de muncă. Ehei, băiete ! Vrei să te pomeneşti dintr-o dată în comunism ? De-ar fi Saşka de faţă, şi-ar dezvolta pe loc filozofia, pe tema răspunderii reciproce a generaţiilor. Dar dacă are dreptate ? Ia să vedem : dacă decembriştii n-ar fi fost gata să piară în Piaţa Senatului, ideile lor despre libertate s-ar fi propagat mai încet în Rusia, iar Revoluţia ar fi întîrziat cu cîteva zeci de ani. După Saşka, noi sîntem răspunzători şi faţă de decembrişti, şi datori să ne promovăm cauza. Drace ! Asta înseamnă să trăim pentru urmaşi, în numele strămoşilor ? Dar noi cu ce ne alegem ? «Doar ai numai o viaţă, una singură, şi asta atît de scurtă...» Ce straniu rostea Venka aceste cuvinte !

Deci nu trebuie să-ţi complici nicicum acest scurt răgaz de concediu din neant ? Să-ţi trăieşti viaţa pentru plăcerea ta, să te consumi prin ea, să ţi-o savurezi din plin ? Să ocoleşti pietrele perfide ?"

Astfel de gînduri tulburi rătăceau prin capul lui Alexei, în timp ce el, tolănit pe pat, bătea în prichiciul ferestrei ritmul cîntecelului lui Vladka. Kapelkin se cufundă în lectura revistei *Polşa*. Karpov ciupea încetişor strunele. Deodată, chitara izbucni în vuiet de indignare, zdrăngănind ca trezită printr-o izbitură brutală.

Chitara mea cu şapte strune,
Mai ţine-mi de urît puţin !

zbieră Vladka cu disperare în glas.

Afară noapte e cu lună,
Iar sufletu-i de tine plin !...

Telefonul sună pe coridor. Împins ca de un arc, Maximov sări de pe pat şi din două salturi fu afară.

— Ciudat — murmură Karpov — cu Max se întîmplă ceva. A început să dispară des, sare la telefon ca un purice. Să fie amorezat ?

— Şi cum, nu ţi-a spus nimic ? se interesă Kapelkin.

— E o fire închisă, dă-l naibii !

Între timp, Alexei, acoperind receptorul cu palma, îl duse la ureche.

— Dacă sînteţi amabil, aş vrea să vorbesc cu doctorul Maximov ?

„În zadar încearcă ea să-şi schimbe vocea. Ar recunoaşte-o şi Vladka la fel de uşor ca mine."

— Madame ? rosti el.

— Lioşka, tu eşti ! rîse Vera. Vorbesc de la bibliotecă.

— De la Biblioteca publică ? Bine, peste o jumătate de ceas te aştept la poartă.

Se întoarse în goană în cameră, puse grăbit mîna pe cămaşă. Nu se uscase. Era udă ca şi celelalte rufe pe care le spălase.

— Vladka, dă-mi cămaşa ta.

Karpov tresări şi se uită implorator la el :

— Max, timp de două săptămîni am păstrat-o sub pernă. Cum se poate ?... Ia puloverul, vrei ?

„Parcă Vera nu-ţi cunoaşte puloverele"...

— Am eu o cămaşă curată, dar trebuie călcată — propuse Kapelkin. Vrei s-o aduc ?

— Nu, nu-mi trebuie, merg cu puloverul meu. Ascultă, Veniamin, de vreme ce eşti atît de darnic astăzi, împrumută-mi, pentru o seară, fularul tău exotic şi cincizeci de ruble.

Alexei se agita de zor, scoţînd din geamantan ciorapi curaţi, eliberînd din învelitoarea de ziar costumul atîrnat pe perete şi, în acelaşi timp, încercînd să bată apa-n piuă.

— Aş fi curios să ştiu — rosti Karpov — cam ce găsesc fetele la asemenea băieţi agitaţi şi speriaţi ?

Maximov înghiţi în sec. Se uită la Karpov. Acesta, numai în chiloţi, stătea lîngă masă şi-şi călca pantalonii. Muşchii i se arcuiau pe gleznele zvelte.

— Doar n-or fi toate numai pentru voi, husarii ! mormăi Alexei, încurcat.

„Vladka parcă doreşte să dau cărţile pe faţă. Dar nu, e cu neputinţă."

După douăzeci de minute, cei doi prieteni ieşiră afară, pe şosea. Maximov avea gîtul înfăşurat în splendidul fular norvegian. La despărţire, Kapelkin îl uimise, spunînd :

— Ţi-l fac cadou. Fără mofturi, te rog ! Mai am unul.

— Nu-i aşa că sînt irezistibil ? îl întrebă Maximov pe Karpov.

— Ce să spun ? ! Eşti ăl mai tare de pe Ceastaia Pila.

Porniră în goană. Acum cunoşteau toate intrările şi ieşirile din port, se deprinseseră cu drumurile cele mai scurte, strecurîndu-se peste reţeaua încîlcită a liniilor de tren. În ziua aceea avură un noroc chior

Tocmai trecea încet o garnitură. Se urcară în ea şi în zece minute ajunseră la poarta principală. Aici, Karpov se urcă în tramvai, iar Maximov luă autobuzul.

E TOAMNĂ SAU PRIMĂVARĂ ?

Zgribulit de frig, Maximov se plimba prin faţa Bibliotecii publice. Ceaţa se subţiase mult, iar sus pe cer se iviseră stele reci, întocmai ca fulgii de zăpadă. Totuşi felinarele pompoase mai purtau nimburi portocalii, înălţîndu-se asemenea căpeteniilor unor oşti din vechime. Uşile masive ale bibliotecii nu stăteau locului o clipă. Aici, publicul arăta altfel decît la filiala studenţească de pe Fontanka : vedeai fel de fel de oameni impunători, cu serviete grele, femei grăbite, preocupate, aspiranţi obosiţi, cu căciuli de miel pe cap. „Toţi din tagma dascălilor" — zîmbi Maximov, înfrînîndu-şi pornirea rămasă din şcoală de a-şi ascunde în mînecă mucul ţigării.

În cele din urmă, uşa se deschise pentru a treizeci şi noua oară. Vera apăru, se apropie de el în fugă şi-i vîrî în mîini mapa.

— Ţine-o ! Nici n-am avut cînd să-mi pun baticul.

— Pînă la ce oră eşti liberă azi ?

— Chiar şi pînă la miezul nopţii — răspunse ea, sfidătoare.

— Oho ! E un mare progres ! zîmbi Maximov.

O luară prin scuar înspre Fontanka. Vera tăcea. Vocea ei, la telefon îndrăzneaţă şi veselă îl surprinsese pe Maximov în mod neplăcut. Mai firească ar fi fost tăcerea.

Întîlnirea lor de azi era a patra la număr din ziua în care Maximov luase hotărîrea de „a-i spune totul". Prima oară, Alexei venise direct la ea acasă, constatase lipsa soţului, se bucurase, se speriase, se înfuriase şi, într-un chip cum nu se poate mai stupid,

o invitase la cinema. O seară întreagă, Vera fusese nevoită să-l asculte debitînd spirite impertinente, calambururi neroade şi reflecţii sinistre : nu era în stare să spună nimic mai acătării. A doua oară îi telefonase într-o duminică şi petrecuseră împreună o zi ciudată ce părea fără sfîrşit. Hoinăreau pe străzi umede şi, la un moment dat, se pomeniră tocmai pe insula Krestovski. În Parcul Victoriei, copacii se războiau falnic cu vîntul ce sufla dinspre mare. Se îndoiau ca nişte catarge, dar îşi păstrau pe crengi pavilionul semeţ alcătuit din frunzele încă nescuturate : „Pier, dar nu mă predau !". „Pier, mă predau" — îşi zicea Alexei, privind ochii Verei care prinseseră a luci ştrengăreşte. Era iarăşi o fetişcană, Vera studentă în anul I, baschetbalistă, fire zvăpăiată. E drept că în clipa cînd ajunseseră pe culmea povîrnişului de beton al stadionului, în epicentrul orgiei eoliene, ea devenise mai serioasă, îl luase pe Maximov de mînă şi începuse să-i spună nu ştiu ce, bizuindu-se în chip vădit pe dificultatea de a fi auzită. În ziua aceea, fiece cuvînt era ca titlul unei cărţi interesante, care te intrigă, fără a-ţi dezvălui conţinutul. Maximov nu putea să-i dea crezare. Doar ultima frază rostită de Vera îl pusese pe gînduri. În apropierea casei ei, fata se oprise şi-i spusese :

— Să nu mergi mai departe !

Aşadar, el nu mai era un simplu prieten ! Aşadar, ea înţelesese totul. A treia oară se opriseră în acelaşi loc şi Alexei, luînd-o de mînă, o trăsese sub poarta unei clădiri şi, tăcut, începuse s-o sărute. Cineva trecu pe lîngă ei, uşa ascensorului pocni cu un zăngănit asurzitor. Vera se aplecase, făcîndu-se mică şi, temătoare, pornise înainte. El o privea din urmă, cu un sentiment de triumf, amestecat cu un pic de milă şi un pic de bucurie răutăcioasă. Era limpede : Vera se afla acum în mîinile lui. După aceea trecuseră vreo două săptămîni şi mai bine. Ea răspundea rece la telefon, refuza orice întîlnire şi nu-i mai telefonă decît în acea zi.

— Azi arăţi destul de fercheş. Ai un fular impozant.

— Mi l-a făcut cadou *chief*[1]-ul de pe vasul „Novator". Un bătrîn lup de mare, plin de tatuaje.

— Cu cercel ?

— Cum ?

— Are cercel în ureche ?

— A, da, sigur. Şi stilet la şold. Şi un picior de lemn. Un John Silver sută la sută.

Ceaţa se risipise de-a binelea. Deasupra turlei ascuţite a Palatului Inginerilor atîrna o lună nounouţă, lustruită parcă straşnic cu nisip. În Grădina de vară, statui albe se întrezăreau prin petele de lumină şi ţesătura de trunchiuri şi crengi. Ai fi zis că fantome de primăvară rătăceau prin parc. O pală de vînt neaşteptat de cald, venind de peste Neva, spori această senzaţie de împrimăvărare. Cerul ca cerneala, plin de o lumină tainică, era atît de adînc, atît de străveziu, încît vedeai limpede că stelele sînt corpuri cereşti, nu simple paiete zvîrlite pe un fond de catifea.

— Ei... cum stai cu lucrarea ?

— Mulţumesc. Merge, merge.

— Şi care-i tema ?

— Să ţi-o expun ?

— Lasă, nu-i nevoie.

Maximov se rezemă de parapet şi îşi aprinse o ţigară. Nu putea ieşi din starea aceea de spirit confuză. Ce bizar ! Aşa ceva nu mai simţise. Vera de acum nu mai era Vera de altădată. Ruşinat de gîndurile ce-i treceau prin minte, se silea să-şi închipuie scene romantice în care ei doi ar fi fost împreună. Acum însă, acestor viziuni li se mai adăuga altceva. Clipă de clipă simţea alături de el femeia, şi încă o femeie iubită, pe care o strînsese în braţe şi o sărutase.

— Lioşenka !... suspină Vera şi se ghemui la pieptul lui.

---

[1] *Chief* (în limba engleză), comandant secund de navă. (n. t.)

Ţigara zbură jos, aruncată în Fontanka. El văzu nişte ochi mari, tremurători, la zece centimetri de faţa lui. Începu să-i sărute. Axa pământului scîrţîi, toată planeta porni în derivă. Lumea îşi schimbă înfăţişarea, alunecînd undeva departe. Umbra uriaşă a unei perechi de îndrăgostiţi răsări în centrul Universului, străbătînd Calea Laptelui, clătinîndu-se. Ia încercaţi să-i condamnaţi ! Să-i ponegriţi ! Să ziceţi ceva de rău !

...Trecură podul de peste Fontanka şi se afundară în cartiere cu populaţie deasă. Mohovaia, Gagarinskaia... După sute de ferestre, sub abajururi portocalii, azurii, verzi, se mişcau oameni tihniţi, cărora toate le mergeau strună, care nu se încurcau, nu se arătau timizi, ci se găsiseră unii pe alţii la vreme şi veniseră paşnic să populeze casele acestea.

— Vrei să intrăm într-un restaurant ?

— Nu.

— Ţi-e frică să nu ne vadă cineva împreună ?

— Nu mi-e frică de nimic. Vreau să fiu numai cu tine.

— Ei, să intrăm măcar aici. Aici nu-i nimeni.

Se opriră lîngă un local minuscul, cu o firmă roşie, luminoasă deasupra : „Răcoritoare, Îngheţată". Într-adevăr, înăuntru nu se afla nimeni în afară de vînzătoare. Vitrina era ca un morman de obiecte de lux abandonate : sticle de lichior în formă de pinguini, cutii uriaşe de bomboane, ca foliantele din vechime, cu chipuri de viteji, statuete de porţelan. In stînga acestei expoziţii se înşirau recipiente casnice de sticlă, cu sucuri multicolore. Într-un colţ — o singură măsuţă de marmură, cu picioare de fier grosolane. Dedesubt, o sticlă de o jumătate de litru goală, răsturnată ostentativ cu eticheta în sus.

Vera se aşeză pe scaun, îşi scoase baticul de pe cap şi îşi potrivi părul cu o mişcare leneşă. Avea o privire absentă, parcă ar fi fost ameţită de băutură.

— Ce aveţi de băut ? se adresă Alexei vînzătoarei.

— Numai şampanie — răspunse vînzătoarea, clipind din ochi cu tîlc.

Maximov ridică din sprîncene: nu pricepea. Atunci ea îi zîmbi şăgalnic şi, lăsînd la o parte atitudinea conspirativă, îi arătă o sticlă de „Specială de Moscova" : pentru un om zdravăn se poate găsi şi ceva mai tare...

Maximov clătină din cap. Luă o sticlă de şampanie, două porţii de îngheţată, două cupe pîntecoase, depuse toate acestea pe masă, se uită la Vera şi îşi simţi inima năpădită de un val de duioşie pentru această fată de profesor, inteligentă şi atît de îngrijită, şi care acum, uite, şedea în faţa lui, atingînd cu pantofiorul sticla goală ce zăcea jos, fără să ia în seamă noroiul cărat de afară şi zbicit pe pardoseala de teracotă a acestui mic local de consumaţii întîmplătoare.

— Am luat şampanie — spuse el. E absurd, nu ?

— De ce ? Dimpotrivă — şi ea zîmbi.

Ochi în ochi, sorbiră prima înghiţitură. În clipa aceea, vînzătoarea dădu drumul la radio. O făcu, poate, din delicateţe, pentru ca îndrăgostiţii să poată vorbi fără a le fi teamă că vor fi auziţi. Ori poate că răsucise într-o doară butonul, numai aşa, de plictiseală. Oricum ar fi, cînd acordurile patetice ale Studiului nr. 12 de Skriabin năvăliră în local, Alexei tresări. Îşi aduse aminte cum, cu cîţiva ani în urmă, în sala mare a Filarmonicii, auzise bucata aceasta pentru întîia oară şi cum îşi înfipsese în coloana de marmură neprihănită degetele lui de student, lăsînd pete de cerneală. Oare de ce sunetele, care nu sînt decît nişte vibraţii, pot să pătrundă atît de adînc în om, să-l domine, să-i deschidă orizonturi, să-i trezească amintiri, să-l cheme ? Cum a putut să creeze asemenea sunete un om obişnuit, o fiinţă, fiziologic, identică sutelor de milioane de semeni ai ei ? Şi, în general, de ce unii compun muzică, trezesc în inimile semenilor lor iubirea, eroismul, devotamentul, pe cînd alţii, cu o nepăsare tîmpă, ridică mitralierele şi, întrecîndu-se în precizie, îşi nimicesc fraţii neînarmaţi ?

— Aş fi curioasă să ştiu cine-i : Richter, ori Ghilels ? spuse Vera.

Alexei își ridică puțin cupa și puse palma peste mîna ei :

— Hai să bem pentru ceva, să rostim un toast !

— Pentru ce ?

— Ei... pentru viitorul nostru. Și, pe urmă... nu ți-am spus încă : te iubesc.

— Vai, Lioșka ! Vera izbucni în rîs : Și eu, toată seara asta, te-am bănuit !

— Ia spune-mi : știai de mai înainte ?

— Din păcate nu — răspunse ea, mîhnită. Dar de ce tu...

— Fiindcă ai avut alți băieți, iar pe urmă, și pe Vladka.

— Asta, fiindcă tu ai vrut-o pe Vika și altele.

— E adevărat ?

— Da.

Se uitau unul la altul și-și aduceau aminte de anii trecuți cînd se întîlneau aproape zilnic, dar altfel decît așa cum ar fi vrut. Vera se mira cum ea, de obicei perspicace în asemenea chestiuni, nu-și dăduse seama că purtarea lui Maximov, într-o oarecare măsură cinică și grosolană, era doar un mijloc de a-și ascunde adevăratele sentimente, iar Alexei se blestema în gînd că nu fusese în stare să ghicească tîlcul privirilor din ochii aceștia care clipeau des, uimiți. Iar acum, după ce amîndoi rătăciseră atîta pe căi ocolite, se treziseră deodată atît de aproape unul de celălalt, încît fiecare din ei se repezise în întîmpinarea celuilalt, înăbușindu-se, răsturnînd totul în drum ; uneori li se părea că distanța nu se scurtează, că e întocmai ca spițele unei roți de lemn ce se fugăresc necontenit.

— Ascultă, Vera, am ceva uimitor pentru tine. Maximov, emoționat, scăpără un chibrit, își aprinse țigara și începu să recite cu o voce umflată, comică :

Era hărmălaie-n cantină,
A borș mirosea și cotlete.
Aici te-am văzut eu pe tine,
În rama bogatelor plete.
Țin minte : la supa fierbinte

Priveam neclintit, căci în ea
Profilu-ţi juca dinainte-mi
Şi n-am mai putut-o mînca !
Tot astfel, pesemne, odată,
În vechiul Paris sau Bordeaux,
Priveau, în bistro, la salată
Turgheniev şi Viardaux.
„Chiftele !" comanzi tu grăbită.
Dar eu, de colo, un zevzec :
— „Din inima mea perpelită
N-ai vrea să-ţi ofer un biftec ?"

.

Vera rîdea, dar în ochi i se aprinsese un licăr.

— Asta era în anul întîi, mi-aduc aminte — preciză ea — tu, atunci, erai grosolan, iar eu mă întrebam de ce eşti atît de caraghios ! Va să zică scrii şi, desigur, nimeni pe lume nu ştie despre asta. Da, lucrul acesta seamănă cu felul tău de a fi. Mai departe ? Hai recită-mi !

Maximov murea de ciudă. La ce bună această copilărie, aceste versuri ? Te pomeneşti că n-o să-l înţeleagă, c-o să-şi închipuie că el a iubit-o ca un Pierrot, ca un adorator tainic. Totuşi recită mai departe.

Patru tineri năvăliră rîzînd înăuntru. Unul ţinea de sfori o minge de volei, ceilalţi saci de sport. Deodată, micul local deveni strîmt, gălăgios, neprimitor. Mantalele albastre foşneau, iar cele patru gîtlejuri de tineri zdraveni, sănătoşi îşi dovedeau toată vigoarea : nivelul sucului de caise scădea vertiginos.

Vera zîmbi, cu un aer întrebător. Alexei dădu din umeri.

— Măi, cînd eu îţi ziceam că Monea are nevoie de un şut de garanţie ! zbieră deodată unul dintre noii veniţi.

Maximov şi Vera se sculară. În urma lor auziră strigăte :

— Băieţi, am speriat porumbeii !

— Mai încet, tovarăşi, mai încet !

— Dar să ştiţi că e o bombonică de fată ! N-aş avea nimic contra, pe cinstea mea !

Vera şi ajunsese în stradă. Maximov însă se întoarse spre ei :

— Care a vorbit ? Tu ? îl întrebă pe unul blond, osos.

Acesta chicoti şi se uită la ai săi :

— Da, eu. Şi ?

— Ei, să ştii că pentru obrăznicia asta am să te cotonogesc !

— Cum, tu ?

— În persoană.

— Aoleu că şi tremur de frică !...

— Cere scuze imediat ! Se aude ?

Doi băieţi se dădură mai aproape, ameninţători ; al patrulea însă îl împinse pe cel blond la o parte şi zise :

— Linişte, băieţi ! Ăsta a jucat în echipa „Medicul". Iar dumneata nu fi supărat pe el. Keşka face parte din rezerva noastră. Keşka, cere scuze ! N-ai ajuns încă atît de mare, ca să te agăţi de jucători din echipa întîi.

— Bine, fie ! mormăi Keşka.

Maximov, satisfăcut, ieşi afară. Vera îl privi în faţă, izbucni în rîs şi-l mîngîie pe obraz :

— Ariciule ! Ce-ţi veni ? Ar fi putut să te bată măr.

— A, nu se ştie ! zîmbi Maximov. Cum, zău, te-ai speriat ?

— Sigur că m-am speriat. Doar erai singur şi ei...

Îl luă de braţ, se uită la obrazul lui, care nu deveni mai blînd nici acum cînd zîmbea blajin. Ea observase de mult că acest obraz capătă adeseori o expresie asemănătoare cu aceea a unui boxer cînd iese pe ring. Ştia că în anumite situaţii, ca cea de astăzi, de pildă, Alexei nu va ceda în nici un caz. Mai ştia însă şi altceva. Ştia cît de încrezător este Alexei, cît de devotat faţă de prietenii lui, cu cîtă sensibilitate, aproape copilărească, răspunde la manifestări de prietenie şi de sinceritate. În ultimul timp arată trist şi vorbeşte cu mîhnire. Poate că are

şi ea o parte de vină ? Sau poate că el pozează numai ? Ah, parcă nu-i totuna ? Ea îl iubeşte aşa cum e. E flecar, îi place să pozeze, să caute gîlceavă, să se arate ursuz ? Ei, cu atît mai bine ! S-a săturat de virtuţile lui Veselin. Ăsta, în locul lui, s-ar fi prefăcut că n-a auzit bine sau, poate, chiar ar fi spus : „Ce moravuri, Verocika ! Unde s-a mai pomenit una ca asta ?“ Dar ce-i rămîne de făcut, ce-i de făcut ? Să-l lase pe Oleg ? Asta înseamnă să renunţe şi la profesiune. Doar nu va putea rămîne la aceeaşi catedră cu el. Ah ! Dar ea este femeie şi nu poate avea apucături de bărbat. „Lioşka, dragul meu, grosolanul meu cu părul tuns ! Şi ce braţ are : te rezemi de el ca într-o bară de metal.“ Şi totuşi e greu, e imposibil să ţi-l închipui în rol de soţ. Lioşka, în apartamentul lor respectabil ! Teribil de amuzant ! Dar ce îngrozitor ! Oleg pleacă. Cu mîinile tremurătoare îşi face geamantanul, şopteşte surd ceva, se uită cu aer vinovat, de cîine bătut. Vai, Verocika, de ce te bagi în această încurcătură ? Doar toate îţi merg strună şi tata e mulţumit. Munceşti cu pasiune. Hai, ia-ţi odată braţul de pe această bară de metal ! Fugi ! Uite, trece un taxi. Laşă ! Uită-te la obrazul lui ! Boxerul e obosit. Băiatul ei drag ! Ea îl va urma oriunde, n-are importanţă pe ce meleaguri sălbatice, şi nu va fi decît a lui. Dar cu aspirantura cum rămîne ? Cu disertaţia ? Cu Veselin ?

— De ce mi se pare că sîntem în martie ? întrebă Maximov.

— Fiindcă azi ne aflăm cu adevărat în luna martie.

— Va să zică, anul ăsta, iarna n-are să vină ?

— S-a contramandat ! exclamă Vera. Vocea ei răsună cu o nuanţă de hotărîre disperată.

— Cu bine ! Ne întîlnim duminică.

— Bine. Fie şi duminică. Vera îl sărută grăbită şi porni spre casă. După ce făcu cîţiva paşi, se întoarse, se aproie de el : Eşti supărat, Lioşka ?

— Lasă, nu-i nimic.

— Nu fi supărat. Trebuie să înţelegi... Înţelegi ?

— Da, sigur. Du-te.

După un minut, silueta ei deveni doar o pată neagră. Apoi, la colțul puternic luminat al bulevardului, se iviră o clipă paltonul ei albastru, baticul alb, și Vera dispăru. Alexei o luă încet pe urmele abia vizibile de pe asfalt ale pantofiorilor ei. Da, sigur, înțelege totul. Totul și, de fapt, nimic. Iată-l iar singur. E ceva monstruos! Iar ea pleacă la altul, la bărbatul ei. „Ba eu sînt bărbatul ei! Numai eu și nimeni altul!" Dar în ce chip a plecat ea? Păstrîndu-și pe deplin calmul, de parcă și-ar fi luat rămas bun de la un amant, de la un partener cu care păcătuiește în secret. Ticălosule! Cum îndrăznești să gîndești astfel despre ea? Ea, pur și simplu, nu vrea o ruptură bruscă, i-e teamă de urmări pentru tată-său. Bătrînul a suferit odată un infarct. Dar nu numai asta. Verei îi vine greu: doar Veselin nu îi este numai soț, ci și îndrumătorul ei științific. Un om foarte deștept și foarte prezentabil. Probabil că în clipa asta șade în halat la masa de scris și-și pregătește vreo prelegere. Intră Vera. „Draga mea, unde ai fost pînă la ora asta?" „M-am plimbat cu Zina. Dar de ce mă întrebi?" „A, nu, numai așa, eram neliniștit. Plimbările la ora asta pot să aibă"... Maximov grăbi pasul, aproape începu să alerge, bălăbănindu-și mîinile... Și pe urmă? Da, pe urmă se apropie de Vera și o sărută. „O sărută pe Vera mea!"

Maximov se repezi spre casa ei, gata parcă s-o facă praf și pulbere.

Iată și casa. Aiuristică, strîmtă, turtită, opera unui arhitect nebun, impusă strident peisajului. Potolește-te! N-are nici urmă de nebunie în ea. O casă la fel cu celelalte din acest cartier al orașului. Într-o zi, tatăl Verei explicase că eclectismul ăsta arhitectonic era la modă la începutul secolului. Ferestre largi ca la clădirile moderne, iar fațada încărcată cu fel de fel de ornamente greoaie, pretențioase, ca naiada asta culcată deasupra intrării principale. Etajul șase este mansardat, acoperișul are pante brusc în-

clinate, turnulețe gotice, un amestec de stil romantic și baroc. O casă caraghioasă, atîta tot. Alexei stătea cu capul dat pe spate și privea ferestrele luminate.

Cît de sus ar sta, de este
Noapte-afară, ziuă de-i,
Printre sute de ferestre,
Tot găsești fereastra ei.

își aduse aminte.

„Cît de mult o iubesc ! Dragoste cu năbădăi. Asta-i frumoasă, cu despărțiri, cu dor, cu gelozie. Asta dă sens vieții. Îi iubesc ochii, părul, buzele, trupul, vorbele, rochiile, deprinderile, rîsul, defectele, chipul ei visător uneori, casa ei, strada ei, tot raionul acesta, le iubesc și mi-e drag și milițianul care, pentru a treia oară, trece pe lîngă mine."

— Salut, sergent !

— Ce s-a-ntîmplat ?

— Te salut și atît.

— Actele, vă rog !

— N-am.

— Cu ce... treburi pe-aici ?

— Vreau să sar în cer.

— Da ? Poftim la secție.

— Lasă sergent. Sînt îndrăgostit. Cum, nu e voie să te uiți noaptea la ferestrele iubitei ?

Milițianul rîse zgomotos, salută și spuse :

— Nu se aprobă, dar nici nu se interzice. Succes !

Capitolul VII

SEARA, LA CLUB

— Astfel, rezumînd cele expuse înainte, se poate afirma că alcoolul acţionează în mod nefavorabil asupra tuturor organelor şi sistemelor organismului.

În ziua aceea, Zelenin, pentru întîia oară de cînd venise la Kruglogorie, îşi pusese o cămaşă albă, scrobită încă la o spălătorie din Leningrad, şi o cravată nouă, tărcată. Ţinea conferinţa „Alcoolul, duşmanul sănătăţii", în cadrul ciclului de conferinţe ce aveau loc în fiece lună la club. Conferinţa nu făcea două parale. Era unul din cazurile dificile, cînd, după o expresie curentă, conferenţiarul nu are priză la auditoriu. La început, ascultătorii chicotiseră puţin cu bunăvoinţă, apoi înţepeniseră într-o atitudine cuviincioasă. Pînă şi Egorov, care şedea în rîndul întîi, îşi duse de mai multe ori mîna la obraz, să-şi ascundă căscatul. Zelenin, cu o hîrtiuţă în mînă, turuia din ce în ce mai repede, hotărît să pună capăt cît mai iute acestui spectacol jalnic.

— Opinia publică are un rol important în lupta împotriva alcoolismului ! exclamă el cu un patos penibil şi, ştergîndu-şi cu batista obrazul care îi dogorea, întrebă : Doreşte cineva să pună întrebări ?

— Dar dumneata, doctore, nu guşti din alcoolul ăsta de loc ? ripostă cineva din sală, cu o voce groasă.

Se auziră rîsete. Zelenin se zăpăci. Îşi scoase ochelarii fără să-şi dea seama de ce şi, mijindu-şi ochii lui de miop, bolborosi :

— Eu... da... cu măsură și dacă am motive... ca să zic așa.

Sala izbucni în vuiet. Oamenii rîdeau fără răutate, ba chiar cu ușurare, bucuroși că omul își îndeplinise îndatorirea plictisitoare, turuind ceva la iuțeală după hîrtiuță, și acum redevenise așa cum era de obicei.

— Motive avem berechet — spuse aceeași voce de bas. Hai într-o zi la noi, să-i tragem un chef!

În rîndul trei, o femeie uscățivă, nevasta lui Filimon, vizitiul spitalului, sări în picioare.

— Să-mi fie cu iertare, vă rog! Ziceți că asta se vindecă... alcoolismul adică...

— Da, alcoolismul se vindecă.

— Ce bine ar fi, Alexandr Dmitrievici, să-mi tămăduiți și mie omul! Nu mai are pic de rușine, vai de viața mea și a copilașilor mei! Îi zic: „Nu ți-ar fi rușine, porcule! Oi fi umblînd tu cu mîrțoaga, dar se cheamă că faci parte tot din rîndul personalului medical".

— Anna Ivanovna, pentru tratament, să știi, trebuie să consimtă și el, să vină de bună voie. Eu, în ce mă privește, l-aș lecui de năravuri.

Zelenin coborî de pe estradă și se așeză în rîndul întîi, lîngă Egorov.

— Ce penibil, Serghei Samsonovici? Vai, las' că știu, nu mă consola.

— A fost cam fără miez, Sașa. Ei, nu face nimic, așa-i la început. Orice început e greu. Nu-ți pierde curajul. Deodată izbucni în rîs: Ce bine ar fi să-l vindeci pe Filimon! Asta ar avea un efect mai tare decît orice conferință.

— De ce nu? Să încercăm.

— Nu prea cred că vei reuși. Are omul ideile lui!

În ultima „parte a programului" se produseră cei din cercul de artiști amatori. Dașa Gurianova execută cu o voce slăbuță și cu destulă îndrăzneală mai multe cîntece, acompaniată de armonică: „Noi pornim, prieteni!", „Înflorește călinul", „Zice lumea că mi-s hîdă"... Ultimul cîntec era de-a

dreptul cochetărie. Toată sala vedea cum nu se poate mai bine că ea era frumoasă în rochia-i nouă, liliachie, făcută la Petrozavodsk, după ultimul jurnal de modă din Riga.

„Azi am să-i spun neapărat — îşi zise Zelenin în gînd — să arunce naibii floarea aia idioată care seamănă cu o muscă strivită. De ce să se pocească singură ? Rochia, în schimb, e frumoasă, şi ea, fermecătoare"...

— Şi cu aceasta, spectacolul nostru ia sfîrşit. Urmează dansul — anunţă de pe estradă, pe un ton monden, profesoara de la şcoala medie, regizoarea spectacolului.

— Ei, aşa mai zic şi eu ! exclamă iar vocea de bas, cunoscută lui Zelenin.

În sală se iscă o hărmălaie de nedescris. Cei bătrîni se strecurau spre ieşire, tineretul dădea buzna în sală, de la bufet, din fumoar. Scaunele erau trase la o parte cu zgomot. Daşa veni în fugă la Zelenin : emoţionată, cu ochii sclipitori, cu obrajii roşii ca para focului. Se părea că în seara asta ea se simţea regina balului. Aş ! Mare păcat ! Cînd ai nouăsprezece ani, poţi orice ; e un fleac pentru tine să dai pereţii sălii în lături, să-i împodobeşti cu marmură şi cu oglinzi, creînd la infinit imagini strălucitoare, să netezeşti podeaua noduroasă de scînduri, transformînd-o în parchet, să îmbraci bărbaţii în fracuri ori în costume de muşchetari şi să-ţi închipui că eşti... Ei, la nouăsprezece ani poţi să-ţi închipui ce vrei. Şi totul într-o secundă.

— Alexandr Dmitrievici, dumneata, desigur, rămîi la dans ? întrebă ea.

— Nu ştiu, zău... N-aveam de gînd. Şi-apoi, aici e numai tineret — răspunse el cu făţărnicie.

— Dar ce, dumneata te-ai şi trecut în rîndul bătrînilor ?

Ia uite ce-i mai sclipesc ochişorii ! Şi ce albaştrii sînt !

„Cei din nord au ochii uimitor de albaştri. Probabil că, văzînd atît de rar cerul albastru, îi păs-

trează în ochi amintirea" — iată în ce stil retoric îi scrisese zilele acestea Zelenin lui Maximov.

— Îndată îmi isprăvesc ţigara şi mă hotărăsc. Ei, drăcie, nu e chip să ieşi de-aici !

— Să trecem în culise ?

— Bine, Serghei Samsonovici, vrei o ţigară ?

Egorov stătea alături de nevastă-sa. Îl privea pe Zelenin şi pe Daşa, cu un zîmbet puţin trist şi blînd, care-i lumina rar faţa, doar în unele momente deosebit de bune. Azi îşi pusese proteza odioasă, grea.

În costumul lui cenuşiu-deschis, cu bastonul în mînă, aducea cu un filfizon dinainte de război.

— Nu, Saşa, cred c-o luăm din loc. Treci mîine pe la noi ?

— Neapărat.

Ekaterina Ilinicina le zîmbi celor doi tineri, îşi luă soţul de braţ şi amîndoi se îndreptară spre ieşire. Zelenin simţi o împunsătură în inimă cînd văzu obrazul lui Egorov făcîndu-se stacojiu şi umerii încovoindu-i-se de atîta încordare.

— Hai să mergem, Daşa, să fumăm ! Pompieri pe-aici n-aveţi ?

Găsiră un locşor în semiobscuritate, în dosul unei pînze zugrăvite în mod grosolan şi care reprezenta „Zorile deasupra rîului". Zelenin o vedea pe Daşa din profil, stînd cu mîinile împreunate pe genunchi. Avea o atitudine sobră ; un zîmbet îi juca pe buze. Daşa parcă aştepta ceva : „Ei, şi acum ce urmează ?"

„În locul meu, Vladka, pur şi simplu, ar tăbărî pe ea şi-ar pupa-o."

— Daşa !

— Da, Alexandr Dmitrievici !

— Poţi să-mi zici Saşa cînd nu sîntem la serviciu.

— Chiar cu multă plăcere.

— Ei, foarte bine. Ştii... doream să-ţi spun...

— Da ?

— Dăruieşte-mi, te rog, floarea aia. Ţii mult la ea ?

Ea îşi întoarse spre el obrazul, cu ochii larg deschişi, ca de fetiţă. Cu un gest maşinal, duse mîna la piept.

— Floarea ? Asemenea lucruri nu se dăruiesc. E urîtă.

— Atunci de ce o porţi ?

— E... e la modă.

— Nu, nu mai e la modă. Nu mai poartă nimeni aşa ceva ! exclamă Zelenin, plin de bucurie.

— Adevărat ? rîse ea. Atunci, poftim, ţi-o dăruiesc !

Purtarea ei nestingherită puse lucrurile la punct. El vîrî floarea în buzunar, o luă pe Daşa de mînă şi spuse simplu, prietenos :

— Hai să dansăm !

De pe estradă, zăriră toată lumea din sală rotindu-se în vals.

... Ca malul rîpos,
Şi rîul furtunos,
Amîndoi nedespărţiţi.

Alexandr asculta valsul şi revăzu în minte unul din balurile institutului, chipurile unor prieteni în mulţime care îi făceau cu ochiul, serpentinele, ninsoarea de confeti. Această amintire nu reuşi să-l întristeze, iar mica sală a clubului din Kruglogorie, cu diagrame pe pereţi care arătau cantităţile de lapte obţinute şi numărul scroafelor fătătoare, nu-i păru mizeră. Asta, fiindcă cei din sală îi făceau cu ochiul şi-i zîmbea la fel de prietenos. Doar în mulţime se roteau flăcăi cunoscuţi de la Capul Stekliannîi, de la fabrica de cherestea. În cele cîteva luni îi cunoscuseră aproape pe toţi. Pe unii, după nume, pe alţii, după înfăţişare ori după hîrîitul din coşul pieptului. Iar această sală mică, posomorîtă ? Ei, s-a şi pus temelia noului club al viitorului oraş Kruglogorsk.

Mîna Daşei i se lăsă pe umăr. El îi cuprinse mijlocul, dar valsul se sfîrşi.

— Ce rău îmi pare ! murmură Daşa. Aşa-mi place valsul ăsta !

— Nu-i nimic. O să se mai repete.

În clipa aceea se auziră hohote stridente de rîs în mulţimea de la uşă. Daşa tresări, îşi vîrî numai-decît mîna pe după cotul lui Zelenin. Degetele i se crispară spasmodic. Dînd lumea la o parte, Fedka Bugrov apăru în mijlocul sălii, însoţit de cîţiva flăcăi. Se opri, cu picioarele răşchirate, în cizme de box făcute armonică, şi-şi plimbă ochii tulburi de-a lungul pereţilor. Moţul de păr auriu îi atîrna într-o parte de sub şepcuţa „londoneză" îndesată pe ochi. Obrazul proaspăt ras, de o rotunjime tinerească, i se mişca, iar ţigara umedă îi sălta între dinţi. Fedka purta un minunat costum albastru. Fermoarul deschis de la puloverul azuriu îi descoperea claviculele şi maioul cam murdar. Zelenin înregistrase bine toate amănuntele acestea, fiindcă Fedka rămase destul de mult timp pe loc, privind mulţimea şi clătinîndu-se pe picioare. Muzica începuse de mult să cînte, dar nimeni nu dansa. In cele din urmă, Fedka zîmbi şi o luă încet drept spre Zelenin.

— Sănătate, doctore — spuse el, ducîndu-şi două degete la cozorocul şepcii — nu ne-am văzut de multişor. De cînd am fost trecut simulant, după indicaţia ta.

Zelenin tăcea, simţindu-se cu groază cuprins din nou de simţămîntul acela dezgustător, ca o victimă neputincioasă în faţa călăului.

— A, te văd băiat stilat ! rînji Fedka, săltînd uşor cu degetul cravata lui Zelenin. Apoi îi zîmbi Daşei : Daşutka, *parlez-vous français,* te fac un tangău ?

— Nu — răspunse Daşa, agăţîndu-se mai tare de braţul lui Zelenin.

— Aş ! Aiurea ! răcni Fedka, apucînd-o de umeri şi, smulgînd-o de lîngă Zelenin, o tîrî în mijlocul sălii.

Acolo îi cuprinse brutal spatele cu mîna dreaptă, iar cea stîngă şi-o lăsă în jos cît putu, apoi porni cu paşi mărunţi, languroşi. Aşa dansează derbedeii pe

ringurile din Leningrad şi de la periferie. Fata încercă să scape, dar Fedka o ţinea strîns. Silueta lui masivă, încovoiată, cu umerii neobişnuiţi de largi şi cu picioarele indecent răşchirate, îţi amintea de un păianjen care a prins un fluture.

Înmărmurit, Zelenin se uita în jur şi surprinse privirile cîtorva oameni. Iată-i pe Viktor, pe Petea Işanin, pe Petka şoferul, pe Timoşa, pe Boris...

Se uită cu toţii la el. Ei sînt în stare să facă ordine, să facă vînt şleahtei lui Bugrov ; dar, deocamdată, stau nemişcaţi.

Fiindcă ei sînt prietenii lui Zelenin, fiindcă ei cred în el.

Fedka îşi scuipă ţigara jos şi zbieră vesel :

Uruguay... Păşesc agale.
E tîrziu al nopţii ceas.
Strigă-n parcuri papagalii
Şi maimuţele dau glas.

— Daşutka, dragostea mea ! Ibovnica mea pe vecie !

Zelenin îşi îndreptă ochelarii pe nas, traversă sala cu paşi siguri şi-l bătu pe Fedka Bugrov cu putere pe umăr. Acesta dădu numaidecît drumul fetei şi se întoarse brusc :

— Te rog să pleci imediat ! rosti Zelenin. Dumneata eşti beat şi într-un hal fără hal.

Fedka făcu un pas înainte. Fără să vrea, Alexandr se trase îndărăt.

— N-o să te bat, lepră ! şuieră printre dinţi Fedka. Ce să te bat ? Nu ! O să-ţi fac o f r e c ţ i e.

Doamne, ce-o mai fi şi asta ? Frecţie ! Ce grozăvie ! Ca într-un vis urît, Zelenin, pierzîndu-şi capul, înspăimîntat de perspectiva unei înjosiri monstruoase, se dădu îndărăt. Palma lui Fedka, cu degetele răşchirate, se apropia de obrazul lui, se întindea spre el... În aceste fracţiuni de secundă, care băteau ca ciocanul în creierul său, el îşi aminti, în

cele mai mici amănunte, un episod din trecutul îndepărtat.

Lucrurile s-au petrecut la Ulianovsk, pe vremea pribegiei. Saşa, băiat slăbuţ, cuminte, încotoşmănat în şalul mamei, încît era greu să-ţi dai seama dacă era băiat ori fetiţă, se dusese la patinoar. Avea în mîini o pereche de patine „Zîna iernii". Deodată, un băiat îmbrăcat într-un cojocel de piele tăbăcită a venit la el, lunecînd pe „cuţitele" [1] care scrîşneau sub el. Era unul din aceia care vindeau pe la colţuri de stradă mahorcă şi ţigări „Jawa", două ruble bucata. Ochii acestuia se holbau pe mutra-i rumenă ca doi nasturi de cositori; ţigara îi licărea între dinţi ca farul unui automobil mare. Fără să scoată măcar o vorbă, i-a luat lui Saşa patinele din mînă, l-a ciupit de nas şi s-a îndepărtat făcînd figuri. Iar cînd Saşa a alergat după el, plîngînd şi rugîndu-l să-i dea înapoi patinele primite în dar de la taicăsău, nepreţuitele „zîne", haimanaua l-a plesnit peste obraz cu o vergea de fier. Apoi a stat lîngă băiatul întins pe jos, aşteptîndu-se la o ripostă. Dar riposta n-a mai venit: Saşa zăcea pe gheaţă, făcut ghem de groază. Îi era frică să se scoale, să nu-l atingă iar vergeaua de fier. Îi era frică să ridice capul, să nu fie călcat de „cuţitele" sclipitoare.

— A, bestie!

Muşchii lui Zelenin se încordară. Făcu un pas într-o parte, aşa cum îl învăţase cîndva Lioşka Maximov, execută un „plonjon" şi, cu o dreaptă laterală, îi izbi pe Fedka drept în falcă.

Nimeni nu se aştepta la una ca asta. Bugrov căzu lat pe podea. Braţele lui puternice, cu tatuaje, cizmele de box zăceau neputincioase; şepcuţa îi alunecase undeva, pe jos, semănînd cu botul jalnic şi urît al unui animal. Iar lunganul de medic din Leningrad se aplecă deasupra adversarului doborît, într-o atitudine de boxer sadea.

Venindu-şi în fire, prietenii lui Bugrov se repeziră înainte; în aceeaşi clipă însă Timoşa şi cu ai

[1] Patine rudimentare, lungi şi ascuţite la vîrfuri. (n. t.)

săi interveniră. Derbedeii fură daţi afară pe scară, cu multă grijă şi cu glume vesele. Tot acolo fu dus pe braţe Fedea, care arăta ca fiert şi bolborosea vorbe fără şir.

Zelenin fu înconjurat de lume.

Daşa veni în fugă; ochii îi străluceau de bucurie. Părea gata-gata să-i sară de gît. Acelaşi bas cunoscut tună din mulţime :

— Un cnocaut net ! Cu toată deosebirea de categorii...

Cineva strigă :

— Ce hotărît eşti, doctore ? Iată, băieţi cum poţi să dai peste un boxer...

Zelenin zîmbi :

— Este o probă practică în legătură cu conferinţa mea. Nu e greu să-l faci cnocaut pe un om în stare de ebrietate. Omul îşi pierde echilibrul, creierul pierde comanda asupra muşchilor...

Zîmbea cu un exces de modestie; un val de triumf se ridică însă treptat în sufletul său. Era limpede că biata fiinţă încotoşmănată în şalul mamei se prefăcuse într-un bărbat în lege.

Un bărbat poate să se apere pe el şi pe oricine altcineva, poate să păşească cu un aer de stăpîn, să danseze, să cînte şi să bată vesel pe spate bărbaţii zdraveni din jurul lui, la fel ca el.

— Hai, Daşenka ! Un vals !

... Iar în clipele acestea, prin ceaţa de afară, un pîlc de oameni cu gulerele ridicate înaintau în şir prin făgaşele adînci ale drumului. Fedka scrîşnea de furie, scuipa în lături printre dinţi şuviţe subţiri de salivă însîngerată. Deodată răcni :

— Ei, ce facem, amărîţilor ?

Unul din urmă trase o înjurătură. Ibrahim îl înghionti uşurel pe Fedka din spate :

— Hai, mişcă, mişcă !

— U-u-îh ! răsuflă Bugrov, înecîndu-se de ură. Mi-e greaţă de văgăuna asta putredă. Fiecare se bagă să facă ordine cum îl taie capul. S-aude, Ibrahim ?

— Mişcă, mişcă !

— Zic : e timpul s-o luăm din loc, să plecăm la Piter ! Să ne vedem de treabă.

— Ba nu mă duc la Piter. I-am pus cruce.

— Ce faaaceee ? Auzi, cutra ! L-a cumpărat cu o pereche de cizme de cauciuc !

— Hai, mişcă, mişcă ! mormăi Ibrahim, de astă dată cu glas amenințător.

— Ei, chiar aşa ! În curînd o să-i cînți şi tu lui Timoşka în strună. Ptiu ! Pe toți vă... Las' că pun eu şaua pe fată şi o iau din loc împreună cu ea la Piter, la Gatcina, la nişte băieți de treabă.

— Da ! Aşteaptă tu mult şi bine cînd ți-o da-o doctorul ! îl zeflemisi cineva din spate.

Ceilalți izbucniră în hohote de rîs. Fedka se alarmă : dacă îşi pierde autoritatea, prestigiul ? Dar îşi încleştă fălcile ; cînd rîsetele se potoliră, spuse încruntat, cu cruzime :

— Îl curăț eu.

Şi la aceste vorbe de gheață, la vederea cuțitului finlandez strîns în pumn, care sclipi în noapte, dezvăluind parcă sufletul rece şi crud al lui Bugrov, răzvrătiții tăcură mîlc.

FILIMON SE TRATEAZĂ

— Dracu să-l ia, nu pot să-l mai văz în ochi ! Mă făcuşi de ruşine, Alexandr Dmitrievici !

— Du-l la gură !

— Doame ! Acum n-am să mai dau pe la bufet, am să-l ocolesc de la o poştă. Să n-am parte de calul meu, de nu spun adevărat ! Iar afurisita asta de băutură, să n-o mai văz în ochi !

— Nu credeam, Filimon, că eşti aşa de slab de înger. Dacă te-ai învoit, trebuie să te tratezi. Hai, du paharul la gură, bea-l !

Trecuse o săptămînă de cînd Zelenin îl trata pe Filimon, străduindu-se să-i creeze reflexul condiţionat de greaţă faţă de alcool, după metoda academicianului Pavlov. Zîmbind trufaş, Filimon se lăsă internat în spital. După puţin timp i se cam urcase la cap, văzînd că atîţia oameni stăteau cu ochii pe el. La prima şedinţă, cînd Filimon, după o injecţie cu apomorfină [1], fu invitat în camera de gardă, pe Zelenin îl cuprinseră îndoielile în ce priveşte succesul experienţei sale. Cînd vizitiul zări pe masă sticla, faţa i se destinse toată într-un zîmbet de fericire.

— Alexandr Dmitrievici, mă bucur că-mi faci cinste, dar nu bei şi dumneata un strop? Hai să ciocnim împreună, frăţeşte. Zici că după metoda academicianului? Ei, fie cum vrei.

Cu multă grijă, numai cu trei degete, luă păhăruţul, închise ochii şi azvîrli în gură nepreţuitul conţinut. Dar apomorfina îşi făcu imediat şi fără greş efectul.

Acum, Filimon, îmbrăcat într-o pijama curată, trandafiriu la faţă şi drăgălaş, făcea mofturi înaintea paharului cu băutură ca un copil pus să ia ulei de ricin. Zelenin şedea implacabil, rigid, cu ochelarii scînteind — întruchipare a tăriei de oţel a ştiinţei. Filimon se uita abătut la lighenaşul de pe podea, în care de obicei i se revărsa supremul dezgust pe care i-l inspira alcoolul. Privi pe fereastră. O căruţă cu un butoi gonea dinspre lac către spital. Pe butoi şedea Anna Ivanovna, nevasta lui Filimon, cu buzele aprig ţuguiate. Cît timp bărbatului ei i se aplica tratamentul, rămăsese „la mîrţoagă" şi muncea fără preget.

„Aşa, da! se gîndi Filimon. Mă las de băut şi-ncep şi eu să mă-nţolesc. Strîng parale, îmi iau un televizor. Să ne ridicăm şi noi, eu cu nevasta, nivelul cultural. Asta înseamnă să duci o viaţă de om aşezat!"

[1] Preparat care provoacă vomitare. (n. t.)

Iar Zelenin, în vremea aceasta, se gîndea la o plimbare cu schiurile spre Stekliannîi. De curînd, părinţii îi trimiseseră schiurile. Atunci zîmbise : „Ce caraghioşi sînt bătrînii". Parcă are el aici timp de promenade ! Dar uite că acum, aducîndu-şi aminte de schiuri, îl cuprinse bucuria. Să facă şi el un antrenament ca lumea, să înveţe slalomul. Cu schiurile ar putea să se deplaseze cînd va fi chemat în locuri îndepărtate. Involuntar, dintr-o veche şi tainică obişnuinţă, revăzu în închipuire nişte secvenţe de film. O siluetă zveltă zburînd pe pantă la vale, ocolind cu dibăcie pinii. E el, Zelenin. Uite-l, a pierit şi, după o clipă, reapare fulgerător sus pe un colnic. Vîrtejuri, pulberi de zăpadă ţîşnesc de sub schiurile lui ! „E doctorul nostru — îi spun cu mîndrie eschimoşii profesoarei de limba rusă, cu ochii albaştri, care a sosit în ajun cu avionul de la Moscova — e un om bun şi curajos." Emoţionată, profesoara boţeşte în mîini căciuliţa de veveriţă, uitîndu-se cu atenţie la tînărul atlet cu barba neagră, lată. Colibele răsună de glasuri vesele.

... Fete oacheşe, pe jumătate goale, aruncă în sus ghirlande de flori, iar tinerii poartă pe umeri pirogele, spre fîşia de mal izbită de valuri, pregătindu-se... Stop ! încă un minut şi nava marţienilor îşi va face apariţia. Avem deocamdată eschimoşi, flori şi piroge...

În ultimele zile, Zelenin începuse să se lase din ce în ce mai copleşit de gînduri deşarte. Se făcea simţit excesul de timp liber. Nu se ştie din ce pricină, numărul de „cazuri" se împuţinase brusc, iar cozile la dispensar se înjumătăţiseră. Contabilul şi „ridicase problema" neîndeplinirii indicelui de pat. Într-o oarecare măsură, situaţia aceasta se datora slăbirii valului de gripă, vremii care se îmbunătăţise. Dar cum se explica lipsa de cazuri urgente ? Altă dată, rare erau nopţile cînd medicul avea parte de un somn liniştit. Traumatisme, complicaţii puerperale, infarcte, apendicite, toate revărsate ca din cornul abundenţei. Acum, la spital, domneşte pacea şi tihna. Cei cu boli cronice umblă agale pe mica

alee de mesteceni. Sala de operaţie e încuiată. Dar sora medicală, Daşa Gurianova, n-are timp să se plictisească : ea munceşte cu pasiune şi cu o rară putere de înţelegere în laborator. Spitalul o duce minunat. Se fac analize destul de complicate, radiografii de o calitate satisfăcătoare ; graficul de muncă a fost pus la punct. Dimineaţa, cînd ieşea în cerdacul casei şi învăluia cu o privire de rudă cam dispreţuitoare clădirea scundă de cărămidă a spitalului, Zelenin avea destule motive să se mîndrească. Dar, în clipa următoare, se speria singur de această autolinişti re şi începea să caute cu tot dinadinsul lipsuri, stînd şi chibzuind cam ce se mai putea înfăptui. Să se înlocuiască maşina centrifugă, microscopul, unele piese de la aparatul roentgen. Să le smulgă celor cu aprovizionarea un rînd nou de lenjerie şi de pijamale. Să se facă neapărat rost de o lampă scialitică. Sau asta ar fi prea mult ? Un electrocardiograf era însă necesar, fără doar şi poate.

Să-şi facă rost de o delegaţie şi să plece la Leningrad ? Ideea asta îi stîrnea o bucurie sfioasă. Să-şi vadă bătrînii, să dea o raită prin port, pe la băieţi, să se ducă la teatru (Maximov scrie : „Şi să-l vezi pe Akimov în rolul"...), la Ermitaj (Maximov scrie : „Şi să vezi expoziţia de pictură poloneză"...), la Biblioteca publică (Maximov scrie...). Probabil că îi va fi greu după aceea să se-ntoarcă aici, la Kruglogorie. Sau poate că nu ? Acum, el, Zelenin, a pătruns în viaţa cătunului, rareori i se-ntîmplă să se plictisească. În misivele lor nesfîrşite, Maximov şi Inna îi scriu despre expoziţii, concerte, serate, competiţii. Inna nici n-are despre ce să mai scrie. Ce, ei au în urmă un trecut comun ? Numai nişte visuri de viitor... Iar despre astea e greu să vorbeşti, darămite să scrii ! Lioha zugrăveşte însă cu un elan epic, suspect tentaţiile oraşului. Poate o fi vrînd să-şi distreze prietenul care lîncezeşte undeva într-un ţinut sălbatic ; totuşi, uneori Zelenin are impresia că ghiceşte la Maximov intenţia subconştientă de a-şi dovedi sieşi că dreptatea e de partea

lui : „Ia uite ce viaţă tumultuoasă e aici ! Ia uite ce discuţii, cîtă însufleţire ! Pe cînd tu, acolo"...

Zelenin îi scria numai despre munca lui. N-avea chef să-l anunţe pe Lioha, dispus întotdeauna să-l ia peste picior, că devenise membru activ în conducerea clubului şi în echipa culturală, că recită versuri la festivalurile artiştilor amatori, că are de gînd să monteze piesa „Copacii mor în picioare", că el şi cu Boris pregătesc pe îndelete o echipă de volei şi, o dată pe săptămînă, fac antrenament pe chei într-o magazie transformată în sală de sport, că şi „într-un fund de ţară" poţi trăi intens dacă nu te văicăreşti şi nu te supui singur la o analiză psihologică chinuitoare. Dar despre asta nu-i scria nimic lui Lioşka. Îi zugrăvea în schimb cu mult lux de amănunte activitatea practică pe care o desfăşura. Acesta era pentru el poate cel mai puternic argument în disputa lor începută cîndva pe Splaiul Palatului. Atunci, pe Zelenin îl surprinseseră vorbele lui Maximov. Era greu să le pună numai pe seama dorinţei sale de a poza, de a face pe grozavul — un *Childe Harold* modern. Băieţi ca Lioşka Maximov nu pot fi descusuţi cu una cu două. Însă o dispută e binevenită. E bine cînd ai cu prietenii dispute ca astea. Cu vreo trei ani în urmă, cînd Zelenin încerca să abordeze un subiect de interes comun, primea drept răspuns o explozie de rîsete, împreună cu propunerea de a merge să bea ceva. „Timpurile se schimbă şi noi ne schimbăm o dată cu ele. Sîntem o generaţie de oameni care mergem cu ochii deschişi. Noi privim şi înainte, şi înapoi, şi pe unde păşim. Restul depinde de agerimea vederii. Unii văd ţinta în mod desluşit, pe cînd alţii trebuie să recurgă la lentile."

— Ei, eu am plecat, Alexandr Dmitrievici — oftă Filimon, plouat. Stătea în uşă, ţinînd în mîini lighenaşul, nava şubredă ce-l purta spre o viaţă nouă.

Zelenin îşi aruncă paltonul pe umeri şi ieşi în curte, în vîltoarea mută a fulgilor de zăpadă dănţuind în zbor pretutindeni — la stînga, la dreapta,

în jos şi chiar în sus — prin văzduhul molcom al zilei cenuşii de iarnă. O adiere de pace trainică, statornicită, venea dinspre mestecenii subţiri, cu plete albe, cu crengile atîrnînd la pămînt, dinspre căsuţele cufundate în zăpadă pînă la ferestre, ca-n toropeala după-amiezii, şi doar înspre miazăzi-apus de spital, foarte departe, deasupra fîşiei zimţate şi negre a pădurii, norii începeau să bată într-un albastru-închis, iar printre ei abia se întrezărea o dungă lungă auriu-portocalie. Ea reamintea că pe lume nu totul e la fel de limpede şi tihnit ca ziua aceea sură. Dragostea, bunăoară...

Ţintuit locului de o presimţire confuză încă, dar chinuitoare, Zelenin nu-şi mai putea lua ochii de la firul de aur întins deasupra pădurii de o mînă nevăzută. Şi tocmai din această parte se ivi, mergînd la pas, mîrţoaga înhămată la sanie. Sosise poşta.

O TELEGRAMĂ ŞI O SCRISOARE

Din Moscova, de la Inna. Iată-le pe masă; alături, degetele lui Zelenin bat darabana. Băiatul scoate o ţigară, contemplînd comoara de pe masă. În sufletul lui se dă o luptă. Scrisoarea a fost trimisă cu o săptămînă înaintea telegramei. Prin urmare, scrisoarea trebuie citită întîi.

Dar, vezi, telegrama îi aduce cu siguranţă o veste. E groaznic să te gîndeşti ce veste poate ascunde o telegramă. Cu un efort, ca şi cum s-ar fi aruncat într-o apă, Zelenin o luă de pe masă.

„Plec tren Murmansk vagon cinci Inna."

Nici mai mult, nici mai puţin! Tocmai lucrul la care el nici nu îndrăznea să se gîndească. O fată necunoscută, cu numele de Inna, vine la el. Cu totul necunoscută. Străină. Cele cîteva cuvinte

transmise prin alfabetul Morse şi imprimate pe fîşia îngustă de hîrtie stîrniseră în el un val de frig şi de stîngăcie febrilă. Cum adică, se vor întîlni ? Şi despre ce vor vorbi ? Şi unde are să doarmă ? Imaginea fetei plămădită în minte cu ajutorul scrisorilor şi convorbirilor telefonice s-a destrămat. Zelenin întinse mîna spre scrisoarea de pe masă ca spre un colac de salvare.

„... m-am săturat de atîta chin. Ai început să mi te îndepărtezi, să-mi pieri din amintire. Poate că sînt o nebună şi o impertinentă, dar m-am decis : îmi dau ultimul examen în sesiune extraordinară şi vin la tine. Bagă de seamă : numai ca să schiez. N-o să mă dai afară ?"

Draga de ea ! Draga de ea, nebunatica mea ! Da : e ceva mai grozav decît să ia loc în maşină, alături de un flăcău necunoscut. Cînd a fost expediată telegrama ? La noapte, expresul de Murmansk trece prin gara lor. Iar pînă la gară trebuie să mergi şapte ceasuri cu autobuzul. În nici un caz n-are cum să ajungă. Trebuie să-i telefoneze lui Egorov...

— Ei, te felicit, te felicit ! striga Egorov în receptor. Lasă, nici o grijă. Toate vor ieşi cum nu se poate mai bine. Da, e o fată curajoasă. Mai încape vorbă ? Sigur, ia maşina !

Deci totu-i în regulă. Zelenin străbate iar în fugă curtea, spre casă. Ei, drăcie, dar în casa asta e frig de-a binelea ! Şi în sufragerie bate un vîntuleţ... Dezolantă privelişte ! Locuinţă părăginită de holtei. Ei n-are să-i placă, are s-o dezguste, s-o plictisească. Trebuie să cumpere un aparat de radio ! La cooperativa din cătun era parcă un „Record" simpatic, cu picup. Cam vreo patru-cinci sute de ruble. Bani berechet — chiar o mie de ruble !

Luîndu-şi paltonul, îndesîndu-şi pe cap căciula cu clape, Zelenin o zbughi afară şi, pe alee, ţin-te bine ! O depăşi pe Daşa, care se ducea acasă. Auzind în spatele ei un tropot greoi, fata făcu un pas în lături, pe potecă, şi nimeri drept în zăpadă. Nu demult aruncase după cuptor pîslarii scîlciaţi, iar

acum purta şoşoni de pîslă neagră tiviţi cu piele. Intrase în zăpadă aproape pînă la genunchi, şi gerul arzător, cuprinzîndu-i piciorul, i-l înţepa cu ace subţiri prin ciorapii capron, ca şi cum şi-ar fi bătut joc de acest produs caraghios al civilizaţiei. Iar doctorul, iată, a şi pierit din ochi. Şi Daşa ştie despre ce-i vorba. „Ei, aleargă sănătos, cocostîrcule, întîmpină-ţi scrumbia sosită din capitală!“ Ei, Daşei, nici că-i pasă. Îi eşti cît se poate de indiferent. Aşa a fost şi aşa va rămîne totdeauna. Dar totuşi trebuie să-şi scoată piciorul din zăpadă.

... Zelenin puse micul aparat de radio în sufragerie şi aruncă antena pe sobă. La mijlocul mesei străvechi trona o sticlă de şampanie. În jur, într-o ordine simetrică şi impresionantă, se înşirau cutiuţe cu bomboane, borcănaşe de sardele. Aprigul luptător contra alcoolismului aşezase coniacul tocmai pe prichiciul ferestrei, după perdea. Pe urmă începu să umble încolo şi încoace prin casă, ştergînd praful, scoţînd din unghere gunoaiele învechite, căutînd astfel, prin aceste mişcări agitate, să-şi alunge din minte gîndurile neliniştite.

Afară, amurgul albastru se îngroşa. Peste puţin avea să sosească maşina. Deodată, trecînd în goană prin sufragerie, cu mătura în mînă, Alexandr observă cu coada ochiului o revărsare de lumină de un roşu palid ce inunda mestecenii şi brazii. Copacii arătau ca un decor de teatru. Saşa scoase un ţipăt înăbuşit, se duse la fereastră şi văzu că norii învălătuciţi şi calzi nu mai acopereau decît trei sferturi din cer, iar asfinţitul scurt al zilei de iarnă ardea deasupra pădurii dese ca peria. Pe neaşteptate avu o viziune: o dihanie dezlănţuită, cu sute de ochi — expresul „Săgeata polară“ — zburînd în goană peste nesfîrşitele întinderi înzăpezite. Poate că tocmai expresul limpezea văzduhul, zvîrlind cu o mînă invizibilă în lături păturile grele de ceaţă.

Îşi puse cămaşa albă, puloverul albastru cu înfloriturі, se privi în oglindă şi se declară mulţumit

de sine. Arăta ca un student în anul întîi. Asta îl mai înveseli şi începu să se plimbe de colo-colo prin odaie, apoi se opri lîngă uşă.

În clipa aceea uşa se deschise şi Makar Ivanovici răsări în prag.

— Intră, Makar Ivanovici. Ce s-a întîmplat ?

Bătrînul îl privi cu un aer vinovat :

— A venit un băiat cu schiurile de la lacul Sum. Cică... — şi dădu din mînă, necăjit. Neghiob mai sînt, zău ! Să-mi fie cu iertare, Alexandr Dmitrievici, ştiu că am picat prost...

— Dar ce s-a-ntîmplat, Makar Ivanovici, la lacul Sum ? Zi odată !

— Pădurarul a fost schilodit rău de un urs. Băiatul lui zice că a pierdut mult sînge şi că are răni groaznice. M-aş duce singur, uite acuşi, dar tare mă tem că n-o să pot face faţă. La chirurgie, ştiţi, nu mă prea pricep...

Clipi din ochi, privindu-l pe Zelenin drept în faţă. Acesta înţelese că bătrînului nu-i fusese de loc uşor să rostească aceste cuvinte. Poate că bătrînul felcer îşi adusese aminte de cîte ori, încruntîndu-se sever, aruncase fraza sacramentală : „În cazul de faţă, medicina e neputincioasă !", fără măcar să-i dea prin minte că nu medicina era neputincioasă, ci el însuşi.

Numai în haină, fără palton, Zelenin fugi afară şi, din cîteva salturi, străbătu curtea. Băieţandrul de doisprezece ani care venise în goană de la lacul Sum şedea în camera de gardă. O infirmieră îi dăduse să bea ceai, ca să-şi mai vină în fire. Dinţii îi clănţăneau spasmodic, izbind faianţa ceştii.

— Moare taica — zise băiatul, nepăsător.

O jumătate de zi gonise pe potecile pădurii, pe drumeaguri întîmplătoare, dîndu-se de-a rostogolul pe coaste rîpoase, agăţîndu-se de tufe, vîrîndu-şi din mers în gură bulgăraşi de zăpadă arzătoare. Acum, o amorţeală somnolentă pusese stăpînire pe el.

Filimon, mătăhălos în cojocul lui de piele tăbăcită, se strecură cu un umăr înainte pe uşa camerei de gardă :

— Sînt gata. Mergem, Mitrici ?

— Ce, ai înnebunit ? Eşti bolnav. S-a înţeles ? În pat, numaidecît.

Zelenin îşi prinse bărbia cu mîna, mormăi ceva şi, încurcat, se întoarse spre felcer :

— Ce ne facem, Makar Ivanovici ? Cu sania, nici o nădejde. Pînă ajungem acolo, o să fie prea tîrziu.

— Telefonează-i lui Samsonîci — zise felcerul, hotărît.

— Ce rost are ? Că tot n-o să răzbească maşina. Nu-i aşa, flăcăule ?

— Nu — răspunse băiatul pădurarului — maşina n-o să răzbească. Ce să răzbească ? !

— Eu zic să-i telefonezi lui Samsonîci — se încăpăţînă Makar Ivanovici.

Zelenin puse mîna pe telefon.

— Prostii ! zise Egorov, calm. Ce, ai uitat, Saşa, că trăim în secolul douzeci ? Cu elicopterul o să fiţi acolo într-o jumătate de ceas.

— Lasă gluma ; exclamă Zelenin.

— Ba nu glumesc de loc. Iau numaidecît legătura cu aviatorii. Avem în apropiere un aerodrom.

— Şi crezi c-o să ne dea elicopterul ?

— Sînt sigur. Stai, şi cu Inna cum rămîne ?

Zelenin scoase un ţipăt uşor. Şi uitase de Inna. Frumos, n-am ce zice !

Cum rămîne cu ea ? Ah ! Tîmpită situaţie ! E cel mai mare ghinionist din lume.

Un rîs plin de optimism se auzi iarăşi în receptor.

— Fleacuri — spuse Egorov — fii pe pace ! Mă duc eu s-o primesc.

— Dumneata ? Fugi de-aici !

Egorov tăcu o clipă, apoi răspunse cu răceală :

— Credeam, totuşi, că mă consideri tovarăş...

— Cum să nu, dar...

— Nici un dar ! Cum arată ?... Inna, măi omule, ce Dumnezeu !

— Inna ?... E frumoasă. Şi vine cu schiuri.

ZBORUL

După cincisprezece minute, Egorov îl anunţă că elicopterul va decola imediat pe gheaţă, lîngă debarcader. Cinci minute mai tîrziu, Zelenin păşea pe uliţa întunecoasă a cătunului. Zăpada scîrţîia sub picioare. Cerul era spuzit de stele. Inele multicolore încercuiau discul ştirb al lunii.

Zelenin se ducea s-o ia pe Daşa. Era greu să opereze de unul singur.

În vremea aceasta, în casa Daşei avea loc o ceremonie foarte importantă. Peţitul. În jurul mesei şedeau mama Daşei, Feodor Bugrov şi doi peţitori. În ajun, Bugrov îşi pierduse de tot capul. O pîndise pe Daşa pe cînd fata se întorcea de la cinema şi o însoţise o bucată de drum. „Daşka — spunea el — mor fără tine. Te iubesc. Fie-ţi milă ! Parale am berechet. Tot ce am al tău o să fie. O să ne înjghebăm o gospodărie." „Lasă-mă — a răspuns Daşa — nu vreau să am de-a face cu dumneata." Atunci lui Bugrov îi venise un gînd năstruşnic : s-o peţească în lege, după datina străveche. Îşi alesese doi peţitori, pe Serghei Sidorovici Poleakov, unchiul lui dinspre mamă, şi pe Lukonia, un omuleţ blajin, paznicul magaziilor de pe chei. Ca să fie mai sigur, se dusese şi el cu ei, deşi asta era o încălcare a datinii. Voia s-o dea gata pe mama Daşei, cu blîndeţea lui şi cu ţoalele noi care le pusese pe el. Acum şedeau tuspatru în jurul mesei şi, după cum e obiceiul la început, vorbeau între ei pe ocolite. Mamei Daşei nu-i era pe plac vizita aceasta. Nici

prin gînd nu-i trecea să-şi dea fata după „destrăbălatul" de Fedka.

Cel mai simplu ar fi fost să le arate uşa musafirilor nepoftiţi, dar respectul secular faţă de această datină, de cea mai mare însemnătate, o împiedica s-o facă. Oricum ar fi, aceştia erau cei dintîi peţitori care intraseră în casa ei. Ţeapănă, cu buzele strînse, arunca priviri crunte, dar cu o undă de surîs aproape imperceptibil, înspre paravanul în dosul căruia Daşa, furioasă, pusese patefonul să cînte tare :

Flăcăi holtei sînt berechet,
Dar eu iubesc unu-nsurat...

ţîşnea de pe placă un glas plin de tristeţi feciorelnice în fapt de seară.

Daşa îşi lăsă capul în mîini. În clipa aceea i se păru că, într-adevăr, îl îndrăgise pe lunganul ăla caraghios, pe Saşa Zelenin, că viaţa a încremenit şi că în viitor avea să zacă în vecii vecilor numai în lîncezeala asta fără nădejdi.

Cineva bătu cu putere în uşă. Paşii mărunţi ai mamei tropotiră pe podea şi o voce de bas, puţin înăbuşită, întrebă :

— Daria Ivanovna e acasă ? Iertaţi-mă, e un caz urgent. O operaţie. Trebuie să zburăm spre lacul Sum.

Daşa sări de după paravan, cu pumnii strînşi. In uşă apăruse Zelenin. Nu se uita însă la ea, ci la Fedka. Cîteva secunde, totul în odaia paşnică, sub abajurul portocaliu, încremeni. Doar privirile fulgerau aerul cald ca nişte gloanţe-trasoare. Se simţea că, în clipa următoare, toate se vor duce dracului. Fedka se ridică încet de pe scaun.

Zelenin îşi dădu jos geanta de pe umăr, la fel de încet, cu mişcări de somnambul.

— Alexandr Dmitrievici, vin îndată ! ţipă Daşa cu disperare în glas şi se repezi în dormitor, tre-

cînd prin intervalul dintre masă şi uşă şi încercînd parcă să destrame astfel valul greu al urii.

Bugrov împinse scaunul la o parte.

— Să ieşim afară ! rosti Zelenin.

Niciodată, nicăieri şi în nici un fel de împrejurări, el nu va da îndărăt din faţa lui Fedka. Orice ar fi.

— Jigodie ! şopti Fedka, abia auzit, şi se vedea după scînteierile din ochii lui că era mulţumit de prilejul ăsta potrivit ce se ivise.

Deodată, Serghei Sidorovici sări pe el, pe la spate, cu toată greutatea trupului său masiv.

Daşa apăru în goană, cu pîslarii în picioare, îmbrăcată într-un cojoc scurt, cu căciula cu clape pe cap, şi-l trase pe Zelenin de mînă.

— Să mergem ! Hai să mergem !

Se făcea oare să plece de pe cîmpul de luptă tocmai acum cînd adversarul fusese imobilizat ?

— Ne-aşteaptă bolnavul, Alexandr Dmitrievici, hai !

Zelenin ieşi fără grabă. Daşa se luă după el. Venindu-şi în fire, simţi numaidecît că în tăcerea nopţii intervenise ceva neobişnuit. Se auzea un zgomot îndepărtat, însă desluşit.

— Vine să ne ia — lămuri Zelenin. Elicopterul.

Fata scoase un „ah" !

— Elicopterul ?

— Da, sigur — răspunse Zelenin cu un calm prefăcut. E un caz extrem de urgent.

O luară la goană pe o potecă, peste grădini, spre lac. Săriră un gard de nuiele şi, cufundîndu-se în zăpada neumblată, puseră piciorul pe gheaţă.

În vremea aceasta, Bugrov se lupta în tăcere cu unchiul său. În cele din urmă îl scutură de pe el şi-l zvîrli într-un colţ. Mama Daşei se postă în uşă, cu mătura în mînă :

— Să nu te apropii, afurisitule, că-ţi crăp capul !

Bugrov îi smulse mătura din mînă, îi frînse coada pe genunchi şi, mai rotindu-şi o dată ochii prin odaie, zise răspicat :

— Va să zică aşa ! Salut, cetăţeni !

Şi se năpusti afară. De pe scară văzu pe lac două siluete mici. Pe alocuri, vîntul spulberase zăpada şi gheaţa lucie arunca sclipiri moarte de argint în bătaia lunii. Cei doi stăteau nemişcaţi în mijlocul reflexelor palide. Fedka sări gardul, se repezi spre malul abrupt, se opri chiar pe marginea lui, pipăindu-şi cuţitul pe care-l purta în carîmbul cizmei, dar, înălţîndu-şi capul, rămase locului, înmărmurit.

O nălucă zbura cu iuţeală pe cer, prin albastrul nopţii întunecoase. În primul moment nu-şi dădu seama că era elicopterul.

Cei doi şi uitaseră de Fedka. În cîteva minute se pomeniră foarte departe de el, într-o lume nocturnă, aparte, în care acţionează doar cei ce pleacă în misiuni de prim-ajutor. Suprafaţa gheţii pierea într-o depărtare de necuprins cu ochiul.

O clipă, lui Zelenin i se păru că ei stau pe o întindere albă de nisip pe fundul oceanului, într-un fel de abis a la Marracot.

Elicopterul se şi afla suspendat în aer, deasupra lor, trepidînd de vibraţiile elicei, ca un peşte bizar de mari adîncimi. Apoi se lăsă drept în jos, proptindu-se bine pe zăpadă cu cele trei roţi. Uşiţa se deschise şi o labă enormă se ivi, schiţînd o mişcare în semn de salut.

Pilotul avea ochi de meridional şi faţa bucălată, rotundă. Era limpede că, dacă s-ar fi cunoscut în alte împrejurări, tînărul aviator ar fi şi început să glumească. În cabina mică, strîmtă fură nevoiţi să se înghesuie unul într-altul, iar Alexandr îşi petrecu chiar braţul pe după umerii fetei. Pilotul închise uşile cu un pocnet puternic. Elicopterul porni vertical drept în sus. Senzaţia era atît de neobişnuită, încît Zelenin închise ochii. Aşa cum stătea, cu ochii închişi, îşi aduse aminte că asemenea înălţări bruşte nu mai simţise decît în vise pe cînd era copil.

Aparatul zbura acum orizontal.

— Vai, uite casa noastră ! exclamă Daşa. Cineva stă pe mal. O fi mama !

De n-ar fi fost atît de strîmtă cabina, Daşa, fără îndoială, s-ar fi răsucit cu tot trupul, să vadă mai bine.

Pentru prima oară în viaţă se înălţa în văzduh, şi unde mai pui, cu elicopterul!

Cînd se uita la tovarăşii ei de drum, cu ochii strălucind de bucurie, cînd privea fermecată în jos, la moviliţele de zăpadă ale acoperişurilor, şi mai departe, la luminile de la Capul Stekliannîi.

— Ce frumos e pămîntul nostru!

Vorbele acestea îi scăpară din piept ca un suspin.

Într-adevăr, priveliştea era încîntătoare.

Masive păduroase, de diferite forme geometrice, înconjurau întinderea netedă de gheaţă ce răsfrîngea spre cer razele subţiri ale lunii.

— Ce tip e aparatul? zbieră Zelenin în urechea pilotului.

Era absolut necesar să ştie, ca să-şi vestească amicii, aşa, în treacăt, în scrisori: „Şi zbor regulat pe un elicopter de tip..."

— „MJ-1" — răspunse pilotul. Apoi îşi scoase mănuşa groasă, se scărpină după ureche, luă o ţigară, o aprinse şi se adînci în cercetarea hărţii.

Poate că făcea niţel pe grozavul, sau poate că nu; oricum ar fi, gesturile lui pline de siguranţă îl impresionară adînc pe Zelenin. Ce fiinţă ciudată e omul! Cu vreo şaizeci de ani în urmă, doar celor mai cutezători dintre visători le venise ideea să se ridice în văzduh, cu ajutorul unui motor. Bunicul acestui pilot şedea pesemne într-o haraba şi, îndemnîndu-şi boii, se scărpina la fel. Şi poate că nepotul pilotului, tot aşa, scărpinîndu-se, va dibui un teren bun pentru aselenizare.

Secolul douăzeci! Stai înăuntrul unei cutii de fier ce vibrează, şi sub tine, hăul fără fund. Dar ia încearcă să-i spui cuiva că toate astea ţi se par cu neputinţă de crezut — o să-ţi rîdă în nas.

După douzeci de minute, cînd manifestările de entuziasm ale Daşei se mai potoliră, iar lui Zelenin îi trecu emoţia, pilotul spuse cu glas tare:

— Uite colo o casă...

Zelenin privi în jos şi văzu peticul alb al unei grădini şi un acoperiş ţuguiat. Se uită neîncrezător la pilot.

— Aterizezi aici ?

— Habar n-am. Zăpada e mare şi mai sînt şi copacii, pot să-mi rup elicea în ei — răspunse pilotul. Ei, dar trebuie să-ncerc.

Zelenin văzuse într-un jurnal la cinema cum se coboară din elicopter pe o scară de frînghie. De entuziasm, i se tăie răsuflarea.

— O să coborîm pe o scară de frînghii ?

Acum fu rîndul pilotului să se uite la el, neîncrezător.

— Dar fata ?

— Eu ? exclamă Daşa. Mare lucru ! O să pot şi eu.

— Ei, atunci, daţi-i drumul !

Devenind mai vesel, pilotul îndreptă aparatul spre pămînt.

Elicopterul atîrna în aer la vreo douăzeci de metri deasupra solului. Ai fi zis că poţi să atingi vîrfurile brazilor. Uşiţa fu deschisă. Aerul tare, geros îi izbi în obraz. Pilotul se lăsă în genunchi, dibui pe jos şi aruncă peste bord scara. Căutînd să nu se uite în gol, Zelenin îşi legă şireturile căciulii şi îi întinse pilotului mîna.

— Cu bine ! Mulţumesc, tovarăşe !

— N-aveţi pentru ce. Cu bine !

„Nu e de loc îngrozitor" — se gîndea Zelenin, bălăbănindu-se prin aer şi pipăind vidul cu piciorul.

Cea din urmă treaptă dănţuia la vreo cinci metri de pămînt. Desprinzîndu-şi mîinile, îşi dădu drumul jos şi se afundă în zăpadă pînă la gît.

Vuietul năprasnic al elicopterului făcea să răsune pădurea. Zelenin înălţă capul. O boccea informă venea cu iuţeală în jos. Cît p-aci să-i cadă în cap lui Zelenin. Era Daşa. Amîndoi se zbătură prin nămeţi, plini de voie bună. Ce aventură !

Lioşka Maximov, pur şi simplu, ar muri de invidie.

— Ei — spuse Zelenin — și acum să ne tîrîm spre casă.

— Ia uite — îl înghionti ușor Dașa — uite-o pe nevasta pădurarului !

O siluetă întunecată, mînuind voinicește lopata, venea dinspre casă în direcția lor.

NOAPTEA ÎN PĂDURE

— Ei, deocamdată, asta-i tot — zise Zelenin, isprăvind operația. Mîine îl transportăm la spital și acolo urmează faza a doua.

— Da' omu' meu o să trăiască ? întrebă din colț femeia, cu un glas înfundat.

Zelenin tresări și se uită la ea. Cîtă forță avea în el acest cuvînt simplu, străvechi de veacuri, primitiv chiar : „Omu' meu" !

Se pare că și azi, în secolul elicopterelor și al penicilinei, stăruie încă vie, în toate femeile, fără excepție, teama străveche de a-și pierde bărbatul, cel care aduce hrana și care călăuzește mica ceată a familiei. Indiferent ce este el : funcționar de bancă, arbitru de fotbal, vînător, pădurar.

Zelenin privea femeia și tăcea. Se apropie de masa pe care zăcea bărbatul ei.

— Va trăi ! spuse Dașa din toată inima.

Ridicară de pe masă trupul greu al pădurarului și-l culcară pe patul din odaia de alături.

Femeia aduse cina. O tigaie uriașă cu hălci de carne friptă, o carafă de rachiu de casă, un borcan cu compot. Li se făcuse o foame de lup. Dașa și Zelenin se repeziră asupra bucatelor.

Mîncau, simțindu-se ca doi oameni mulțumiți de munca lor, de ziua ce trecuse, mulțumiți unul de celălalt și de toată lumea. Cu gurile pline, schimbau între ei priviri, amintindu-și cum săriseră din eli-

copter în nămeți. Femeia îi privea, cu bărbia proptită în podul palmei.

— Dumnezeu să vă dea sănătate! rosti ea pe neașteptate.

Dașa îi aruncă lui Alexandr o privire iute și roșie. Abia după un minut, Zelenin pricepu tîlcul ascuns al vorbelor femeii. Văzîndu-i stingheriți, aceasta se fîstîci și ea.

— Vă place carnea de urs? întrebă ea.

Zelenin se înecă și începu să tușească.

— Cum?! exclamă el. Adică ăsta e... ăsta e chiar el? și numaidecît dădu ușor din umeri, înfiorat, rușinat de gluma lui sinistră.

— Da, ursu' — încuviință femeia și oftă. Viktor Petrovici l-a pus la pămînt și l-a dat gata cu cuțitul.

După cină, Zelenin se așeză pe o bancă, își aprinse o țigară și privea cum găinile se plimbau de colo-colo într-o cușcă lungă. Se simțea nespus de bine. Savura simplitatea și limpezimea acestei nopți.

Muncă bună, mîncare bună, oboseală bună, plus o țigară.

Dașa intră.

— Alexandr Dmitrievici, i-am administrat camforul. Acum mă duc la culcare.

— Dașa... — murmură el.

— Poftim?

Ea stătea în fața lui, aurie, rumenă, cu părul mătăsos împletit într-o coadă lungă, aruncată pe piept. Coada era atît de groasă, încît răsucirile ei i se părură lui Zelenin împletitura unei pîini lunguiețe. La lumina tremurătoare a lămpii cu petrol, obrazul fetei era ca al unei copile.

— N-ai vrea să stai aici puțin cu mine?

Ea veni și se așeză pe bancă alături. Cît de simple și de frumoase sînt toate în viață: să zbori cu elicopterul, să operezi oameni, să bei rachiu de casă, să privești cu admirație fete frumoase! Să săruți fete frumoase! Dașa se ridică brusc, privindu-l chiorîș. Se întoarse și ieși.

Zelenin se apropie de fereastră. Zăpada scînteia, scînteia și cerul. Pădurea era însuși întunericul,

însăşi noaptea. Jur împrejur, numai păduri. Lupi, urşi, vînători... Oamenii se încaieră cu fiarele sălbatice. Pe urmă, unul îl mănîncă pe celălalt. Iar cineva, singur, geme în pădure. Dar sus, în cer, zboară elicoptere. Şi vii în zbor, ca să-l ajuţi pe omul acela — medici, infirmiere, prieteni buni care se înţeleg între ei.

E o noapte plină de vrajă. Nopţi ca astea nu le uiţi niciodată.

Ele îţi rămîn în minte şi-ţi luminează trecutul ca farurile.

I s-a făcut somn.

Capitolul VIII

ŞI MERGI, MERGI...

O dată cu încetarea navigaţiei, oamenii au deschis pîrtii noi, poteci bătătorite pe gheaţă. Ziua, cînd e soare, pe o cărare ca asta încerci un sentiment de bucurie şi, un pic de tot, şi frică. N-ai văzut niciodată astfel de sclipiri. În jur, totul te orbeşte : argintul zăpezii, aurul soarelui, azurul nemărginit. Dar iată-te străbătînd locuri unde vîntul şi-a făcut mendrele. Aluneci pe oglinda mată, peste prăpăstii ameninţătoare, cu cine ştie ce fel de contururi vagi dedesubt. Aluneci, îţi stăpîneşti tulburarea şi te bucuri că-ţi ţii echilibrul, că te mîngîie razele soarelui şi că fiecare zi de iarnă e un pas spre primăvară. Îţi vine să cînţi de bucurie. În schimb, noaptea şi pe vreme urîtă, în vîltoarea torentului orbitor al zăpezii, parcă toţi dracii de pe fundul mării, toţi demonii au scăpat din ascunzişurile lor, din smîrcuri, din piftiile mîlului, şi urlă, şi abia aşteaptă să faci un pas greşit ca să te înhaţe. Luminile s-au împuţinat, pustii sînt şi danele. Privind macaralele încremenite, înţelegi dezolarea uriaşelor şopîrle din era glacială. Eşti singur în centrul vîrtejului dezlănţuit de omăt. La ce bun să mai mergi clătinîndu-te, alunecînd ? La ce bun să mai visezi, să-ţi alungi tristeţea ? Mai există oare ceva pe lume, în afară de tine şi de viforniţă ? Mai sînt oare prieteni, lumini calde la ferestre, telefonul răsunînd de vocea iubitei şi chiar ea, iubita ? Mai sînt pe lume cantine, vapoare, biblioteci şi săli de operaţie, cărţi şi filme, vin, mingi de volei, televizoare,

cîntece, primăvară, fericire ? Nu mai e nimic, nimic decît frigul, urletul şi tristeţea. Şi atunci de ce să mergi înainte ? Fiarele se fac ghem, schiaună, se apără fără putere, se pregătesc să piară. Iar tu mergi, fiindcă eşti om, fiindcă viscolul n-are cum să-ţi scoată din cap credinţa că toate cele înşirate există ; fiindcă tu ştii că soarele va răsări iar. Nu contează cît mergi pe gheaţă — o jumătate de oră ori treizeci de zile ; nu contează unde te duci — să te întîlneşti cu iubita ori spre Polul Sud. Important e că mergi. Zi, noapte. Mîhnire, speranţă. Şi mergi, mergi...

La birou, munca era în toi : maşinile de scris ţăcăneau, telefoanele sunau, colaboratorii ţipau, rîdeau. Vladka stătea pe coridor şi-şi fuma ţigara. Maximov se apropie de el :

— Ce veşti ?

— Nimic nou. Am fost la direcţie. Nu mă lasă la clinică. Cică să continui să mă ocup cu studierea instalaţiilor higienice : „Doctore Karpov, asta are să-ţi prindă bine pe vas"...

După închiderea navigaţiei, Maximov fusese mutat de la staţia de carantină, în sectorul comunal, iar Karpov, în cel industrial. S-au dus nopţile fără somn, scările de frînghie şi tradiţiile marinăreşti. Plictiseala se făcea simţită. Se zvonea că înainte de a fi repartizaţi pe vase, tinerii medici vor trebui să treacă prin toate sectoarele serviciului. Nimic de rîs. Mai curînd de plîns.

O uşă se deschise şi doctorul Damppfer, un bătrîn înalt, uscăţiv, îmbrăcat într-un veston de marinar, apăru pe coridor.

— Alexei Petrovici — strigă el — eşti drăguţ să-mi dai o mînă de ajutor ?

Maximov aruncă mucul de ţigară jos şi intră după el în cabinet. Damppfer se canonea să redacteze raportul anual. Mesele aşezate cap la cap nu se mai vedeau sub mormane de mape, cărţi, rapoarte şi formulare.

— Dar nu mă pricep de loc la treburile astea — obiectă Maximov.

— Nu-i nimic, ai să te descurci. Eşti băiat inteligent — zîmbi bătrînul.

— Şi ce trebuie să fac ?

— Să începi cu numărătoarea gîndacilor de bucătărie.

— Adică ?... şi Maximov făcu ochii mari.

— N-ai notat dumneata în acte, cînd ai inspectat vasele, dacă are gîndaci sau n-are gîndaci ?... Uite mapa cu acte, uite lista vapoarelor. Verifică şi notează : unde sînt gîndaci, pune o cruciuliţă, unde nu sînt...

— Un zero mic ?

— Exact. Nu spuneam eu ? Eşti băiat inteligent...

— Şi asta-i toată treaba ?

— Toată.

«O cruciuliţă, un zero — reflecta Maximov. Straşnic ! Va să zică eu am studiat fiziologia, biochimia, materialismul dialectic, plus teoriile lui Pavlov, ca să număr gîndacii. Bravo ! Ei, să vedem... Şalanda cu aburi, „Zeia", o cruciuliţă ; remorcherul „Kamenscik", un zero ; tancul „Veter", tot un zero ; motonava „Stavropol", o cruciuliţă...»

— Merge treaba, merge ? întrebă Damppfer, fără să-şi ridice ochii din hîrţoage.

— A, grozav ! exclamă Maximov. Fierbea de ciudă, deşi stătea liniştit în fotoliu şi răsfoia actele. „Babalîc afurisit, şobolan de cancelarie ! Dar ştii tu că eu mă pricep să citesc roentghenogramele şi analizele, că am şi făcut singur trei operaţii de apendicectomie, iar odată am asistat chiar la o rezecţie de stomac ? Ştii tu că profesorul Guşcin mi-a descoperit aptitudini de clinician ? În sfîrşit, ştii că sînt sensibil la muzică, la poezie, că mai scriu şi eu din cînd în cînd ? Dar, chiar de-ai şti toate astea, tot m-ai pune fără pic de ruşine să-ţi număr gîndacii. Ce ştii tu ce-i viaţa ? Ce ai văzut tu din viaţă, în afară de hîrţoagele tale şi de butucii de tăiat carnea ?"

— Am impresia că munca asta nu-i chiar pe placul dumitale ! remarcă Damppfer pe neaşteptate.

— Eu, drept să vă spun, sînt medic de spital — răspunse Alexei, făcînd un ultim efort ca să-şi stăpînească furia. Deodată îşi aduse aminte că avusese aceeaşi senzaţie cînd antrenorul îi propusese să joace în echipa secundă.

— Da, da — mormăi Damppfer, distrat, şi se cufundă iar în hîrtii. Peste cîtva timp întrebă din nou : Dumneata cunoşti sarcinile serviciului de carantină ?

— Curăţenia ! i-o trînti Maximov. Combaterea rozătoarelor, insectelor şi ofiţerilor secunzi. E bine ?

— Sarcina serviciului de carantină este paza frontierei sanitare a Uniunii Sovietice — rosti Damppfer, răspicat şi solemn. Noi sîntem grănicerii, înţelegi ? Aici nu există lucruri mărunte. Un şobolan ciumat poate cauza pierderi mai mari decît o sută de spioni strecuraţi peste graniţă.

— Şi cîţi gîndaci fac cît un spion ? întrebă ironic Maximov.

Damppfer hohoti scurt, automat, ca unul care a auzit un banc răsuflat.

— Înţeleg totul — spuse Maximov, grăbit. Desigur, e un lucru important... serviciul de carantină. Mie chiar îmi place, însă...

— Dumitale îţi place să goneşti prin port cu barca cu motor şi să-ţi periclitezi viaţa căţărîndu-te pe scări de pisică.

— Cum, aţi şi aflat ?

— Iar munca ordonată, disciplinată nu-ţi place de loc. Atunci de ce ai cerut să fi numit medic de bord ?

— Sper că pe vas o să am ceva mai bun de făcut decît să pun cruciuliţe şi zerouri.

— Aşa crezi dumneata ? Pe vas va trebui să lupţi singur împotriva fiecărui gîndac. Mă tem că dumneata ai o noţiune falsă despre atribuţiile unui medic de bord. Ştiu : unii cred că e o simplă „partie de plaisir“ [1], atîta tot. Ăştia nu sfîrşesc bine. Pe mare, băiete, nouă, medicilor, ne revine răspunde-

[1] Distracţie (în limba franceză în text). (n. t.)

rea integrală pentru viaţa şi sănătatea celor cincizeci sau şaizeci de oameni care muncesc din greu, fiind departe de patrie, de familiile lor. Îţi dai seama de acest adevăr elementar ? Tocmai pentru asta şi numai pentru asta sîntem noi puşi în acest sector de către orînduirea noastră sovietică. Pe vasele străine nu există categorii de medici analoage. Sănătatea marinarilor ? Profilaxia ? Fleacuri ! În locul unuia care cade bolnav, în orice port găseşti zece inşi, pe alese. Să nu crezi că fac teorii. Am petrecut şi eu optsprezece ani pe mare şi cunosc binişor globuleţul nostru terestru. Îşi aprinse ţigara şi se uită ţintă pe fereastră, încercînd parcă să deslușească ceva. Era întîia oară cînd Maximov îl auzea rostind atîtea vorbe deodată. Damppfer păru că şovăie dacă să se oprească ori să-i dea înainte. În cele din urmă se uită drept la Alexei şi spuse : — Omul, şi asta este foarte important, trebuie să înţeleagă un lucru elementar : că rostul lui e să trăiască în societate. Atunci va căpăta o atitudine justă faţă de muncă. Şi tot atunci va trăi, cum se zice, din plin. Fii te rog atent. Omenirea se împarte în două categorii. Pentru unii, o zi de viaţă este o zi completă, întreagă. Alţii scad dintr-o zi şase ori opt ore de lucru. Oamenii aceştia încep să se simtă oameni doar după ce-şi atîrnă în cui fişa de pontaj ori semnează condica la plecare. Mai adaugă orele de somn. Cîte rămîn ? Or, noi n-avem decît o viaţă, băiete, una singură, şi aia atît de scurtă... Tinerii, adesea, nu pricep.

— Ba pricep — replică Maximov — ştiu şi ei că e scurtă.

Ia te uită : Damppfer l-a chemat la el, ca să-i vorbească despre mîntuirea sufletului ? Se pare că aşa-i. Ei bine, atunci să stăm de vorbă !

— Aşa cum văd eu lucrurile, nu contează durata vieţii, ci gradul ei de intensitate. Un alergător pe o sută de metri cheltuieşte nu mai puţină energie şi forţă vitală decît unul care aleargă pe distanţe mari. Şi dacă un om care vegetează, făcînd o muncă plictisitoare...

— La noi nu există munci plictisitoare — îl întrerupse Damppfer — există oameni plictisitori, ori mărginiți, ori care nu pricep încă bine lucrurile. Dă-ți seama de toate, înțelege-ți menirea, urmărește verigile lanțului pînă la capăt, și atunci vei vedea că orice muncă este interesantă. În lumea asta, toți sîntem legați unii de alții, toți acționăm pentru o cauză comună.

— Dați-mi o țigară — spuse Maximov. Nu se mai simțea stingherit. Parcă ar fi uitat de vîrsta lui Damppfer. Aprinzîndu-și țigara, zîmbi, cum i se întîmpla în toiul disputelor cu Saşka Zelenin ori cu un altul. Dumneavoastră totul vi se pare cum nu se poate mai simplu. Spuneți: „Înțelege că ești o verigă dintr-un lănțișor și atunci vei munci bucuros!" Dar majoritatea oamenilor nu și-a aflat rostul. E doar atît de greu, și e o fericire atît de mare cînd pornești din prima clipă pe calea vieții tale, care e unică! Vezi cîte un contabil urîcios, care seamănă cu un șoarece, că șade și numără zilele pînă la leafă, visînd să-și „încropească" un costum nou. Și cine știe? Poate dacă de mic copil s-ar fi ocupat de muzică, ar fi ajuns un compozitor celebru. Deci iată că oamenii muncesc doar pentru burtă. Iar salvarea o caută în așa-zisele idei particulare — în sentimente, în senzațiile din timpul liber. E oare viața doar muncă? Ar fi o ipocrizie să vorbim astfel. Există alte lucruri minunate: muzica, versurile, vinul, sportul, îmbrăcămintea, automobilele...

— Toate astea sînt create prin muncă — îl întrerupse calm Damppfer.

— ...munții, marea, asfințitul soarelui, femeile — continuă Maximov.

— Toate astea sînt inaccesibile trîntorilor și ei nici nu le înțeleg — ripostă bătrînul. Asta-i convingerea mea fermă. Li se pare doar că duc o viață plină; în cele din urmă, nici unul dintre aceștia nu scapă de senzația frigului înspăimîntător al vidului.

— Dar oare scapă cineva de pragul acesta?! exclamă Maximov. Văzînd că i se apropie sfîrșitul, omul își spune: „Ei, asta-i tot. Și ce rost au avut

toate acestea ? Ce rost am eu ?“ Filozofăm, luptăm pentru idei înaintate, trăncănim despre folosul muncii sociale, elaborăm teorii şi, pînă la urmă, ne descompunem în elemente chimice, la fel ca plantele, ca animalele, numai că plantele şi animalele nu fac nici un fel de teorii. E o deşertăciune ; poporul zice : „Toţi ajungem acolo“. Absolut toţi ! Şi fruntaşii în producţie, şi trîntorii, şi oamenii nobili, şi ticăloşii. Unde e acest „acolo“ ? Aşa ceva nu există. O fi întunericul ? Dar şi el e tot viaţă. Ce-mi pasă mie de lume, dacă ştiu că într-o bună zi voi pieri pentru totdeauna ?!

— Isprăveşte ! răcni Damppfer şi izbi cu pumnul în masă. Eşti un mucos... un nevolnic ! Sări de la locul lui, se duse la fereastră şi rămase aşa, cu spatele la Maximov. Se vedea că frînge ceva în mîini. Cînd se întoarse, Alexei rămase uimit. Ochii lui Damppfer deveniseră dintr-o dată neverosimil de mari. Iartă-mă ! murmură el. Sînt bătrîn. Am stenocardie. Haide, vorba dumitale, să privesc îndărăt. Ce rost am avut eu ? Am luptat în rîndurile unităţilor care au asaltat Kronstadtul, am muncit pe mare şi pe uscat : atîta tot. Dar mie nu mi-e frică ! Pricepi ? Am muncit pentru copiii mei, şi pentru dumneata, şi pentru viitorii dumitale copii. Tocmai în asta stă salvarea. Îţi închipui ce s-ar întîmpla dacă omenirea s-ar lăsa în voia panicii, aşa cum faci dumneata ?! Sălbăticie, dezmăţ de instincte animalice, alcoolism, marasm. Eu ştiu, Alexei Petrovici : oricui îi e dat să trăiască asemenea clipe, mai ales cînd e tînăr... aşa-i firea omului...

Uşa se deschise şi în pragul ei apăru faţa strălucitoare a lui Karpov.

— A, aci mi-erai ? exclamă el. Fugi şi ia-ţi salariul, rapid... Ce, ai uitat că la patru avem meci cu ăia de la şantierele de reparaţii ?

— Dar pantofii de tenis mi i-ai luat ? întrebă Maximov şi, sărind în picioare, o zbughi pe uşă.

După vreo zece minute, Damppfer îi văzu de la fereastră pe cei doi prieteni. Alergau în goana mare ca doi trăpaşi.

„Ei, am discutat şi noi oleacă — îşi spuse Damppfer. Aşa se întîmplă totdeauna cu ăştia tineri. Fuga la volei şi au uitat totul."

...Damppfer greşea. Alexei nu uita nimic. Discuţia cu medicul bătrîn fusese pentru el o mare surpriză, mai cu seamă că atinsese chiar problemele care îl frămîntaseră în zilele din urmă. Aparent, nimic din viaţa lui nu suferise vreo schimbare. Ca şi pînă atunci, el şi Vladka hoinăreau prin portul îngheţat, cu lume puţină, fumau pe coridoare, făceau spirite ; ca şi altă dată jucau volei, se duceau la Biblioteca publică, la dans, la cinema ; ca şi mai înainte dormeau puţin, mîncau puţin, discutau despre arhitectură, despre jaz, despre Jocurile Olimpice, despre operaţii pe inimă, despre vapoare, rachete, femei şi cine are muşchii mai tari : cutare sau cutare ? Dar cînd Alexei rămînea singur, ceva teribil se ridica în el şi începea să urle. Era tocmai ceea ce îi mărturisise lui Damppfer. E caraghios : în zilele noastre, un tînăr posedat de „boala secolului" ! Dar ce să-i faci dacă un asemenea tînăr există ? Să rîzi de el ? Nu prea e de crezut că în felul acesta îl vei vindeca. Alexei încerca să afle care este cauza unor asemenea stări. Să fie oare privelişte a portului, care, nu demult încă, clocotea de viaţă încordată, tumultuoasă, iar acum zăcea ferecat de gheţuri ? Să fie de vină sentimentul de înstrăinare ivit în ultimul timp între el şi Vera ? Purtarea Verei îl făcea să turbeze de ciudă. El o învinuia că e laşă, că dă dovadă de apatie mic-burgheză, că se teme să nu-şi piardă confortul, tihna. I-o trîntise de la obraz : „Poate că situaţia asta îţi convine ? E la modă !" Vera suferea, plîngea, îi pierise farmecul... În orice caz, Alexei nu mai avea pace. De două săptămîni nici nu se mai întîlniseră.

Dar poate că mai era şi altă pricină — scrisorile lui Zelenin, pline de provocări stupide, în care îi zugrăvea „munca lui de toate zilele", cu aluzii clare. Cu alte cuvinte : „Ia te uită cum trăim noi. Vertiginos ! Pe cînd voi ? Voi staţi şi visaţi la mare, la fel ca şi-nainte"... Sau de vină era chiar „munca

cea de toate zilele", cu nenumăratele ei pauze „la cîte o ţigară" care le tăbăcea gîtlejul ? Dracu ştie ! Era o perioadă urîtă. Alexei se zvîrcolea în pat sub cerul negru al iernii atît de sărac în stele...

Discuţia cu Damppfer avusese darul să-l mai destindă un pic, deşi nici unul, nici altul nu spusese tot ce ar fi vrut să spună. Începuse să aştepte primăvara, zilele calde cînd pavilioanele aveau să fîlfîie iarăşi vesele, cînd se va urca pe bordul unui vapor, iar în ziua despărţirii, Vera va veni în fugă şi toate se vor lămuri pe loc, iar el va şti, în sfîrşit, pe ce lume trăieşte. Doar trebuie să se isprăvească odată drumul acesta plin de gheţuri şi amărăciuni !

DĂUNĂTORUL DE HAMBAR

Maximov şi Karpov trecură pe la medicul-şef al serviciului, să mai stea puţin de vorbă „despre viaţă". Medicul-şef, o femeie înaltă, cu o voinţă de fier şi făcînd dovada unei operativităţi ce-ţi stîrnea entuziasmul, găsea oricînd timp să-şi căineze subalternii. Pe doctorii tineri, nu se ştie de ce, nu-i scotea din „bieţii mei băieţi".

Karpov începu numaidecît să se văicărească şi să se roage să fie lăsat să plece undeva, fie şi la un staţionar, oricît de mediocru. Prinzînd un moment favorabil, Maximov întrebă prudent :

— Irina Pavlovna, aveţi cumva vreo ştire în legătură cu repartizarea noastră pe vase ?

— Pînă la primăvară, băieţi, nici să nu vă gîndiţi la asta. În schimb, cînd se va deschide navigaţia, veţi nimeri la cele mai bune unităţi. De asta o să am eu grijă.

— Eu mă descalific aici ! exclamă Vladka cu durere în glas.

— Termină, Vladislav ! se răsti la el Maximov. Ştie ea, conducerea, cînd sîntem în pericol de a ne descalifica. La momentul oportun va avea grijă de noi.

— A, dumneata eşti un băiat maliţios ! zîmbi medicul-şef.

Audienţa se soldă cu o nouă „transferare" a lor : Maximov nimeri în sectorul alimentar, iar Karpov, în cel comunal. A doua zi, Maximov începu noua lui muncă. Şefa de sector Lidia Apollonovna, medic în vîrstă, îl puse îndată să se ocupe de verificarea hîrtiilor.

— Ia mapa asta şi însuşeşte-ţi experienţa de muncă a medicului Stolbov. Piotr Leonidovici s-a adaptat la perfecţie specificului nostru.

Acte, copii de procese-verbale pentru încălcarea regulamentului sanitar, corespondenţă, analize de la laboratorul alimentar, calcule de valori calorice... Un căscat interminabil.

— Ei, Max, ai ajuns şef de birou ? se interesă Karpov.

— A, tu eşti, Vladka ? Ia admiră activitatea genialului nostru coleg de studii. Îmi însuşesc experienţa lui de fruntaş.

Nişte pagini mici acoperite de scrisul gotic al lui Stolbov : proces-verbal de inspecţie la unul din depozitele T.C.M.-ului — Transporturi Comerciale Maritime. Se arată că într-un transport de făină de calitate superioară, destinată vaselor de cursă lungă, a fost descoperită gărgăriţa, un dăunător de hambar. Se dispune să se distrugă imediat făina şi să se raporteze de executare. Ţin-te bine !

— Lidia Apollonovna, dar ce fel de fenomene provoacă acest dăunător ?

— Care dăunător ?

— Cel semnalat în procesul-verbal dresat de Piotr Leonidovici.

Lidia Apollonovna citi actul şi dădu din umeri : habar n-avea.

— Ciudat — zise ea — nu ştiam nimic despre asta. Să fi uitat ? Alexei Petrovici, în momentul

de față, Stolbov lipsește ; du-te, te rog, dumneata la depozit și verifică documentația. Dăunătorul ăsta provoacă grave tulburări gastro-intestinale. Citește cartea profesorului...

Maximov ieși în stradă și se îndreptă spre port. Era o zi caldă, luminoasă. Pale de aer umed veneau dinspre golf. Zăpada sta gata-gata să se topească. Mica piață din fața intrării principale mișuna de lume. Lîngă serviciul de cadre zăbovea ca întotdeauna mulțimea pestriță a „bicilor" [1]. Așa e poreclită din vechime rezerva personalului navigant. Maximov se îndreptă într-acolo, se salută cu cei cunoscuți, mai rătăci cîteva minute prin mijlocul lor. Oamenii aceștia știau tot ce se petrece pe lume și, mai cu seamă, la serviciul de cadre. Azi, toată lumea îl asculta cu o deosebită luare-aminte pe bucătarul neîmbarcat Edea Sarahan, care relata cuprinsul ultimelor radiograme. Oamenii își aduceau aminte de prietenii lor plecați în cursă și vorbeau despre vapoare.

Afară, lîngă poartă, camioanele transformaseră zăpada în mocirlă. Maximov ridică brațul și, într-un sfert de oră, ajunse, în goana unui „MAZ" hodorogit, tocmai la capătul digului de vest. Acolo coborî pe gheață, traversă golful, se urcă pe digul de cărămidă, îl străbătu pînă la capăt, ieși din incinta portului și mai merse o bucată bună de drum cu tramvaiul. Antrepozitele se aflau undeva la mama dracului, pe un teren viran lîngă mlaștină.

În încăperea cu tavanul boltit mirosea a igrasie. Un omuleț în halat albastru umbla prin intervalul dintre lăzi și baloturi. Se uită la Maximov pe furiș, apoi, înălțîndu-și capul, începu să-și miște buzele cu un aer absent, ca și cum ar fi socotit ceva. Maximov îl întrebă într-o doară :

— Dumneata ești șeful depozitului ?

— Provizoriu — îi aruncă omulețul peste umăr. Dar ce doriți dumneavoastră ?

— Sînt de la serviciul sanitar de carantină.

---

[1] De la *beach* (țărm, coastă — în limba engleză). (n. t.)

Omulețul se întoarse pe loc și se îndreptă spre Maximov, cu un zîmbet mieros pe buze.

— A, foarte frumos că nu ne uitați și mai dați din cînd în cînd pe la noi! Iarciuk. Învîrtindu-se curtenitor în jurul lui Maximov, îl conduse în birou, îl pofti să ia loc în fotoliu și se așeză vizavi, fără a-și lua de la el privirea-i dulce și drăgăstoasă, turuind într-una: ...Am avut de-a face mai mult cu Lidia Apollonovna și cu medicul Stolbov. E un tînăr foarte, foarte înzestrat. Și acum, va să zică, dumneata, tovarășe Maximov, te vei ocupa de noi, păcătoșii? Foarte bine, foarte bine. Știința, azi, e ca să zic... Se opri o clipă și ochii lui căpătară o expresie sobră, de respect sacru pentru știință: Știința, în epoca noastră... Ah, doctore, ce vremuri trăim! Și se arătă nespus de încîntat.

Maximov tăcea și căuta să aibă o atitudine cît mai rezervată. Simțea că Iarciuk, cine știe din ce pricină, era speriat. Privirile-i iuți, iscoditoare țîșneau parcă prin aburii sporovăielii lui neroade. Deodată, locțiitorul provizoriu se întrerupse și tăcu. Timp de un minut, în birou domni liniștea. Cei doi se priveau reciproc. Apoi Iarciuk începu din nou să se agite, deschise sertarul biroului și puse înaintea lui Maximov o cutie de țigări lux „Troika", aurite la un capăt. Maximov mormăi ceva și-și desfăcu pachetul lui de „Aurora".

— Și... cam ce v-ar interesa să vedeți la noi? întrebă Iarciuk, jovial.

— Transportul de făină în care a fost descoperit dăunătorul de hambar — răspunse Maximov, privindu-l țintă.

Obrazul ascuțit al lui Iarciuk se înroși ca un ou de paști.

— Păi l-am trecut la pierderi; am executat dispoziția.

— Actele justificative, te rog!

Citind actul, Maximov se simți neputincios. I se părea, fără să-și dea seama de ce, că la mijloc nu era lucru curat; dar cum să afle adevărul în hățișul termenilor comerciali și învăluit în păienjenișul

vorbelor umflate ale lui Iarciuk ? Totul părea în regulă : actul era bătut la maşină, avea trei iscălituri — indescifrabile. Cine or fi oamenii ăia care îşi transformă numele într-o mîzgălitură de idiot obosit ?

— Poftim şi iscălitura colegului dumneavoastră — spuse Iarciuk.

Maximov desluşi o undă de ironie în glasul „provizoriului". Se uită din nou la act. Stai, ce-i asta ? Că doar iscălitura lui Petenka o cunoaşte perfect : scrie, aşa, gotic. Pe cînd aici, uite, un fel de ghem de aţă destrămat.

— Arată-mi scrisorile de trăsură de pe luna respectivă — ceru el deodată, dîndu-şi seama că e ceva suspect în toată povestea.

Iarciuk se alarmă :

— De ce, tovarăşe doctor ? La ce bun ?

Maximov simţi că nimerise drept la ţintă.

— N-am aici scrisorile de trăsură. Sînt la contabil şi contabilul e plecat în oraş.

— Ba nu — acum fu rîndul lui Maximov să zîmbească (se hotărîse să nu asculte decît glasul intuiţiei sale) — lasă-te de farsa asta ! Ştiu că le ai aici, în sertar.

— Nu cumva Lidia Apollonovna v-a învăţat metoda asta ? întrebă Iarciuk, cu o voce neaşteptat de scăzută şi de ostilă.

— Da, dumneaei în persoană.

— Ei, arătaţi-vă vigilenţa, tovarăşe, satisfăceţi-vă curiozitatea. Mi-e ruşine pentru ce faceţi ! Aţi învăţat la universitatea noastră sovietică şi n-aveţi încredere în muncitori ? În muncitorii, care...

— Gura ! i-o reteză Maximov, brutal.

Se apucă să examineze scrisorile de trăsură de pe masă — pentru zahăr, pentru conserve, pentru scrumbii din Oceanul Atlantic şi din cel Pacific, pentru fructe uscate, pentru carne de oaie congelată, pentru făină. Şi iar nu mai pricepu nimic. „Te prosteşti, Maximov, frate, devii ridicol !" Deodată îi veni o idee simplă : să confrunte cifrele din act cu cele din scrisorile de trăsură. Şi iată că printre

scrisorile de trăsură pentru făina eliberată diferitelor vase dădu peste o hîrtiuţă în care era consemnată, la o anumită dată, expedierea unei cantităţi de făină superioară, destinată motonavei „Novator".

— Aşadar, pentru „Novator" ?

— E altă făină ! ţipă cu o voce piţigăiată Iarciuk. P-aia am distrus-o şi am primit în schimb alt transport. Ehei, dumneata eşti prea tînăr încă, e greu să înţelegi toate astea ! Uite ! şi începu să-l asalteze cu hîrtiuţe şi să-l zăpăcească cu un torent de termeni administrativi.

Într-adevăr, Maximov nu înţelese mare lucru, însă bănuise vag că nimerise punctul nevralgic.

— Ei, nu-i nimic, ne descurcăm noi — mormăi el — dăm o radiogramă şi medicul de pe bordul vasului „Novator" o să facă el verificarea.

Iarciuk îl ajunse din urmă tocmai la uşa depozitului.

— Ascultă, doctore Maximov — spuse el şi-l luă de braţ. Te sfătuiesc ca om mai în vîrstă : las-o baltă ! N-o mai face pe Sherlock Holmes, c-o să fie rău de dumneata.

— De ce-mi porţi atît de grijă ? întrebă Alexei, eliberîndu-şi braţul.

— Vai, vai, ce concepţii mai ai şi dumneata ! Parcă n-ai fi de-al nostru. Oamenii sovietici sînt datori să aibă grijă unul de altul, mai cu seamă, noi, tovarăşii mai în vîrstă, de voi, cei tineri. Dar dacă n-ai încredere în mine, atunci o să-ţi spun altceva, şi ridică tonul. Nu vreau să mi se terfelească numele meu cinstit, să mi se păteze reputaţia cîştigată după atîţia ani de trudă.

Maximov deschise tăcut uşa. Iarciuk îl apucă iar de cot :

— Iată, tovarăşul dumitale. Piotr Leonidovici, era mai înţelegător. Şi dumneata, sînt convins, ai să înţelegi...

Cu o mişcare abia simţită, atinse buzunarul lui Maximov. Vîrînd mîna în buzunar, Maximov dădu peste un tenculeţ solid, neted, bine legat. Fără să

se uite la bani, Alexei îi azvîrli cît colo pe pardoseala de ciment, zbierînd :

— Cînd ţi-oi cîrpi una !

Ca împins de un arc, Iarciuk se repezi într-o parte, înşfăcă banii şi spuse şuierînd :

— Sîntem singuri aici. N-ai dovezi, mucosule, şi nici n-ai să ai vreodată. Ai înţeles ? Dacă te ridici împotriva mea, o să ţi se-nfunde. N-ai să vezi tu marea cu ochii, poate doar în vis. Bagă-ţi minţile-n cap, dacă le ai !

...Maximov se întoarse la birou, se aşeză la masă şi rămase pe gînduri. Ce treabă încîlcită ! În orice caz însă, spaima lui Iarciuk şi încercarea de a-i da mită dovedesc în mod precis că el, Maximov, a pus degetul pe rană. Sigur că în realitate lucrurile s-au petrecut mai complicat decît i se părea lui acum ; mă rog, n-are decît organizaţia aia... cum îi zice ? OCDAO [1] ! Să se descurce cum o şti. El trebuie să aştepte venirea Lidiei Apollonovna şi să-i povestească totul. „Dar Stolbov ? Semnătura nu-i a lui, e drept ; dar se pare că se înţelegea cu individul. E cu putinţă să fi luat şperţuri ? Dobitocul ! Iarciuk e un tip periculos. Ce mă mai ameninţa ; Dar ce legătură poate fi între Iarciuk şi serviciul meu pe mare ? Nu ; trebuie să mă sfătuiesc cu careva dintre băieţi înainte de a mă apuca să descurs iţele. Ori poate că, într-adevăr, ar trebui să las totul baltă, ca să nu dau de belea ?“

Birourile erau pustii ; doar la contabilitate se auzea ţăcănitul maşinii de scris. Maximov deschise condica în care se înregistrau deplasările personalului. Da, exact : toată lumea plecase în diferite misiuni de serviciu. Lidia Apollonovna, la bazinul Flotei de comerţ, Karpov, detaşat la nava de pază Nr. 607. „Dar Venea pe unde o fi ? Uite cu el trebuie să stau de vorbă despre chestia asta : o „Doctorul Kapelkin“ stătea scris cu mîna energică să-mi dea un sfat preţios, cu siguranţă“. La rubrica

[1] Organizaţie pentru combaterea delapidării avutului obştesc. (n. t.)

„Doctorul Kapelkin" stătea scris cu mîna energică a lui Venea : „Orele 10 şi 6 minute, pe Nevski, după afişe." Maximov zîmbi fără să vrea, închipuindu-şi-l pe neobositul activist pe tărîm obştesc în mijlocul mulţimii, pe Nevski. În cele din urmă luă hotărîrea fermă de a nu întreprinde nimic fără a-l consulta pe Kapelkin.

„Viteazul în dizgraţie" îşi făcu apariţia după o jumătate de oră. Era rumen la faţă, încruntat şi avea un aer preocupat. Văzînd că la birou nu se află nimeni în afară de Maximov, zvîrli sulul de afişe într-un colţ şi începu să povestească plin de însufleţire despre Nevski, pe care se preumblă „nişte tipese formidabile !" Maximov îl împinse într-un ungher, se aşeză pe un birou cît mai aproape de Venea şi-i spuse tărăşenia cu procesul-verbal dresat de Stolbov, cu făina şi cu Iarciuk.

— Venea, tu eşti un bătrîn şi înţelept şobolan de port, eşti broasca ţestoasă tortilla. Ia sfătuieşte-mă, spune, ce trebuie să fac ?

— Da, îl cunosc pe viermele ăsta — răspunse Kapelkin încet. Lasă-l în pace, e-n stare să te spurce dacă te-atingi de el.

— Te rog să ţii cont că nu mi-s de loc sperios din fire — zise Alexei.

— Da, bineînţeles, toţi sînteţi nişte vulturi — spuse zîmbind Venea — dar te sfătuiesc să nu te legi de el. Într-adevăr, n-ai să mai pupi marea. Aici, el ştie tot şi cunoaşte pe toată lumea. E un demagog, o javră, un lingău, dar se bucură de încredere.

— Atîta timp cît îi merge...

— Da, însă deocamdată e în stare să te împroaşte cu atîtea murdării, că n-ai să te mai recunoşti. Dovezi n-ai. Asta e incontestabil. Iar el o să caute să dreagă numaidecît totul şi n-ai să mai găseşti nici o hibă.

— Ei, pînă la „Novator" tot n-are cum s-ajungă : vasul, în momentul de faţă, navighează pe Oceanul Indian.

— Ce te face să crezi că făina a fost plasată pe „Novator“ ? Poate că au repartizat-o pe alt vas sau poate au scos-o chiar pe piață. La ce bun, Lioșka, să-ți strici viața ? Toate au să se spargă în capul tău. Chiar așa vătămător, dăunătorul ăsta nu-i. O s-alerge niței băieții la privată și gata...

— Și dacă rîndul viitor, Iarciuk o să trimită pe vase produse cu adevărat otrăvitoare ? întrebă Maximov, posomorît.

— Ei, Lioșka, fă cum vrei ! Eu, unul, nu m-aș lega de el, pentru nimica-n lume...

— Dar tu, în general, de ce ești capabil oare ? întrebă Alexei pe un ton nehotărît, dînd din mînă.

Ce mare lucru pot să pățească băieții de pe „Novator“ ? La nevoie, ăștia pot să digere și scaune, și dulapuri... Pe cînd el, Alexei, poate să-și strice viața, să-și distrugă cariera la care visează de atîta vreme și care i se părea atît de realizabilă. Iarciuk e o bestie plină de vitalitate și împotriva lui nu există nici un fel de dovezi. Atunci înseamnă că el, Maximov, trebuie să bată în retragere în fața unor asemenea lepre ? Să-și trăiască viața cot la cot cu ele, să pășească alături de ele în comunism ? Un demagog. Aici, Venka are dreptate. Ce mai turuia : „Noi, oamenii sovietici“... „Ah, ce vremuri trăim !“... Tocmai din pricina asta sînt primejdioși indivizii ca el. Într-o zi îi șoptește unuia din conducere : „Ăsta nu e de-ai noștri“, și s-a isprăvit cu tine !

Maximov își aduse aminte de discuția pe care o avusese odată cu Saşka privitor la valoarea cuvintelor mari. Acum avea altă părere în legătură cu acest lucru. Rostite de un bătrîn comunist ca Dampfer, de un băiat ca Saşka Zelenin sau cîntate, strigate în cor de milioane de oameni cinstiți, cuvintele mari își regăsesc valoarea. Iar nemernicii care se folosesc de ele, ca de o perdea de ceață, ar trebui bătuți. Rămîne de văzut dacă ticăloșii de soiul ăsta sînt sau nu vulnerabili.

Pe Kapelkin nu-l supărase tonul răstit al lui Maximov. Umbla prin cameră și pălăvrăgea iar despre tipesele de pe Nevski.

— Alexei, hai mai bine să ne gîndim cum să ne omorîm seara de sîmbătă.

Ziua de muncă se sfîrşise. Alexei şi Venea coborau scara. La intrare, Karpov se năpusti asupra lor, radiind de bucurie. Deasupra capului părea că-i joacă un nimb luminos.

— Max, pe tine te caut. Unde ai dispărut?

— Ce s-a întîmplat? Ai cîştigat la loterie? Ai primit un colet, un mandat poştal? Ori, pur şi simplu, ai căpiat?

— Ascultă.. trec pe-acasă şi... cînd să intru... aud telefonul sunînd. Ei, şi... ghici cine era? Vera. Tu, bineînţeles, habar n-ai că azi e ziua ei. Ne-a invitat foarte insistent, ţine morţiş să vii şi tu.

Lui Maximov i se păru că întreaga clădire se clatină, zguduită de furtună. Îşi trecu palmele peste faţă, apăsîndu-şi tare obrajii.

— Şi vrei să te duci... acolo?

— De ce nu? exclamă Vladka, încruntat şi ţîfnos. Dacă merge toată lumea... Şi e o lume interesantă acolo. De ce nu m-aş duce?

— În cazul acesta îţi urez distracţie plăcută. Mergem, Veniamin?

Şi amîndoi o luară spre staţia de autobuz.

— Ursuzu' dracului! strigă Vladka din urmă.

REALISM SAU ABSTRACŢIONISM?

Noaptea e alcătuită din două culori, cele mai simple culori. Negru şi alb. Negrul e grandios, cu desăvîrşire neclintit. Albul se roteşte răsfirîndu-se în zbor, apoi se lasă pe pămînt, pe acoperişuri, peste copaci. Copacii, iată, îşi îndreaptă crengile moi, tufele îşi întind şi ele ramurile stufoase, întocmai ca şi coarnele de cerb. Unde ai mai văzut ningînd? La cinema? În fragedă copilărie? În vis? Cîtă

pace, cîtă liniște ! Ce ușor pășești. Se pare că ai aripioare la ghete. Strada e pustie. Cît o fi ceasul ? Tînărul care a apărut în goană dintr-o grădiniță nu vede deasupra capului cadranul ceasului public cu arătătoarele suprapuse și cătînd drept în sus ca baioneta unei santinele. Tînărul trece în goană pe stradă, cu paltonul descheiat. Fuge, bolborosind ceva. Și-a pierdut undeva fularul, splendidul lui fular norvegian de care era atît de mîndru. Curînd va avea aceeași soartă bereta care, pusă strengărește pe-o sprînceană, stă gata să alunece ! E greu să înțelegi ce-i cu băiatul acesta : e vesel, ori s-a lăsat furat de cine știe ce gînduri, sau e beat și prin minte îi trec cele mai năstrușnice idei ?

«„Toți sîntem niște fățarnici și nu credem, nu credem decît în vin"... Da, da ! Ale cui sînt vorbele astea ? Ei, drăcie ! Am creierul împănat cu citate ! N-o să mai citesc nimic, niciodată. Trebuie să mă învăț să gîndesc singur. Nu, n-are nici un rost... „Toți sîntem niște fățarnici"... Păi e un cîntec ! Și nu „fățarnici", ci „slabi de înger". Da, se cînta pe vremuri : „Toți sîntem cam slabi de înger"... Pe atunci aveam cincisprezece ani. Mă credeam bărbat în lege. Era bal la o școală de fete. Un băiat cu capul mare, cu guleraşul răsfrînt, iar la fund, două petice rotunde ca ochelarii. Atunci, nimănui nici nu i-ar fi trecut prin minte să facă haz de asta. Era în primii ani după război. Iar acum, ia să nu fie ghetele băiatului destul de moderne ! Ghetele sînt solide, dar, o, Doamne ! n-au vîrfurile ascuțite ! Complicată e problema eleganței. Oare alte probleme nu există ? Munca ? Dragostea ? „Toți sîntem niște fățarnici." Oare și atunci cînd sîntem singuri ? Ba nu ! Intrarea celor în stare de ebrietate strict interzisă. Aici nu e voie. Iubesc ? Sau m-am autosugestionat doar ? Hm, și ce este, mă rog, iubirea, dacă nu o idee fixă ?»

Ninsoarea nu încetează. Văzîndu-și de drum, tînărul cîntă ceva și strigă :

— Pinguini ! Hei, pinguini !

În față, un grup de portărese adună zăpada grămezi-grămezi. Cu poalele largi ale hainelor și cu șorțurile lor albe, privite prin vălul de muselină al omătului, par într-adevăr siluete de pinguini.

Alexei străbătu pe nerăsuflate curtea cunoscută, urcă dintr-un salt scara cunoscută și se pomeni în fața ușii cunoscute. Începu să urce încet treptele îngălbenite de marmură. Privi lampa cunoscută, atîrnată de tavan, mozaicurile ferestrelor ce dădeau spre scară, zăbrelele de bronz ale ascensorului. Se gîndi: „Zdravene clădiri mai făceau și arhitecții ăia vechi, eclectici".

Păcat că fumul beției se destramă atît de repede. Iar picioarele nu-l mai ascultă, nu vor să-l ducă mai sus. I-e somn. Pînă la cămin ar trebui să facă de aici cam un sfert de ceas. Acolo, în camera 120, e un pat liber azi. Să-ți scoți ghetele, să-ți întinzi picioarele, să închizi ochii și... ducă-se dracului, ducă-se dracului totul! Scoarța cerebrală se odihnește întocmai ca la uzina electrică din oraș: se sting micile centre de excitație. Ce beatitudine! Cel mai simplu e să lași să te cuprindă somnul, moartea, ori să stai așa tîmp și să rumegi ca boii. Dar nu! Cum adică, el e îndrăzneț doar atunci cînd alcoolul îi circulă prin vine? Bate toba! Nu-ți fie frică! Etajul trei... patru, cinci, șase. Sună cu putere, cu obrăznicie, să alarmeze toată lumea! Așa! Nu-ți lua degetul de pe sonerie! Aha! Vine cineva!

Ușa se întredeschise, reținută de lănțișor. Obrazul palid al lui Veselin se ivi din întuneric:

— Ce este? Cine-i acolo? Ce s-a-ntîmplat?

— Salutare! rosti Alexei. Eu sînt.

— Scuzați? făcu Veselin, întrebător.

Acum o să zică: „N-am onoarea să vă cunosc." Individul ăsta e-n stare să discute pe un ton exagerat de politicos și cu bandiții.

— Îl caut pe prietenul meu Vladislav Karpov — bolborosi Alexei.

Un zgomot delicat de toculețe se auzi alergînd în zbor pe parchet.

— Hai, lasă-mă pe mine ! Pleacă de-aici, Olejka ! De ce te-ai speriat ?

Cînd vei înceta odată să te bîlbîi, amărîtule ? Cînd, în sfîrşit, vei fi în stare să priveşti liniştit acest obraz, să iei liniştit această mînă, s-o strîngi (cel mai bun lucru ar fi să-i săruţi mîna plin de nepăsare) şi să spui şi tu ceva cu un aer degajat, de pildă : „La picioarele tale cădea-voi, zeiţă“ sau altceva de soiul ăsta ?

— Salutare ! mormăi Alexei cu voce răguşită. Eu sînt.

— Alioşka ! Dar intră odată !

O stăpînire de sine uimitoare. Un ton nestingherit, vesel : şi-a întîlnit un prieten din copilărie.

În antreul întunecos îşi scoase paltonul, dibui fularul inexistent, zîmbi. Vera aprinse lumina şi, deodată, băiatul se văzu din cap pînă-n picioare în oglindă. Asta nu-i făcu prea multă plăcere.

— Ce bine-mi pare, Alexei, că ţi-ai adus aminte de mine !

— Da ? Şi mie-mi pare bine că-ţi pare bine. Vladka e pe-aici ?

— Vladka parcă-i fiert. Ne-am distrat, a fost veselie mare, dar acum toată lumea şi-a pierdut antrenul şi filozofează. Hai înăuntru.

— Un moment.

Disperat, Maximov începu să se caute prin buzunare. E cu putinţă să fi pierdut şi aia ? Ba nu, uite cadoul ! Te faci de rîs, eşti şi de plîns.

— Vera, şi dumneata... m-m... Oleg, nu ştiu care e numele patronimic...

Veselin avu un gest de protest :

— Vai de mine, dar te rog, spune-mi Oleg.

— Ei, vă rog... scuzaţi că am venit atît de tîrziu, dar m-am gîndit... mi-am zis s-o felicit... pe Vera şi... mi se pare... ei, îţi aduci aminte, parcă îţi doreai aşa ceva ?

— Alioşka ! Vai ce drăguţ e !

Vera se repezi la el şi-l sărută pe obraz. O sărutare amicală. Sau, poate, cam prea duioasă pentru un amic ?

Toată mobila fusese trasă la perete. Într-un colţ, pe jos, zăcea un magnetofon.

Mîna ta, nu,
N-o voi uita...

cînta o voce joasă de femeie. Mai multe perechi ţopăiau pe parchet. Printre dansatori era şi Vladka. Ţinea în braţe o fată slăbuţă şi o privea ca o fiară de pradă sigură de sine. Zărindu-l pe Maximov, se opri, dădu din mînă şi strigă :

— Ia te uită cine a venit ! Max, prietene, frăţioare, fratele meu istovit şi îndurerat ! O conduse pe fată la Alexei, o mîngîie pe căpşor şi spuse : Ai mai văzut de cînd eşti aşa ceva ?

— Fiţi vigilentă — îi spuse Alexei fetei şi se duse în camera de alături, unde se afla cealaltă parte a publicului, partea simandicoasă, aşezată comod pe fotolii şi pe sofa.

Erau acolo mai multe persoane cunoscute : cîţiva aspiranţi, nişte lectori, un actor renumit. În centru, zbîrliţi ca doi cocoşi, gata de bătaie, stăteau Veselin şi un individ lung, cu o coamă mare de păr şi cu un pulover larg ca un sac.

— Prostii ! ţipa Veselin. Ăsta-i snobism ! Poporul nu va accepta niciodată o asfel de artă.

— Dumneata negi evoluţia, progresul şi spiritul contemporaneităţii — replică individul cu chică, cu o voce groasă. Azi, pictura trebuie să se apropie de muzică, să aibă aceeaşi funcţie emoţională asupra omului, trebuie să devină o vibraţie a spiritului.

— Bine, fie ! Dar ce fel de vibraţie o mai fi şi asta, cînd cineva toarnă o găleată de vopsele peste pînză şi-apoi calcă peste ea cu cizmele ?

— Sînt manifestări de extaz. Un om de rînd n-are cum să pătrundă misterul procesului de creaţie. Se spune că un scriitor, în timp ce lucra, şedea cu picioarele într-un lighenaş cu apă. Şi ce, crezi că era ţicnit ? Omul e o maşină mai complicată decît şi-o imaginează fiziologii.

„Lunganul ăsta caraghios debitează niște idei amuzante!“ se gîndi Maximov.

Pentru toată lumea, subiectul preferat era acum pictura abstracționistă. La expoziții, studenții, pensionarii, medicii, muncitorii angajau dispute pe această temă. Majoritatea, văzînd tablourile, înjurau zdravăn și plecau indignați. În privința asta, Maximov nu prea era lămurit: „Dracu știe! Poate o avea un sens pe care eu, deocamdată, nu-l pricep.“

— Așadar, evoluție? De la marea măiestrie a unui Repin, a unui Polenov, a peredvijnicilor [1], la groapa de gunoi?

— Uf! Mai slăbiți-ne cu peredvijnicii! Avem și noi naturaliștii noștri. Acest așa-zis realism, în secolul cinematografului și al fotografiei în culori, s-a demodat în mod irevocabil. Ia să încerce corifeii realismului de la noi să atingă valoarea fotografiilor lui Baltermanț din „Ogoniok“. Da, și totuși se mai găsesc unii care copiază cu încăpățînare natura. Zicînd acestea, dădu a lehamite din mînă, privindu-l pe Veselin, care ședea perplex. Nici nu mai discut cu dumneata. Modernismul nu-l înțelege decît tineretul.

Toată lumea avu un sentiment vag de jenă în fața acestei lovituri neașteptate. Docentul se credea încă un om tînăr. Era cu neputință să nu-ți dai seama de încurcătura docentului, care, agitat, cu obrajii lui de om blajin tremurînd, părea gata să se sufoce. Vera sări în picioare, furioasă.

— Foma! îi strigă ea celui cu chică. Să nu-ți închipui că ești un erou și să nu faci declarații în numele întregului tineret. Sigur, naturalismul e demodat; realismul însă nu! Vrubel, Marquet, Cezanne, Matisse, după dumneata, ce reprezintă? Nu reprezintă arta? E altceva decît mult trîmbițații dumneatale avangardiști, dintre care, la drept vorbind, dumneata n-ai văzut nimic în afară de

[1] Asociația pictorilor progresiști realiști ruși din a doua jumătate a secolului XIX. (n. t.)

două-trei reproduceri proaste din „Krokodil", la rubrica „Unchiul Sam se amuză pictînd". Ce să spun, eşti un modernist !...

Toată lumea izbucni în rîs. Maximov spuse :

— Ieşirea ta, Verocika, m-a înduioşat profund. Eşti, pur şi simplu, o soţie sovietică ideală.

Foma se întoarse spre el. Amîndoi începură să ţipe şi să gesticuleze. Ceilalţi obiectau, rîdeau de ei, dar degeaba, Foma şi Max parcă surziseră. În Alexei intrase demonul contradicţiei. Avea impresia că se revoltă împotriva simetriei chibzuite, împotriva ireproşabilei corectitudini a lui Veselin, împotriva ipocriziei soţiei lui şi iubitei sale, împotriva iernii, împotriva lui Iarciuk, împotriva muncii lui plictisitoare, ba chiar împotriva lui Dampfer, un om pe care îl respecta şi la ale cărui cuvinte reflectase tot timpul în ultimele zile. Căuta să nu se uite la Vera ; vorbea din ce în ce mai repede, mai aprins, ca şi cum s-ar fi temut că, oprindu-se, toată lumea ar fi priceput totul. În clipa cînd tatăl Verei se ridică în picioare, Maximov tăcu brusc. Tatăl puse pe masă paharul cu apă minerală pe care-l ţinea în mînă şi toată lumea amuţi. Profesorul n-avea nimic împotriva disputelor. Dimpotrivă, visa mereu să vadă în locuinţa sa tineretul adunîndu-se şi vorbind cu înflăcărare. În cazul de faţă însă trebuia să intervină. Altfel, Alexei, un tînăr cam ursuz, deşi simpatic, cine ştie ce trăsnaie o să facă. Se pare că e niţeluş cam îndrăgostit de Vera şi are pică pe ea.

— Lioşka — începu el — şi dumneata, tovarăşe, vă implor să nu vă consideraţi pionierii artei noi. Acum vreo patruzeci de ani am auzit cam aceleaşi vorbe din gura unor tineri care vă semănau. Şi de ce să ne ascundem după deget ? Îşi săltă bărbuţa, cu un aer sfidător : Eu însumi treceam drept futurist. Da, da... Pot să vă arăt şi o culegere în care figurează şi „opusurile" mele :

Giganți fioroși,
Sfărîmați globul terestru,
Rostogoli-ți-l în abisul uitării
Uhao ! Uhao !

Vedeți ce caraghios sună ? Și noi, pe vremuri, ridicam în slăvi asemenea inepții ritmate. Nu contează că dumneavoastră țipați și sînteți gata să săriți la bătaie ca doi cocoși. Mă rog, n-aveți decît, dar principalul e că într-o zi va trebui să înțelegeți adevărata valoare a lucrurilor, a oamenilor și a faptelor. Și, cu cît mai repede veți face asta, cu atît va fi mai bine pentru dumneavoastră. Atunci veți înțelege și arta. Nu aveți nevoie de tot soiul de „izme", despre care știți destule și acum, ci de „Artă". Vorbi astfel multă vreme, însuflețindu-se cu fiece cuvînt ; ba, de la un timp, începu să dea și el din mîini. Din tablourile lui Repin ne privește eternitatea. Da, eternitatea. Și dumneavoastră spuneți fotografie ! Hai să zic, peisajele, dar scenele de gen, cu psihologia lor fină, pot fi ele oare înlocuite cu fotografii ?

— Ca și cum secvențele de film n-au subtilități psihologice ?! bombăni Maximov și, întorcînd spatele fără prea mult tact, se duse în camera de alături.

Foma se luă după el. Acolo, viața era mai simplă. Jazul bubuia din răsputeri. Vladka și cu fata slăbuță dansau de zor. Foma propuse să dea o raită pe la bucătărie, „să mai tragă cîte un păhărel".

— Ce bătălie am dat amîndoi cu retrograzii ăia ! zise el, turnînd coniac. Mi-am dat seama pe loc că și dumneata ești o fire frămîntată, care caută adevărul.

Poftim, pînă și Foma ăsta, naiba știe de ce, îl enerva pe Maximov : vocea lui groasă, felul cum bîțîia din cap, chica nepieptănată care se desfăcea în șuvițe rebele, gîtul palid, slab, care-i ieșea din puloverul acela fistichiu.

— Şi la noi, la şcoală, e persecutată arta progresistă — zicea el. Noroc că mai sînt pe lume oameni sensibili, înţelegători. Ştii, toamna trecută am luat ceva gologani pe unul din tablourile mele.

— Ce vorbeşti ! exclamă Maximov, posac.

— Da, da ! S-a găsit cineva care a ştiut să aprecieze stilul meu grotesc. L-am pictat pe vecinul meu într-o postură iraţională...

— Nu cumva e acel „Adagio melancolic" ?

— Cum, l-ai văzut ?

— Eşti schizofrenic ? se interesă Maximov.

— Da. Ei, şi ? Foma izbucni într-un rîs zgomotos, dar se vedea că se simte ofensat.

„Ce naiba — se gîndi Maximov — uite, iar m-a luat gura pe dinainte. Am zbierat ca un nebun, am jignit-o pe Vera, l-am jignit pe taică-său. La urma urmei habar n-am de pictură. Mă rog, „Adagio" e o tîmpenie, indiscutabil, o operă fără sens pe care n-o gustă decît snobii. Dar Picasso, Matisse ? Asta da, e artă şi sînt gata să mă bat pentru ea. Dar nu oricine ştie să tragă linia de demarcaţie între aceste lucruri. Îmi vine greu şi mă tem să trag linia asta. Ca să pot face aşa ceva, trebuie să fiu informat, să ştiu totul, şi eu nu ştiu tot. Şi ţip. Dar ce, parcă nu mi-e totuna de vreme ce, oricum, Vera nu mă iubeşte ? Nu-i totuna ? Dacă debitez prostii ori spun lucruri inteligente, dacă ţip ori tac, dacă iubesc ori urăsc ? Ce, nu mi-e totuna, mie, care nu sînt iubit de nimeni ?"

Clătină sticla, se uită în jur. Era singur în bucătărie. Şedea pe taburet, lîngă masa plină de mîncăruri. În jurul lui, pereţii albi de faianţă dansau cu clinchete domoale. „Iar începe ! Să vezi c-o să pic lat chiar aici" — se gîndi el, bucuros, şi începu să bea coniac direct din sticlă. Deodată, pereţii încetară să se mai rotească : Vera intră în bucătărie. Se apropie de Alexei, îi strînse capul la piept. O clipă, doar o clipă. El îi privi faţa şi văzu întipărită o expresie de milă, de duioşie ciudată, amestecată parcă şi cu puţin dezgust.

«A, va să zică... Ea şi-o fi zicînd aşa : „De ce oi fi îndrăgit eu nulitatea asta, pe individul ăsta de nimic ?“ E clar : vrea să termine cu tot ce-a fost între noi».

— Aşadar, Vera — zise el, hotărît — aşadar, totul s-a terminat ?

— Vai, nu ştiu, Alioşka, nu ştiu — răspunse ea cu disperare şi se aşeză lîngă el. Toarnă-mi vin.

El tresări de bucurie. Prin urmare, ea încă nu s-a decis. Poate că nu-l consideră chiar o nulitate ? Doar trebuie să înţeleagă de ce se poartă el aşa ! Şi iubirea, şi iarna, şi ideile astea... Cîndva, toate se vor sfîrşi. Şi chiar foarte curînd. El va înţelege totul şi atunci va izbuti poate să-şi găsească un rost.

— Să-ţi fac un sandviş ?

— Da, te rog.

— Cu sardele ?

— Nu, mai bine cu brînză.

Iată-l stînd în bucătărie cu soţia lui. S-au revăzut după lucru, iau împreună o gustare şi stau de vorbă în tihnă. În casă e linişte ; se aude chiar cum sforăie în somn Keşka, băieţelul lor.

O explozie de rîs răzbătu din cameră ; şi iar vocea acelei femei :

Mîna ta, nu,
N-o voi uita...

O, Doamne ! Milioane de bărbaţi şi de femei se întîlnesc seara în bucătăriile lor, îşi iau gustarea, stau de vorbă şi nu ştiu cîtă fericire e în asta !

— Deci nu ştii ? Dar lucrurile nu pot să mai continue la fel acum, nu ?

— Da. Nu mai trebuie să ne întîlnim aşa... Nu pot să înşel doi deodată. Nu pot să înşel pe nici unul.

— Va să zică totul s-a sfîrşit.

— Nu ! exclamă ea. Nu pot să renunţ la tine. Şi totuşi, Alexei, nu-ţi dai seama că, dacă divor-

ţez de Veselin, va trebui să părăsesc catedra ? Nu că el mi-ar face mizerii, nu, e un om prea corect, dar...

— E limpede.

— Asta înseamnă : adio, aspirantură, adio, tema mea, adio, micul meu Mickey Mouse...

— Care Mickey Mouse ?

— Cum, nu ţi-am spus ? Mi-au dat pentru experienţe o maimuţică. Am fost atît de...

— Deci : iubirea sau datoria — o întrerupse el, batjocoritor. Sau, mai exact, iubirea şi cariera. Tema e veche.

— Ţie îţi dă mîna să faci ironii, tu ai să călătoreşti, iar eu să stau şi să te-aştept doar, da ?

Tăcură amîndoi, ascultînd tropotul vesel din casă. Un minut mai tîrziu, Maximov întrebă :

— Ia spune, Vera : de ce te-ai măritat cu el ?

— Tu ştii ce suflet bun are ? Am trecut prin clipe grele şi el m-a ajutat, a fost întotdeauna alături de mine. Şi, pe urmă, e atît de îndrăgostit de meseria lui şi... — se opri o clipă — şi de mine.

— Prin urmare, băieţi, iubiţi munca, şi toate fetele au să se îndrăgostească de voi ! o zeflemisi Maximov, neputîndu-şi stăpîni sentimentele.

Vera clătină din cap, cu un aer disperat, rîse şi-l sărută iute pe obraz.

— Am o idee ! exclamă Maximov. N-ai putea să te transferi la un alt institut ? Chiar la I.U.M.E. [1], să zicem.

— M-am şi gîndit la asta. Poate că am s-o fac, dar nu mai devreme decît anul viitor.

— Deci mai e de aşteptat...

— Şase luni.

— Şi ai să aştepţi ?

— Da.

— Aşadar, vrei să-ţi dovedeşti voinţa prin perseverenţa de a rămîne inactivă. Aşa-i ?

— Fie şi aşa ! răspunse ea cu tărie.

[1] Institutul Unional de Medicină Experimentală. (n. t.)

Maximov sări în picioare şi începu să-şi vîre în buzunar ţigările, chibriturile...

— La dracu, la dracu! şoptea el. Străbătu bucătăria, se opri în uşă şi strecură veninos printre dinţi:

— Vă urez noroc! Ţie şi... lui Mickey Mouse al tău!

— Lioşka! strigă ea cu o voce înăbuşită.

Atunci el veni în fugă spre ea, îi răsturnă capul pe spate şi îi strivi buzele cu o sărutare nesfîrşită.

— Te iubesc, te iubesc, te iubesc — murmură el şi fugi din bucătărie, lăsînd-o pe Vera într-o stare vecină cu leşinul.

În vestibul dădu de Vladka. Vladka punea pe umerii fetei lui o haină de blană cum nu s-a mai pomenit.

Îl întrebă pe Alexei dacă pleacă şi-i propuse s-o însoţească împreună pe „această dulce copilă". Îl privea atît de scrutător, încît lui Maximov i se păru că prietenul lui ştie tot.

DOAR AMIC

Cei doi prieteni şi fata o luară în sus pe cheiul canalului. Ninsoarea încetase de mult. Era o noapte blîndă, pufoasă. Coroanele tunse ale teilor împovărate de zăpadă semănau cu măciuliile unor păpădii. O clipă, lui Maximov i se păru că ar fi fost de ajuns să sufle o dată tare, şi tot calmul acela imponderabil de omăt s-ar fi risipit în vîrtejuri, înapoi, spre cer.

Fata se uita tot timpul la Vladka, cu ochii miraţi, un pic mîhniţi. Lui Maximov i se făcu milă de ea. Vladka glumea într-una cam fără haz, bombarda stîlpii de pe stradă cu bulgării de zăpadă...

— Dar ce, nu ţi-ai notat numărul ei de telefon ? întrebă Alexei cînd rămaseră singuri.

— Mi s-a acrit de toate astea ! răspunse Vladka, iritat şi, vîrîndu-şi ţigara între dinţi, pocni din degete, cerînd un foc. Aprinse, trase un fum, apoi continuă : Începem să îmbătrînim, băiete, văd că tragem la trai tihnit, statornic.

— Asta se cheamă maturitate — spuse zîmbind Alexei.

Tare ar fi vrut să afle despre ce statornicie era vorba. Dar se temea să întrebe, ştiind că i se va cere să fie şi el, la rîndul lui, sincer.

Vladka îl apucă de reverele paltonului şi-i spuse drept în faţă :

— Azi sînt foarte mulţumit. M-am convins că tot ce-a fost în mine mai demult s-a mistuit. N-a mai rămas decît scrum. Sînt liniştit şi senin ca o sticlă goală. Da, da : vorbesc de Vera.

O bucurie caldă îl năpădi pe Alexei. Vladka ştie tot, ştie că el şi Vera... Ştie şi-i dă să înţeleagă că nimic nu ameninţă prietenia lor. Deci nu mai e nevoie să se ascundă tocmai de omul pe care îl simte cel mai apropiat de el. Trăiască marele prieten, Vladka cel vesel şi glumeţ !

— Ei, da : eu şi cu Vera ne iubim — spuse Alexei. Dar mi-era teamă că tu...

— Al naibii pezevenghi ! exclamă Vladka. Ţap solitar, meduză de ocean ! Ce, ai uitat cîtă ciorbiţă am mîncat împreună ? Ia scoate ce ai în traista aia căreia îi zici suflet !

Stăteau lîngă casa fetei necunoscute. Faţada sumbră se înălţa deasupra lor ca o stîncă. Se bătură pe umeri, izbucnind în rîs şi, ca şi cum s-ar fi înţeles, o luară spre raionul Vîborg. N-avea nici un rost să se întoarcă în port : pînă ar fi ajuns acasă, i-ar fi apucat ziua.

...Dimineaţa zilei de duminică îi găsi pe amîndoi în sala de aşteptare a Gării Finlandeze. Rezemaţi unul de celălalt, cei doi tineri moţăiau, aşteptînd să se deschidă bufetul. Cînd se deschise, luară cîteva sandvişuri, o ceaşcă de cafea fierbinte şi

mîncară, aşa, pe bancă. Apoi gara fu deodată asaltată de o droaie de schiori.

— Ascultă, Max. Ce-ai zice să dăm o fugă la Saşka, să schiem şi noi puţin? spuse Karpov.

— Trebuie neapărat să-i facem o vizită — încuviinţă Maximov. Cred că Irina o să ne dea o săptămînă concediu fără plată.

— Ce mutră o să facă Zelenin cînd ne-o vedea!

— Aoleo, n-am mai fost de mult pe la babacii lui. Ce-ar fi să ne repezim chiar acum?

Uşa le-o deschise chiar mama lui Zelenin. Şorţul de bucătărie nu se potrivea de loc cu înfăţişarea ei sobră.

— Băieţi! ţipă ea, bucuroasă. Ah, ce rău îmi pare, ce rău îmi pare!

— Dar ce-i, ce s-a întîmplat?

— Dacă aţi fi venit ieri, aţi fi găsit-o aici.

— Pe cine?

— Pe soţia lui Saşa.

— Lioşka, ţine-mă! strigă Karpov. Ţine-mă bine, lua-te-ar naiba!

— Dar cum vine asta, nu înţeleg? îngăimă Maximov. Glumiţi?

— Ba nu glumesc de loc — răspunse mama. Acum avem de rezolvat o problemă importantă. Saşa a devenit familist. Poate că vor avea copii. Nepoţi... Obrazul i se lumină.

Îi conduse pe cei doi amici în sufragerie, unde bătrînul Zelenin îşi bea cafeaua de dimineaţă.

— Salut, prieteni! îi întîmpină acesta. Ei, ce părere aveţi despre băiatul nostru? Închipuiţi-vă: într-o zi ne pomenim cu o telegramă: „Cerem binecuvîntarea stop prin telegramă-fulger stop sărutări stop Inna, Saşa". Va să zică ăsta-i ritmul în secolul douăzeci!...

— Dmitri, dar recunoaşte că ea e fermecătoare — spuse mama.

— Perfect just — răspunse tatăl cu toată seriozitatea. Şi acum, ia uitaţi-vă colea!

Era un număr din gazeta raională „Zorile Nordului". În pagina a patra, un titlu mare era sub-

liniat cu creionul : *„Așa procedează oamenii sovietici“*. Textul începea astfel : „Era o noapte grea de iarnă. Ieșindu-i înainte un urs, pădurarul Kurocikin de la sectorul forestier Sum-Ozero s-a luat la trîntă cu el. Fiara l-a rănit grav. Vestea accidentului a fost dusă îndată la spitalul din Kruglogorie. Comsomoliștii : doctorul Alexandr Zelenin, absolvent al institutului din Leningrad, și sora medicală Daria Gurianova au plecat imediat la fața locului cu elicopterul. Elicopterul, neputînd ateriza lîngă căsuța pădurarului, cei doi tineri curajoși au coborît pe o scară de frînghie. În izba din pădure, la lumina unei lămpi cu petrol, ei au făcut o operație complicată. Dar cu acestea peripețiile lor nu s-au încheiat. Dimineața, rănitul a avut hemoragie. Trebuia să se treacă neîntîrziat la a doua etapă a operației, care nu putea fi făcută decît la spital. Fără a mai aștepta sosirea mijloacelor de transport, Zelenin și Gurianova l-au așezat pe pădurar pe o sănioară și, înotînd prin zăpada mare pînă la piept, au pornit îndărăt. Astfel au străbătut paisprezece kilometri, pînă s-au întîlnit cu sania trimisă de spital. Viața rănitului a fost salvată. Așa procedează tineretul nostru sovietic ! Așa procedează comsomoliștii, tinerii specialiști ! Iată eroismul zilelor noastre ! Acesta e“...

— Poate că o să rîdeți — spuse mama lui Zelenin — dar eu și cu Dmitri...

Scoțîndu-și pince-nez-ul, își întoarse fața spre perete.

— Perfect just — întări bătrînul Zelenin.

— Așa, da ! exclamă Vladka, aruncînd ziarul pe masă.

— Da-a, așa mai zic și eu ! adăugă Maximov, gînditor, cu voce tărăgănată.

Capitolul IX

INNA ZELENINA

Trenul gonea, vuind prin noapte, atît de vertiginos, de parcă ar fi vrut să se facă praf şi pulbere. Pe platforma închisă era un curent nemaipomenit. Totuşi, de vreo zece minute, Inna stătea acolo, chircită, cuprinzîndu-şi trupul cu braţele.

Peste cîteva ore va ajunge la Moscova, unde o aşteaptă părinţii, apartamentul din Gagarinski şi cei douăzeci de ani ai ei. Anii aceştia o aşteaptă cu nerăbdare, deşi ea a tras o linie dedesubtul lor. Ani buni, veseli, fără griji ! Îi vine greu să se despartă de ei, să renunţe la vechile deprinderi. Dar trebuie să lupte ; trebuie să ţină seama că nu mai e doar fiica părinţilor ei, o fată frumoasă, sportivă. Acum e Inna Zelenina, soţia unui băiat drăguţ şi cam bizar, puternic şi totuşi neajutorat. Ea este veriga principală în alianţa lor. Aşa s-a nimerit. Asta s-a văzut clar de la bun început. Ea acţionează iute, cu hotărîre şi oricine îşi dă seama că e fată cu scaun la cap. Dar lumea se înşală. Da, da ; noaptea, pe platforma acestui vagon, poate să-şi mărturisească asta. Nu e cîtuşi de puţin chibzuită. Mai întîi acţionează şi pe urmă începe să judece. E riscant, nu-i aşa ? Are noroc că pînă acum mereu s-au găsit oameni care au ajutat-o, i-au îndreptat greşelile şi au sprijinit-o. Pe cînd acum se schimbă socoteala. Totul va decurge într-alt chip.

Inna făcu cîţiva paşi pe platformă, sări de mai multe ori pe loc, se uită afară pe geam. Afară, întunericul gemea, urla. De ce nu se întoarce în com-

partiment ? De ce-i tulburată ? Ce, s-a-ntîmplat ceva deosebit ? S-a măritat şi-atîta tot. Jumătate din fetele din grupul ei au făcut la fel, iar Ada Marghelian a reuşit chiar să divorţeze. Saşka totdeauna dramatizează lucrurile. În fond nu-i nici o dramă şi nici nu va fi. Ce dacă sînt departe unul de altul ? Doar mai sînt şi alţii în aceeaşi situaţie, şi încă destui. La anul are să se transfere la Universitatea din Leningrad şi o să fie mai aproape de el. La ce să-şi mai facă sînge rău degeaba ? Vai, ce frig e ! Te răzbeşte şi prin pulover.

Intră în vagon. Uşile compartimentelor erau închise. Cu o mişcare bruscă, coborî o băncuţă laterală şi se aşeză pe ea, cu bărbia proptită în pumn. Pe dinaintea ochilor începură să i se perinde scene de la Kruglogorie.

Iată prima ei noapte la Kruglogorie. O noapte albastră. Geroasă. O tăcere ce i s-a părut neverosimilă, după larma obişnuită a Moscovei şi după goana zgomotoasă a trenului. O locuinţă ciudată, cu podele scîrţîitoare de scîndură, cu o masă de anticariat. Aşa ceva nu mai văzuse decît la un magazin de consignaţie de pe Arbat. A început să se plimbe prin odaie, şi fel de fel de gînduri năstruşnice îi treceau prin cap : „Iată, aici vom aşeza o servantă, aici, pianul şi mai multe fotolii. Camera asta poate fi despărţită în două, şi acolo ar fi odaia copilului. Aici..." Deodată a năpădit-o ruşinea şi, pentru întîia oară, şi-a dat seama cît de nefirească era sosirea ei acolo. Parcă s-ar fi trezit din somn, în timpul căruia cineva o transportase într-o ţară necunoscută. Nu demult, la Moscova, se pregătea de drum cu înfrigurare, fără să ia în seamă protestele părinţilor. Abia atunci îşi aduse aminte că taică-său se răstise la ea şi-i spusese că e o neroadă. Şi iată... o haltă întunecoasă, un invalid vesel cu cojoc, apoi şuba în care a învelit-o din cap pînă-n picioare, goana nebunească pe un drum fantastic, luminiţele palide în noapte, liniştea de necrezut şi locuinţa aceea ciudată. Şi omul născocit de ea, omul spre care alergase, îşi luase zborul undeva cu eli-

copterul. Nimeni nu mai putea să-i îndrepte greşelile, s-o ajute. Era singură. Dar lucrul cel mai îngrozitor abia avea să urmeze — întîlnirea cu el! Ştia că Saşka nu este de loc groaznic, că e un băiat bun, drăguţ, deşi cam impulsiv. Dar dacă el s-a schimbat? Dacă e indiferent şi rece ca locuinţa asta? Dacă e plictisitor, anost?

S-a repezit în dormitor, la masa ce dispărea sub mormane de cărţi, a deschis toate sertarele. La naiba cu manierele! Trebuie să-l vadă numaidecît! O fi avînd el un album de fotografii! În loc de album, a găsit mai multe plicuri doldora din cele în care se vinde hîrtie-foto. A scos la nimereală a fotografie format mare. Trei tineri zîmbeau cu toată gura, cu toţi dinţii dezveliţi, tustrei îmbrăţişaţi; probabil bătea un vînt puternic, fiindcă părul le stătea vîlvoi. Unul în tricou, altul gol pînă la brîu, doar Zelenin în cămaşă, cu cravată. Inna şi-a amintit numaidecît de ei. Se pare că ăsta gol pînă la brîu este Lioşka, băiatul acela ironic; ăsta-i Vladka cel vesel (astfel de băieţi se aţineau mereu în preajma Innei). Cu faţa lui osoasă, ca cioplită în lemn, Zelenin priveşte în sus; stă cu ochii aproape închişi şi, chiar fără ochelari, se vede că e foarte miop. Inna a dat la o parte cu cotul un vraf de hîrtii: file mari, acoperite cu un scris mărunt; pe margini, desenate caravele cu pînzele sus, omuleţi; apoi a găsit fotografia ei, pusă într-o ramă simplă, şlefuită. A scos din poşetă portretul lui Saşa, l-a aşezat alături de al ei şi-a lăsat capul pe mîini şi a aţipit.

Zelenin nu s-a întors decît pe la două după prînz. Mergea cu paşi de orb. Marginile căciulii şi sprîncenele îi erau acoperite de o promoroacă pufoasă. Tîrîndu-şi picioarele încălţate în pîslari enormi, s-a apropiat de Inna, şi-a scos căciula şi a bîiguit:

— Bine-ai venit, Inna! Iartă-mă!

S-a prăbuşit greu pe pat. Inna a scos un ţipăt, s-a repezit la el şi a început să-i scoată cojocul scurt, pîslarii, să-i frece obrazul, picioarele, mîinile. Zelenin gemea slab. Fata a dat fuga în bucătărie, a

aprins lampa cu petrol şi a pus deasupra o cratiţă cu apă. Cînd s-a întors, l-a văzut tot acolo, pe pat. Un zîmbet jalnic, strîmb i se deslușea pe faţă. Inna s-a apropiat, dar el s-a tras puţin la o parte şi i-a întins mîna.

— Încă o dată, te rog să mă ierţi. Aşa au fost împrejurările... N-am putut să te întîmpin. Se ridică şi rosti cu o voce aproape degajată : Am venit doar să-ţi dau bună ziua. Mai am încă puţină bătaie de cap cu bolnavul. E într-o stare foarte gravă.

Inna se supără, strigă ceva, tutuindu-l cu tot dinadinsul. Zelenin, cu capul aplecat într-o parte, îi asculta atent ţipetele, apoi, treptat, faţa i se înseninã.

— Dar ai lăbuţele complet degerate ! strigă Inna şi-i apucă iar mîinile.

Faţa lui Zelenin se destinse într-un zîmbet de fericire ; răspunse cu o voce groasă :

— Ba de loc, nu sînt degerate ! Îndată, vin îndată. O să bem şampanie.

Îi strînse mîinile şi porni spre uşă.

Pe înserat sosiră musafirii. Veni Egorov cu nevastă-sa, apoi doi tineri cu schiurile — Timofei şi Boris, voleibalistul. Soţii Egorov aduseră o plăcintă, iar băieţii o sticlă cu votcă şi un rucsac cu portocale. O masă pe cinste.

— Ne permiteţi să considerăm această serată ca o repetiţie generală înainte de... ? începu Boris şi-i făcu lui Timoşa cu ochiul.

Acesta îi dădu un ghiont, şoptindu-i : „Isprăveşte !“ şi se uită stingherit la Inna, cerîndu-i parcă scuze pentru cuvintele îndrăzneţe, însă nu răutăcioase ale prietenului său.

Inna zîmbi amuzată, întoarse capul spre Saşa şi-i întîlni privirea. Şedeau la masă împreună cu alţi patru oameni, ascultau conversaţia lor, rîdeau de glumele pe care le făceau, dar nu le păsa ce anume vorbesc. Şedeau unul la un cap şi altul la celălalt capăt al mesei. Această distanţă era uriaşă, greu de

parcurs ; simțeau însă că ei o vor străbate negreșit, fiindcă nu-i interesa ce se petrece în jur.

Boris deschise radioul. Începură să danseze fox-troturi demodate și polci străvechi.

Zelenin și Inna își conduseră musafirii pînă la poștă. Egorov, la braț cu soția, călca voios pe podețele acoperite de gheață, escortat de cei doi schiori, Boris și Timoșa. Luna, cu inele portocalii jur împrejur, atîrna deasupra cătunului ca un lampion chinezesc.

Cînd se întoarseră acasă, Inna strînse masa și se opri în mijlocul odăii. Purta o rochie neagră, strîmtă, foarte decoltată. După miezul nopții tensiunea curentului scăzînd, lumina era cam chioară. Petele galbene de lumină și umbră ascuțeau chipul fetei. Zelenin se așeză pe prichiciul ferestrei și scoase o țigară. Degetele îi tremurau. Nu se uitau unul la altul. Ședeau țepeni, stîngaci. Tăceau și această tăcere, prelungindu-se, se transforma într-un obstacol de neîntrecut. Inna străbătu o dată odaia spre perete și de la perete spre sobă. Podeaua scîrțîi de mai multe ori. Micul ceas de perete se auzi ticăind grăbit-grăbit.

— Brr ! făcu Inna și rîse cam forțat.

— Ce-i ? strigă Zelenin, sărind în picioare.

— E cam frig aici.

— Să fac cald ? Sînt sigur că am combustibil — bolborosi Sașa și se repezi în antreu, unde Filimon, în fiecare săptămînă, așeza cîte o stivă de lemne de mesteacăn, scurt tăiate.

«Dar ce-i cu mine ? se întrebă el în gînd. Vorbesc ca un idiot. De ce spun : „Să fac cald“, în loc de „Să fac focul“, și „combustibil“ în loc de „lemne“ ?»

Vorbele lui caraghioase, mișcările agitate Inna nici nu le observase. Exclamă : „Am o idee !“ și se repezi după el, în antreu. Acolo se ciocniră unul de altul. În întuneric nu-i greu să te ciocnești de un om. Zelenin scăpă jos lemnele — unul îi căzu peste laba piciorului de văzu stele verzi — și puse mîinile pe umerii aproape goi ai Innei. Ea se ghemui

numaidecît la pieptul lui, cu un gest de învoire ce-l surprinse. Această grabă a ei îi făcu lui Zelenin o impresie neplăcută ; înţelese însă îndată : se purtase aşa anume pentru el, doar pentru el. Pricepu asta pe loc, ba era convins că nu greşea.

O sărută de multe, multe ori şi continuă s-o ţină în braţe. În cele din urmă, Inna se smulse din braţele lui, smuci uşa — un fascicol de lumină galbenă polei cu o dungă obrazul lui Zelenin — şi dispăru în cameră. Zelenin se foi prin odăiţa strîmtă, ţinîndu-şi strîns tîmplele în palme, aplecîndu-se, împiedicîndu-se cînd în stiva de lemne, cînd de pragul uşii şi bîiguind într-una : „O, fericire ! O, fericire !". Pe urmă se aşează pe un sac, hotărît să fumeze şi să stea să chibzuiască în linişte. Nici nu admitea ideea că i-ar fi din nou frică s-o vadă pe aceea pe care, cu un minut în urmă, o sărutase aici, în întuneric.

— Hei, pe unde mi-eşti ? se auzi un strigăt tăios din odaia cealaltă.

Saşa sări în picioare, apucă un braţ de lemne şi intră în sufragerie. Ea stătea jos pe podea şi se uita ţintă la moviliţele sure de cenuşă din sobă. Nu-şi întoarse capul spre el ; nici un muşchi de pe obraz nu i se clinti. Era starea aceea de imobilitate, cînd rămîi cu ochii îndreptaţi asupra vreunui lucru neînsemnat şi îţi este cu neputinţă să te mai mişti cît de cît. De obicei, în asemenea împrejurări, oamenii nu mai simt, nu se mai gîndesc la nimic. Dar, aşa cum îşi ţinea trupul aplecat, şi umerii încovoiaţi, se vedea limpede că în clipa aceea Innei îi era cam frică. Zelenin se aşează în genunchi în spatele ei, lăsă lemnele jos şi îşi pironi şi el ochii în sobă. I se păru că de acolo venea o adiere de frig şi de duhoare ca din gura unui bătrîn fără dinţi. Parcă mai ieri-alaltăieri stătea singur în faţa sobei, privind limbile de foc care mistuiau lemnele, pîrîind violent şi dănţuind. I se părea că Inna se uită în vatră ca să-şi ghicească viitorul. Pe neaşteptate îl cuprinse spaima, dar, văzînd la douăzeci de centimetri de

obrazul lui buclele Innei, tunse scurt, își cufundă nasul în părul ei auriu.

Viitorul va străluci ca flacăra ! Cei doi tineri îmbrățișați la gura sobei vor avea parte de fericire ! Ea, ameţeala sublimă a iubirii, a şi sosit, i-a prins în mrejele ei şi le apasă pieptul, inima, înceţoşîndu-le creierul. Îi osîndiţi că au alergat în întîmpinarea fericirii lor, fără să se abată din drum, fără să mai aştepte ? Că au străbătut prea repede calea ce-i despărţea ? Judecaţi-i cît poftiţi, raţionaţi, n-aveţi decît să vă aduceţi aminte de „vremurile bune de altădată“ cînd logodnele se anunţau şi se dăruiau mai întîi verighetele, iar apoi stăteai şi aşteptai, aşteptai... Celor doi tineri de lîngă sobă puţin le pasă de raţionamentele voastre. Ei rătăceau ca nişte molecule în haosul primordial, apoi s-au întîlnit, s-au cunoscut şi şi-au întins numaidecît mîinile.

— Chiar mîine mergem la ofiţerul stării civile ! declară Saşa, ritos.

— Prostuţule ! rîse Inna şi-l mîngîie pe cap. Ce, e musai ?

— Oricum ar fi, mîine mergem la ofiţerul stării civile !

— Oho ! şi fata rîse iar şi se trase puţin mai la o parte. Să ştii, Saşa — spuse ea, privindu-l — te-ai schimbat foarte mult.

DOCTORIŢA

Inna colindă magazinele. În cătun sînt trei magazine alimentare mici, pe care gospodinele le numesc după numele vînzătoarelor : „La Stioşa“, „La Nina“ şi „La Polina Ivanovna“.

— Tuşă Mania, de unde ai luat peştele ăsta grozav ?

— De la „Nina", fetiţo.

— Te sfătuiesc să treci pe la „Polina Ivanovna", au adus acolo un salam straşnic.

Inna e gospodină. Îi face demîncare bărbatului ei. Citeşte cartea „Cum să mănînci bine, gustos, raţional". Îl alimentează pe Saşka raţional. El o apreciază. Se uită la fiecare pîrjoală ieşită din mîinile ei ca la o minune. Ciorbele le mănîncă cu evlavie. Inna e mîndră de producţia ei. Inna e fericită.

Inna se apleacă, îşi strînge bine legăturile, apoi se avîntă la vale pe panta bătătorită, înclinîndu-şi trupul cînd la dreapta, cînd la stînga şi ocolind tufele. Copiii aleargă pe lîngă ea, chiuind plini de încîntare. Cad, se duc de-a rostogolul. Cu o cristiană scurtă, Inna ajunge victorioasă la finiş. Pe o potecă, tăietorii de lemne înaintează, cu ferăstraie şi topoare pe umeri. Pe unul îl aude zicînd :

— Măi, ce doctoriţă ! Tare mai e chipeşă !

Deasupra pădurarilor plutesc rotocoale albăstrii ale fumului de ţigară, amestecate cu aburii albi ai respiraţiei. Panta străluceşte, lucesc şi tufişurile închiciurate. La cea mai uşoară atingere, la cea mai slabă adiere, chiar şi sub razele soarelui, parcă ar scoate clinchete. Inna e fericită.

...Inna face cunoştinţă cu paznicul Lukonia. Paznicul merge pe gheaţă, chiar lîngă mal, cu un butuc zdravăn de lemn în mînă. Sub gheaţă, ca după geamul unui acvariu, trece un peşte dînd tare din coadă. Lukonia îşi desface larg picioarele, ridică sus butucul. Peştele vine drept spre el. Troosc ! Lukonia izbeşte cu butucul în gheaţă.

— Vai ! ţipă Inna.

Crăpături albicioase, şerpuitoare fug în toate părţile. Peştele stă nemişcat. Lukonia fuge după o rangă.

— Uite-l — spune el, ridicînd peştele sclipitor deasupra capului.

— Dar ăsta nu e braconaj ? întreabă Inna.

Lukonia o priveşte nedumerit, clipeşte mărunt din gene, chibzuind ceva.

— Ia-l— zice şi-i întinde peştele. Împreună cu o salutare lui Mitrici.

E clar : acum sînt complici. Cu un aer solemn, Inna duce peştele acasă. Ce-o să mai rîdă Saşa cînd o să-i spună de unde-l are ! Inna e fericită.

E ziuă. Pe zăpada viorie din pădure, pete de soare tremură slab, jucăuşe. Brazii şi-au desfăcut aripile largi. Încă o clipă, şi se pare că-şi vor lua zborul. Azi, Inna e fericită ca niciodată. Ducîndu-se la un pacient, Zelenin o va lua cu el. Vor face şase kilometri prin pădure. Pe urmă, cînd Saşa îşi va isprăvi treaba, vor schia împreună pe dealuri, prin văi. Scurta lui albastră se zăreşte înainte. Beţele se mişcă ritmic. Innei îi face plăcere să meargă pe pîrtia croită de schiurile lui, să vadă înaintea ei silueta lui deşirată, care, ciudat, pe schiuri pare destul de arătoasă. Da, are un aer foarte hotărît cînd merge cu schiurile. Şi, în general, a devenit mult mai degajat decît i se păruse atunci, la Komarovo. S-a înăsprit. Pe atunci era un băiat nespus de speriat de îndrăzneala lui, care parcă te implora să nu-l judeci după prima impresie ; un băiat care se poticnea mereu în mers şi dădea vehement din mîini cînd discuta despre medicină ori despre poezie. Dar se putea ghici încă de pe atunci — de ce oare ? — că tînărul acesta se hotărîse să facă ceva, că nu se va da bătut înainte de a realiza ce-şi propusese. Poate că tocmai această finalitate în năzuinţe, pe care ea nu prea o înţelegea, o cucerise ? Doar îi plăcuseră întotdeauna băieţii hotărîţi şi chiar încrezuţi, veseli şi zgîrciţi cînd era vorba să-şi dea în vileag sentimentele ! Nu ; ea îşi adresa scrisorile unui om ciudat, visător, foarte sincer, reprezentant al unui anumit tip de oameni pe care ea, altădată, îi socotise nătîngi. Dar el nu-i nici una, nici alta. Atunci, cum o fi Saşka oare ? E prea tîrziu să se mai du-

merească. Trebuie să înainteze pe pîrtia croită de schiurile lui.

Cufundată în gînduri, Inna rămăsese mult în urmă. Zelenin şi ieşise din pădure. Îl văzu stînd pe un colnic golaş, proptit în beţe. Într-adevăr, avea ceva romantic. Iată pentru ce îl va iubi !
Fiindcă e mereu altul, mereu nou, necontenit, zi de zi, minut de minut. E mereu altul şi totuşi rămîne mereu el însuşi.

— Vai, ce prostii ! exclamă ea.

Asta înseamnă : la naiba cu analizele psihologice şi cu îndoielile. Îl va iubi pe omul acesta oricum ar fi el, orice ar deveni !

Totuşi, trebuie să-l întreacă. Ce-nseamnă asta ? Ea schiază doar mai bine decît el, are calificarea a doua, pe cînd Saşa abia se ţine la coadă, în a treia.

Inna dădu mai iute din mîini şi din picioare, ajunse ca-n zbor pe culme, îi aruncă lui Saşa o privire şireată, sfidătoare, şi se avîntă în vale. Schiurile o purtau pe zăpada întărită către o vîlcea, unde se vedeau trîmbele de fum ale izbelor din noua aşezare Juravlinîie.

Ajungînd la o casă, stăpîna ieşi în tindă.

— Ai vreun bolnav ? întrebă Zelenin, aplecîndu-se şi desfăcîndu-şi legăturile.

Nu primi nici un răspuns. Se uită la femeie ; i se păru că era cam fîstîcită.

— Iar a mîncat Vaniuşka zăpadă ? Ţi-am spus, Maria Vladimirovna, că e tare debil şi trebuie păzit... Sau Ninocika ?

— Copiii sînt sănătoşi — răspunse femeia, acum încurcată de-a binelea.

— Sau te-oi fi îmbolnăvit dumneata ?

— Ba nu, Alexandr Dmitrievici ! Poftiţi, poftiţi în casă ! Abia după ce-l lăsă să treacă înaintea ei în tindă, zise cu glas scăzut : Mi s-a-mbolnăvit omul...

— Bărbatul ? se minună Zelenin. Dar cum ?...

Ştia că femeia asta trupeşă, tînără încă, era văduvă. Care nu-i fu mirarea cînd în dosul unei perdele înflorate îl văzu pe Ibrahim Enaleev.

Ibrahim zăcea cu ochii închişi, cu faţa schimonosită de durere. Simţind că era privit, tresări şi se ridică în capul oaselor. Văzîndu-l pe Zelenin, se răsti la femeie :

— Tot l-ai chemat ? De ce nu m-asculţi, de ce ?

— Ce-i cu dumneata, Ibrahim ? întrebă Zelenin.

— Îl doare burta, Alexandr Dmitrievici — zise Maria Vladimirovna — azi iar l-au apucat durerile, credeam că se prăpădeşte, nu alta.

Zelenin se aşeză pe pat, îi puse lui Ibrahim întrebări, îl răsuci, îl ciocăni. Îi propuse să se interneze în spital. Ibrahim se uită la Maria Vladimirovna, apoi din nou la Zelenin :

— Vrei să mă tai ?

— Nu.

— Ei, fie, intru în spital.

Zelenin ieşi din casă, îngîndurat. „Pare a fi un ulcer — se gîndea el. Va trebui pus la regim. Dar îl va respecta oare ?“ Soarta lui Ibrahim îl preocupa pe Zelenin mai mult chiar decît simptomele bolii. Atunci, cu prilejul examinării chiulangiilor de la baraca numărul 3, înţelesese că izbucnirea lui Enaleev era sinceră. Pentru Zelenin, asta însemna că are de-a face cu un om. Pe urmă, într-o zi, Timoşa îi spusese că Ibrahim începuse să muncească binişor ; că, după cît se părea, o rupsese cu gaşca lui Fedka. Şi iată-l acum pe Ibrahim însurat ! Însurat cu o femeie pe care toată lumea, în mod categoric, o socotea ca pe „un om care ştie ce vrea“. O asemenea femeie nu-şi leagă viaţa de o secătură.

Cu ochii mijiţi din pricina soarelui, cu palma streaşină la frunte, Zelenin o văzu pe Inna suind panta, lăsînd în urma ei „trepte“.

Schiară pînă se întunecă şi se întoarseră acasă, abia tîrîndu-şi picioarele.

Iată-i acum stînd cu picioarele pe sofa. Doar scala aparatului de radio şi ţigara lui Zelenin licăresc în întunericul odăii.

Inna şi-a pus capul pe umărul bărbatului ei. Stau îmbrăţişaţi şi aşteaptă. Aşteptarea încordată ce pluteşte în marea sală a sosit în zbor aici, la ei, de la Moscova, pe calea undelor radiofonice.

Şi minunea s-a înfăptuit. Se pare că un tînăr neliniştit, superb s-a aşezat lîngă ei, le-a pus pe umeri mîinile-i frumoase şi-i priveşte ţintă cu ochii lui mari ce cuprind toată lumea şi te înfioară. Pianul atacă partitura.

Un acord, altul şi deodată...

În rotocoale tulburi, line,
O frază funebră de Chopin
Dă rar din aripi
Ca un vultur bolnav,

— îşi aminteşte Saşa.

— Da, da — murmură Inna.

Ce rost mai au cuvintele? Trebuie să taci, dar Saşka şopteşte :

— O, Doamne! Ce fericire să ai măcar o legătură cît de vagă cu arta. Măcar să aduci pianul...

— Taci! îl întrerupse ea.

Tînărul necunoscut care a intrat în odaia lor se ridică, umblă de colo-colo prin întuneric, se uită pe fereastră, îşi desface larg braţele, schiţînd o întrebare mută, îşi scutură de furie pumnii, apoi îşi duce mîinile la piept, ca şi cum s-ar înăbuşi de fericire, şi... uite-l pierind, cu un gest solemn de adio.

După un minut, Inna rupe tăcerea :

— Saşka, ştii, şi eu cînt la pian...

El a înţeles îndată că ea cîntă cu adevărat. Din moment ce a spus-o acum, în clipa asta, înseamnă că ştie să cînte cu adevărat.

— Ce n-aş da să te-aud!

Ibrahim se plimba prin crîngul de mesteceni, în aşteptarea nevestei. Se ruşina că avea astfel de legături, el, burlacul înrăit de altădată. Nu vrea să-l vadă lumea. De aceea totdeauna îşi aştepta nevasta în crînguleţul de mesteceni din faţa spitalului. Umbla pe potecă înainte şi înapoi şi se tulbura, aducîndu-şi aminte cum, cu mulţi ani în urmă, într-o altă viaţă, un tînăr de optsprezece ani se plimba pe cheiul din Baku, pradă aceleiaşi tulburări.

Deodată zări silueta unui bărbat care se apropia de el agale şi cu paşi legănaţi. Era Feodor Bugrov.

— Noroc, Ibrahim ! răcni el, vesel, şi-i trînti una peste umăr.

— Noroc să fie, dacă n-ai zis-o-n şagă ! răspunse Ibrahim, precaut.

— Ei, cum te canoneşti p-aci ?

— M-am mai înzdrăvenit oleacă.

Fedka îl împinse spre una din bănci, mătură cu mănuşa zăpada de pe ea, scoase din buzunar o sticlă de o jumătate de litru, desfăcu pachetul înfăşurat în ziar, în care avea o bucată de brînză şi castraveţi muraţi.

— Hai, Ibrahim, pentru însănătoşirea ta ! Ia ici !

Ibrahim se trase înapoi :

— Nu, Fedka, nu beau nici un pic ! Ţin regim.

— Ce faaacee ?

— Ţin regim. N-am voie să mănînc nimic : nici miel, nici scrumbie, nici votcă, nimic. M-a oprit doctorul.

Fedka se strîmbă :

— Şi tu asculţi de blegul ăla ?

— N-am voie — repetă Ibrahim, privindu-l semeţ — am ulcer la dodenal, ţin regim.

— Aşa-a ! făcu Fedka cu o voce tărăgănată, batjocoritoare. Ei, să trăieşti !

Dădu capul pe spate. Votculiţa gîlgîi. Un castravecior despicat în două cu dinţii pîrîi ispititor.

Ibrahim înghiți în sec chinuitor de cîteva ori, apoi îi smulse lui Fedka sticla din mînă. Cinci minute mai tîrziu şedeau pe bancă îmbrăţişaţi, lălăind „În pădurea cea de jale" — un cîntec nu prea cunoscut în lumea largă. Ibrahim se ameţise de-a binelea. Fedka se prefăcea că e beat şi-i ţinea isonul, clipind şiret din ochi. Deodată auziră voci, rîsete. Pe potecă, dinspre lac, venea o pereche de tineri, cu schiurile la spinare. După un minut îl recunoscură pe doctor, care era cu nevastă-sa. Inna turuia vesel ceva, iar Zelenin se ţinea cu mîinile de burtă, hohotind de rîs, mai-mai să se înece. Ar fi trecut pe lîngă Ibrahim şi Fedka fără să-i observe, dacă Inna nu l-ar fi înghiontit uşor. Atunci se opri, îşi şterse ochelarii şi îl privi ţintă pe Ibrahim, care şedea nemişcat.

— Aşa-a, e ora aperitivelor ? ! exclamă Zelenin, cu o voce tărăgănată. Nu ţi-e ruşine, Ibrahim ? Votcă şi castraveţi muraţi ! Frumos regim pentru un bolnav de ulcer ! Îmi pare foarte rău, dar mă văd nevoit să-ţi fac formele de ieşire din spital, pentru că n-ai respectat regimul. Iar dumneata — continuă el, adresîndu-i-se lui Fedka — te rog să nu te mai arăţi pe la spital.

Spusese asta ca şi cum înainte nu s-ar fi petrecut nimic deosebit între ei ; Bugrov nu-i răspunse, dar nici nu se urni din loc.

— Vai, ce doctor sever eşti tu ! spuse Inna, rîzînd, după ce se îndepărtară cîţiva paşi. Şi cum, chiar ai să-i faci formele de ieşire din spital ?

— Inna — rosti deodată Zelenin — individul care era cu Ibrahim e duşmanul meu de moarte.

Avea în glas ceva care o făcu îndată pe Inna să devină serioasă :

— Cine-i, Saşa ?

— Un bandit.

— Dar ce ai tu cu el ?

— Nu vroiam să-ţi vorbesc despre asta...

Inna se opri, îl apucă pe Alexandr de fular şi-i ceru tulburată :

— Spune-mi tot.

— Ei bine, fie. O cunoşti pe Daşa Gurianova ? Fedka e îndrăgostit de ea. Şi-a închipuit, mă-nţelegi, că şi eu... Stai, acum că tot am început, măcar să-ţi spun totul.

— Şi-ai fost într-adevăr îndrăgostit de ea ? întrebă Inna, nepăsătoare.

— Nu, dar la un moment dat mi s-a părut că s-a înfiripat ceva... Tu doar ştii că uneori ţi-e greu să-ţi dai seama de sentimentele tale, să le pui etichete : iubire, prietenie, ură şi aşa mai departe. Iată că şi mie, puţin, foarte puţin timp, mi s-a părut că am pentru Daşa mai mult decît un sentiment de caldă prietenie.

— A, asta era atunci cînd te-ai apucat să-mi faci descrieri de natură în scrisori ? îl întrerupse ea.

— Da, cam pe-atunci.

— În ultimele scrisori ?

— Da. Dar trebuie să înţelegi : erai atît de departe ! Şi, de fapt, nici nu te cunoşteam bine... — se tîngui Zelenin, întrebîndu-se în gînd dacă se cuvenea să-i povestească scena din căsuţa pădurarului. Nu, acum n-ar fi avut curaj. Are să-i povestească el mai tîrziu. Poate peste un an.

— Încetează ! i-o reteză scurt Inna. Ce, mă crezi proastă ?

— Ei — urmă Zelenin — Fedka a prins ură pe mine, mai întîi, pentru această aparentă rivalitate, în al doilea rînd, pentru că eu, odată, l-am dat de gol : simula că e bolnav. În al treilea rînd, pentru că într-o zi l-am bătut, da, l-am bătut. Iar acum mă urăşte pentru toate : şi fiindcă sînt medic, şi fiindcă port ochelari, şi fiindcă lumea de pe-aici m-a îndrăgit...

— Saşa, şi nu ţi-e frică ?

— Mi-a fost ; dar acum, nu ştiu de ce, am impresia că tot lui Fedka i-e frică de mine. Poate că oi fi prea încrezut, nu ştiu, dar aşa mi se pare. Lăsară poteca, făcură în tăcere cîţiva paşi pînă la scară, abia mai trăgîndu-şi picioarele din zăpadă. — În orice caz, n-am să dau îndărăt din faţa acestui individ nici măcar cu un centimetru ! exclamă

Zelenin, cu înflăcărare, şi se uită la Inna, aşteptîndu-se s-o vadă zîmbind. Dar ea îl privi serioasă.

...După ce Zelenin şi Inna dispărură, Ibrahim sări în picioare şi începu să înjure în şoaptă în azerbaidjană.

— Ei, ce, te-ai speriat? scrîşni printre dinţi Fedka.

Şedea zgribulit, greoi, diform şi posomorît. Avea ceva de om bătut. Unde e flăcăul sprinten de altădată? Privindu-l, Ibrahim îşi aduse aminte de vecinul său de pat, bătrînul „caramangiu" Suciok, care răspîndea totdeauna în jur o duhoare greţoasă de grăsime.

— Cum? ţipă Ibrahim, ros de durere. S-a prăpădit regimul meu?! Ai! Ce mă fac? De mi-ar veni nevasta mai iute! Să ne rugăm de doctor, poate-l îmbunăm. Şi să nu mai vii aici, lua-te-ar dracu; Cară-te odată!

— Vai de capul tău, dihor împuţit! zbieră Fedka, furios, şi trîntind un scuipat la picioarele lui Ibrahim, o luă din loc.

Mergea pe uliţa pustie, uitîndu-se la luminiţele blînde de sub acoperişurile albe, cu marginile atîrnînd în jos, trase parcă de povara zăpezii, şi pentru întîia oară în viaţă se simţi singur şi nenorocit. Pentru întîia oară dori să fugă undeva, să-şi pună capul pe genunchii cuiva, să izbucnească în hohote de plîns. Venise aici, pe şantier, cu două gînduri: să pună şaua pe ibovnica lui de odinioară şi să-şi adune o bandă de nădejde, cu care să „lucreze" serios la Piter. Dar Daşka nici nu voia să-l vadă în ochi. Băieţii se cumînţiseră cu toţii. Chiar şi cei care erau bucuroşi să se cinstească pe banii lui îi întorceau spatele şi îl luau în zeflemea. „Neam de milogi şi de amăriţi! Se vîră printre fruntaşi, să le treacă numele pe tabla roşie. Stau cu gura căscată şi-l ascultă pe mamelucul ăla cum le toarnă la conferinţe." Dar vezi că nici el, Feodor, nu se mai simte ca-n trecut. Parcă s-a frînt ceva în el. Poftim, dacă a început să-i fie frică de un bleg! Nu-i în stare să se răfuiască cu el, pentru chestia aia de

la club. Şi ce-i mai uşor decît să-i ardă una zdravănă peste faţadă, să-i zboare bicicleta de pe nas! Ori să-i facă burta buzunar. Şi uite că nu poate, a intrat frica în el. Iar noaptea îi vin nişte gînduri nebuneşti şi-l apucă plînsul, uite ca acum !... Parcă i-ar şopti cineva : „Feodor, eşti o buruiană rea şi viaţa merge înainte, trecînd pe lîngă tine! Ai să rămîi singur cuc". S-ar ghemui, s-ar piti în vreun ungher întunecos să zacă acolo, pînă îl va scoate la lumină o mînă puternică şi blîndă.

Un zgomot slab se auzi dinspre Capul Steklianníi. Feodor Bugrov mergea gîrbovit pe podeţele înghеţate. Se temea să ridice capul şi să se uite sus, unde luna plutea neîndurătoare.

Ajuns la el, în izba rece, pustie, trase o înjurătură, scoase o cutie de conserve înnegrită de fum, vărsă în ea două pachete de ceai şi-şi făcu o fiertură tare. Asta îl ameţea totdeauna chiar mai mult decît votca. Trupul i se umplea de puteri, căpăta curaj, furia se urca în el şi avea chef să se bată. Să-i pice acum cineva în labă! Oho! Feodor umbla de colo-colo, mîrîia, cînta strîngînd pumnii. Cu o săptămînă în urmă împlinise douăzeci şi trei de ani.

...Ibrahim către Inna :

— Innocika, te rog, spune-i doctoraşului bogdaproste. N-am să mai pun în gură votcă, am să ţin regim, m-oi trata. Sînt un om cu familie, am copii de crescut. Trebuie să trăim şi noi!

NOCTURNĂ DE CHOPIN

Duminică, Zelenin se duse cu Inna la club.

— Saşa, du-te singur! spuse ea, rugătoare. Mai bine citesc, azi a sosit un număr recent din „Novîi mir". Zău, la Moscova m-am săturat de cluburile

astea. Acum vreau să trăiesc liniştită ca la ţară, să stau în capot şi să citesc la veioză un roman plin de idei îndrăzneţe. Vreau să fiu Tatiana [1].

— E tîrziu — obiectă Zelenin. Doar altuia-i eşti dată, deci lui să-i păstrezi credinţă-n veci [2], iar el, azi, te va face s-ameţeşti în vîltoarea distracţiilor mondene.

— Dar cam ce-o să fie acolo ?

— La început, o conferinţă despre arta de a te îmbrăca frumos... Ce ai ?

Pe Inna o cuprinsese un acces de rîs mut.

— Saşenka, dragă : eu aş zice să nu mă duc... Dacă m-apucă rîsul şi leşin acolo pe loc ?

Zelenin smiorcăi pe nas, ofensat :

— N-ai de ce să rîzi ! O să fie o conferinţă interesantă, vom proiecta la aparatul de proiecţie moda cehoslovacă.

În drum spre club nu-i tăcu gura o clipă.

— Mă-nţelegi, Inka : eu mă simt îndurerat cînd îi văd, zău ! Majoritatea au un bun gust înnăscut, au simţul armoniei culorilor. Să-i vezi la lucru : salopetele, băsmăluţele, pînă şi pufoaicele, toate sînt bine ajustate. Dar cum vine ziua de odihnă, să-i vezi cum se-mpopoţonează după o modă absurdă şi, zău, arată ca nişte paiaţe. Cizme cu carîmbi armonică, palton ca de lemn şi, negreşit, un fular alb de mătase, lung pînă la pămînt. Iar fetele pun pe ele nişte rochii !... Volănaşe medievale şi pălării enorme, aşa ca elicea de avion, dracu ştie ! Mă doare sufletul cînd le văd ! Aşa că noi am hotărît să declarăm război prostului gust.

— Care „noi" ?

— Conducerea clubului.

— Şi tu faci parte din conducere ?

— Cum să nu ! Inna, ia uite colo. Şi-n sectorul ăsta le-am declarat război.

---

[1] Eroina din „Evgheni Oneghin" de A. S. Puşkin. (n. t.)

[2] Aluzie la răspunsul dat de Tatiana lui Evgheni Oneghin : „Dar altuia sînt dată ; deci îi voi păstra credinţa-n veci". *(Evgheni Oneghin)* de A. S. Puşkin — în romîneşte de George Lesnea, Editura Cartea Rusă, 1955, pag. 199. (n. r.)

La fereastra unei case, în dosul perdeluței date la o parte, se vedea un cățel de ghips mîzgălit cu alb, roșu și albastru și cu un bot negru, sinistru.

La club era înghesuială, gălăgie și veselie. Oamenii îl băteau pe umăr pe Zelenin, strigîndu-i : „Sașa, salutare !“, „Noroc, Alexandr Dmitrievici !“ Se apropiară și Boris cu Timoșa.

— Ne-ați tras chiulul cu nunta — spuse Boris, sever.

— Ba nu — răspunse Inna. Facem nunta la plecare.

Boris îi făcu lui Timoșa cu ochiul :

— Toți vor să facă economii. Ia exemplu, Timka, învață și tu.

— De ce nu ? Sînt oameni cu familie ; replică Timofei cu glasul lui de bas.

Zelenin își instală soția în primul rînd de bănci, spunîndu-i că trebuie să desfășoare o activitate intensă în culise. Inna îl întrebă dacă nu cumva el conduce echipa de dansuri.

— Atențiune, floarea la butonieră, vă rog, părul bine pieptănat, cu cărare dreaptă, așa... Cavaleri, invitați partenerele ! Primul tur ! Ah, ce frumusețe ! Zău dacă nu ți se potrivește !

Zelenin chicoti nervos și dispăru. Cineva dădu cortina puțin la o parte. O clipă, Inna își văzu bărbatul discutînd însuflețit cu Dașa Gurianova, care, într-o rochie largă și lungă pînă la pămînt, cu capul împodobit cu o bonetă înaltă, multicoloră, semăna cu o păpușă de lemn. Inima îi zvîcni ; un simțămînt neplăcut i se trezi în suflet. Se gîndi : „Are obrajii prea rumeni ; sigur, se fardează“. În aceeași clipă rîse de acest gînd, oftă : „Vai ce prostie !“ și începu să privească spre scenă.

Conferința fu ascultată cu interes și politețe. Cînd începu însă proiecția, în sală răsunară rîsete.

— Nu pun eu pe mine țoala aia scurtă nici să mă tai — zise cu hotărîre unul bărbos, examinîndu-l atent pe tînărul cu palton scurt de pe ecran.

— Tendința generală — perora de pe scenă învățătoarea conferențiară, cu un aer imperturbabil

— constă în renunţarea la culorile ţipătoare şi în adoptarea unei linii simple şi comode.

— Tihon, tu nu înţelegi tendinţa, asta-i ! şopti cu năduf o femeie, pesemne nevasta bărbosului.

Aruncîndu-i o privire discretă, Inna îi văzu ochii gravi, atenţi.

După conferinţă urmă festivalul. Zelenin mereu apărea pe scenă. Ba era prezentator, ba juca rolul unui profesor cu bărbuţă, tatăl unui tînăr destrăbălat, ba recita versuri... Pe scena aceea mică, statura lui părea exagerat de înaltă şi caraghioasă. Totuşi, spre mirarea Innei, spectatorii rîdeau cînd era cazul să rîdă şi se potoleau cînd trebuia să tacă. Inna se simţea mîndră de bărbatul ei. De curînd aflase că teatrul era o pasiune tainică a lui Saşa. El îi povestise că, în anul întîi, nu se ştie de ce, i-a venit chef să se facă actor — să fie figurant, să care decoruri, ba la un moment dat era gata să se lase de medicină şi să se înscrie la Institutul de teatru. Inna surîse, gîndindu-se că ea era mîndră de Saşa, dar nicidecum datorită succeselor lui actoriceşti.

Zelenin recita versuri, Timofei cînta la armonică valsuri pline de melancolie ; Daşa se produse cu nişte cuplete ; Boris, cu un număr de acrobaţie, împreună cu o fată subţirică, despre care cineva din spate spuse că e betonistă. Deodată, Zelenin veni la rampă şi anunţă cu glas tare :

— Urmează o nocturnă de Chopin...

„Oho" ? exclamă în sinea ei Inna.

— ...execută la pian Inna Zelenina.

Ea nu-şi dădu seama numaidecît despre cine era vorba. Înţelegînd, scoase un „ah !" şi inima începu să-i bată repede. În clipa următoare se mînie cumplit pe Saşa, bătu cu piciorul în podea, se întoarse cu spatele la scenă, dar sala răspunse prin aclamaţii atît de prietenoase, încît trebui să se ridice. Nici nu mai ţinea minte cum s-a urcat pe scenă, cum s-a aşezat la pian. O clipă îl văzu pe Zelenin, zîmbind vinovat, şi îi spuse în şoaptă :

— N-am să ţi-o iert niciodată !

Pe urmă nu mai văzu decît clapele. Apoi dispărură şi clapele. Pătrunse într-o ţară pe care numai ea o cunoştea şi ţara aceasta se trezea la viaţă în jurul ei, căpăta culori. Uitase cu desăvîrşire că era urmărită de două sute de ochi străini ; nu-l mai vedea nici pe omul înalt, slab, cu costum negru, care stătea în mulţime, cu pumnii strînşi, palid de emoţie. Cînd îşi veni în fire, copleşită de ropote de aplauze, făcu cu stîngăcie o plecăciune şi fugi în culise. Saşa străbătu toată scena, venind după ea.

— Eşti supărată ? şopti el. Înţelege-mă, Innocika...

— Lasă-mă ! rosti ea şi se aşează pe scaun cu spatele la el.

Saşa ocoli scaunul şi se aşează jos, în faţa ei.

— Iartă-mă ! spuse el, implorînd-o. Doream atît de mult să te ascult şi n-aş mai fi avut alt prilej. Şi-apoi... — făcu o pauză şi arătă cu capul spre sală : Crezi că ei nu-l înţeleg pe Chopin ?

— Vino-ncoace — zise Inna cu o voce răguşită, şi cînd el se apropie, îl trase tare de ureche şi pufni în rîs.

— Acum te iubesc de o sută de ori mai mult ! exclamă Zelenin, plin de fericire.

Despărţirea... Cum sînt oamenii în stare să îndure aşa ceva ? Cum poţi să povesteşti anecdote ori să rîzi cînd pînă la despărţire nu mai sînt decît cinci minute ? De ce le-o fi frică oamenilor de lacrimi ? Doar e mai uşor să plîngi, decît să rîzi, cînd te desparţi de cineva. E ceva inuman în asta. Farul expresului de Murmansk apare în goană din amurg şi rupe în două dragostea. O jumătate de monedă ţie, jumătate mie — ca amintire. Ultimele clipe cînd, în sfîrşit, lumea încetează să mai facă haz, clipele cele mai groaznice. Acum trebuie să te ţii tare !

— Vezi să treci neapărat pe la bătrînii mei !

— Neapărat ! Am să-ţi trimit o telegramă din Moscova.

— Bine, Inna.

— Ce ?
— Fii tare, iubito ! În curînd, noi...
— În curînd !
— Timpul trece repede.
— Aşa-i acum. Adio !

Atît. De pe patul de sus, în interval, atîrnă nişte picioare înfofolite cu ciorapi de lînă şi altele purtînd ciorapi de capron.

„Ce-i asta ? Pică. Valet de pică." Sforăituri, clefăituri. Cuvinte răzleţe răzbat prin tristeţea tulbure ce învăluie toată lumea.

— Ce ?
— Un aşternut !
— Da, da, numaidecît.
— N-am bani mărunţi. Dă-mi două de cîte zece, iar eu îţi dau dumitale una de cinci.
— Ceaiul ?
— Te rog, un păhărel.

S-a lăsat întunericul. Trenul zdrăngăne şi se zgîlţîie stînd parcă pe loc. Luminiţe rare apar în noapte, zburînd fulgerător îndărăt ca scînteile locomotivei, ca ultimele vorbe de rămas bun.

Capitolul X

PROBLEMA SE VA REZOLVA ÎN MARTIE

În adunarea de Comsomol de la direcţia medico-sanitară se discuta cazul medicului comsomolist Stolbov. În sala mică, plină pînă la refuz, se aflau infirmiere, laborante, şoferi, dezinfectori şi doctori tineri. Învinuit de abuz de putere şi de luare de mită, Stolbov tocmai îşi termina expunerea. În sală se lăsă o tăcere stăruitoare. Un sentiment unanim de milă şi dezgust pusese stăpînire pe toţi cei de faţă. Acest tînăr voinic se purta ca un pungaş minor de buzunare : ba se agita, ba începea să se vaite, îngăimînd nu ştiu ce despre sensibilitate, ori, sub imboldul unor porniri primitive, devenea obraznic, rîzînd sfidător în hohote şi zbierînd. Cînd nu mai avu încotro, se aşeză, chinuit, încolţit, cu o privire în care deodată se ivi ceva omenesc. În orice caz, era penibil să-l priveşti. Alexei şi Vladka încercau un sentiment neplăcut de jenă. Îl cunoşteau mai bine decît toţi ceilalţi : oricum, timp de şase ani Stolbov le fusese coleg de institut, pe cînd pentru toţi ceilalţi Petea Stolbov nu era decît un şperţar ordinar.

— Mai vrea cineva să ia cuvîntul ? se auzi un glas din prezidiu.

Se ridică reprezentantul biroului de partid, doctorul Damppfer. După un obicei al lui, închise ochii şi faţa i se transformă într-o mască de ascet.

— Tovarăşi — începu el — aţi examinat cu înflăcărare şi cu principialitate cazul comsomolistului Stolbov. Dezbateţi însă nişte amănunte. Nu v-aţi gîndit că nu acesta este lucrul cel mai important.

Amănuntele sînt de resortul OCDAO-ului. Altceva e important : cum a ajuns să ducă o astfel de viaţă un comsomolist, un tînăr specialist ? Cum e posibil ? Să se fi depravat el oare aşa, dintr-o dată, în instituţia noastră ? Aici sînt de faţă medici tineri, tovarăşi de studii superioare ai lui Stolbov. Probabil că acum ei îşi aduc aminte de purtările lui şi caută să descopere cauzele acestei infracţiuni monstruoase. Nu ştiu la ce anume se gîndesc ei. Dar, iată, eu am studiat dosarul lui Stolbov, diferitele lui caracterizări, şi am constatat că mă aflu înaintea tipului de erou ideal al vremurilor noastre : „Modest, cu mult spirit de iniţiativă, sensibil, bine orientat politiceşte". A intrat în Comsomol din anul doi de institut. Aş fi vrut să asist la şedinţa de comitet cînd a fost primit în organizaţie, să aud ce anume s-a discutat atunci, ce întrebări i s-au pus ?

În sală, Karpov tuşi.

— Ce este ? Damppfer se opri atent, cu mîna pîlnie la ureche.

— Nimic — mormăi Vladka, încurcat. L-au frecat să vadă dacă ştie statutul şi atîta tot.

— Poftim ! exclamă Damppfer, bucuros, şi ridică un deget în sus. Iată, tovarăşi, unde ajungem ! De ajuns să tocească statutul, şi i s-au deschis porţile organizaţiei tineretului comunist. Nimeni nu s-a interesat ce sentimente nutreşte, ce idei are, care e concepţia lui despre viaţă. Nu vreau să vă impun nici o hotărîre. Vreau să vă sfătuiesc să fiţi sinceri în rezolvarea problemelor voastre de comsomolişti. Damppfer se aşează, dar numaidecît se sculă şi, văzîndu-l pe Maximov, adăugă : Aş vrea să spun cîteva cuvinte despre alt comsomolist.

Maximov încremeni cu pumnii încleştaţi.

— Despre medicul Alexei Maximov. Organizaţia de partid ştie că el, în legătură cu cazul de faţă, a fost expus la şantaj şi la ameninţări. Şi faptul că el, tocmai el şi nimeni altul, nu s-a speriat de aceste ameninţări şi şi-a îndeplinit pînă la capăt datoria de comsomolist m-a bucurat profund.

Deodată, ochii lui Damppfer se luminară. O clipă rămase nemişcat, în această atitudine neobişnuită pentru el, iar Maximov se gîndi : „Aşa o să arate Saşka la bătrîneţe". Pe urmă Damppfer închise ochii şi luminile din ei se stinseră. Alexei zîmbi. Îi şopti lui Vladka :

— Moşneagul îşi închipuie că m-a dat gata cu predica lui !

Karpov nu răspunse nimic şi-i întinse o hîrtiuţă. Era un bilet de la Valia, secretara directorului.

„Băieţi, sînteţi convocaţi amîndoi la orele cinci, la serviciul de cadre. Se va rezolva o problemă."

...De ce tocmai în martie le place oamenilor să rezolve probleme ? Să fie influenţa aerului, a miresmelor primăverii ? În martie, oamenii suspină şi nu ştiu cum să smulgă mai iute filele calendarului. În martie se pregătesc pentru sezonul de pescuit, asaltează primul trimestru al producţiei. În martie se fac bilanţuri şi se aşteaptă schimbări. În martie se rezolvă fel de fel de probleme.

— Ei bine, tovarăşe Maximov, noi îţi spunem „într-un ceas bun". Ce-ai de zis ?

— Într-un ceas bun.

— Medicul-şef spunea că dumneata doreşti să navighezi pe...

— Da, pe motonava „Novator", dacă se poate.

— E limpede : doar vasul ăsta se află sub patronajul dumitale. Trofimov, ia vezi unde se află „Novator" în momentul de faţă.

— „Novator"... „Novator". Aşa... Da. A pornit de la Calcutta spre Vladivostok. Acolo se va opri pentru mici reparaţii.

— Ei, tovarăşe Maximov, fă-ţi formele, ia-ţi indemnizaţia de transfer şi... drum bun !

— Vă mulţumesc ! La revedere !

Coborînd scara, Maximov ţipă deodată : „I-ho-ho !", sări cinci trepte deodată şi se pomeni direct pe platformă. Cineva se dădu la o parte, învîrtindu-şi degetul în dreptul tîmplei, dar Alexei, uitînd cu desăvîrşire de „calmul lui olimpian", alerga spre ieşire, dornic s-o pornească în galop pe străzi.

Pe scara Direcţiei navigaţiei maritime Vladka se izbi de el, scoţînd chiote.

El, Karpov, avea să se îmbarce la Murmansk.

„În nord pleca-voi eu,
Iar tu, spre Orientul depărtat"...

începu să cînte Vladka şi deodată se opri stînjenit.

Privindu-l, Maximov simţi şi el cum i se strînge inima. Fumatul e vătămător pentru sănătate, ce-i drept, în schimb, cît de des îi scot ţigările pe bărbaţi din încurcătură ! Chibriturile, şi ele, se sting cu o neobrăzare...

— Tu ce zici ? Căpătăm cîte o săptămînă concediu neplătit înainte de plecare ?

— Ne repezim în zbor la Saşka, da ? exclamă Karpov.

DIN NOU ÎMPREUNĂ

Maximov se plimba pe lîngă vagon, tot aruncînd priviri spre ceas, atent la puhoiul călătorilor. În sfîrşit, la capătul peronului apăru statura atletică a lui Karpov, cu schiurile pe umăr. Vladka venea vesel, intonînd imnul studenţesc.

Rucsacurile, schiurile le îngrămădiră pe poliţa a treia. Trenul porni. Maximov ieşi pe platforma închisă.

Deschise uşa. Rotocoale de aer geros năvăliră înăuntru, învăluindu-l din cap pînă-n picioare, ridicîndu-l parcă o clipă pe sus. Ciudat mai schimbă viteza peisajul ! Uite cum goneşte înapoi şirul acela subţire de plopi şi mesteceni ! Deasupra, soarele veghează ca ochiul roşiatic al unui general primind defilarea trupelor. Întoarce-ţi puţin privirea : plopii

şi mestecenii au încremenit, iar soarele, ţinîndu-se după tren, răzbeşte fulgerător prin gardul viu al copacilor, ca o fiară fioroasă rănită ! Întoarce capul în cealaltă parte, şi pe geamul uşii deschise vei vedea un curcubeu uriaş : roşu, alb, azuriu, verde, portocaliu, şi toată paleta aceasta, învălmăşită, turbată, o ia razna într-o parte, undeva spre stînga. O clipă ai impresia că văzduhul se despică în două, ca o batistă sfîşiată, şi în mijloc rămîi numai tu, omul neclintit sub lovitura trăsnetului. Asta însă doar o clipă. Omul e admirabil alcătuit : poate să vadă oricînd lucrurile aşa cum sînt ele în realitate. Soarele nu-i nici ochi, nici fiară, ci o stea de mărime mijlocie. Pămîntul se roteşte în jurul soarelui şi în jurul propriei sale axe. Mestecenii şi plopii stau pe loc, iar culorile astea care galopează într-o parte sînt reflexele asfinţitului de iarnă filtrate prin geamul oblonit de ger şi funingine. Trenul, într-adevăr, se deplasează cu o viteză medie de cincizeci de kilometri pe oră ; iar printre cei patru sute de călători se află un ins care, în clipa asta, stă şi meditează : oare e fericit, sau nefericit ?

Alexei n-a fost niciodată pe deplin fericit. Mereu îi lipsea ceva. În curînd îşi va lua zborul spre Vladivostok. Pe urmă va vedea marea, tropicele, va munci (potrivit poveţelor dumneavoastră, tovarăşe Damppfer, părinte drag şi dascăl iubit), va scrie versuri, va face fotografii, va visa întîlniri. Asta e fericirea ? Dar Vera ?... Dacă el şi cu Vera... Ar fi oare fericit ? Nu prea e de crezut. S-ar mai ivi poate ceva. Omul nu poate fi pe deplin fericit, fiindcă el trebuie să meargă tot înainte.

Maximov aruncă ţigara afară, trînteşte uşa la loc, mai stă un pic în amurgul roşiatic de pe platformă şi intră în vagon. Oameni îngrămădiţi în colţul lor. Sunete de chitară. Karpov cîntă „Flăcăul din raionul Petrogradski". Lîngă el, însoţitoarea : o fată durdulie, cu părul de culoarea inului şi cu ochii albaştri.

— Max ! Atenţie la această nobilă copilă a fiordurilor. Fiica mării ! O fată nordică ; Solveig, nu ?

— Vai, tovarăşe, te rog să fi serios !

Îmbujorată la faţă, fata fuge.

...Halta n-avea peron şi cei doi tineri, împovăraţi de rucsacuri şi cu schiurile în mîini, săriră jos ca nişte paraşutişti din avion. Noii lor prieteni, nişte mineri din Donbas, angajaţi la Spitzbergen, dădeau din mîini şi le strigau ceva din vagon. La geam, însoţitoarea, cu fanionul ei galben. Se uita galeşă cum sar jos din tren veselii tovarăşi de drum, fără a privi înapoi. Aşa se întîmplă întotdeauna !

Trenul zăngăni din toate încheieturile, îşi afundă capul în pădure, mai scoase un vuiet de adio, dădu din coadă şi pieri. Pe jos se învolburau pulberi de zăpadă. Prietenii se uitară în jur. În preajma clădirii de bîrne a gării se îngrămădeau vreo treizeci de căsuţe. Fuioare brumării de fum se destrămau deasupra coşurilor. Zarea era crenelată : jur împrejur se întindea pădurea de conifere, în toată splendoarea ei. Drumul bătătorit se afunda în desiş.

Cei doi prieteni îşi îndesară bine căciulile, îşi săltară schiurile la spinare şi o porniră spre gară, patinînd cu bocancii lor grei. Dădură buzna la bufet, zgomotoşi, trezindu-l din somn pe responsabil, care moţăia după tejghea. Sub halat i se vedea tricoul soios. Ochii mici abia îi sclipeau deasupra obrazului neras de o săptămînă. Tot dulăpiorul era pictat de muşte. După geam se aflau sticle de şampanie, alături de vreo două-trei cutii de conserve în neorînduială.

— De unde veniţi şi încotro, oameni buni ? mormăi bufetierul, clipind bănuitor din ochi.

— Sîntem de la Ceastaia Pila, moşule — răspunse Maximov.

— A-a... Şi cum e pe-acolo ?

— Cum adică ?

— Cum staţi cu producţia ?

— Excelent ! Uite ce, moşule, ia pune la fiert nişte ceai şi cîntăreşte o juma' de kil de salam. Cînd pleacă autobuzul spre Kruglogorie ?

Bufetierul îi lămuri sfătos că autobuzul n-avea să vină decît cel mai devreme peste un ceas, că va

staționa vreo jumătate de oră și, abia după aceea, va porni înapoi.

— Șușaua noastră nu face doi bani. Da' la Kruglogorie, cetățeni, e bine. Aveți și unt, și zahăr. Toate se îndreaptă către ei, prin noi și pe lîngă noi. E acolo un șantier...

Tinerii hotărîră să meargă cu schiurile de-a lungul „șușelei", pînă îi va ajunge din urmă autobuzul.

...Mergeau de mai bine de trei ore, dar pădurea n-avea sfîrșit. Crengile brazilor atîrnau solemn deasupra pîrtiei. Brazi, brazi... Neam vînjos, înfășurat în șube minunate, verzi, tivite cu alb. Printre ei, ca niște rude sărace, plopi firavi și mesteceni. Pe alocuri se vedeau văioage, pe fundul cărora ghiceai pîraie înghețate. Atunci înaintașul nr. 1 al cursei, Vladka Karpov, accelera ritmul, începea să facă slalom.

Alexei, care schia incomparabil mai prost decît Karpov, ostenise de atîta alergătură, și tăcerea, urîtul, pustietatea aceea începuseră să-l apese, cînd, pe fondul compact de cetină se ivi tăblița galbenă-roșcată a stației de autobuz — adevărată carte de vizită a progresului.

— Asta-i ! exclamă Maximov și își înfipse bețele-n zăpadă. Să mă îngroape viscolele. „Iar soției să-i spui că ultimul meu gînd a fost la ea". Se rezemă cu cotul de stîlp, cuprins de o toropeală plăcută. Acest stîlp a fost tăiat, cioplit și înfipt în pămînt de oameni. Probabil că, lucrînd, vorbeau gălăgioși, învăluiți în norii groși de mahorcă.

— Ei, ai obosit, viteazule ? întrebă Karpov. Atunci să căutăm un adăpost. Dacă stația-i aici, pe undeva trebuie să fie și o căscioară.

— Simt mirosuri ! răcni deodată Maximov, parodiind aria lui Susanin și, cu un aer grav, adăugă : O adiere de fum. Miresme de ciorbă.

— De pește ! gemu Karpov.

— De votculiță cu ardei iute ! răcni iar Maximov.

— Nu cumva pe aici se află reşedinţa ăluia... cum îi zice ?... Ştii tu, ăla cu coarne şi cu codiţă ?

— Îmi amanetez sufletul ! zbieră Maximov.

Un camion acoperit apăru la cotitură. Mergea agale, legănîndu-se, sărind la hopuri ca o barcă cu motor pe talazuri dezlănţuite. Tinerii începură să agite mănuşile, beţele. Ajuns în dreptul lor, şoferul deschise uşa şi, tăcut, îi privi ţintă.

— La Kruglogorie mergi ? întrebă Maximov.

— La Stekliannîi.

Se vedea după faţa şoferului că sentimentul curiozităţii dădea o luptă acerbă cu sobrietatea bărbătească.

— Ne pare rău...

— Păi de ce ? Suiţi-vă ; vă duc pînă unde pot. Se dădu jos din cabină şi făcu cîţiva paşi prin zăpadă ; apoi, cînd băieţii se urcară neîndemînatici în camion, îi întrebă nepăsător : Aţi venit cu agitaţia ?

— Nu ; sîntem medici.

— Aha ! exclamă şoferul, pe de-a-ntregul lămurit, ca şi cum de cînd lumea ar fi văzut medici umblînd doi cîte doi prin pădure, cu schiurile.

Camionul începu să înfrunte iar hopurile, cu destulă îndrăzneală. Cei doi tineri se bălăbăneau pe nişte saci şi mureau de rîs. Deodată maşina prinse să meargă lin. Karpov se tîrî pînă la oblonul din spate : zări o carieră uriaşă, rîpe galbene de nisip, oameni mişunînd în vale, camioane, buldozere...

Maşina gonea cu o viteză nebună şi, după o oră şi jumătate, intră în cătun. Se opri. Faţa rumenă a şoferului se ivi iar, cu o ţigară-n gură.

— Staţia ! Jos ; rosti el. Aţi venit la Saşa, nu ?

— Cum ?

— Ei, la medicul nostru, la spital.

— Îl cunoşti ?

— Păi cine nu-l cunoaşte ?

Tinerii săriră jos.

— Nu-i departe. Luaţi-o de-a dreptul pe gheaţă. Spitalul e în crîngul ăla de mesteceni.

Maximov îi întinse o hîrtie de douăzeci şi cinci. Şoferul se uită pieziş la bani, zvîrli mucul de ţigară şi se sui în camion.

— E-eh, medicina ! făcu el, morocănos, oarecum dezamăgit.

Alexei mormăi ceva, învîrti bacnota între degete şi o vîrî, fără să ştie nici el de ce, în buzunarul lui Vladka.

Deasupra Kruglogoriei cerul era senin. Doar nişte nouraşi, înguşti ca nişte bărci, goneau de zor, grăbindu-se parcă să ajungă din urmă masivul greoi de nori, împins spre miazănoapte. În partea aceea vîntul sufla tare, făcînd să zbîrnîie firele de telegraf, iar brazii se aplecau, înveselind inimile oamenilor. Soarele plutea în spatele unei bisericuţe vechi, împrumutîndu-i un aer misterios. Razele lui piezişe luminau dealul cu povîrnişul mult înclinat, pe care crucile păreau cruciuliţe de staniol tremurînd în bătaia vîntului.

Tinerii o luară pe podeţe, privind cu interes în dreapta şi-n stînga şi stîrnind curiozitatea rarilor trecători, care se întorceau după ei, şuşotind. Cînd băieţii coborîră în goană pe gheaţa lacului, o ceată de copii luă cu asalt povîrnişul coastei.

...La ora aceea, Zelenin ieşise pe gheaţă cu schiurile. Obişnuia să se plimbe singur. De fiecare dată însă, coborînd panta, îl cuprindea tristeţea. Trecuse o lună şi mai bine de la plecarea Innei şi tot nu se putea împăca cu singurătatea lui. Acum toate — casa, cărţile, clubul, schiurile — îi aduceau aminte de tînăra-i soţie, ca şi cum ar fi trăit cu ea o viaţă întreagă. În timpul acesta muncise oarecum maşinal, se văzuse cu prietenii, dar rar, căuta mai mult să rămînă singur, să-şi reamintească încă o vorbă de a ei, încă un gest, o privire. Urmase o nouă serie de scrisori, de convorbiri telefonice, surogate jalnice ale intimităţii. Slăbise, fuma într-una, şedea tăcut ceasuri întregi, visînd, lăsîndu-se pradă amintirilor.

Uite şi acum : lunecînd pe pîrtia bătătorită, îşi privea schiurile de sub picioare, şi în locul lor vedea schiurile galbene cu marginile negre ale Innei. Se opri, îşi scoase căciula şi îşi întinse faţa în bătaia vîntului.

Doi oameni cu schiurile pe umeri înaintau pe gheaţă de-a lungul malului. Din locul unde se afla, Zelenin nu putea fi văzut. Cei doi mergeau, aruncînd umbre lungi prin fîşia aurie care strălucea. Sînt oameni tineri : iată ce uşor calcă. Sînt oameni veseli : unul l-a pocnit pe spinare pe celălalt, care s-a lăsat pe vine, încovoindu-se parcă de rîs. Nu sînt de prin partea locului, arată prea eleganţi (pantalonii strîmţi, şepci cu cozoroc lung, canadiene). Sînt... Zelenin scoase un răcnet sălbatic, îşi zvîrli căciula în sus, nu mai aşteptă s-o prindă şi se repezi înainte.

...Karpov se ridică, îşi potrivi cravata imaginară, îşi trase în jos fracul inexistent, îşi scutură de pe umăr, cu un bobîrnac, un firişor de praf imaginar şi îşi începu alocuţiunea :

— Sir Zelenin şi sir Maximov ! Dumneavoastră, amabila noastră gazdă, Alejandro [1] Krutogorski, şi preastimate Alioşa Popovici [2], astru al renumitei Cestaia Pila şi spaima dăunătorilor de hambar, şi eu, umila voastră slugă, cel mai nobil dintre cei nobili, cel mai viteaz dintre cei viteji, numit în popor Vladislav-cel-fără-de-prihană ! Gura, Lioşa ! Acum vă propun să vă manifestaţi abnegaţia şi eroismul şi să vă abateţi privirile nesăţioase de la această masă istorică ce dispare sub povara jamboanelor şi sardelelor în sos picant, plină de sticle cu vin de Burgundia. Vă propun, domnilor, să vă îndreptaţi privirile în trecut, precum şi în viitor, pentru a... Mă laşi, ţopîrlane, să termin, ori ba ?

[1] Se pronunţă „Alehandro" (în limba spaniolă). (n. t.)
[2] Erou al poeziei epice populare ruse. (n. t.)

— Lasă papagalul ! mîrîi Maximov, amenințător.

— Băieți, să bem pentru prietenie ! rosti Zelenin încet și se ridică.

— Vivat ! strigară cu toți și fiecare se gîndi ce bine făcuse Sașa că salvase încă o dată situația, exprimînd, fără bufonerii, ce gîndea fiecare.

...Zelenin îi vorbea încet lui Maximov despre viața lui. Karpov ieșise afară „să se răcorească".

— ...Într-o privință, Lioșka, tu aveai dreptate — spuse Sașa. Trebuie să trăiești „la înaltă tensiune, la turație maximă". Principalul e direcția în care îți îndrepți energia. N-am să spun că acum totul mi-e limpede ; am înțeles însă că voi trăi întotdeauna în mijlocul oamenilor și pentru oameni. Aceste luni au fost pentru mine un fel de experiență. Rîzi ?

— Nu — răspunse Alexei.

— Înțelegi, azi sînt trist, mi-e dor de Inna ; dar, uneori, tresar ca de febră, cuprins de fericire. Nu știu cum să-ți explic. În special, ție mi-e greu să-ți explic. Tu, probabil, iar ai să începi să mă ironizezi, să spui că rostesc vorbe mari și deșarte. Realitatea însă e că nu pot să mă exprim altfel.

— Nu, n-am să te ironizez. Și eu am trecut prin diverse încercări... desigur într-alt chip. Am impresia că încep să înțeleg unele adevăruri elementare, ce-i drept cu o întîrziere de zece ani. Cinismul, Sașka, e un scut comod ; e greu să renunți la el. Se pare însă că mai devreme sau mai tîrziu toți ne dăm seama că este interzis să facem umbră pămîntului degeaba. Iar tu ești fericit, fiindcă ai intrat ca un șurub în mecanismul ăsta splendid, care e viața. Te-am înțeles bine ?

— Da ! exclamă cu însuflețire Sașa. Vorbele prietenului său îl încălziseră. Se pare că Lioșka tot s-a ales cu ceva, rătăcind mereu. Ce fericit sînt, Alexei, că ai înțeles totul !

— Încetează ! se răsti la el Maximov. N-am înțeles încă totul și nu prea cred că am să înțeleg vreodată... Uneori mă cuprinde o frică idioată...

— Toți trecem prin asta — spuse Zelenin cu o voce înăbușită — dar sîntem bărbați și învingem!

— La ce bun bărbăția asta! La ce bun calitățile noastre admirabile? Ții minte? Anatole France în „Revolta îngerilor"... Aprinzi un băț de chibrit, privești flăcăruia și reflectezi: poate că în luminița asta sînt milioane de galaxii, nenumărați aștri și planete, pe care civilizațiile înfloresc și pier, unde se scurg milioane de ani? Apoi chibritul se stinge și, în lumile astea, se dezlănțuie o catastrofă cosmică. Auzi, Sașa? Și nu mai pricepi nimic, și te-apucă deznădejdea...

Deodată Maximov auzi un hohot de rîs. La început, nesigur, cam răguși; pe urmă, dîndu-și drumul cu toată puterea.

— Vai de capul tău, Lioșka — Zelenin se îneca hohotind — al naibii mai ești și tu! Cum adică: tu propui ca toți locuitorii pămîntului să se culce resemnați, să-și contemple buricul și să suspine meditînd la tainele existenței?

Pentru întîia oară în viață, Sașka îl lua peste picior pe Maximov. Era de necrezut. Totuși Alexei se stăpîni. Tușind, replică:

— Sigur, e o absurditate. Înțeleg. E o neghiobie, e caraghios și egoist dincolo de orice limită. Străin de actualitate, dacă vrei. Dar ce să-i faci? În mine se dă o luptă...

Se auzi vocea lui Karpov:

— Hei, mic-burghezi mizerabili! Intră, aprinse fără pic de jenă un chibrit: Sînteți niște mic-burghezi! V-ați și culcat, și afară e o noapte...

— Și tu ce propui să facem? întrebă grav Maximov.

— Aș vrea să străbatem aceste mealeaguri într-o cavalcadă vijelioasă și să-i cîntăm reginei zăpezilor o serenadă. Apoi să mergem să pescuim la copcă.

— Asta e o idee! exclamă Alexei și începu să se îmbrace.

Era o noapte de basm, bogat pictată în alb, siniliu şi pete întunecate ici-colo. Cînd ieşiră în fugă pe scară, noaptea îi înghiţi în adîncul ei fără fund. Un minut mai tîrziu, ochii, obişnuindu-li-se, deslușiră ornamentele abstracte ale lunii proiectate pe zăpadă, puzderia stelelor, contururile caselor. Maximov trase adînc aer în piept şi se simţi îmbătat de mireasma tainică, nelămurită a primăverii. Simţea profunzimea nopţii, nemărginirea pămîntului, apropierea anotimpului cald, apropierea iubirii şi a drumului în depărtări, simţea clocotind în el tinereţea şi forţa.

COLEGII

Dimineaţa, la unsprezece, pe cînd luau micul dejun, Zelenin îşi făcu apariţia. Se sculase, ca de obicei, la şapte şi terminase vizita.

— Salut ! strigă el. Ei, şi-acum ce-aveţi de gînd ?

— Cum ce-avem de gînd ? Mergem să dăm o raită cu schiurile.

— Vă invidiez ! Eu trebuie să mă duc la consultaţii.

— Ei, ce să-i faci ? mormăi Karpov, toropit încă de somn.

Stingherit, Saşa tropoti pe loc, îşi drese glasul şi oftă.

— Am nişte pacienţi foarte interesanţi — bîigui el.

— Vladea, ia dă-mi untul ! spuse Alexei.

— Nişte cazuri complicate, nici nu vă închipuiţi !

— Ce ai acolo ? Sardele-n ulei ? Fă-le vînt încoace !

— Sînt sigur că orice medic de valoare s-ar interesa de acești bolnavi.

— Tovarăși, sardelelor le place să fie mîncate cu unt.

— De pildă, cazul lui Ivan Klimakov. Are o urină foarte ciudată, fără nici un fenomen clinic.

— Vladea, ia toarnă-mi ceai, dar vezi să fie tare.

— O urină foarte ciudată — suspină Sașa, disperat.

— Ascultă, amfitrionule ! spuse Karpov, revoltat. Sper că acum, la ceai, ai să ne aminteşti şi cîte ceva despre dizenterie ?

— Ce vrei, suflet caritabil ? Zi pe şleau ce pofteşti ! îl somă Alexei.

— Credeam... — începu Sașa, moale, nehotărît, şi deodată, prinzînd curaj, dădu totul pe față : N-ar fi cazul să examinăm împreună bolnavii ? Ce ziceți, băieți ? Cum s-ar spune : o consultație cu înaltul concurs al unor specialiști din capitală. Tu, Lioșa, ca endocrinolog — doar ai avut succese frumoase în domeniul ăsta — iar Vladik în calitatea sa de chirurg de valoare şi ca urolog.

— Auziți la el ce neobrăzare ! exclamă Karpov. „Lioșa", „Vladik", auziți-l ce ton ! Asta e o încercare de exploatare sălbatică, vrei să exploatezi niște turiști pașnici veniți în excursie ?

— N-o luați așa, prieteni ! protestă Zelenin cu totul descurajat.

— Eu, dimpotrivă, găsesc că e amuzant — interveni Maximov.

— Desigur ! se bucură Sașa. O să vedeți. Va să zică ne-am înțeles ?

— Dar cu plata cum stăm ? se interesă Vladka, făcîndu-i lui Alexei cu ochiul.

Sașa clipi din ochi, dezorientat :

— Cu plata ? Sigur, se plătește, cum nu. Uite că la asta nu m-am gîndit. Şi, pricepînd gluma, răspunse pe tonul lui Vladka : Las' că inventăm noi

ceva. Dau o fugă la contabil. Trecem cheltuielile la fondul nescriptic.

Karpov izbucni într-un rîs zgomotos :

— Măi, ce drag îmi e aiuritul ăsta de Saşka Zelenin !

Infirmierele fură trimise să adune bolnavii de prin cătun. Curînd se adună la dispensar un mic grup de „cazuri complicate". În drum, băieţii mai bombăniră cîte ceva despre „nişte păianjeni care stau ascunşi prin locuri sălbatice şi prind făpturi nevinovate în pînza lor"... dar, ajunşi la dispensar şi zărind bolnavii, deveniră serioşi. Nu le mai ardea de glumă — medicina e medicină. Îşi puseră halatele şi se aşezară la mese. Karpov o privi cîtva timp pe Daşa, puţin buimac. Apoi, scoţînd un suspin, puse mîna pe tomul cu descripţia maladiilor. Maximov îşi recapitula febril cunoştinţele de endocrinologie. Cît lucrase în port, numai la asta nu se gîndise.

Zelenin era în al noulea cer. Se adresa prietenilor săi, spunîndu-le pe numele patronimic, le expunea amănunţit părerea lui în legătură cu bolnavii şi rămînea mut, într-o nemişcare plină de respect, cînd Vladka sau Alexei treceau la examinarea pacientului. Pe urmă începură ciocniri pasionante. Fiecare bolnav fu obiectul unor aprige dispute. Zelenin îşi lămuri mai bine o serie de lucruri. Unde-s trei, puterea creşte...

Într-o singură zi cercetară toate cazurile complicate din cătun. Zelenin stabili programul pentru zilele următoare. Vor vizita cîteşitrei, pe schiuri, colhozurile din împrejurimi, sectoarele forestiere şi şantierele.

— Vom îmbina utilul cu plăcutul — încheie el.

— Da, vom face nişte excursii-diagnostice — zise rîzînd Maximov.

A treia zi după sosirea lor la Kruglogorie, se întorceau de la Ghim, un cătun îndepărtat. Mergeau

pe pîrtia ce-o făcuseră la venire şi de aceea înaintau uşor. Karpov, ca întotdeauna, mergea în frunte. Ceilalţi îl urmau în acelaşi ritm, imitîndu-i întocmai mişcările, felul cum dădea iute din mîini. În liniştea pădurii nu se auzeau decît fîşîitul schiurilor, scîrţîiala legăturilor şi respiraţia schiorilor. Din ce în ce mai des se iveau în zidul pădurii goluri albăstrii. Curînd, cei trei schiori ajunseră pe dealul pleşuv, povîrnit, la poalele căruia se întindea, modest, în strălucirea rece a luminii, cătunul. Un spaţiu vast de zăpadă înconjura aşezarea aceea omenească, minusculă insuliţă. Cei trei prieteni se adunară pe culmea dealului şi se opriră. Se cam codeau să se repeadă aşa, deodată, la vale, pe o pantă atît de înclinată.

— Facem pariu că nu cad ? zise Karpov.

Zelenin puse o mînă pe umărul lui Maximov :

— Lioşka, spune-mi, îţi place ?

— Ce ?

— Peisajul ăsta, Rusia de nord ?

Maximov dădu din umeri şi zîmbi :

— Nu mă cunoşti ? Sînt un citadin înrăit, un adorator de halbe şi bufete automate.

— Uită-te dincoace ! stărui Zelenin, arătînd cu băţul într-o parte.

Pe dealul vecin se ridica o biserică. Zidurile ei impunătoare, albe, cu petele roşii ale cărămizii străvechi răzbătînd pe alocuri, se înălţau severe, netede, şi doar sus simplu împodobite. Alexei încremenise. Auzea în el un vuiet necunoscut, o chemare ancestrală şi parcă vedea aievea cete mînioase de ţărani răzvrătiţi pentru o viaţă mai bună, ostaşi cu părul aspru drept retezat, femei suind dealul, cu ochii adînd căzuţi în orbite scînteind, toţi venind să se arunce la picioarele neîmblînzitului lor Dumnezeu.

— Tu nu poţi, Max, îţi tremură genunchii — spuse Vladka. Ia te uită la mine ! şi îşi dădu drumul la vale.

— Ei, ce zici ? Zelenin îl privi pe Alexei în față. Nu-i așa că te trec fiorii ? Cîtă armonie... Dar să vezi cum e pictată pe dinăuntru !

— Da — murmură Maximov — e o forță ! Dar amănuntele astea, pe un astfel de fond, nu ți se par de prisos ? întrebă el și arătă cu mîna în direcția Capului Steklianníi, unde se zărea un grup de barăci galbene și trei macarale-turn dominînd pădurea.

Zelenin rîse.

— Ce ciudat ești tu ! Să vii aici peste trei ani și ai să vezi cum va arăta ținutul.

Maximov îl privi :

— Peste trei ani, zici ? Bine, am să viu neapărat.

„Peste trei ani — repetă în gînd — cavalerule, tu însuți ai să uiți aceste meleaguri încîntătoare. Trei ani ! Intri la aspirantură și stop..."

Jos, în vale, Vladka gesticula de zor. Era cît un băț de chibrit. Sașa se trase mai spre margine. Alexei se mai uită o dată la biserică. N-avea chef să-și dea drumul la vale. Nu-i venea să se despartă de frumusețea fără de hotar și-atît de simplă de aici. Cuprinzînd cu privirea orizontul, se înciudă la gîndul că n-avea să vadă aceste locuri primăvara, vara și, din nou, iarna. Peste trei ani... Cine știe ?

Seara ședeau în sufragerie. Alexei și Saşka jucau șah. Vladka, așezat pe podea, lîngă sobă, își acorda chitara și tot mormăia nu știu ce.

— Haideți să mergem măcar la cinema — propuse el.

— Azi, la club, e bal — îi anunță Zelenin. Dar mai bine să ascultăm la radio : se transmite de la Moscova concertul de la festival.

— Ce vorbești ! exclamă Karpov. Minunat ! Haideți la bal !

Zelenin își înălță capul :

— Cum, vreți să vă duceți așa, în pulovere ?

— Ei, și ? Va să zică aici nu-i voie fără frac ?

— Poţi să te duci cum vrei, dar n-ai să te simţi bine, ai să vezi.

— Da, să ştii că o să mor de ruşine !

Pe neaşteptate, Saşa se supără :

— Va să zică, dacă eşti la ţară, nu-ţi mai pasă de nimic ? La Leningrad te-ai duce la bal cu bocanci de schi ?

— Bine, bine, hai, lasă patriotismul local ! L-ai auzit, Max, pe cavalerul nostru ? Ia uite cum i-a mai sărit ţandăra !

— Peste trei ani, nici mai mult, nici mai puţin, Saşka o să înfiinţeze aici un club al manierelor elegante — şi Maximov zîmbi fără răutate.

— Zi de ce nu ? replică Zelenin, sfidător. Peste trei ani, aici se va înălţa un oraş mare.

— Eşti un visător, Saşka — spuse Karpov.

— Ei, şi după aia ? făcu Alexei. Pe urmă ce faci, pleci de-aici, ori rămîi ?

Zelenin străbătu odaia, aruncă fără să vrea o privire pe fereastră, apoi se întoarse spre prietenii lui şi răspunse :

— Nu ştiu, băieţi. Acum îmi adun nişte date foarte interesante. Am impresia că teza mea devine din ce în ce mai promiţătoare. După ce o scriu, mai vedem noi. Dacă altundeva voi putea fi mai folositor decît aici, atunci voi pleca. De nu, rămîn bucuros. Aici am îndrăgit totul. Voi zîmbiţi, vă spuneţi în gînd : „Ia uite ce individ corect, vorbeşte ca din carte". Ei, ce vreţi ? Asta-i convingerea mea. Altfel nu pot trăi ! Eu trebuie să simt alături oamenii, să trăiesc cot la cot cu ei, să visez, să muncesc, să iubesc. Cu ce se mai poate ocupa omul în zilele noastre ?

— Cu beţia, cu văicăreala, cu înşelăciunea, cu specula, cu omorurile — bombăni Maximov.

— Astea s-au dus ! strigă Zelenin. Mai sînt lepădături care se agaţă de trecut, care împroaşcă totul cu balele lor, dar le-a sosit ceasul !

Maximov încuviinţă din cap. Era exact răspunsul la care se aşteptase.

— Noi, oamenii socialismului... — începu Zelenin, dar în aceeaşi clipă se auzi o bătaie în uşă : intră Daşa.

— Alexandr Dmitrievici, a sosit urgent cineva de la vasul de pază... Da, mi se pare că a început...

Zelenin îşi trase grăbit fermoarul scurtei.

— Ei, drăcie ! mormăi el. Ei, drăcie, trebuie s-o şterg !

— Încotro ?

— Păi la vasul de pază, naiba să-l ia ! Un marinar naşte. Ei, ce nechezi aşa ? E o femeie marinar. Are fătul în poziţie transversală. Pricepeţi ?

— Şi de ce n-ai internat-o în spital ? întrebă Maximov.

— N-a vrut. N-a lăsat-o bărbatu-său. Un dobitoc !

Ieşi împreună cu Daşa, trecu pe la spital să-şi ia trusa şi se înţelese cu sora să vină şi ea pe vas cum va isprăvi cu distribuirea medicamentelor şi cu tratamentele. Îşi îndesă căciula pe urechi, îşi zvîrli trusa pe umăr şi ieşi afară. Se înserase. Văzduhul era de un verde tulburător. Cea dintîi stea răsărită în slăvi se clătina parcă sub adierea geroasă a vîntului. Zelenin se opri o clipă, privi cerul şi, fără să vrea, avu viziunea oraşului din poezia lui Blok, cuprins de aşteptarea încordată a sosirii navelor misterioase. Oftă şi-l văzu pe Alexei stînd pe scară, cu picioarele larg desfăcute.

— Ce-i cu tine, Max ?

— Saşka, vrei să merg cu tine ?

— Crezi că n-am să mă descurc singur ?

— Ei, aşa, pentru orice eventualitate. În doi e mai vesel...

— Mulţumesc, Lioşka ! Mai bine du-te şi te odihneşte, că mîine facem un marş forţat spre Juravlinîie.

— Saşa, hai să mergem împreună ; ştii...

— Isprăveşte ! şi Zelenin dădu din mînă, pornind în pas alergător spre poartă.

Maximov se întoarse în sufragerie. Vladka şedea pe divan şi fuma.

— Peste zece zile — spuse Alexei — vom fi unul la un capăt şi celălalt, la celălalt capăt al lumii.

Se îndreptă spre aparatul de radio, răsuci butonul, căută pe undele lungi şi prinse Moscova. Larma sălii mari de concert năpădi în odaie. Se auzeau oameni tuşind, zgomot de scaune trase.

— Veţi asculta concertul de închidere a concursului din cadrul festivalului. Se produc membrii cercurilor studenţeşti de artişti amatori din Moscova...

O pauză.

— Studenta Inna Zelenina de la Universitatea din Moscova va executa o nocturnă de Chopin.

Maximov scoase un „ah !", Karpov sări în picioare :

— Dar Saşka, Saşka... A dracului coincidenţă !

— Ssst !

O LOVITURĂ DE CUŢIT

Zelenin se apropia de cheiul pustiu, troienit, apăsat de tristeţe. La cincizeci de metri de mal se deslueau siluetele întunecate ale şlepurilor prinse de gheţuri. Doctorul se hotărî s-o ia pe cel mai scurt drum, pe lîngă antrepozite, să iasă la lac şi de acolo, pe poteca bătătorită, să se îndrepte spre vasul de pază.

În jur domnea o tăcere adîncă. Ţi se părea că ai tampoane de vată în urechi. Ca să alunge senzaţia aceasta, Zelenin îşi încordă auzul, atent la scîrţîitul paşilor săi pe zăpadă şi, deodată, desluşi un sunet

străin meleagului aceluia. Cineva sforăia. Înfăşurat în cojocul lui uriaş, paznicul Lukonia stătea proptit pe treptele unei magazii, cu capul aplecat neputincios într-o parte, şi-i trăgea la aghioase. Gura i se căsca neagră, în barba sură, ca vizuina unui animal.

„Iar s-a îmbătat" — se gîndi Zelenin. Vru să-l trezească, dar, dîndu-şi seama că paznicul avea să adoarmă îndată din nou, trecu pe lîngă el şi făcu colţul. Atunci auzi alt zgomot: un clinchet hoţesc de metal lovit de alt metal. Un sunet al vieţii ascunse, tîlhăreşti, cu ceva laş şi ameninţător: „Să nu te apropii!" Zelenin iuţi pasul. Două umbre se desluşeau la uşa magaziei. Lacătul uriaş atîrna în mijlocul petei galbene de lumină proiectată de lanternă.

„Mă duc la pacient, sînt aşteptat de o gravidă" — se gîndi el. Tresări, simţindu-şi singurătatea. Apoi răcni:

— Stai!

Cele două umbre se repeziră în direcţii opuse. Una dispăru după colţul magaziei, cealaltă sări spre lac şi se dădu de-a dura pe malul rîpos. Fără să înţeleagă bine ce se petrece, Zelenin alergă după al doilea fugar. Urmărirea era grea: picioarele i se înfundau în zăpadă. Omul ajunsese pe gheaţa lucie, măturată de vînt.

„Tot îmi scapă — se gîndi Zelenin. Mai bine mă duc la vasul de pază şi, de acolo, trimit pe cineva la miliţie."

Dar în clipa aceea, umbra dinaintea lui se opri şi se întoarse. La lumina lunii Saşa recunoscu umerii pătraţi şi silueta de taur a lui Fedka Bugrov. Fedka îl privi atent, apoi scăpără un chibrit, îşi aprinse ţigara şi se îndreptă agale spre Zelenin.

„Poziţia transversală nu-i un fleac. Mă întorc, dau fuga la vasul de pază. Nu-i treaba mea să prind bandiţi."

Totuşi, fără să ştie de ce, îşi strînse cu degetele tremurătoare mai bine fularul la gît, trase aer adînc în piept şi porni în întîmpinarea lui Fedka.

— Stai, Bugrov ! rosti Saşa, ajungînd la cîţiva paşi de hoţ. Acum te dau pe mîna pazniculuí.

— Ce vorbeşti ? mormăi Feodor şi scoase un oftat. Ei, ce să-i faci ? Trebuie să mă supun.

Mai făcu un pas spre Zelenin, suflîndu-i în nas o duhoare grea de rachiu şi tutun, şi-l izbi cu toată puterea în tîmplă. Apoi sări peste cel prăbuşit, îl lovi cu cizma în obraz şi se trase îndărăt.

Zelenin se zvîrcolea neputincios în zăpadă. O ceaţă roşie îi acoperise ochii. De undeva de sus, de pe marginea abisului, o voce răsună :

— Aşa, javră, să te saturi de polci şi cadriluri ! Acum scoală şi cară-te ! Dacă sufli o vorbă, te strivesc ca pe un păduche.

Zelenin se ridică în picioare. Se năpusti asupra lui Fedka. Acesta făcu un pas îndărăt, răcnind :

— Cară-te ! Cară-te, nu mă vîrî în păcat !

— Mişelule ! strigă Saşa.

Îl izbi pe Bugrov în obraz. În clipa următoare se rostogoliră prin zăpadă, ca un ghem, horcăind amîndoi de furie. Cu o lovitură de picior, Fedka îl zvîrli cît colo pe Saşa. Apoi amîndoi săriră în picioare.

— Fugi ! zbieră Fedka.

Zelenin, cu braţele întinse, ca beat, porni iar asupra lui. Fedka duse mîna la carîmbul cizmei şi se repezi înainte, cu cuţitul finlandez în mîna dreaptă.

Zelenin deschise gura, mut, se apucă de pîntece şi, în ultima clipă, înainte de a se prăbuşi, îşi întinse tot trupul ca o coardă. Un nor uriaş se ridica din străfundurile fiinţei lui, învăluind totul. Apucă să gîndească : „O fi bomba atomică ?“ şi căzu la pămînt. O ceaţă roşie plutea în rotocoale, se condensa, se legăna în valuri. Şi deodată, nişte imagini, nenumărate imagini fotografice, se iviră, pierind undeva, în adîncuri, cu o iuţeală vertiginoasă : Inna, mama, tatăl, prietenii. Încercă să prindă măcar una ; dar valurile roşii dispărură. Rămăsese doar

cerul : albastru-siniliu. Stele. „Sînt la tropice ? Marea, plaja albă, palmierii... Sînt la Suhumi ?“ Şi radio-ul ? Da, nişte difuzoare pe chei. Se transmite un concert. Sunete de violoncel. Pe cine l-or fi plîngînd ? Nu cumva pe el ? Chiar pe el, tinereţea lui, în clipa în care îşi ia adio de la pămînt ?

Apoi cerul se făcu negru şi se prăvăli vertiginos peste el.

...Lukonia nu mai ştia ce anume îl trezise din somn. Căscă. Merse de-a lungul magaziei, o ocoli. Îşi suflă nasul în zăpadă, privi lacul. Pe gheaţă, doi flăcăi, beţi, pesemne, se hîrjoneau. Lukonia se încruntă.

— Ia te uită, ia te uită ! bolborosi el.

Un flăcău căzu jos. Celălalt se plecă asupra lui, îl scutură o clipă şi, deodată, o rupse la fugă. Fugea în salturi. Cădea, se tîra şi iar fugea. Iar celălalt zăcea nemişcat.

„Ce-o mai fi şi asta !“ îşi spuse Lukonia şi, scoţîndu-şi arma de pe umăr, alergă la vale.

Capitolul XI

L-AU OMORÎT PE SAŞA!

Farmecul nopţii e straja vie a geamurilor luminate. Omul poate să lupte singur pentru viaţa lui. Trebuie să ştie însă că-n adîncul nopţii îl aşteaptă undeva ferestre luminate care veghează. Altfel, ce rost ar avea lupta? Murind noaptea, scuipînd zăpada însîngerată, horcăind, omul îşi trimite cea din urmă rază a conştiinţei lui ce se stinge spre geamurile luminate, spre ferestrele mamei, fratelui, iubitei; spre ale prietenilor, spre ferestrele calde ale întregii lumi.

În momentul în care Zelenin se bătea cu Fedka, prietenii săi ascultau concertul de la Moscova.

— Păcat că n-a fost şi Saşka! spuse Maximov.

— Dacă e pe teren — obiectă Karpov.

— Aici, el tot timpul e pe teren...

Vladka ciupi coardele chitarei şi începu să cînte. Alexei îşi aprinse ţigara. Pe amîndoi îi cuprinse tristeţea plină de presimţirea despărţirii şi încă ceva — dracu ştie! — ceva ca o şuierătură în largul stepei sau ca boarea înmiresmată a primăverii? Să-ţi dai căciula pe ceafă şi să pleci. Nu mă atingeţi, lăsaţi-mă-n pace! Plec! Străbat stepa, las şoseaua, trec peste mlaştini, către munţi, către mare. Voi opri maşini, ridicînd braţul, voi înălţa pînzele, voi flămînzi, voi cunoaşte oameni noi, toţi oamenii întîlniţi în cale, voi întîlni fete. Lăsaţi-mă în voia mea!

La despărţire să-mi dai
Un bilet de tren, oricare ;
N-are rost încotro m-o duce —
Departe să plec, cît mai departe...

Cînd discuţiile aprinse despre viitor, despre rostul vieţii se potolesc, cînd hainele, uniformele sînt încheiate la nasturi, iar dezmeticirea începe să dea din colţ în colţ în pîslarii ei moi, cîrpiţi, atunci cineva pune mîna pe chitară şi începe să cînte cu o voce joasă, şi toţi cei de faţă se simt iar tineri, gata de orice.

Să nu-ţi mai văd gura, nici ochii, o, nu,
Să nu-mi iasă-n cale chipul iubit ;
Nord, sud, mi-e totuna, înţelegi tu ?
Drumul să fie fără sfîrşi-it...

Karpov lungi comic ultimul cuvînt, încercînd parcă să mai atenueze emoţia. Se uită apoi cu coada ochiului la prietenul său. Alexei era absent. Doar umbra nelămurită a unui surîs, pe obraz, arăta că melodia a găsit în inima lui un ecou.

Şedeau cîntînd în gura mare cîntece studenţeşti, mai vechi sau mai noi, cînd deodată uşile din casă începură să se trîntească cumplit. Învăluită într-un nor de aburi, Daşa Gurianova năvăli în odaie.

— Pe Alexandr Dmitrievici... — ţipă ea şi se opri. Năucă, îşi acoperi gura cu palmele, se clătină şi se lăsă moale pe podea. Într-o clipă, Karpov sări peste masă. Maximov se repezi şi el la fată. Daşa deschise ochii şi spuse în şoaptă : L-au omorît pe Saşa...

...La nici un cros nu alergaseră cu o viteză mai mare. Fugeau tăcuţi, cuprinşi de furie şi de speranţă. Să se încredinţeze cît mai repede că vestea asta stupidă e o minciună sfruntată. Să vadă că

Saşa e sănătos tun. Sau... fie şi grav rănit, numai mort să nu fie ! Numai mort să nu fie ! Alergau fără să observe măcar că ulițele întunecoase ale cătunului se treziseră la viață ; că oamenii forfoteau şi cercurile de lumină aburite, jucăuşe ale lanternelor de buzunar brăzdau întunericul nopții.

Lîngă magazie se strînsese o mulțime de lume. Cei doi prieteni intrară valvîrtej printre cei adunați. Trupul lui Saşa zăcea pe un morman de cojoace şi de pufoaice. Trupul lui ? Sau cadavrul ? Avea fața lividă, trăsăturile ascuțite, o rană mare, cu marginile sfîrtecate, în obrazul drept, şi gura căscată absurd, fără viață.

— S-a zis cu doctorul nostru — spuse cineva din apropiere cu voce stinsă.

— Saşka ! țipă Karpov şi, căzînd în genunchi lîngă el, îi apucă înfrigurat mîna, să-i cerceteze pulsul.

— Liniște ! răcni Maximov. Unde l-a lovit ? La cap ?

— În pîntece — răspunse un glas din mulțime.

Cineva lumină locul cu o lanternă de buzunar. Maximov văzu pe palton o tăietură plină de sînge. „Poate că n-ar fi pățit nimic dacă ar fi avut pe el canadiana mea“ — îi trecu prin gînd. Alexei se ridică în genunchi, descheie paltonul, scurta, examină rana. Vladka, trîntit în zăpadă, plîngea în hohote.

— Nu se poate, nu se poate ! repeta el.

— Are puls ? îl întrebă Maximov, răstit. Vladka clătină din cap. Alexei îl apucă pe Zelenin de braț : Parcă are...

„Ce naiba l-o fi apucat pe Vladka isteria tocmai acum ? Halal chirurg ! Şi totuşi, în împrejurările de față, nimeni altul nu poate fi mai util decît el. Numai să-şi vină odată în fire. E un chirurg bun.“ Alexei mai ține minte ziua cînd Vladka, singurul dintre toți studenții, a fost desemnat să facă o stru-

mectomie. Cu acel prilej, Kruglov spusese că mîini ca ale lui Karpov...

„Nemaipomenit cum îţi pierzi capul în asemenea momente“ — se gîndi Alexei şi, luînd un pumn de zăpadă, începu să-şi frece faţa cu putere. Apoi îl zgîlţîi pe Vladka :

— Diagnosticul ?

Vladka îşi trecu şi el o mînă peste obraz şi răspunse maşinal :

— Rănire penetrantă a cavităţii abdominale. Probabil leziuni la stomac ; probabil artera din dreapta e atinsă.

— Operăm — zise Maximov aspru printre dinţi.

Vladka tresări :

— Singuri ? Ce, ai înnebunit ? !

— Artera nu-i atinsă. Ai înţeles ? Lasă văicăreala ; trebuie să-l operezi tu. Aveţi o sanie ? strigă el. Faceţi loc, oameni buni !

— Mai scapă cu viaţă ? întrebă cineva din mulţime, cu glas răguşit.

— Da ! răspunse Maximov, furios.

— Da — răspunse Karpov în şoaptă.

Filimon biciuia sălbatic mîrţoaga. În locurile alunecoase, oamenii care alergau pe de lături o trăgeau de căpăstru, împingeau sania.

„Ce naiba ! Unde au dispărut maşinile ?“ se întreba Alexei.

În clipa aceea, siluetele a trei automobile răsăriră din beznă. Oamenii din jurul lor dădeau din mîini, întărîtaţi. Se auzeau răcnete scurte :

— E în baia lui Sevastian !

— Are armă !

— De unde ?

— I-a smuls-o lui Lukonia p-aia cu două ţevi.

— Puneţi mîna pe bandit !

Simultan, toate cele trei maşini îşi aprinseră farurile. Razele lor scoaseră din întuneric capete, căciuli, epoleţi de miliţieni, pipăiră zăpada cu fîşiile lor fosforescente şi se opriră asupra unei izbe mi-

nuscule lăsate într-o rînă. Mulţimea începu să se răspîndească în lanţ.

Maximov îl împinse pe Vladka :

— Daţi-i drumul ! Vă ajung din urmă cu maşina.

— Unde te duci ? ţipă Karpov, uluit. Dar Alexei o şi rupsese la fugă. Trecu pe lîngă un invalid, se apropie în fugă de lanţul mulţimii şi merse aşa laolaltă cu ceilalţi, înotînd prin zăpada adîncă.

— Ei... ai văzut ce-a păţit Saşka ? spuse cineva din dreapta lui, înecîndu-se de plîns.

Alexei se uită pieziş la el. Faţa tînărului care mergea alături i se păru cunoscută.

Lanţul se strîngea în jurul băii. Mai aveau doar o sută de metri. Deodată se auzi dintr-acolo o detunătură de armă şi, în tăcerea care se lăsă după aceea, uşa se deschise cu un scîrţîit strident. Maximov zări silueta unui individ înalt, cu o armă în mîini, strecurîndu-se pe furiş afară. Iată-l ! Cel care a rupt firul vieţii lui Saşa, care i-a curmat dintr-o dată visurile şi ciudăţeniile lui. Aşadar, iată-l pe cel care a ucis lumea nemărginită a lui Saşa, care a nefericit-o pe Inna, care a rănit de moarte pe bătrînii Zelenini, care l-a făcut pe Vladka să plîngă ca o muiere, care a ridicat tot cătunul în picioare ! Ah, iată bestia !

Alexei se repezi înainte, lăsînd în urmă valul mulţimii care înainta.

„Am să-l curăţ, am să-l sugrum, am să-i zdrobesc capul ! Să strivesc sub călcîi scîrnăvia ! N-am să las pe nimeni, am să-l ucid singur, cu mîna mea. Doamne ! Dar Saşka ! Ce-i pasă lui ? Ba da, cum să nu-i pese ?“

Ajunge în goană la Fedka. Banditul se clatină, mîrîind surd, înverşunat. Ţine în mîini puşca întinsă înainte, dar nu ca pe-o armă, mai curînd ca pe un băţ cu care încearcă să-şi păstreze echilibrul. Faţa i se apropie de a lui Alexei. Clipeşte din ochi, obrajii îi tremură, cu mucii înghеţaţi sub nas. Nemernicule, ticălosule ! Să te răzbuni pe ăsta ? A ucide nu înseamnă a te răzbuna.

Maximov îi smulse arma și o zvîrli cît colo. Din trei lovituri aplicate metodic, ca la antrenament, îl doborî pe Fedka la picioarele lui ; apoi se prăbuși și el în zăpadă, cuprins de un acces de isterie.

Omul e în stare să se stăpînească mult timp, de teamă să nu pară sentimental, și totuși, la un moment dat, sufletul i se revarsă cu o răbufnire catastrofală, iar atunci nu-și mai poate opri țipetele și lacrimile.

Văzu niște picioare lîngă capul său. Lanțul se închisese în jurul lui Fedka.

— Băieți, pe el, să-l răzbunăm pe doctorul nostru ! zbieră cineva.

Pumni de muncitori, de docheri, de tăietori de lemne se ridicară asupra ucigașului.

— Stați ! răsună o voce. Încetează, Ibrahim ! Banditul ăsta trebuie judecat.

— Ce să-l mai judece ?

— Și dacă n-au să-l condamne la moarte ? !

— Nu-l ascultați pe Samsonîci, oameni buni !

— Pe el !

— N-am vrut ! strigă Fedka, buimăcit. N-am vrut să-l ucid !

— Pe el !

Dar Egorov și intrase în cerc, împreună cu milițienii.

— Liniște ! porunci Egorov. Ce, nu voi i-ați ales pe judecători, n-aveți încredere în ei ?

Fedka fu ridicat și dus. Mulțimea se împrăștie tulburată, gălăgioasă. Maximov, mai mult mort decît viu, se sculă din zăpada bătătorită.

Începea să-și vină-n fire.

„Taci ! își zicea poruncitor în sinea lui. Strînge din dinți, dar nu te văita. Taci, nu sufla o vorbă. Freacă-ți bine fața cu zăpadă. Du-te. Mișcă-te odată !"

Lîngă mașină stăteau trei inși care așteptau. Flăcăul acela cu chipul cunoscut, invalidul pe care îl mai văzuse undeva și un vlăjgan.

— Ascultă — murmură invalidul, tulburat — mai sînt speranţe ?

— Şi noi care spuneam cu toţii : „S-a zis cu el !“ vorbi vlăjganul cu voce de bas. Eram cu Boris la club. Cînd văd că lumea vine grămadă şi ţipă : „L-au omorît pe Saşa !“

— Scapă cu viaţă ? întrebă tînărul cu chip cunoscut.

— La spital, repede, repede la spital ! şopti Maximov şi se sui în maşină.

Se ruşină că-şi pierduse speranţa şi se lăsase pradă furiei şi deznădejdei. Poate că va reuşi să reaprindă scînteia vieţii care mai pîlpîie în Saşka ? „Cît timp a zăcut în zăpadă ? A fost un băiat zdravăn ! A fost ? Nu, Saşka există. Saşka va exista ! Vom lupta pentru asta !“

PRIETENI ADEVĂRAŢI

Obiectul cu care Zelenin se mîndrea atît era o splendidă lampă scialitică, smulsă cu multă trudă şi sacrificii de la serviciul de aprovizionare a secţiei sanitare raionale ; lampa îşi revărsa deasupra mesei de operaţie lumina ei vie, egală. Astfel de aparaturi inspiră totdeauna încredere în forţele medicinei.

Karpov stătea lîngă masa de operaţie, cu braţele întinse, gata de lucru, sobru şi drept. Makar Ivanovici punea la punct aparatul de transfuzie. Daşa număra, pentru a nu ştiu cîta oară, instrumentele. Maximov intră şi îşi ocupă locul în faţa lui Karpov.

— Makar Ivanovici, totul e-n regulă ?

— Da.

— Începem, Max ?

— Începem.

O clipă, tuspatru ridicară capetele schimbînd între ei o privire. Cu buzele strînse, feţele lor erau ca nişte măşti impasibile. Fiecare primise parcă frînghia aruncată din mînă în mînă şi se legase zdravăn cu ea. Erau ca nişte alpinişti strîns uniţi de aceeaşi coardă.

Karpov execută incizia. Cavitatea abdominală era plină de sînge. Tăişul cuţitului retezase ramificaţia unei artere mari şi perforase stomacul. Karpov se uită la Maximov :

— Pricepi ?

Maximov, tăcut, dădu din cap.

— Ce-i ? întrebă Makar Ivanovici.

Daşa veni şi ea mai aproape, aspră, încordată.

— A trecut la doi centimetri de artera din dreapta — lămuri Karpov. Ligatura !

„Poate tocmai faptul că a zăcut în zăpadă l-a salvat — se gîndi Maximov. I s-au contractat vasele de frig. L-a salvat ? O fi cu adevărat salvat ? E cu putinţă oare să-l smulgem pe Saşka morţii ? Ţine-te, cavalerule ! Încă nu exişti, încă lipseşti dintre noi ; dar trupul trăieşte, prietenii stau în jurul tău şi v e i e x i s t a din nou ! Calm, Vladka a şi început să coasă stomacul !“

Maximov îi privea degetele lungi, agile — cel mai perfect instrument — umblînd prin rană. Urmărea fiece mişcare. Iată-l pe Vladka Karpov, chirurgul, salvîndu-şi prietenul ! Iată-l pe Karpov cel adevărat ! Iată-l şi pe el, Alexei Maximov cel adevărat ! Aceştia sîntem noi, medicii, prieteni adevăraţi.

Deodată Makar Ivanovici se îndreptă de spate şi puse mîna pe capul lui Saşka.

— N-are puls — spuse. Pupilele nu reacţionează.

Alexei simţi cum îi năvăleşte sîngele la cap. Văzu negru înaintea ochilor. Degetele lui Vladka, cu acul între ele, tremurau. Maximov înălţă capul şi-l privi fix pe Vladka drept în ochi. Acesta, la rîndul său, se uită la el. Înlemniseră.

— Cum, s-a sfîrşit ? exclamă Daşa.

Întrebarea avu darul să-i scoată din amorţeală.

— Adrenalină în inimă ! spuse Alexei. Ai mai făcut vreodată ?

— Nu — răspunse Karpov — n-am avut ocazia.

— Nici eu. Faci ?

— Din punct de vedere tehnic, nu-i de loc complicat, dar... mîinile... Mai bine, fă-o tu !

Maximov luă seringa, dibui al patrulea spaţiu intercostal. Se gîndise oare vreodată că-i va străpunge lui Saşka inima, ca să-l redea vieţii ?

Făcu injecţia cu adrenalină.

— Bate inima — şopti bătrînul.

Aşteptau nemişcaţi.

— Inima bate din ce în ce mai tare — rosti bătrînul, abia stăpînindu-şi emoţia.

— Acum, subcutanat.

— Da !

Mişcările celor patru deveniră şi mai precise. Deodată, Daşa începu să dea semne de nelinişte. Se tot uita la lampa scialitică.

— Makar Ivanovici, cît e ceasul ?

— Douăsprezece fără un sfert.

— Vai !

— Ce-i ?

— După douăsprezece, curentul scade...

Karpov o privi alarmat. Mai avea de lucru cel puţin o jumătate de ceas.

— Nu-i nimic ; aprindem lămpi cu petrol — îl asigură bătrînul.

Dar lumina continuă să ardă cu aceeaşi intensitate şi după miezul nopţii. Oamenii, pentru care, în clipa aceea, tot universul era cuprins între pereţii sălii de operaţie, nu ştiau că afară lumea umblă forfota de colo-colo, priveşte plină cu speranţă. Cătunul nu dormea. Siluete mici, negre se adunau grupuri-grupuri şi priveau, de după mesteceni, acolo, departe, unde se înşirau geamurile luminate ale spitalului.

Un automobil aşteaptă la scară. Motorul e mereu reîncălzit. În camera de gardă Egorov şade şi fu-

mează. La uzina electrică-anexă, Timofei se plimbă, aruncînd priviri fioroase personalului de serviciu. Cineva telefonează de la Capul Stekliannîi : „Aveţi nevoie de ceva ?“ Altul, de la spitalul raional. Vine medicul-şef. Se telefonează şi de la fabrica de cherestea, de la aerodromul apropiat. Vin schiori, vin în trap mărunt căluţii, camioanele duduie, înfruntînd hopurile. Toată noaptea de martie veghează în picioare, în stare de alarmă.

— Gata ! spuse Karpov. Retrăgîndu-se de la masă, privi faţa lui Zelenin. Saşa era palid ca un geam mat ; totuşi, anumite semne abia perceptibile arătau că nu mai era o faţă de cadavru, ci doar faţa unui om grav bolnav.

Ieşiră unul după altul din vestibulul sălii de operaţie şi se duseră în camera de gardă. Egorov izbi o dată cu cîrja-n podea ; Boris sări în picioare. Nu rostiră nici o vorbă, dar ochii lor spuneau mai mult decît toate vorbele. Maximov îl recunoscu pe Boris. Îi zîmbi :

— Acum gîndeşte-te cum ai să-l blochezi pe Saşka. Nu-i chiar atît de simplu.

— Ei ? ! exclamară Boris şi Egorov într-un glas.

Cei doi medici se aşezară tăcuţi, cu un surîs ciudat pe buze. Un pachet de ţigări trecu din mînă-n mînă. Îşi aprinseră cîte o ţigară, ferindu-şi ochii. Boris şi Egorov pricepură şi nu scoaseră un cuvînt. E greu să spui ceva logic, după toate cele întîmplate. Ba Maximov are impresia că oboseala pe care o simte apăsîndu-i deodată umerii i-au pricinuit-o tocmai vorbele de îmbărbătare adresate voleibalistului. Îmbărbătînd pe altul, tragi şi tu nădejde. Şi, totuşi, ce-i aşteaptă mîine dimineaţă ? Oricum, au biruit noaptea. Azi, pentru întîia oară, au fost acolo, la hotarul dintre viaţă şi moarte. Au dat o bătălie şi s-au întors istoviţi, storşi de vlagă, dar plini de simţăminte noi. Acum Şaşka trebuie să lupte singur. Stau cu toţii în jur, gata să intervină. Trebuie să se zbată şi el. De ce tac ? De oboseală ? Nu. Să treacă mai întîi încordarea, emoţia aceasta de pe urma

celui mai mare eveniment din viaţa lor. Noaptea asta va rămîne de neuitat. Au străbătut-o de la un cap la altul şi s-au regăsit pe ei înşişi. În sfîrşit, totul e limpede. Salvîndu-şi prietenul, şi-au dat seama de menirea lor pe pămînt. Sînt medici ! Vor poposi sau se vor deplasa în diferite puncte ale globului, de colo-colo, cu unicul şi principalul scop : să respingă atacul bolilor şi al morţii îndreptat împotriva oamenilor — fiinţe vesele, frămîntate, înţelepte, alcătuind una şi aceeaşi familie. Restul e ceva secundar. Sînt medici ! Cu un an în urmă li se spusese acest lucru, dar ei îşi închipuiau că nu sînt decît nişte tineri fără griji.

— Unde ne-am mai văzut ? întrebă Alexei, întorcîndu-se spre Egorov şi privindu-l cu ochii mijiţi.

Egorov îl pocni peste spate, zîmbind :

— Lasă că-ţi spun mîine. Acum odihneşte-te.

TOTUL ABIA ÎNCEPE

Lumina dimineţii se ivea la ferestre, geroasă, fumurie. Maximov şedea aplecat la căpătîiul lui Zelenin. Îi contempla faţa. Da, îşi mai revenise, arăta ceva mai rumenă. Ori sînt razele soarelui care răsare ? În orice caz, respiraţia este egală, pulsul 64, tensiunea 100 şi 60. „Cresc şansele, ai ? Bravo, Saşka ! O să mai filozofăm noi împreună, o să mai hoinărim prin raionul Petrogradski ! O să mai jucăm volei, o să notăm împreună. Vom rîde, vom fi trişti, vom merge la cinema. Ne vom revedea peste trei ani sau poate mai curînd. Ne vom scrie, ne vom trimite fotografii. Totul abia începe."

Maximov se ridică şi se apropie de fereastră. În partea de jos a geamului, gerul îşi aşternuse florile lui de gheaţă. Departe de tot se vedea malul lacului

și soarele la orizont. Gheața lucea roz-aurie. Curînd va începe dezgheţul. Va veni primăvara, ca atîtea sute de primăveri, și totuși, deosebită. E o lege, un ciclu etern. Odinioară, în anii de demult, au trăit tineri care semănau cu ei, cei de aici, și totuși erau alții. Iar după ei vor veni alții, la fel ca ei, și totuși deosebiți. Iar cei noi se cuvine să-și aducă uneori aminte de cei ce s-au dus. Atunci... atunci nu va mai avea de ce să-ți fie teamă. Trebuie să faci în așa fel, încît ceilalți să-și aducă aminte de tine. Nu de tine personal, de Maximov, ci de noi toți. Are dreptate Saşka : trebuie să simți legătura cu trecutul și cu viitorul. Tocmai în asta constă putința de a scăpa de frica inevitabilului exod din viață. Tocmai în asta constă rostul măreț al omului. Altfel, viața nu e decît o tragedie sinistră, o farsă ieftină. Noi, oamenii socialismului, trebuie să înțelegem acest lucru limpede. Să nu ne fie frică de vorbe mari ! A trecut vremea cînd unor ticăloși izolați li se îngăduia să speculeze aceste cuvinte. Noi privim limpede viața. Noi vom purifica aceste vorbe. Acum, asta-i principalul : să luptăm pentru puritatea cuvintelor, ochilor și inimilor noastre. La asalt împotriva vechiturilor !

Maximov își aduse aminte izba lăsată într-o rînă, bătută de farurile mașinilor, de silueta încovoiată a ucigașului, de lanțul viu ce-l hăituia. Uite-i, muncitorii, docherii, tăietorii de lemne, șoferii, milițienii, pornind la atac împotriva lumii vechi ! Împotriva lumii în care argumentul era cuțitul, în care viața nu prețuia nici doi bani, în care oamenii erau mistuiți de patimi animalice ! Noi înaintăm, sîntem cu toții în atac, într-un atac frontal, continuu de patruzeci de ani. Noi luptăm pe acest front care se întinde în toată lumea. Și atacăm nu numai ceea ce se află în afara noastră, ci și ceea ce se ridică, din cînd în cînd, dinlăuntru. Mîhnirea, neîncrederea, cinismul — astea cresc din putregaiul celeilalte lumi, și ele mai stăruie în noi, și uneori ești

înclinat să crezi că nu vor pieri niciodată. Nu. Tocmai de aia sîntem oameni noi, fiindcă ştim să luptăm împotriva lor şi să învingem cot la cot cu ceilalţi, în lanţ desfăşurat.

Maximov se întoarse. Vladka şi Daşa stăteau în uşă, împreună cu alţii.

— Max, du-te la culcare! spuse Vladka. Te schimbăm noi.

Alexei se opri la picioarele lui Zelenin. Deodată observă că Saşka se uită la el.

— Lioşka — murmură Zelenin — ce s-a întîmplat cu mine?

Maximov se prinse cu mîinile de căpătîiul patului şi spuse răguşit:

— Nimic! Fleacuri! Trăieşti!

Vladka şi Daşa se dădură mai aproape. Zelenin îşi întoarse spre ei privirea şi zîmbi:

— O, dar văd că v-aţi adunat cu toţii! Noroc, prieteni!

— Noroc! zise Vladka.

— Saşa! exclamă fata.

— Pe vasul de pază ce-i?

— N-ai nici o grijă. Makar Ivanovici şi-a făcut datoria de moaşă.

Zelenin dădu din cap, închise ochii, apoi îi redeschise:

— Şi concertul de la Moscova nu l-aţi ascultat... Acolo, Inna...

— Ba l-am ascultat — răspunse Vladka. Dar lasă trăncăneala! N-ai voie!

— Voiam să vă fac o surpriză — urmă Zelenin — dar uite că tocmai mie nu mi-a fost dat să-l aud.

— Putem trimite o scrisoare la radio ca să-l retransmită — sugeră Maximov. Cred că au înregistrat concertul pe bandă de magnetofon.

— Sigur, o asemenea execuţie nu se poate să nu fi fost înregistrată! completă Vladka.

— Ai dreptate! Chiar aşa o să facem! şopti Zelenin şi închise ochii.

— Trimitem o scrisoare din partea marinarilor de pe Oceanul Pacific — spuse Maximov.

— Şi de pe Marea Baltică — adăugă Karpov.

— Şi de la cetăţenii din Kruglogorie — spuse Daşa.

— Şi din partea muncitorilor de la Capul Steklianniî — întregi din prag Timoşa, cu vocea lui de bas.

CUPRINS

Capitolul I

Cine sînt ei ? 5
Reflecțiile lor în legătură cu repartizarea 7
Repartizarea 9
O seară de nebunii 14

Capitolul II

Cea din urmă vacanță 21
Ei își iau rămas bun 30
Fanfarele tăceau 33
Portul 34

Capitolul III

Între patru ochi cu Henric al IV-lea 42
Prima încercare 45
„Doctorul Zelenin !“ 52
Tot universul 59

Capitolul IV

Toate pavilioanele în vizită la noi 63
Din nou toamnă 70
Aceasta este casa lor 75

Capitolul V

Sașa 79
Capul Steklianniî 81
Egorov 93

Capitolul VI

Portul e un liman tihnit 106
E toamnă sau primăvară ? 116

Capitolul VII

Seara, la club 127
Filimon se tratează 136
O telegramă şi o scrisoare 141
Zborul 146
Noaptea în pădure 152

Capitolul VIII

Şi mergi, mergi... 155
Dăunătorul de hambar 163
Realism sau abstracţionism ? 172
Doar amic 183

Capitolul IX

Inna Zelenina 187
Doctoriţa 193
Fără zîmbet 199
Nocturnă de Chopin 203

Capitolul X

Problema se va rezolva
în martie 209
Din nou împreună 212
Colegii 221
O lovitură de cuţit 228

Capitolul XI

L-au omorît pe Saşa ! 232
Prieteni adevăraţi 238
Totul abia începe 242

Redactor responsabil : A. ȚIMPĂU
Tehnoredactor : ȘT. MIHAI

Dat la cules 29.04.1963. Bun de tipar 7.06.1963 Apărut 1963. Comanda nr. 5707. Tiraj 30.140 Hîrtie tipar de 50 g/m². Format 540×840/16 Coli ed. 12,03. Coli de tipar 15,5. A. T. 4233. C. Z. pentru bibliotecile mici 8 (A) (R).

Tiparul executat sub comanda nr. 30387 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" Piața Scînteii nr. 1. București — R.P.R.

EDITURA TINERETULUI

Lei 5